

Broj 2/2015.

SLUŽBENI VJESNIK

BISKUPIJA
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik

Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik

Don Željko Majić
generalni vikar

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zaslovnici

Katedrala u Trebinju

Sadržaj

I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	115
Papa u Sarajevu	117
Homilija na Koševu	117
Na susretu s duhovnim zvanjima u katedrali	118
Na susretu s mladima	119
Na ekumenskom i međureligijskom susretu	121
Članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine	122
Sveta godina Milosrđa	123
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	125
Priopćenje sa 64. redovitog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	126
III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	129
Imenovanja i razrješenja	130
PRIOPĆENJA ZA JAVNOST	132
Vandali obavili Križni put lomeći postojana postolja	
Osvrt Biskupskoga ordinarijata Mostar	132
Zar na Križevcu nema mjesta Križnom putu?	133
Ponovo vandalizam	136
Poziv na molitvu i susret sa Svetim Ocem u Sarajevu	137
Božji poziv na svećeništvo	137
Apostolski nuncij Petar Rajič iz Arabije u Angolu	138
Biskupov susret s patrijarhom i vladikama	139
VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR	140
Šestorica novih prezbitera	140
Sv. Misa za pokojne i žive branitelje	142
Biskupov pohod Gradcu, Trebinji i Ravnu	145
Svećeničke duhovne vježbe	147
VELIKI ILI SVETI TJEDAN	149
Proslava Cvjetne nedjelje	149
Cvjetnica - Očitovanje Mesije	149
Velika srijeda - Misa posvete ulja	150
Veliki četvrtak - Misa posvete ulja	152
Veliki četvrtak - Misa večere Gospodnje	154
Veliki petak - Križni put uz Hum	155
Obredi Velikoga petka	159
Bdjenje Velike subote	161
Uskrs u katedrali	163
Uskrsni koncert u katedrali	165

SLAVLJA I OBLJETNICE	166
Proslava sv. Leopolda Bogdana Mandića	166
Srce Isusovo - Svećeničko posvećenje	167
IZVJEŠĆA S KRIZMANIČKIH SLAVLJA	170
Krizmanici, u životu poštteni!	170
Mladi, mudro i razborito kroza život!	171
Ako se svjetovati ne daš, pomoći ti ne znam!	173
Za život nam snage daj!	173
Primiti Duha Svetoga!	175
Božje strahopoštovanje!	176
Mladi, ne isplati se švercati!	177
Bit ćete mi svjedoci!	178
Mladi, žetva je velika... ..	179
Prva krizma u novoposvećenoj crkvi	180
Duh daje dar jakosti	182
I sklopiti ruke i zasukati rukave	183
Dvostruko slavlje	185
Isus nam je put, istina i život	185
Pokažite dar duhovne jakosti u životu!	186
Krizmanici, ugađajte savjesti, a ne strasti!	187
Duh spriječio, da bi otvorio nove pute	189
Kanonska vizitacija	190
Slugo vjerni ili slugo lijeni?	191
Čuvati jedinstvo u istini Božjoj!	192
Mladi, pokažite se vjernima i hrabrima!	194
Budite kao apostol Matija!	195
Da svi budu jedno	196
Slika ste Boga živoga	197
Blaženi siromašni, duhom	198
Kada se Šimun Mag u krizmu uplete... ..	199
Krizmanici, samo pošteno!	200
Katedrala puna Duha Svetoga	201
Suradivati s Božjim darovima	202
Marljive Bog još više nagrađuje	203
Duh je Sveti neizbrisivo nazočan	204
Imaš Duha, ako držiš Božje zapovijedi	204
Molitva za Papinu misiju	205
Temeljne istine u srce i u glavu!	206
Ključna je vjera u Euharistiju	207
Budite s Kristom, pa ćete biti u sebi!	207
Krizmanici, ugledajte se u časnoga Petra!	208
Svakodnevno svjedočenje vjere	210
Krizmanici, ne stidite se križa Kristova!	211
Spremni za žetvu Gospodnju!	211
Čuvajte i razvijajte pečat mudrosti	212
Krizmanici, imate primjer iz župe!	213
Krizmanici, ruka Božja bila nad vama!	214
Sv. potvrda i Kraljica neba i zemlje	215
SUSRETI I HODOČAŠĆA	217
Đakoni iz Zagreba u Hercegovini	217

Misa zahvalnica	217
Zahvalnica za "Časnoga" slugu Božjega	218
Misa zahvalnica maturanata	220
Mjesto hodočašća, molitve i mira	222
Predavanje sjemeništarcima i nagovor svećenicima	223
Velika Gospa u Nevesinju	224
Spomen na Marka Milanovića	225
 PREDSTAVLJANJE KNJIGA	 227
"Župa Stjepan Krst (1974.-2014.) prigodom 40. obljetnice osnutka"	227
 USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	 231
Don Zdravko Ivanković	231
Fra Franjo Mabić	233
 BISKUPOVA KRATKA KRONIKA	 236

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

PAPA U SARAJEVU

Apostolski pohod pape Franje Sarajevu, 6. lipnja 2015., pokrenuo je cijelu Crkvu u Bosni i Hercegovini, ali i u većim razmjerima, posebno vjernike iz Hrvatske, kojih je nemali broj podrijetlom iz same BiH. Prema podacima Crkvenoga odbora za doček Svetoga Oca, na središnjem susretu - Misnom slavlju na Koševu - okupilo se oko 65.000 hodočasnika. Iz hercegovačkih biskupija u ovom slavlju sudjelovalo je oko 10.500 vjernika. Budući da Sveta Stolica ima s gotovo svim državama svijeta diplomatske odnose, ovakav Papin posjet ima i državnički karakter. Stoga se s pravom može reći da je ovaj pohod nemirnu i razjedinjenu Bosnu i Hercegovinu barem jedan dan ujedinio u želji i nastojanju da Papino hodočašće prođe u što boljem redu i da slika Bosne i Hercegovine bude drugačija nego što je to uobičajeno u posljednjih 25 godina od kada je ova država kao samostalna ubilježena na svjetsku političku kartu. I, Bogu hvala, u tomu se uspjelo. Protočnost za hodočasnike, sigurnost, sanitetska pomoć, volonteri, liturgijsko slavlje na Koševu kao i staleški susreti, organizirani su na vrlo visokoj razini. Komunikacijska sredstva uprisutnila su ovaj događaj u sve dijelove svijeta. Katolička tiskovna agencija Biskupske konferencije BiH vjerno je i detaljno pratila i bilježila sve događaje, vidno i čujno. Ovdje prenosimo Papine poruke mira izrečene u propovijedi na Koševu te u staleškim, ekumenskim i političkim susretima.

Homilija na Koševu

Draga braćo i sestre,
u biblijskim čitanjima koja smo poslušali odjeknula je više puta riječ "*mir*". Uistinu, snažna proročanska riječ! Mir je Božji dar, Božji plan za čovječanstvo, povijest i sve stvoreno. To je plan koji uvijek nailazi na protivljenja čovjeka i zloga. Tako i u našem vremenu težnja za mirom i trud oko njegovog postizanja sukobljavaju se s činjenicom da se u svijetu trenutno vode toliki oružani sukobi. To je jedna vrsta trećega svjetskog rata, koji se vodi "u dijelovima" te se, u kontekstu globalne komunikacije, doživljava prava *ratna klima*.

Postoje neki koji bi namjerno htjeli stvarati i izazivati ovu klimu, posebno oni koji nastoje izazvati sukobe među različitim kulturama i civilizacijama, te oni koji smišljaju ratove kako bi prodavali oružje. Ali rat podrazumijeva djecu, žene i starce u izbjegličkim kampovima; podrazumijeva prisilno napuštanje domova; podrazumijeva razrušene kuće, ulice i gospodarske objekte; podrazumijeva iznad svega tolike razorene živote. Vi to vrlo dobro znate, jer ste sve ovo doživjeli upravo ovdje: kolika patnja, kolika razaranja, kolika bol!

Danas se, draga braćo i sestre, još jednom iz ovoga grada uzdiže vapaj naroda Božjega i svih muškaraca i žena dobre volje: nikada više rata!

Usred ove ratne klime, poput sunčeve zrake koja prodire kroz oblake odzvanja Isusova riječ u Evanđelju: "*Blago mirotvorcima*" (Mt 5,9). Poziv je ovo uvijek aktualan koji vrijedi za svaki naraštaj. Ne kaže "Blaženi propovjednici mira": svatko je sposoban govoriti o njemu, čak na licemjerman i lažan način. Ne. Kaže: "*Blago miro-tvorcima*", to jest, onima koji ga *tvore, stvaraju*. Stvarati mir svojevrsno je *umijeće*: zahtijeva se strast, strpljivost, iskustvo, postojanost. Blaženi su oni koji siju mir svojim svagdanjim radom, s gestama služenja, bratstva, dijaloga, milosrđa... Upravo će se ovi "sinovima Božjim zvati", jer Bog sije mir uvijek i posvuda; u punini vremena poslao je u svijet svojega Sina da imamo mir! Stvarati mir je posao koji se neumorno ostvaruje svakoga dana, korak po korak.

Ma, *kako se stvara, kako se ostvaruje taj mir?* Na to nas je na najbolji način podsjetio prorok Izaija: "Mir će biti djelo pravde" (32,17). Prema

"Vulgati" glasi: "*Opus iustitiae pax*" - to je postalo slavno geslo kojega je proročki preuzeo Papa Pio XII. Mir je djelo pravde. Niti ovdje se ne radi o teoriji i planiranju pravde, već o pravdi koja je *primijenjena*, življena. Novi Zavjet nas uči kako je savršeno ispunjenje pravde ljubiti bližnjega kao sebe same (usp. Mt 22,39; Rim 13,9).

O, kako se mijenjaju stvari kada, s milošću Božjom, slijedimo ovu zapovijed. To je zbog toga jer se mi mijenjamo! Ona osoba, onaj narod kojega sam dosada doživljavao kao neprijatelja, zapravo ima isto lice kao i ja, moje srce, moju dušu. Imamo istoga Oca na nebesima. Dakle, istinska bi pravednost bila činiti toj osobi, tome narodu, sve ono što bih volio da bude učinjeno meni i mome narodu (usp. Mt 7,12).

U drugome čitanju, Sveti Pavao nam je pokazao *prije nego potrebne osjećaje za stvaranje mira*: "Zaodjenite se u milosrdno srce, dobrostivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući si, ako tko ima protiv koga ka-

kvu pritužbu! Kao što je Gospodin vama oprostio, tako i vi!" (3,12-13).

To su osjećaji koji nam pomažu da, ondje gdje živimo, postanemo "umjetnici" u stvaranju mira. No, ne dajmo se zavaravati da ovo ovisi samo o nama! Pali bismo tada u prazni moralizam! Mir je *dar Božji*, ne u kakvom magijskom smislu, nego upravo u ovom: On - Krist, sa svojim Duhom, može utisnuti u naša srca i tijela ove osjećaje i učiniti nas istinskim oruđem svojega mira. I, ponirući još dublje, Apostol nam govori kako je mir dar Božji baš zato jer je plod njegove pomirbe s nama. Samo ako se pomiri s Bogom, čovjek postaje pravi mirotvorac.

Draga braćo i sestre, molimo danas Gospodina po zagovoru Blažene Djevice Marije, milost da imamo jednostavno srce, puno strpljivosti, želje i zalaganja za pravednost. Molimo ga da budemo milosrdni, da se zalažemo i da stvaramo mir, a ne rat i neslogu. Jedino je to put koji nas čini sretnima, koji nas čini blaženima.

NA SUSRETU S DUHOVNIM ZVANJIMA U KATEDRALI

Draga braćo i sestre,

sve vas srdačno pozdravljam, a osobito vašu bolesnu i stariju subraću i sestre koji ne mogu biti ovdje, ali su u duhu s nama. Zahvaljujem kardinalu Puljiću na njegovim riječima, kao i sestri Ljubici, don Zvonimiru i fra Joži. Hvala svima za službu koju vršite za Evanđelje i Crkvu. Došao sam u vašu zemlju kao hodočasnik mira i dijaloga, kako bih učvrstio i ohrabrio braću u vjeri, a osobito vas, pozvane raditi "*na puno radno vrijeme*" u vinogradu Gospodnjem. On nam govori: "Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Mt 28,20). Ovo je sigurnost koja nam ulijeva nadu i utjehu, osobito u teškim trenucima naše službe. Mislim ovdje na sve prošle i sadašnje patnje i kušnje vaših kršćanskih zajednica. Iako živite u teškim okolnostima, niste se predali. Oduprli ste se, trudeći se s neumornim duhom služenja suočiti s osobnim, društvenim i pastoralnim poteškoćama. Gospodin neka vas nagradi!

Pretpostavljam da se ponekad, zbog situacije Crkve u vašoj zemlji koja je u brojčanoj manjini, ili pak zbog neuspjeha u službi, osjećate kao i nekoć Isusovi učenici kada nisu ništa ulovili, iako su ribarili cijelu noć (usp. Lk 5,5). No, ukoliko se pouzdamo u Gospodina, upravo u tim

trenucima možemo iskusiti snagu njegove Riječi i njegovoga Duha koji obnavlja u nama povjerenje i nadu. Plodnost naše službe ovisi iznad svega o našoj vjeri; o vjeri u Kristovu ljubav od koje nas ništa ne može odijeliti, kako veli apostol Pavao (usp. Rim 8,35-39) koji je dobro shvaćao kušnje! Također, i bratsko zajedništvo nas podržava i sokoli; bratstvo među svećenicima, redovnicima, posvećenim laicima, bogoslovima i sjemeništarcima; bratstvo među svima nama, koje je Gospodin pozvao da, ostavivši sve, njega slijedimo, ono nam daje radost i utjehu te čini naš rad djelotvornijim. Mi smo svjedoci ovog bratskog zajedništva!

"Pazite na sebe i na sve stado" (Dj 20,28). Ovaj poticaj svetoga Pavla - iz Djela apostolskih - podsjeća nas da, ako želimo pomoći drugima da postanu sveti, ne smijemo zanemariti sami sebe, to jest, naše posvećivanje. I obrnuto, predanost vjernom Božjem narodu, utkanost u njegov život te iznad svega blizina siromašnima i malenima, omogućava nam da napredujemo sve više u suobličavanju s Kristom. Briga za vlastiti pastoralni rast i pastoralna ljubav prema ljudima uvijek idu zajedno i uzajamno se obogaćuju, te se nikada ne mogu odvojiti.

Što bi značilo za jednog svećenika i za jednu Bogu posvećenu osobu, danas, u Bosni i Hercegovini, služiti Kristovom stadi? Držim da bi prije svega značilo ostvarivati *pastoral nade*, pazeći na ovce koje su u stadi, ali znati i izići iz njega u potragu za onima koji traže Radosnu Vijest, a ne znaju je sami naći ili ponovno otkriti put koji vodi k Isusu; susretati ljude ondje gdje žive, pa čak i onaj dio stada koji živi izvan njegovih granica, daleko, prihvaćati one koji možda još ne poznaju Krista Isusa; brinuti o odgoju katolika u vjeri i kršćanskome životu; ohrabrivati vjernike laike da budu promicatelji evangelizacijske misije Crkve. Stoga vas potičem da podupirete katoličke zajednice u njihovom rastu da budu otvorene i usmjerene "prema van", sposobne za susret te odvažne u evanđeoskom svjedočenju.

Svećenik, redovnik, pozvan je živjeti i bojazni i nade svojega naroda; pozvan je djelovati u stvarnim prilikama svoga vremena, često obilježenima napetostima, neslogama, nepovjerenjem, neizvjesnošću i siromaštvom. U najtežim trenucima molimo Gospodina da nam dade srce koje se znade ganuti, da nam dade sposobnost suosjećanja. Ne postoji bolje svjedočanstvo od onoga da budemo blizu onima koji su u duhovnoj ili materijalnoj potrebi. To je zadatak nas biskupa, svećenika i redovnika da ljudima očitujemo Božju blizinu, da im pružimo Njegovu ruku koja snaži i ozdravlja. Naša je briga sjediniti se s bolima i suzama našega naroda; ne umarati se u otvaranju srca i pružanju ruke svima koji nas trebaju, osobito onima koji, možda zbog srama, od nas ništa ne traže, a toliko im je potrebno. Ovdje osobito želim izraziti moje poštovanje sestrama redovnicama za sve ono što velikodušno čine, a ponajviše za njihovu vjernu i brižnu prisutnost.

Dragi svećenici, redovnici i redovnice, potičem vas da s radošću nastavljate s vašim pastoralnim služenjem, čija je plodnost zajamčena vje-

rom i milošću, ali i svjedočanstvom skromnoga života, odvojenog od svjetovnih interesa. Molim vas, ne padajte u napast da postanete jedna vrsta *elite*, zatvorene u samu sebe. Velikodušno i jasno svećeničko i redovničko svjedočanstvo primjer je i poticaj bogoslovima i sjemeništarcima te onima koje Gospodin poziva da mu služe. Dok stojite uz bok mladima te ih pozivate da podijelite s njima iskustva vaše molitve i služenja, pomažete im otkriti Kristovu ljubav koja ih poziva da se odazovu Gospodinovu pozivu. Neka vjernici laici vide u vama onu vjernu i nesebičnu ljubav koju je Krist ostavio kao oporuku svojim učenicima.

Uputio bih posebnu riječ i vama, dragi bogoslovi i sjemeništarcu. Među tolikim lijepim svjedočanstvima osoba posvećenoga života u vašoj zemlji, prisjetimo se sluge Božjega Petra Barbarića. On ujedinjuje rodnu Hercegovinu i Bosnu u kojoj se posvetio, kao i čitav kler, bilo biskupijski, bilo redovnički. Neka ovaj mladi svećenički pripravnik krjeposnoga života bude svima velikim primjerom.

Djevica Marija je uvijek pored nas kao brižna majka. Ona je prva učenica Gospodinova i primjer života posvećenoga Njemu i braći. Kada se nalazimo u poteškoćama ili doživimo stanja u kojima osjećamo svu našu nemoć, obratimo se njoj sinovskom odanošću. Ona nam neprestano poručuje - kao na svadbi u Kani - : "Što god vam rekne, učinite" (Iv 2,5). Ona nas uči da slušamo Isusa i slijedimo njegovu Riječ, ali s vjerom! To je njezina tajna, koju nam želi prenijeti kao majka: vjera, ona izvorna, prava vjera, kojoj je dovoljna samo jedna trunka da i planine premjesti!

Ovim vjernim zagovorom možemo s radošću služiti Gospodinu i biti svagdje sijači nade. Obećavam vam moj spomen u molitvi te od srca blagoslivljam sve vas i vaše zajednice. Molim vas, ne zaboravite moliti za mene.

NA SUSRETU S MLADIMA

Dragi mladi,

žarko sam želio susresti se s vama mladima iz Bosne i Hercegovine i iz obližnjih zemalja. Svakome od vas upućujem srdačan pozdrav. Nalazeći se u ovome "Centru" posvećenom svetome Ivanu Pavlu II., ne mogu ne spomenuti koliko je on učinio za mlade, susrećući ih i ohrabrujući po

čitavome svijetu. Njegovome zagovoru povjeravam svakoga od vas, kao i sve ono što je Katolička Crkva poduzela kako bi posvjedočila svoje povjerenje i bliskost prema mladima. Svi smo mi na istome putu!

Poznate su mi, kako sumnje tako i nade koje nosite u srcu. Na njih nas je podsjetio biskup

msgr. Marko Semren te vaši predstavnici Dar-ko i Nadežda. Osobito suosjećam s mladim na-raštajima u čežnji da vam se omoguće uvjeti da gradite sigurnu budućnost u domovini, kako bi se izbjegao žalosni fenomen iseljavanja. Stoga su sve institucije pozvane provoditi prikladne i odlučne poteze potpore mladima u ostvarivanju njihovih zakonitih zahtjeva. Na taj će način oni moći izravno doprinositi izgradnji i rastu zemlje. Crkva može dati svoj doprinos prikladnim pasto-ralnim projektima, usredotočenima na izgradnju opće društvene i moralne svijesti mladih, poma-žući im tako da budu aktivni sudionici društve-noga života. Ovaj je doprinos Crkve već prisutan, osobito preko hvalevrijednog sustava katoličkih škola, koje su, kako i dolikuje, otvorene ne samo katoličkim učenicima, nego i onima drugih kr-šćanskih vjeroispovijesti i drugih religija. Crkva se mora neprestano osjećati pozvanom smiono mijenjati osobe, društva i samu sebe, polazeći od Evanđelja i potaknuta Duhom Svetim.

I vama mladima također pripada odlučan za-datak da se suočite s izazovima ovog našeg vreme-na, koji, istina, jesu oni materijalni, no najprije se odnose na poimanje čovjeka. Zapravo, zajedno s ekonomskim problemima i poteškoćama prona-laska posla te nesigurnošću za budućnost, pojav-ljuje se kriza moralnih vrijednosti i gubitak smisla života. Pred ovom kriznom situacijom netko bi mogao pasti u napast da bježi iz svakodnevnice, zatvarajući se tako u sebičnu odvojenost od dru-gih, tražeći utjehu u alkoholu, drogi i ideologija-ma koje promiču mržnju i nasilje. To su stvarnosti koje poznajem vrlo dobro, jer su nažalost prisutne i u Buenos Airesu, gradu odakle i sam potječem. Zato vas potičem da ne dopustite da vas poteškoće slome, nego da bez straha pokazujete snagu koja dolazi od vaše ljudskosti i vaše vjernosti kršćan-skim vrijednostima; da očitujete kako ste sjeme pravednijega i mirnijega društva, punog bliskosti i bratske solidarnosti. Dragi mladosti, vi ste, zajed-no s Kristom, snaga Crkve i društva! Ako dopusti-te da vas On dotakne, ako se prepustite razgovoru s Njime u molitvi, čitanju i meditaciji Evanđelja, postat ćete prorocima i svjedocima nade!

Pozvani ste, dakle, na ovo poslanje: očuvati nadu na koju vas potiče ona ista vaša stvarnost - da ste osobe otvorene životu; čuvati nadu koju posjedujete kako biste nadišli svakodnevicu, kako biste pripravili za budućnost društveno i ljudsko ozračje bolje od dosadašnjega; imati nadu za ži-vot u svijetu koji je srdačniji, pravedniji i mirniji,

koji je iskreniji od ovoga trenutnoga, koji je više po mjeri čovjeka. Želio bih vam poručiti da bude-te sve više svjesni da ste sinovi i kćeri ove zemlje koja vas je rodila i koja traži da bude voljena; koja traži da joj pomognete u obnovi kako bi duhovno i materijalno rasla, zahvaljujući također na ne-zamjenjivom doprinosu vaših ideja i vašeg zala-ganja. Kako bi se izbrisao svaki trag pesimizma, potrebna je hrabrost požrtvornosti, što znači da se s predanjem i radošću izgrađuje društvo koje srdačno prihvaća sve, s poštovanjem prema svim različitostima te usmjereno prema civilizaciji lju-bavi. Vama je već poznat jedan veliki svjedok ova-kvog načina života: blaženi Ivan Merz. Sveti Ivan Pavao II. ga je proglasio blaženim u Banja Luci. Neka vam uvijek bude primjerom i zaštitnikom!

Kršćanska nas vjera poučava da smo *pozvani k vječnom cilju*, biti djeca Božja te braća i sestre u Kristu (usp. 1 Iv 3,1), biti tvorci bratskog zajed-ništva u ljubavi prema Kristu. Iskreno se veselim zbog truda vas mladih katolika i pravoslavaca u ekumenskom, kao i u suradnji sa svijetom mla-dih muslimana u međureligijskom dijalogu. U toj važnoj aktivnosti, znakovitu ulogu ima i ovaj "Nadbiskupijski Centar za pastoral mladih Sveti Ivan Pavao II", sa svojim inicijativama za među-sobno upoznavanje i zajedničku odgovornost, koji njeguje miran suživot među različitim etničkim i vjerskim zajednicama. Potičem vas da u povjere-nju nastavite s radom, služeći u zajedničkim pro-jektima, s konkretnim plodovima blizine i pomoći onima koji su najsiromašniji i najpotrebniji.

Dragi mladi, vaša radosna prisutnost, vaša žed za istinom i velikim idealima znakovi su nade! Mladost ne znači pasivnost, nego ustrajan trud u dostizanju važnih ciljeva, makar i koštalo mnogo; mladost ne znači zatvarati oči pred teškoćama, već odbacivati kompromise i osrednjost; mladost ne znači bijeg i udaljavanje, već nastojanje oko so-lidarnosti sa svima, osobito s najslabijima. Crkva želi računati na vas, jer ste spremni i sposobni za još veće pothvate i za još plemenitije žrtve. Zato od vas tražimo, vaši Pastiri i ja zajedno s njima, da se ne odvajate jedni od drugih, nego da uvijek budete jedni s drugima, kako biste uživali u lje-poti bratskoga zajedništva i u djelotvornosti vaših nastojanja.

Po vašemu primjeru ljubavi i zalaganja neka svi vide da ste kršćani: mladi kršćani Bosne i Hercegovine! Bez straha! Ne bježite od stvarno-sti! Budite otvoreni Kristu i braći. Budite živa-han dio velikoga Naroda koji je Crkva Božja: to

je taj jedan Narod u kojemu sve nacije i kulture mogu primati blagoslov od Boga i pronalaziti put mira. U tom je Narodu svaki od vas pozvan slijediti Krista i dati život za Boga i braću, to je put kojega će vam Bog pokazati, dapače, kojega vam pokazuje! Već danas, sada, Gospodin vas poziva: želite li mu odgovoriti? Ne bojte se! Nismo sami!

Uvijek smo zajedno s Ocem nebeskim, s Isusom našim Bratom i Gospodinom i s Duhom Svetim. Imamo Crkvu i Mariju za Majku. Neka vas Blažena Djevica čuva i neka vam dade radosti i snage u svjedočenju Evanđelja.

Sve vas od srca blagoslivljam i molim vas, molite za mene.

NA EKUMENSKOM I MEĐURELIGIJSKOM SUSRETU

Gospodine Kardinale,
Poštovani predstavnici vjerskih zajednica,
Dragi prijatelji,

drago mi je što mogu sudjelovati na ovome susretu, koji ujedinjuje predstavnike vjerskih zajednica prisutnih u Bosni i Hercegovini. Srdačno pozdravljam svakoga od vas, kao i vaše zajednice, zahvaljujući posebno na lijepim pozdravima i mislima koje ste izrekli.

Današnji je susret znak zajedničke želje za bratskim zajedništvom i mirom. On očituje svjedočanstvo prijateljstva koje gradite već godinama i živite ga u svakodnevnom suživotu i suradnji. Vaša prisutnost ovdje već je jedna "poruka" dijaloga kojega svi tražimo i kojega se trudimo izgrađivati.

Htio bih se posebno prisjetiti 1997. godine kada je, kao plod ove želje za susretom i pomirenjem, osnovano lokalno Vijeće za međureligijski dijalog koje okuplja muslimane, židove i kršćane. Veselim se zbog uloge koju Vijeće vrši u promicanju različitih vidova dijaloga, prije svega koordinacijom zajedničkih inicijativa i susreta s državnim vlastima. Vaš je rad na ovim prostorima veoma dragocjen, a osobito u Sarajevu, raskrižju naroda i kultura, gdje je različitost, s jedne strane, veliko bogatstvo koje je omogućilo društveni, kulturni i duhovni razvoj ove zemlje, a s druge je pak strane bila motivom žalosnih podjela i krvavih ratova.

Osnivanje Vijeća za Međureligijski dijalog nije bio tek puki slučaj baš kao i druge hvalevrijedne inicijative na ekumenskom i međureligijskom polju. Sve su se one pokrenule po završetku rata, kao odgovor na nužnost pomirenja i kao potreba za obnavljanjem ratom razorenoga društva. Međureligijski je dijalog, zapravo, ovdje kao i u svakome dijelu svijeta, neophodan uvjet za mir te je kao takav obveza svih vjernika (usp. Apostolska pobudnica *Radost evanđelja*, 250).

Međureligijski je dijalog, osim razmatranja o velikim temama vjere, prije svega razgovor o "ljudskome životu" (*cit. dj.*). U njemu se dijeli životna svakodnevnica u svoj svojoj konkretnosti, s radostima i žalostima, naporima i nadama; njime se preuzimaju zajedničke odgovornosti; njime se ostvaruje bolja budućnost za sve. Njime se uči kako zajedno živjeti, upoznati se i prihvatiti se u svojim različitostima, slobodno, prema onomu što svatko od nas jest. U dijalogu se prepoznaje i razvija određeno duhovno zajedništvo koje ujedinjuje i pomaže promicati moralne vrijednosti, pravdu, slobodu i mir. Dijalog je, napokon, škola čovječnosti i čimbenik jedinstva koji pomaže graditi društvo utemeljeno na toleranciji i uzajamnom poštovanju.

Zbog toga se međureligijski dijalog ne može ograničiti samo na pojedince, na predstavnike -odgovorne vjerskih zajednica, nego bi se trebao proširiti koliko je više moguće na sve vjernike, uključujući različita područja građanskoga društva. U tom smislu posebnu pažnju zaslužuju mladi koji su pozvani graditi budućnost ove zemlje. Konačno, uvijek je korisno podsjetiti kako dijalog, da bi bio učinkovit i autentičan, pretpostavlja izgrađeni identitet: bez oblikovanog identiteta, dijalog je beskoristan i štetan. Ovo govorim misleći na mlade, ali to važi za sve.

Zaista cijenim sve ono što ste do sada učinili i potičem vas u vašemu nastojanju oko izgradnje mira, čiji ste prvi čuvari ovdje u Bosni i Hercegovini kao vjerski vođe, upravo vi. Jamčim vam da će Katolička Crkva nastaviti pružati svoju punu potporu i osigurati biti potpuno na raspolaganju.

Svi smo svjesni da je pred nama za prijeći još dugi put. No, ne dopustimo se obeshrabriti zbog poteškoća i nastavimo ustrajno koračati putem oprosta i pomirenja. Dok stvaramo pravedno sjećanje na prošlost, koja nas može poučiti, izbjegavajmo samosažalijevanja i uzajamna optuživanja

te se prepustimo da nas Bog očisti, onaj koji nam daruje sadašnjost i budućnost: On je naša budućnost, On je krajnji izvor mira.

Ovaj grad, koji je u nedavnoj prošlosti, nažalost, postao simbol rata i razaranja, danas, sa svojom raznolikošću naroda, kultura i vjera, može iznova postati znak jedinstva, mjesto u kojemu različitost ne bi predstavljala prijetnju, nego bogatstvo i priliku za zajedničkim rastom. U svijetu

koji je nažalost još uvijek razdiran sukobima, ova zemlja može postati porukom: potvrditi kako je moguće živjeti jedan pored drugoga, u različitosti, ali u zajedničkom čovjekoljublju, gradeći zajedno budućnost u bratstvu i miru.

Zahvalan sam svima vama na vašoj prisutnosti i za molitve koje dobrotom prikazujete za moju službu. S moje strane, jamčim vam da ću također moliti za vas. Neka nas sve Gospodin blagoslovi.

ČLANOVIMA PREDSJEDNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Gospodo članovi
Predsjedništva Bosne i Hercegovine,
Gospodine Predsjedatelju,
Članovi Diplomatskog zbora,
Draga braćo i sestre!

Zahvaljujem članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine na ugodnom dočeku, osobito na srdačnim pozdravnim riječima gospodina Predsjedatelja Mladena Ivanića, koje mi je uputio u ime svih vas. Radostan sam što sam došao u ovaj grad koji je mnogo propatio u krvavim sukobima u prošlom stoljeću, a koji je ponovno postao mjesto dijaloga i mirnoga suživota.

Sarajevo, baš kao i Bosna i Hercegovina ima posebno značenje za Europu i čitav svijet. Stoljećima su na ovim prostorima prisutne zajednice koje ispovijedaju različite vjere te pripadaju različitim narodima i kulturama, zajednice bogate u svojim posebnostima te ponosne na svoju jedinstvenu tradiciju. Sve ovo tijekom dugo vremena nije predstavljalo poteškoće u međusobnim prijateljskim i srdačnim odnosima.

Čak nam i sama arhitektonska struktura Sarajeva govori ovomu u prilog, jer se u svome urbanističkome spletu u neposrednoj blizini uzdižu sinagoge, crkve i džamije te je grad s pravom dobio naziv "europskog Jeruzalema". On zapravo predstavlja jedno veliko raskrižje kultura, naroda i vjera; takva uloga zahtijeva da se uvijek iznova grade novi mostovi te da se postojeći istovremeno obnavljaju i čuvaju, kako bi se osigurali učinkoviti, sigurni i civilizirani odnosi.

Potreban nam je razgovor, otkrivanje bogatstva svakoga od nas, vrednovanje onoga što nas ujedinjuje te doživljavanje razlika kao mogućnost rasta, pritom poštujući svakog pojedinca. Prijeko je potreban strpljiv dijalog, pun povjerenja, tako

da pojedinci, obitelji i zajednice mogu prenositi vrijednosti vlastite kulture i prihvaćati sve ono dobro u tuđim iskustvima.

Na ovaj bi način mogle zacijeliti čak i velike rane nedavne prošlosti, a na budućnost bi se gledalo s nadom, te bismo se, slobodni od svakoga straha i mržnje, suočavali sa svakodnevnim problemima s kojima je svaka građanska zajednica pozvana suočiti se.

Dolazim kao hodočasnik mira i dijaloga, 18 godina poslije povijesnoga posjeta Svetoga Ivana Pavla II., koji se zbilo neposredno nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma. Drago mi je vidjeti postignute napretke, na kojima trebamo zahvaliti Gospodinu i tolikim ljudima dobre volje. Međutim, važno je ne zadovoljiti se postignutim, nego tražiti kako učiniti daljnje korake u učvršćivanju međusobnog povjerenja te stvarati prilike za produbljivanje uzajamnog poznavanja i poštovanja. Podrška ovakvom razvoju i temeljni uvjet su blizina i suradnja Međunarodne zajednice, osobito Europske Unije i svih država i organizacija koje su prisutne i koje djeluju na području Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina je, konačno, sastavni dio Europe. Njezini uspjesi i drame potpuno se uklapaju u povijest europskih uspjeha i drama, te su u isto vrijeme velika opomena kako bi se uložile sve raspoložive snage da započeti mirovni procesi postanu sve čvršći i stabilniji.

U ovoj Zemlji, mir i sloga među Hrvatima, Srbima i Bošnjacima te poticaji kojima se u posljednje vrijeme njeguje taj sklad, kao i srdačni i bratski odnosi između muslimana, židova i kršćana imaju važnost koja seže daleko izvan granica Bosne i Hercegovine. Ovime se daje svjedočanstvo cijelome svijetu kako je suradnja među različitim na-

rodima i religijama u svrhu općega dobra itekako moguća; kako pluralizam kultura i tradicija može potaknuti i oživotvoriti neponovljivo i učinkovito rješavanje problema; kako se čak i najdublje rane mogu izliječiti zajedničkim hodom koji pročišćava sjećanja i daje nadu za budućnost.

Svi bismo trebali prepoznati naše temeljne ljudske vrijednosti, kako bismo se uspješno suprotstavili divljaštvu onih koji bi od svake različitosti htjeli stvoriti priliku za nasiljem. U ime se ovih vrijednosti može i mora surađivati, graditi i razgovarati, opraštati i s njima rasti. One tako dopuštaju suzvučju različitih glasova da se oblikuju u plemenit i skladan himan, nasuprot fanatičnom kriklu mržnje.

Političari su pozvani na plemenitu zadaću da budu prvi koji će služiti svojim zajednicama, rađajući prvenstveno na očuvanju temeljnih ljudskih prava, među kojima istaknuto mjesto ima ono o vjerskoj slobodi. Na taj će se način konkretnim zalaganjem moći izgraditi mirotvornije i pravednije društvo, u kojem bi se uz pomoć svakoga člana rješavali mnogovrsni problemi iz svakodnevnoga života naroda.

Da bi se ovo ispunilo, prijeko je potrebna stvarna jednakost svih građana pred zakonom, poseb-

no u njegovoj provedbi, bez obzira na njihovu etničku, vjersku ili geografsku pripadnost: tako će se svi, bez razlike, u potpunosti osjećati dionicima javnoga života i, uživajući ista prava, moći će aktivno dati svoj posebni doprinos općem dobru.

Poštovane dame i gospodo,

Katolička Crkva sudjeluje u projektu materijalne i moralne obnove Bosne i Hercegovine molitvom i zalaganjem svojih vjernika i institucija, dijeleći tako njezine radosti i brige, želi i dalje neumorno svjedočiti svoju posebnu blizinu prema siromašnima i potrebnima, potaknuta naukom i primjerom svojega božanskog Učitelja, Krista.

Sveta se Stolica raduje svemu što je postignuto u ovim godinama i jamči svoju skrb u promicanju suradnje, dijaloga i solidarnosti, svjesna da su mir i međusobna pažnja u civiliziranom i uređenom suživotu nužni uvjeti za trajan i stvaran razvoj. Time ujedno želi da Bosna i Hercegovina, nakon što su se olujni crni oblaci konačno udaljili, uz doprinos svih mogne nastaviti na započetom putu, tako da nakon studene zime procvjeta proljeće.

S ovim mislima molim Svevišnjega za mir i blagostanje Sarajeva i čitave Bosne i Hercegovine.

SVETA GODINA MILOSRĐA

Predajom bule znakovita naziva "Misericordiae vultus - Lice milosrđa" kardinalima i biskupima koji po svojim službama ili po podrijetlu simboliziraju cijelu Crkvu, papa Franjo službeno je proglasio izvanrednu jubilarnu godinu koja će biti posvećena Božjemu milosrđu. Predaja bule izvršena je u subotu 11. travnja 2015. uvečer, na liturgijskom slavlju prve večernje Druge vazmene nedjelje, tj. Nedjelje Božjega milosrđa. Sveta godina Božjega milosrđa bit će otvorena na svetkovinu Bezgrješnoga Začeca 8. prosinca ove godine, a završit će 20. studenoga, na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenoga, godine 2016.

Na početku svoje propovijedi Papa se, osvrćući se na Kristov uskrсни pozdrav "Mir vama!", najprije prisjetio kršćana koji su u svijetu danas progonjeni. "Mir... ostaje kao želja tolikih žitelja koji podnose nečuveno nasilje diskriminacije i smrti samo zato što nose kršćansko ime. Naša je molitva tim žarča te postaje vapajem u pomoć nebeskomu Otcu koji je bogat milosrđem, kako

bi ojačao vjeru tolike braće i sestara koji su u boli, dok ga molimo da obrati naša srca kako bi s ravnodušnosti prešla na suosjećanje", rekao je Sveti Otac.

Sam je Papa postavio pitanje "koje je mnogima na srcu": "Zašto danas jubilarna godina milosrđa?" I odmah dao odgovor: "Jednostavno zato što je Crkva, u ovom času velikih epohalnih promjena, pozvana snažnije davati znakove Božje prisutnosti i blizine. Ovo nije vrijeme za rastresenost, nego naprotiv vrijeme da ostanemo budni te da u sebi probudimo sposobnost gledanja u bitno. Vrijeme je to za Crkvu kako bi ponovno pronašla osjećaj za poslanje koje joj je Gospodin povjerio na dan Uskrsa: da bude znak i oruđe Otčeva milosrđa. Stoga će Sveta godina morati živom održavati želju da se znadu prepoznati toliko znakovi nježnosti koje Bog daje čitavomu svijetu te nada sve onima koji pate, koji su sami i napušteni, pa i bez nade da im se oprost i da se osjećaju ljubljenima od Otca."

"Sveta je godina tu", nastavio je Papa, "da bismo u sebi snažno osjetili radost što nas je Isus ponovno pronašao, on koji nas je kao Dobri pastir došao tražiti jer bijasmo izgubljeni. Jubilej da bismo zamijetili toplinu njegove ljubavi kad nas stavlja na leđa da bi nas ponio u Otčev dom. Sveta godina da nas Gospodin Isus dodirne i da nas njegovo milosrđe preobrazi, kako bismo postali svjedocima milosrđa. Eto zašto jubilej: jer je to vrijeme milosrđa. To je pogodno vrijeme u kojemu valja liječiti rane, u kojemu se ne smijemo umoriti susretati one koji iščekuju da vide i rukom dodirnu znakove Božje blizine, u kojemu svima - svima - valja ponuditi put oproštenja i pomirenja."

Na početku slavlja papa je Franjo s pratnjom otišao pred Sveta vrata, koja se otvaraju tijekom jubilarnih godina, u atriju vatikanske bazilike, te je bulu o proglašenju Svete godine predao najprije arhiepiskopima četiriju rimskih papinskih bazilika, kardinalima Angelu Comastriju (bazilika sv. Petra u Vatikanu), Agostinu Valliniju (sv. Ivan Lateranski), Jamesu Michaelu Harveju (sv. Pavao izvan zidina) i Santosu Abril y Castellu (sv. Marija Velika). Bulu je Papa potom predao pročelniku Kongregacije za biskupe kardinalu Marcu Ouelletu, pročelniku Kongregacije za evangelizaciju naroda kardinalu Fernandu Filoniju te pročelniku Kongregacije za istočne Crkve kardinalu Leonardu Sandriju.

Papa je želio da među primateljima dokumenta bude zastupljena i Crkva na Dalekom istoku pa je bulu predao nadbiskupu Saviju Honu Tai-Faiju, tajniku Kongregacije za evangelizaciju naroda, koji je rođen u Hong Kongu. Kao predstavnik Crkve na afričkom kontinentu bulu je iz Papinih ruku primio nadbiskup Barthelémy Adoukonou, rodom iz Benina, a na službi tajnika Papinskoga vijeća za kulturu. Kao predstavnik istočnih Crkava vlastitoga prava bulu je primio msgr. Khaled Ayad Bishay iz Koptskoga aleksandrijskoga patrijarhata (katolički kopti, egipatski kršćani).

"Lice milosrđa Očeva je Isus Krist." Tom rečenicom započinje bula "Vultus misericordiae" koja u svojem prvom dijelu iznosi biblijske i teološke temelje govora Crkve o Božjemu milosrđu. U tom se kontekstu podsjeća da 8. prosinca pada 50. obljetnica završetka Dugoga vatikanskoga koncila, koji je, prema riječima pape sv. Ivana XXIII., srušio "zidine koje su predugo zatvarale Crkvu u povlaštenu tvrđavu", kako bi ona sada "na nov način naviještala evanđelje", koristeći se

"lijekom milosrđa umjesto da posegne za oružjem strogoće".

Uz jubilarne godine tradicionalno su vezana hodočašća u Rim, simbolički prolazak kroz sveta vrata rimskih papinskih bazilika te potpuni oprost. No bula "Lice milosrđa" uz to donosi i neke novine. Poziva, naime, biskupe da sveta vrata otvore u svojim katedralama, pa i u osobito važnim svetištima, kako bi se Sveta godina Božjega milosrđa slavila i u mjesnim Crkvama, "kao znak jedinstva čitave Crkve". Novost je i slanje "misionara milosrđa" u mjesne Crkve. Riječ je o svećenicima kojima će biti dane ovlasti odrješivanja onih grijeha koji su pridržani Svetoj Stolic. Inače se u buli velika važnost u Svetoj godini pridaje sakramentu pokore. Tako se svećenike poziva da budu "pravi znak Otčeva milosrđa", "vjerni službenici Božjega oproštenja", "poput oca u prisposobi o izgubljenom sinu". Stavlja im se na srce da u ispovijedi "ne postavljaju neugodna pitanja", nego da "znaju u srcu svakoga pokornika prepoznati poziv u pomoć i zahtjev za oprost" te da budu "uvijek, svagdje, u svakoj prigodi i usprkos svemu znak prvenstva milosrđa".

Ton čitave bule izvanredno odražava rečenica iz njezinoga zaključka, u kojoj Papa poziva Crkvu da "sve uvodi u veliko otajstvo Božjega milosrđa, gledajući lice Kristovo, poglavito u trenutku kakav je ovaj naš koji obiluje velikim nadama i snažnim protivštinama".

Posebnu pozornost privlači Papin poziv na obraćenje, tj. na utjecanje Božjemu milosrđu, članovima zločinačkih organizacija, kao i osobama koje sudjeluju ili podržavaju korupciju. Bula sadrži i novi poticaj pape Franje na promicanje religijskoga dijaloga, poglavito sa židovstvom i islamom. U te je dvije religije, naime, milosrđe "jedno od najizrazitijih Božjih obilježja".

Godina 1300. slovi kao prva sveta godina u Katoličkoj Crkvi. Proglasio ju je papa Bonifacije VIII., dajući opći oprost u kontekstu vremena koje se intenzivno bavilo pitanjem kraja svijeta. U početku se sveta godina slavila svakih 100 godina, a od 1470. godine do danas redovito se slavi svakih 25 godina. Do sada su proslavljene tri izvanredne svete godine: 1933. (papa Pio XI.) i 1983. (sv. Ivan Pavao II.) bile su u znaku otkupljenja (određene Isusovom mukom, smrću i uskrsnućem, a ne rođenjem), dok je papa Pavao VI. proglasio izvanrednu Svetu godinu 1966. godine (GK, 16/2130 od 16. travnja 2015.).

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE SA 64. REDOVITOG ZASJEDANJA BISKUPSKJE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Banja Luka, 14. srpnja 2015. - Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 13. i 14. srpnja 2015., u zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 64. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Na zasjedanju su sudjelovali svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati: Hrvatske biskupske konferencije msgr. Nikola Kekić, vladika križevački, Slovenske biskupske konferencije msgr. Jurij Bizjak, biskup koparski, i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda biskup Dodë Gjergji, apostolski upravitelj prizrenski.

Izrazivši blisku povezanost članova svojih Biskupskih konferencija s Crkvom u Bosni i Hercegovini i njezinim pastirima, biskupi delegati ukratko su upoznali sudionike zasjedanja s glavnim izazovima s kojima se susreću krajevnne Crkve u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i Kosovu.

Biskupi su još jednom uputili izraze iskrene zahvalnosti Katoličkoj Crkvi i svim dobročiniteljima u Hrvatskoj i Sloveniji koji su pomogli ljudima pogođenim poplavama i klizištima u Bosni i Hercegovini ističući ponovno veliko zauzimanje Caritasa na planu organizirane pomoći ugroženim osobama.

Biskupi su detaljno upoznati s prijedlogom održavanja jednoga radnog susreta biskupa pojedinih zemalja jugoistočne Europe s inozemnim crkvenim dobročiniteljima koji bi za temu imao pronalaženje još učinkovitije pomoći biskupijskim zajednicama u pojedinim zemljama u kojima su katolici manje brojni.

Tijekom susreta s biskupima, apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto osvrnuo se, između ostaloga, na posjet Svetog Oca Bosni i Hercegovini, 6. lipnja 2015. u Sarajevu, ističući kako se tom prigodom pokazalo da se, kada postoji volja, mogu postići odlični rezultati čak i na političkom planu. Također je kazao da

je krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini pokazala da može nadrastiti samu sebe i da, kada hoće i vjeruje, može postići željene konkretne rezultate. Upoznao je biskupe s uspostavom i prvom sjednicom novoga saziva Mješovitog povjerenstva za provedbu Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine i Dodatnog protokola na Temeljni ugovor.

Osvrnuvši se na provedbu zaključaka s prošlog zasjedanja, biskupi su odlučili uputiti Kongregaciji za proglašenje svetim zamolbu da blažene Drinske mučenice i blaženi Ivan Merz budu uvršteni u liturgijski kalendar Biskupske konferencije BiH.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata sa zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održanog od 18. do 21. svibnja 2015. u Rimu, Hrvatske biskupske konferencije održanog od 14. do 16. travnja 2015. u Zagrebu, s biskupskog ređenja msgr. Alojzija Cvikla koje je bilo 26. travnja 2015. u Mariboru, s XII. međunarodnog simpozija sveučilišnih profesora održanog od 25. do 27. lipnja 2015. u Rimu, sa susreta predsjednika Biskupskih konferencija Jugoistočne Europe održanog od 17. do 21. travnja 2015. u Bukureštu te sa susreta glasnogovornika i generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija održanih od 17. do 21. lipnja 2015. u Pragu.

Biskupi su zadužili predsjednika BK BiH i predsjednika Vijeća za liturgiju da, u suradnji s nadležnim osobama u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, porade na što skorijem tiskanju zajedničkoga Kantuala.

Biskupi su saslušali godišnje izvješće o djelovanju Caritasa Biskupske konferencije BiH. Izrazili su zahvalnost djelatnicima Caritasa i brojnim dobročiniteljima koji su nastavili pomagati ljudima pogođenim poplavama u obnovi njihovih domova i dobara od kojih su živjeli te tako dajući svoj doprinos opstanku na prostorima BiH. Konstatirali su da su dijecezanski Caritasi u BiH

dokazali svoju doraslost i takvom neočekivanom velikom izazovu katastrofalnih poplava na području Vrhbosanske nadbiskupije te Banjolučke biskupije. Raduje ih da Caritas ulaže napore za jačanje župnih Caritasa te volontarijata u biskupijama i župama. Razgovarali su i o valoriziranju Caritasova projekta obrazovanja odraslih za socijalna zanimanja koji provodi Socijalno-edukativni centar u Banjoj Luci sa svojim podružnicama u Vrhbosanskoj nadbiskupiji te Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji, a u kojem je sudjelovalo oko 1 300 osoba u tri javno važeća programa i oko 25 neformalnih obuka.

Biskupi su razmotrili prijedlog novoga Statuta Caritasa Biskupske konferencije BiH koji za cilj ima što bolju koordinaciju u djelovanju biskupijskih Caritasa kao i predstavljanje njihovih potreba u inozemstvu i pred državnim institucijama u BiH. Izrazili su zahvalnost članovima radne grupe te dali potrebne smjernice za doradu predloženog Statuta.

Biskupi su usvojili godišnje financijsko izvješće Nadzornog vijeća Caritasa Biskupske konferencije BiH za 2014. godinu.

Povjereno je predsjedniku Vijeća za katehezu BK BiH da dogotovi pravilnik Povjerenstva

za školski vjeronauk do sljedećeg zasjedanja BK BiH.

Biskupi su se osvrnuli na pastirski posjet pape Franje Bosni i Hercegovini počevši od datuma najave njegova pohoda do odjeka spomenutog pohoda u zemlji i svijetu te provedbe Papinih poruka. Uputili su izraze zahvalnosti svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji Papina posjeta i stvaranju lijepog ozračja kao i svima koji su 6. lipnja došli u glavni grad Bosne i Hercegovine ujediniti se u molitvi s vrhovnim svećenikom. Potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica da nastave moliti i raditi za mir u Bosni i Hercegovini i za stvaranje potrebnih uvjeta za ostanak u njoj u vlastitom identitetu živeći s drugima i drugačijima. Raduje ih da su se hodočasnicima iz BiH pridružile tisuće vjernika iz Hrvatske i drugih zemalja na čelu sa svojim pastirima.

Biskupi će sudjelovati na Misnom slavlju, 15. srpnja u banjolučkoj katedrali na proslavi svetkovine sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i naslovnika katedrale. Euharistijsko slavlje predvodit će apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini msgr. Luigi Pezzuto.

Tajništvo BK BiH

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretima biskupa i apostolskog upravitelja, msgr. Ratka Perić, izvršena su sljedeća imenovanja i razrješenja:

- **fra Vlatko Soldo**, imenovan župnim vikarom u župi sv. Ivana Krstitelja u Konjicu, br. 939/2015., od 22. lipnja 2015.

- **fra Robert Kiš**, razriješen službe župnoga vikara na Širokom Brijegu i imenovan župnim upraviteljem župe sv. Josipa Radnika u Izbičnu, br. 940/2015., od 22. lipnja 2015.

- **fra Alojzije Bošnjak**, zbog narušena zdravlja razriješen službe župnoga vikara u župi sv. Ante Padovanskoga u Šuici, br. 1286/2015., od 11. kolovoza 2015.

- **fra Gabrijel Mioč**, imenovan je privremenim duhovnim pomoćnikom u Šuici, br. 1287/2015., od 11. kolovoza 2015.

- **fra Perica Ostojić**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, br. 1289/2015., od 11. kolovoza 2015.

- **fra Marin Karačić**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi sv. Ante Padovanskoga na Humcu, br. 1290/2015., od 11. kolovoza 2015.

- **fra Ivan Marić ml.**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu, br. 1291/2015., od 11. kolovoza 2015.

- **fra Stipan Klarić**, razriješen službe župnika župe sv. Ivana Krstitelja u Konjicu i imenovan župnim upraviteljem župe sv. Jure u Glavatičevu i župnim vikarom župe sv. Ivana Krstitelja u Konjicu, br. 1654/2015., od 21. kolovoza 2015.

- **fra Vlatko Soldo**, razriješen službe župnoga vikara Sv. Ivana Krstitelja u Konjicu i imenovan upraviteljem iste župe, br. 1355/2015., od 21. kolovoza 2015.

- **don Ante Ivančić**, razriješen službe upravitelja župe sv. Ante Padovanskoga u Grabovici, br. 1394/2015., od 31. kolovoza 2015.

- **don Blaž Ivanda**, razriješen službe župnika župe Presvetoga Srca Isusova u Čeljevu i imenovan župnikom župe sv. Ante Padovanskoga u Grabovici, br. 1395/2015., od 31. kolovoza 2015.

- **don Tomislav Zubac**, razriješen službe župnoga vikara u župi Presvetoga Srca Isusova u Studencima i poslan na trogodišnji studij kanonskoga prava u Rim na Sveučilište *Santa Croce*, br. 1397/2015.

- **don Tomislav Ljuban**, razriješen službe biskupova osobnog tajnika i imenovan upraviteljem župe Presvetoga Srca Isusova u Čeljevu, br. 1403/2015., od 1. rujna 2015.

- **don Josip Čule**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi Marije Majke Crkve u Mostaru, br. 1415/2015., od 3. rujna 2015.

- **don Damir Pažin**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi Presvetoga Trojstva Blagaj - Buna, br. 1416/2015., od 3. rujna 2015.

- **don Marin Skender**, mladomisnik, imenovan biskupovim osobnim tajnikom, br. 1417/2015., od 3. rujna 2015.

Dekretima biskupa i apostolskog upravitelja, msgr. Ratka Perić, podijeljene su kanonske misije za predavanje vjeronauka u školama:

- **s. Vinki Bešlić**, u Osnovnoj školi fra S. Vrljića - područna škola u Gorici, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 16.§ 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1336/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **s. Anđeli Pervan**, u Osnovnoj školi Petra Bakule u Mostar, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 16.§ 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1337/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Božimiru Previšiću**, u Srednjoj Školi u Neumu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 16.§ 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1339/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Mariji Batarilo**, u Osnovnoj školi Ivana Mažuranića u Tomislavgradu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 16.§ 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1340/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Jozefini Baković**, u Osnovnoj školi Ivana Mažuranića u Tomislavgradu, u školskoj godini 2015./2016., br. 1341/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Ivi Mioč**, u Osnovnoj školi u Prisoju i Osnovnoj školi u Bukovici, u školskoj godini 2015./2016., br. 1342/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Andrijani Marić**, u Osnovnoj školi Petra Bakule u Mostaru, u školskoj godini 2015./2016., br. 1343/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Matei Galić**, u Prvoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, u školskoj godini 2015./2016., br. 1344/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Dijani Lončar**, u Osnovnoj školi Kočerin, u školskoj godini 2015./2016., br. 1345/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Kristini Soldo**, u Osnovnoj školi fra Didaka Buntića u Čitluku, u školskoj godini 2015./2016., br. 1339/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Fra Robertu Kišu**, u Drugoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, u skladu s odredbama Za-

konika kanonskoga prava i člankom 16. § 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1348/2015., od 19. kolovoza, 2015.

- **Vanji Moro**, u Srednjoj školi Fausta Vrančića u Mostaru, u skladu s odredbama Zakonika kanonskoga prava i člankom 16. § 3. Temelnog ugovora između Svete Stolice i BiH, br. 1383/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Jeleni Galić**, u Srednjoj školi u Grudama, u školskoj godini 2015./2016., br. 1384/2015., od 19. kolovoza 2015.

- **Saši Jarmanoviću**, koji obavlja dužnost ravnatelja škole, uskraćen mandat predavanja vjeronauka na Buni i u hercegovačkim biskupijama, br. 717/2015., od 15. svibnja 2015.

- **Peri Petrušiću**, koji obavlja dužnost ravnatelja škole, uskraćen mandat predavanja vjeronauka u Čerinu i u hercegovačkim biskupijama, br. 718/2015., od 15. svibnja 2015.

PRIOPĆENJA ZA JAVNOST

VANDALI OBAVILI KRIŽNI PUT LOMEĆI POSTAJNA POSTOLJA

IZVJEŠĆE ŽUPNOGA UREDA STOLAC O POLOMLJENIM POSTAJAMA KRIŽNOGA PUTA NA KRIŽEVCU U STOCU 2015.

Preuzvišeni!

Danas, na Veliku subotu, 4. travnja 2015., oko 10.00 sati nazvao me je župljanin župe Stolec gosp. Mladen Kulaš, nastanjen u Vidovu Polju, javljajući mi da je u jutarnjim satima bio na Križevcu... i primijetio da su polomljena betonska postolja Križnoga puta uz Križevac u Stocu. Od četrnaest postaja polomljeno ih je dvanaest, samo nisu polomljene prva i jedanaesta. Odmah sam oko 11.00 sati izvijestio stolačkoga načelnika gosp. Stjepana Boškovića, koji mi je rekao da će on dalje poduzeti potrebite korake. Negdje oko 12.00 sati nazvao me je ravnatelj Javne Ustanove Radimlja Stolec, gosp. Ante Vujnović i prenio mi s Križevca istu vijest o polomljenim postajama. Opet sam se oko 13.00 sati ponovno čuo s Antom koji me je izvijestio da je već došla stolačka Policija oko 13.00 sati na samo mjesto lomljenja postolja te sastavlja zapisnik o ovom događaju, a da uskoro dolazi i Krim-policija, koja će obaviti uviđaj.

Oče biskupe, držao sam potrebitim o svemu Vas ovome izvijestiti, jer nas je ovaj teroristički

napad na naše katoličke svetinje u Stocu strašno iznenadio i uvrijedio u ove najsvetije dane Velikoga tjedna u godini. Jučer smo imali procesiju Velikoga petka kroz grad, od župne crkve do Križevca. Sigurno je bilo preko 2500 vjernika, koji su u pobožnosti i dostojanstvu prošli gradom pjevajući Gospin plač, a "Apostoli" - dvanaest ovogodišnjih maturanata - nosili su veliki križ, obučeni u nošnju kakvu su nosili i Apostoli u Isusovo vrijeme. Uz Križevac smo obavili Križni put, a na Križevcu slavili obrede Velikoga petka. Sve je prošlo u najboljem redu i miru, na opće zadovoljstvo svih vjernika. Svi smo se s Križevca vratili radosni i duhovno obogaćeni. Sve ovo skupa kao da nekomu nije odgovaralo. Možda je zato i izveden ovaj zločin na Križni put u ove svete Blagdane koje katolici slave s najvećim poštovanjem prema Isusu Kristu koji nas je Mukom i Smrcu otkupio na križu i poučio nas da prema svakomu čovjeku činimo dobro

Don Rajko Marković, župnik

Osvrt Biskupskoga ordinarijata Mostar

Mostar, 4. travnja 2015.

Na stolačkom Križevcu u noći između Velikoga petka i Velike subote polomljene betonske postaje Križnoga puta.

Na Veliku subotu, stolački župnik don Rajko Marković, poslao je na Ordinarijat u Mostaru službeno *Izviješće o polomljenim postajama Križnoga puta na Križevcu u Stocu*. O ovom su župnika

izvijestili vjernici koji su prvi primijetili ovaj vandalski čin u subotnje jutro. Župnik je obavijestio mjerodavne civilne vlasti i, kako piše, započete su istražne radnje. No, nama ostaje gorka i žalosna

spoznaja da Kristov križ i postajna postolja Križnoga puta u Stocu na Križevu brdu - Križevcu nekima nisu dobrodošla. Dok s velikom bolju slušamo vijesti o jezovitim progonima i masovnim ubijanjima kršćana u zemljama gdje su manjina i u kojima je islamska dominacija, ne možemo se oteti dojmu da i ovaj bezbožni čin protiv Kristova križa nije usmjeren samo protiv Križa i postaja Njegove Muke i Smrti, nego i protiv svih onih koji u Njemu vide znak spasenja cijeloga čovječanstva. Stoga, nije ovo samo obična ludost nepromišljenih pojedinaca, nego izravan udar na vjernike grada Stoca i okolice koji su samo malo vremena prije toga u veliku broju - prema izjavi župnika preko 2500 vjernika - u pobožnu i poklonstvenu hoću, s molitvom i pjesmom, slijedili svoga Spasitelja na Njegovu Križnom putu prema vrhu Križevca.

Živimo u vremenu i na prostoru gdje su puna usta poziva na suživot, multietničnost, multikulturalnost, dijalog i suradnju među vjerskim zajednicama. A u isto vrijeme, jednako od nekih političkih vođa i međunarodnih predstavnika, čuju se riječi o uklanjanju križeva s brda, brežu-

ljaka i uzvisina pa čak i tumačenje kako bi se sam Isus zastidio svoga Križa na mostarskom Humu. Nije li to indirektan poticaj i ohrabrenje ovakvim i sličnim vandalskim zlodjelima?! Nije li to na tragu već sada davno izrečene poruke katolicima i Hrvatima u Bosni i Hercegovini da se trebaju "asimilirati ili emigrirati"?!

Dok duboko povrijeđeni osuđujemo ovo neljudsko i bezbožno djelo uoči najveće kršćanske svetkovine Uskrsa, pozivamo sve mjerodavne da ovaj čin nedvosmisleno osude, počinitelje i nalogodavce pronađu i primjereno sankcioniraju.

A vjernicima Stoca i svim vjernicima koji su pogođeni ovim zločinom da se ne obeshrabre. Jer slavimo Pobjedu i Pobjednika nad svakim zlom. "Propovijedamo Krista Raspetoga i Uskrsloga: Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak - i Židovima i Grcima - Krista, Božju snagu i Božju mudrost. Jer ludo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi!" (1 Korinćanima 1,23-25). Svim vjernicima katolicima Stoca i okolice na čelu s njihovim župnikom želimo sretnu i blagoslovljenu svetkovinu Kristova Uskrsnuća.

ZAR NA KRIŽEVCU NEMA MJESTA KRIŽNOM PUTU?

Mostar, 7. travnja 2015. - Stolački župnik don Rajko Marković odmah po primitku žalosne vijesti da su "nepoznati počinitelji" u noći između Velikoga petka i Velike subote, 3/4. travnja 2015. vandalskim činom oštetili 12 od 14 postolja Križnoga puta na brdu Križevac iznad Stoca, o tom je zlodjelu obavijestio mjerodavne mjesne civilne vlasti. Od njih je čuo uvjeravanje da će se poduzeti sve potrebne mjere u otkrivanju počinitelja. Nedugo nakon toga na mjesto zločina izišla je mjesna policija, a naknadno i krim-policija. O svemu ovome obavijestio je crkvenu vlast - Biskupski ordinarijat u Mostaru. Ordinarijat je u svom *Osvrtu*, 4. travnja, izrazio žaljenje i osudio taj vandalizam te pozvao sve mjerodavne da ovaj čin nedvosmisleno osude, počinitelje i nalogodavce pronađu i primjereno sankcioniraju. A župljane Stoca i sve vjernike, koji su pogođeni ovim zločinom, potaknuo da se ne obeshrabre. Jer, slavimo Pobjedu i Pobjednika nad svakim zlom. "Propovijedamo Krista Raspetoga i Uskrsloga: Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak - i Židovima i Grcima - Krista, Božju snagu i Božju mudrost. Jer

ludo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi!" (1 Korinćanima 1,23-25) te svim vjernicima katolicima Stoca i okolice, na čelu s njihovim župnikom, zaželio sretnu i blagoslovljenu svetkovinu Kristova Uskrsnuća.

Na sam dan Uskrsa poslije podne biskup Ratko Perić posjetio je, zajedno sa župnikom don Rajkom, srušena postolja.

Dan nakon svetkovine Uskrsa oglasio se *Saopćenjem za javnost* stolački Općinski odbor Socijaldemokratske partije - SDP-a s potpisom: Sekretarijat OO SDP BiH Stolac, koje je objavljeno na službenim stranicama SDP BiH, a u dijelovima su ga prenijeli i razni portali. Priopćenje s naslovom: *Policija mora otkriti vandale koji devastiraju Stari grad u Stocu*. Naslov i sadržaj sugeriraju da bi policija mogla uskoro dovršiti istražne radove. To više što se ovakvim bezbožnim činom Forum mladih Stolac javno "hvalio". Naime, 2007. godine ondašnji predsjednik Foruma dao je sljedeću izjavu: *Na treću godišnjicu od postavljanja betonskih postolja za ugrađivanje križeva u Starom gradu u Stocu tokom akcije čišćenja nacionalnog spo-*

menika članovi Foruma mladih Stolac djelomično su uklonili nelegalno postavljena betonska obilježja koja su ugrožavala autentičnost spomenika (Razni portali, 15. svibnja 2007.).

Što predstavljaju Križ i Križne postaje na Križevcu? - Povijesni kontinuitet, na što se oslanjaju graditelji, ili je sve to *pokušaj zloupotrebe vjerskih simbola u svrhu fašistoidne namjere obilježavanja teritorija i provociranja "drugih"*, kako stoji u *Saopćenju*? Da bismo na ovo odgovorili, izvucimo neke činjenice iz povijesti. Arheološka i povijesna istraživanja upućuju na to da stolački Stari grad potječe još iz vremena Rimljana. Prema nekima gradio ga je rimski car - kršćanin Justinijan. On je svoj procvat doživio u Srednjem vijeku, pogotovo u 13., 14. i 15. stoljeću, za vrijeme hrvatskih velikaša koji su ga i dograđivali. Poznat je i pod imenom Vidoški, po sv. Vidu. Razvijao se sve do dolaska Turaka. U vrijeme Otomanskoga carstva, sve do Požarevačkoga mira (1718.) gubi značenje grada - obrambene utvrde, ali je uvijek bio tamnica i mučilište za tolike kršćane - katolike koji se nisu htjeli odreći svoje vjere i prijeći na islam. Austro-ugarska monarhija (1878.-1918.) obnavlja Stari grad i tu drži jednu vojničku postrojbu za obranu i sigurnost. Propašću Austrije Grad više nema nikakva značenja, te je prilično zapušten. Komunističke vlasti (1945.-1990.) nastavljaju s devastiranjem upotrebljavajući klesani kamen Staroga grada za izradu općinskih i inih zgrada u Stocu. Ne treba posebno isticati da je današnji SDP politički sljednik nekadašnje Komunističke partije. Naziv Križevac stoji od pamtivijeka. Ime je najvjerojatnije zadobio po križu, simbolu stoljetnih stradanja i križnoga puta vjernika toga kraja na poseban način očitovanog na Gradu u vrijeme osmanlijske dominacije.

Koga policija treba istraživati i zakonodavstvo procesuirati? Dok općinske vlasti, mjesni župnik i Ordinarijat traže žurnu istragu u otkrivanju počinitelja te zakonsko sankcioniranje, OO SDP-a Stolac traži da se otkriju i sankcioniraju *vandali koji devastiraju Stari grad u Stocu*, pozivajući se na odluku Federalnoga ministarstva prostornog uređenja koje je naložilo uklanjanje nezakonitih betonskih postamenata. U *Saopćenju* se može pročitati da je Općina Stolac sebi dala za pravo da *uzurpira stolački Stari grad, nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine*. Ovdje bi valjalo podsjetiti sastavljače priopćenja i upoznati čitatelje kako je cio Stolac, pa i njegov Stari grad, sustavno devastiran kroz stoljeća, sve

do našega vremena, bilo kulturalno, bilo gospodarski, a po ovakvim činima i multikulturalno ili multi... pa što god na ovo nadodali. I sve to u prošlosti nije nikoga previše smetalo dok nije na prvim demokratskim izborima - dakle prije posljednjega rata - vidi čuda, odjednom otkriveno da u općini Stolac žive i Hrvati - katolici i da oni u tom gradu i kraju nisu *bez povijesnoga korijena*. Onoga trenutka kada su Hrvati i katolici počeli javno, znanstveno i argumentirano, dokazivati da su na određenim lokalitetima nekada davno stajale crkve i vjerski simboli i da se te svoje povijesti ne žele odreći - vidi knjigu *Stolac mjesto spora mjesto dogovora*, Stolac, 2002. - Federalno ministarstvo, da se poslužimo terminom sastavljača *Saopćenja*, uzurpira šire područje u samom Stocu, bez obzira je li arheološki zanimljivo. I, ne možemo se oteti dojmu, da to čini u dobroj mjeri s ciljem da temelji kršćanstva, napose rimskoga katoličanstva, ostanu duboko pod zemljom, a ako se katolici slučajno usude nešto nanovo u Gradu podignuti, to svakako osporiti. I ako tim putem ne bi išlo, onda tokmakom vandalski razbiti! I ne radi se ovdje o materijalnoj šteti na betonskim postoljima. Jednako opravdavanje rušenja kao i samo rušenje, institucionalna je poruka SDP-e katolicima i Hrvatima u gradu Stocu. A to se nikako ne može svesti i promatrati kao šteta koja se mjeri cementom i pijeskom. Stoga je i potrebno procesuirati, tj. utvrditi tko to sustavno godinama narušava međuljudske, međunacionalne, međureligijske i međukulturalne odnose te ga primjerenom sankcionirati.

Neka nam i ovdje bude dopušteno spomenuti pitanje Careve džamije u Stocu. Kako ona povijesna tako i sadašnja, sagrađena na temeljima kršćanske crkve i groblja, ali i sam tlocrt crkve koji je bio vidljiv nakon rušenja džamije 1993. Uzalud je bio poziv Ordinarijata, koji nije nikada, kao ni župni ured u Stocu, bio protiv gradnje džamije, ali jest bio protiv toga da se gradi na temeljima crkve - da se na tom prostoru, jer su jasne arheološke i povijesne činjenice, sada nakon žalosna rušenja crkve pa onda džamije, ne treba graditi ni jedan vjerski objekt. Tada smo pisali: "Ni prema islamskom ni prema kršćanskom učenju nije džamiji mjesto ni na kršćanskoj crkvi, ni na kršćanskom groblju. Niti je kršćanskoj crkvi mjesto na islamskoj džamiji ni na islamskom haremu. Ako se to radi nasilno, onda je to zločin!" Ispravnost stava Crkve potvrdio je i Vrhovni sud F BiH u sastavu Milan Pavlić, Mirjana Perišić i

Aida Bajrović, kada je 7. veljače 2007. presudio da džamija u Stocu, podignuta inače "na tlocrtu kršćanskoga hrama" 1519. godine, kako su više puta muslimanski povjesničari isticali u svojim studijama o njoj, srušena 1993., ilegalno je obnovljena 2002./2003. No, ta presuda Vrhovnoga suda beznačajan je komad papira i za Ministarstvo i za SDP Stoca.

Uzurpatori i vandali. Uzurpator je, rječnički rečeno, osoba koja nezakonito prigrabi vlast u svoje ruke, ili koja prisvoji tuđa prava, nametnik, otimač, nasilan prisvajač. A vandalizam je namjerni čin koji uzrokuje oštećenja i/ili uništavanje javne ili privatne imovine; vandal je osoba koja to čini. O poslanju i kanonskom utemeljenju rimokatoličke župe u Stocu suvišno je govoriti. Općinska vlast u Stocu, od prvih demokratskih izbora, izraz je demokratske biračke volje građana općine Stolac. Dakle, ni kanonska župa ni zakoniti župnik, a ni općinske vlasti nisu i ne mogu biti nametnici, otimači ili nasilni prisvajači - uzurpatori. S druge strane, toj istoj općinskoj vlasti jednostranom odlukom Federalnoga ministarstva prostornog uređenja oduzeto je pravo na raspolaganje i upravljanje na preko 80% gradskoga područja i građevinskoga zemljišta. I upravo po toj odluci, mimo i protiv općinskih vlasti, zatrpavaju se kršćanski tragovi, betoniraju crkveni temelji a grade islamski vjerski, poslovni i privatni objekti, pa i u "prvoj zoni zaštite"!

OO SDP-e i prije Forum mladih iste stranke vandalski čin rušenja postolja Križnoga puta opravdavaju spašavanjem od devastacije kulturne baštine Bosne i Hercegovine. Jer, eto, *postavljena betonska obilježja ugrožavaju autentičnost spomenika Staroga grada*, zaobilazeći pritom istinu da se postolja postaja ne nalaze u okviru spomeničke baštine - zidina Staroga grada, nego na pristupnom putu Gradu, uz koji se, usput budi rečeno, i u novije vrijeme podižu privatne kuće! Esdepeovci pozivaju mjerodavne da postupe sukladno Rješenju Federalnoga ministarstva s početka 2005. godine o uklanjanju bespravno podignutih "betonskih postamenata", a prešućuju da je to isto Ministarstvo samo nekoliko mjeseci poslije donijelo Rješenje o obustavi izvršenja Rješenja! Dakle,

optužiti vlast za neprovođenje zakonskih odluka ili Crkvu za nepoštovanje ti istih odluka vrlo je nekorektno i neistinito. Isto tako za njih je nebitan podatak da Projektom o obnovi spomeničke baštine Stoca, koji je rađen po nalogu Ministarstva i koji je financirala Međunarodna zajednica, nije uopće predviđeno uklanjanje postolja Križnoga puta. I tako oni - je li i s tokmakom u rukama, neka istraga odgovori - ali svakako s perom u ruci ruše mostove suradnje i zajedničkoga života pripadnika različitih nacija i religija u Gradu koji je baština i jednih i drugih i trećih. Ili misle da je za katolike i Hrvate jedino primjereno mjesto Za Gradom?! I, onda, tko je tu uzurpator i vandal?!

Da **zaključimo**. Koliko god umovanja bilo, istina je ova: I ovoga Velikog petka, kao uostalom i proteklih godina, vjernici Stoca i okolnih mjesta slijedili su svoga Spasitelja na njegovu Križnom putu u stopu na mjestu svoje Kalvarije, upravo kao i mnogi u drugim mjestima i gradovima. Pa i u rimskom Koloseju - monumentalnoj Vespazijanovoj građevini iz I. stoljeća kršćanske ere i svjetskoj kulturnoj baštini - velikom stratištu kršćana u čiji je spomen u 18. stoljeću papa Benedikt XIV. podigao 14 stajališta. I nitko to nije nazvao devastacijom, a pobožnost Križnoga puta provokacijom. Ili nisu kulturno prosvijećeni kao sastavljači *Saopćenja* ili rušitelji postolja? Ovdje je, nakon pobožnosti Križnoga puta, bez ijednoga incidenta - ta sudjelovalo je oko 2500 vjernika a ne šačica "vandala" - kao uskrсна čestitka katolicima Stoca stigla susjedska čestitka: od ukupno 14, porušeno je 12 postolja! Radeći tako protiv Isusova Križnog puta, kako se rušitelji ne boje "da se i s Bogom u ratu ne nađu"? (Djela apostolska, 5,39). Bit će, stoga, zanimljivo vidjeti koga će represivne institucije istraživati i pravosuđe procesuirati. I - da ne zaboravimo - koga će osuditi *potpisnici spomenute odluke iz reda hrvatskoga naroda ili međunarodni predstavnici iz Vijeća za implementaciju mira u kojem uglavnom sjede ambasadori država kršćanskog tradicijskog kruga*, kako čitamo u *Saopćenju*. Ili će se primijeniti pilatovsko pranje ruku?

Don Željko Majić
generalni vikar

PONOVNI VANDALIZAM

Mostar, 5. svibnja 2015. - Stolački župnik don Rajko Marković, dopisom br. 48/2015. od 30. travnja 2015. godine, izvijestio je ovaj Ordinarijat o ponovnom rušenju postajnih postolja Križnoga puta na Križevcu u Stocu. Sve se dogodilo usred bijela dana i u nazočnosti gradske policije. Naime, 29. travnja, dok je jedan župljanin iz motiva svoje pobožnosti sanirao na postoljima štetu koju su, sada je posve očito, isti rušitelji nanijeli u noći između Velikoga petka 3. travnja i Velike subote, 4. travnja ove godine, u poslu su ga omela dvojica Bošnjaka-muslimana: istaknuti član SDP-a i predsjednik Općinskoga odbora te stranke u Stocu, i njegov sudrug. Ni intervencija policije, koja je zatečene legitimirala, nije ih spriječila u vandalskom razbijanju već prije postavljenih postolja. Užasno je gledati dokle seže ljudsko bezboštvo prema simbolima druge religije i nepoštovanje predstavnika civilne vlasti. Ali je isto tako začudna i nemoć samoga državnog aparata pred ovakvim razbijačima. Sve to dodatno otežava i onako teško stanje međunacionalnih odnosa u ovome gradu, i to - gle čuda! - od samoproglšenih zaštitnika i graditelja multietničnosti, multikulturalnosti, multireligioznosti i suživota u različitosti!

Biskupski ordinarijat u Mostaru, nakon vandalskoga čina na Križevcu u Stocu prije mjesec dana, obratio se javnosti priopćenjem u kojem je osudio taj protuvjerski čin te pozvao mjerodavne institucije da pronađu nepoznate počinitelje i primjereno ih, sukladno zakonu, sankcioniraju. Nije nam poznat dosadašnji učinak policije i sudbenih vlasti. A nakon ovoga razbojničkog čina nema nikakvih nejasnoća tko stoji iza rušenja i tko su stvarni izvršitelji. Stoga i očekujemo primjeren odgovor vlasti i zaštitu prava katoličke zajednice u gradu Stocu. Stolački katolici imaju pravo na vanjski vjerski izraz. Spomen na Kristovu kalva-

rijsku žrtvu, u kojoj se prepoznaju i puni smisao imaju sve ljudske nedužne žrtve, bitan je i sastavan dio religioznoga izričaja. O značenju Križevca, kao višestoljetnoga mučilišta i stradanja katolika Stoca i stolačkoga kraja, već smo se više puta oglašavali i studije pisali. Minimum tolerancije i zajedničkoga života koji se mora dopustiti, to više što za tolika mučenja nitko na ovom svijetu nije odgovarao, jest u tome da se omogući dostojanstven vjernički pijetet u molitvi i u religioznom znakovlju u vidu postaja Kristova Križnog puta.

Govor da postolja i buduće postaje Križnoga puta "devastiraju" kulturno blago Staroga grada gubi svaki smisao kada se zna da je uza samu stazu koja vodi do Staroga grada, i uz koju su izgrađena postolja Križnoga puta, podignuto toliko privatnih i inih objekata, a i same postaje ne ulaze u prostor prve kategorije - same spomeničke baštine! To što je velik dio Grada i neizgrađena i zapuštena prostora isključen iz kompetencije Općinskih vlasti Stoca i proglašen "kulturnim dobrom" pod izravnom mjerodavnošću pripadnoga Ministarstva u Sarajevu, da bi se mimo redovitih općinskih službi određivalo tko i gdje može graditi, kao i to da se Hrvatima i katolicima sve to onemogućuje, goruće je pitanje koje političke i civilne strukture moraju što prije pozitivno riješiti. Ali uzimanje zakona pod vlastiti tokmak u nazočnosti policije opasan je antireligiozni presek i zastrašujuća poruka za sve dobronamjerne, religiozne, a ponajviše za katolike grada Stoca.

Stoga, i ovaj put, dok oštro osuđujemo ovaj vandalski čin, istodobno pozivamo sve mjerodavne da ovakvu protuvjerskom vandalizmu definitivno stanu u kraj.

*Don Željko Majić
generalni vikar*

POZIV NA MOLITVU I SUSRET SA SVETIM OCEM U SARAJEVU

**Svećenicima, redovnicima i vjernicima
Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije
pozdrav i blagoslov!**

Mostar, 17. travnja 2015. - U utorak, 14. travnja, na Tiskovnoj konferenciji u Sarajevu, uzoriti kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup i predsjednik BK BiH; nadbiskup Luigi Pezzuto, apostolski nuncij u BiH; i Borjana Krišto, prva zamjenica predsjedatelja Predstavničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH, službeno su predstavili program Pastoralnoga pohoda pape Franje u Sarajevu, 6. lipnja ove godine. Svojevrsan je to početak bliže pripreme na susret s Petrom naših dana.

Sam Sveti Otac u najavi pastirskoga pohoda u Vatikanu, 1. veljače 2015., rekao je: "Draga braćo i sestre, želim najaviti da ću u subotu, 6. lipnja, ako se to Bogu svidi, poći u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine. Već od sada molim da molite kako bi moj posjet tim dragim narodima bio ohrabrenje vjernicima katolicima te polučio kvasac dobra i doprinio konsolidaciji bratstva i mira, međuvjerskoga dijaloga i prijateljstva", o čemu smo i službeno obavijestili župne urede i zajednice.

Poštovani svećenici, redovnici i redovnice, dragi Božji narode Crkve u Hercegovini! Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija zajed-

no s Vrhbosanskom nadbiskupijom, Banjalučkom biskupijom i Vojnim ordinarijatom u BiH tvori jednu Crkvenu pokrajinu kojoj Papa u ljubavi dolazi i nosi poruku Evanđelja, mira i ohrabrenja. Stoga vas još jednom potičemo da se velikodušno odazovete pozivu Svetoga Oca na molitvu kako bi njegov posjet bio ohrabrenje i kvasac bratstva i mira, dijaloga i prijateljstva. Sve vas, koji ste u mogućnosti, pozivamo da pođete u Sarajevo 6. lipnja te da svi zajedno u velikom crkvenom slavlju - svečanoj Papinoj sv. Misi na stadionu Koševo u 11.00 sati - posvjedočimo crkveno zajedništvo s vidljivom Glavom Crkve Papom Franjom te molimo na plemenite nakane s kojima nam Vrhovni svećenik dolazi. Želju hodočašća i susreta sa Svetim Ocem što prije prijavite svojim župnim uredima, a naknadno, kako budu pristizale informacije iz Crkvenoga odbora iz Sarajeva, primit ćete iz istih župnih ureda sve potrebne upute o samom slavlju i o organizaciji hodočašća.

Božji blagoslov pratio stope Svetoga Oca, hodočasnika, i sviju nas na našem hodočašću vjere.

+ Ratko Perić, biskup

BOŽJI POZIV NA SVEĆENIŠTVO

**Uoči Nedjelje Dobroga Pastira
Svjetskoga dana molitve za svećenička i redovnička zvanja**

Mostar, 25. travnja 2015. - Posljednjih godina naslušali smo se nerazmjernih napada na svećenike općenito, pa i na Katoličku Crkvu u cjelini. Među ljudima je običaj: kada se o dobru govori, onda se dobro individualizira: taj je i taj dobar! A kada se o zlu govori, zlo se generalizira: svi su u kući, u selu, u prezimenu, u narodu takvi!

Pa jesu li i Isusa progonili dok ga nisu izveli na Kalvariju da ga razapnu? Zašto bi njegova Crkva bila pošteđena sa svojim zaređenim službenicima? Samo što svijet Crkvu ne može toliko klevetati i ocrnjivati koliko ona može podnijeti! I konačno: nije svako zlo za zlo. Ovo je medijsko zlo pomoglo Crkvi da pročisti sebe, i moralno i fizički, i da još više čuva svoje redove.

- *Prvo*, mi kršćani vjerujemo da Bog dopušta zlo da na kraju izvede neko dobro. Jedno dobro od ove medijske hajke jest ponovna pouka za Crkvu da mora biti dosljedna, čista, Isusova; ne prividno ni prijetvorno, nego po svetim svećenicima; ne popustljivima, malo zauzetima u Crkvi, nego stopototno predanima Bogu i narodu. Samo takvo zvanje svjedoči, oduševljava i privlači.

- *Drugo* dobro iz raznih slučajeva jest poruka svim kršćanima, pa i svećenicima, cijeloj Crkvi, da se, kao navjestitelji i svjedoci čudoređa, moramo zalagati za iskorjenjivanje svakovrsnih zloporaba djece. Dijete nije ničija igračka, ni roditeljska, nego ljudsko biće. U njegovim očima treba gledati anđela! Ne poticati ga da psuje! Biti uvijek

čedan pred djetetom! Ne dati mu da svašta gleda i sluša! Odgajati u njemu čovjeka, a u sebi suzbijati pohlepu i sebičnost! Usađivati mu smisao za vrijednosti, požrtvornost; odgajati ga da bude uspravan čovjek, pa svjetski moćnici ne će moći kupovati njegovu savjest, vjeru i narodnost jer to ne će biti na prodaju. Djetetova bezazlenost odražava iskonsku čovjekovu nevinost koju je nagrižao istočni grijeh.

Ne znamo koliko se orkestrirana kampanja na Crkvu odražava na umanjenje duhovnih zvanja. Kraj školske godine jest i vrijeme opredjeljenja za daljnje školovanje: osmaši i osmašice misle na srednje školovanje, a maturanti na više. Između 2.000 osmaša i 2.000 maturanata u Hercegovini koliko ih misli u duhovni stalež? Svećenički i redovnički? Bog zove, ali koliko će se pozvanih odazvati?

Na biblijskim stranicama proroka Izaije (49,1), proroka Jeremije (31,33), apostola Pavla (Gal 1,15) nalaze se izreke da je Bog pozvao i jednoga i drugoga i trećega još "od materina krila". Božji je poziv u ovakvu duhovnu službu - učiteljsku, pastirsku, proročku, voditeljsku - vezan uza sam život, uz izravno Božje stvaranje duše koju Gospodin udahnuje u tijelo od roditelja začeto. Nije to zvanje naknadan dar i čin, nego istodoban, zajedno s darom života. Ali to je samo poziv, povla-

šteni poziv, osobi da se u uvjetima jasne slobodne moći opredijeli za služenje Bogu potpuno, neposredno i nepodijeljena srca.

Nije u tome sva tajna. Tajna je i u tome što Isus kaže da nijedno zvanje nije ostvareno a da nije od Boga isprošeno: "Molite dakle Gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju" (Mt 9,38). Ne da bi bila inicijativa ljudska, tj. da bi naša majka ili baka nama isprosila duhovno - svećeničko ili redovničko - zvanje, nego Bog gleda na raspoloživost ljudskih srdaca, na njihove molitve upućene Božanskomu veličanstvu. Svemogući raspoređuje svoje pozive komu hoće, kada hoće i kako hoće prema svome vječnom planu.

Zato je molitva, klanjanje, svojevolutna žrtva, pokora, progonstvo u strpljivosti, križ u predanju - glavno sredstvo kojim Bog privlači ljude k sebi. "A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi" (Iv 12,32), govori Gospodin. To je Božja logika i pedagogija. I u njega ne će nikada ponestati zvanja. Može ih ponestati u jednome kraju pa i u jednome narodu, a uvijek će ih biti gdje se Božje zapovijedi opslužuju, Boga moli i pokora čini. Koliko mi, svećenici, redovnici, svojim životom i primjerom omogućujemo ili onemogućujemo čitanje i očitovanje takvih zvanja?

+ Ratko Perić, biskup

APOSTOLSKI NUNCIJ PETAR RAJIČ IZ ARABIJE U ANGOLU

Mostar, 15. lipnja 2015. - Prema službenoj obavijesti Svete Stolice, od 15. lipnja 2015., msgr. Petar Rajič, naslovni nadbiskup Sarsenteruma, apostolski nuncij od 2. prosinca 2009. za Bahrein, Katar i Kuvajt, a od 27. ožujka 2010. za Jemen i Ujedinjene Arapske Emirate, te apostolski delegat za Arapski Poluotok, premješten je za Nuncija u afričku Angolu i za atlantske otoke Sv. Tomu i Principa.

Angola broji preko 24 milijuna stanovnika, od toga su kršćani 97%, pripadnici afričke religije 2% i muslimani 1%. Prema Papinskom godišnjaku 2014., ima 19 katoličkih biskupija s oko 14.390.000 vjernika, a Sveti Toma i Princip imaju oko 190.000 stanovnika, od toga 125.000 katolika u jednoj biskupiji, izravno podložnoj Svetoj Stolicu. Ove su zemlje bile portugalske kolonije od 16. stoljeća sve do 1975. godine. U njima je službeni jezik portugalski.

Msgr. Rajič rođen je 12. lipnja 1959. u Torontu od hrvatskih roditelja Liberana i Dominike r. Mustapić, iz hercegovačkih Doljani, župa Dračevo, u Stolačkom dekanatu. Krstio ga je tadašnji torontski župnik don Jure Vrdoljak, rodom iz Drinovaca. Kada se u vrijeme bogoslovnoga studija u Sarajevu (1982.-1987.) i primanja reda đakonata opredjeljivao za biskupiju, inkardinirao se u Trebinjsku dijecezu. Reden je za svećenika u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve na Petrovo 1987. Slavio je Mladu Misu 5. srpnja iste godine u Dračevu. Bio je dvije godine kapelan u Torontu (1987.-1989). Nakon dvogodišnjega boravka u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu (1989.-1991.) biskup ga je Pavao Žanić, na traženje Svete Stolice, stavio na raspolaganje. Pohađao je Papinsku akademiju za spremanje diplomata. Doktorirao je kanonsko pravo na Papinskom lateranskom sveučilištu 1993. Bio je u

diplomatskoj službi kao tajnik nuncijature u Iranu (1993.-1996.), zatim u Litvi, Latviji i Estoniji (1996.-1998.), konačno je premješten u Državno Tajništvo Svetog Oca 1998., gdje je ostao do 2009. Jedno je vrijeme bio tajnik Zamjenika Državnoga tajništva msgr. Giovannija Battiste Rea, a od godine 2003. kao komornik ili dvorski prelat radio je u službenim i privatnim audijencijama kod Svetog Oca u Prefekturi Papinskoga doma.

Osim engleskoga i hrvatskoga don Petar govori francuski, talijanski i španjolski jezik. A sada će imati prilike i za portugalski.

Papa Benedikt XVI. imenovao ga je titularnim nadbiskupom Sarsenteruma (neki povjesničari smještaju tu dijecezu u stolački kraj, možda upravo na Rivine, gdje se ovih godina provode arheološke iskopine pod vodstvom arh. Ante Vujnovića). I apostolskim nuncijem spomenu-tih zemalja.

U mostarskoj katedrali zareadio ga je za biskupa državni tajnik kardinal Tarcisio Bertone 23. siječnja 2010.

U svome petogodišnjem djelovanju u arapskom svijetu (2010.-2015.) msgr. Rajič susreo je glavne državnike u svih pet zemalja u kojima je bio akreditiran, a nedavno pohodio i Saudijsku Arabiju, koja još nije uspostavila diplomatske odnose sa Svetom Stolicom. Na cijelom tom području u crkvenom smislu - sve prema Papinskom godišnjaku - postoje samo dva Apostolska vikarijata: Sjeverna Arabija s oko 30 milijuna stanovnika, od toga 1.850.000 katolika, i Južna Arabija s oko 37 milijuna žitelja, od toga 880.000 katolika (uglavnom radnici iz azijskih zemalja: Indije, Filipina i drugih).

Don Petar podržava stalne veze s Mostarom, svake godine u vrijeme odmora navrati se kroz Hercegovinu, nerijetko napiše koji članak u "Crkvi na kamenu".

Bilo nam je drago pročitati u oproštajnom pismu biskupa Camilla Ballina, Talijana, apostolskoga vikara za Sjevernu Arabiju (Bahrein, Kuvajt, Katar, Saudijska Arabija) upućenu svećenicima svoga Vikarijata, pohvalne i zahvalne riječi na don Petrov račun: "Ne možemo nikada zaboraviti njegovo služenje u našem Vikarijatu (svakodnevna Misa petkom i nedjeljom - na engleskom i španjolskom, homilije uvijek objavljene na našem portalu, krizme itd.). On je posluživao nama i narodu potpunom odanošću, dubokom mudrošću i velikom poniznošću. On nam je isto tako vrlo mnogo pomagao u našem odnosu sa Svetom Stolicom i u rješavanju problema našega Vikarijata. Neka ga Bog obilno nagradi i dadne mu radost i dobro zdravlje!"

Javio se čestitkom msgr. Rajiču i drugi apostolski vikar, za Južnu Arabiju (Jemen, Oman i Ujedinjeni Arapski Emirati), biskup Paul Hinder, švicarski kapucin, izražavajući želju: "Pratit ćemo Vas svojim molitvama i zadržati u najboljoj uspomeni. Naravno, ja bih volio da Vi ostanete ovdje do svršetka moga mandata [2017.] i dok ne dođe novi biskup. Za sada mogu izraziti samo svoju duboku zahvalnost Vama za služenje koje ste obavljali u našoj sredini".

Čestitamo msgr. Petru Rajiču na njegovoj dosadašnjoj apostolskoj službi i želimo mu od Boga što više mudrosti i svjetla u njegovoj novoj zadaći apostolskoga nuncija u Angoli, Svetom Tomi i Principu!

BISKUPOV SUSRET S PATRIJARHOM I VLADIKAMA

Mostar, 7. kolovoza 2015. - Episkop zahumsko-hercegovački i primorski, preosvećeni gospodin Grigorije Durić, predložio je mostarskomu biskupu Ratku Periću susret s patrijarhom Srpsko-pravoslavne Crkve gospodinom Irinejem Gavrilovićem, prigodom Patrijarhova boravka u Hercegovini. Biskup je s poštovanjem prihvatio poziv i u petak 7. kolovoza u 18.00 sati, zajedno sa svojim suradnikom, kancelarom don Antom Luburićem, susreo se s patrijarhom Irinejem i nekolicinom episkopa SPC u manastiru *Blagovještenja Presvete Bogorodice* u Žitomislicima, mjestu

na pola puta između Mostara i Čapljine. Među episkopima bili su Jovan Mladenović šumadijski, Ignjatije Midić braničevski, Atanasije Rakita bihačko-petrovački, Teodosije Šibalić raško-pri-zrenski, Maksim Vasiljević zapadnoamerički. Bio je to kurtoazan susret i razgovor s uobičajenim temama, uz čašćenje koje je priredio iguman manastira arhimandrit Danilo Pavlović, podrijetlom iz Vršca. Patrijarh je svojedobno, 1958. godine, bio vojnik u Trebinju i u Mostaru.

Biskup je zaželio Patrijarhu i Vladikama ugodan boravak u Hercegovini.

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR

ŠESTORICA NOVIH PREZBITERA

Na svetkovinu sv. Petra i Pavla, 29. lipnja, u mostarskoj katedrali zaređena su za prezbitere trojica franjevačkih đakona, članova Hercegovačke franjevačke provincije, i trojica dijecezanskih đakona, od kojih dvojica inkardinirana u Mostarsko-duvanjsku, a jedan u Trebinjsku biskupiju. Sva šestorica kandidata od prošle jeseni provodila su pastoralnu i đakonsku praksu na hercegovačkim župama. Franjevce je s bitnim životnim podatcima i rezultatima kanonskih izvida narodu predstavio fra Mate Dragićević, tajnik Provincije, a biskupijske kandidate don Ivan Štironja, povjerenik za duhovna zvanja u biskupijama. Sakrament svećeništva u sv. Redu prezbitrata podijelio je biskup Ratko Perić pod sv. Misom slavljenom u čast

apostolskih prvaka sv. Petra i sv. Pavla. U Misi je koncelebriralo 55 svećenika, redovničkih i biskupijskih, među kojima generalni vikar don Željko Majić i provincijal fra Miljenko Šteko. A nakon ređenja priključila su se i šestorica novih misnika. U Misi su ministrirali bogoslovi i sjemeništarci, a Evanđelje je otpjevao fra Antonio Šakota, župni vikar u Mostaru. Na kraju sv. Mise provincijal je izrazio slavu i hvalu Bogu te zahvalnost svima koji su pridonijeli rastu i odgoju kandidata.

Nakon Euharistijskoga slavlja u velikoj katedralnoj dvorani priređen je objed za sve svećenike, novoređenike i njihove roditelje. Hvala dajmo Gospodinu Bogu našem!

Biskupova propovijed ređenima za prezbiterat

Braćo svećenici, dragi kandidati sv. Reda prezbitrata, Božji narode!

Danas Katolička Crkva svečano slavi apostolske prvake Petra i Pavla. Na to se slavlje dodaje i naša crkvena radost jer će za koji trenutak šestorica đakona: don **Josip Čule**, fra **Marin Karačić**, fra **Ivan Marić**, fra **Perica Ostojić**, don **Damir Pažin** i don **Marin Skender** biti zaređeni za svećenike! U protekloj godini Bog je između nas pozvao šestoricu svećenika: fra Antu, fra Augustina, fra Zdenka i fra Jozu te don Srečka i don Marka - Gospodin im udijelio vječni mir! - a ove godine daruje nam milost novih ređenika. Bogu hvala i slava!

Zahvala roditeljima. Svaki ljudski život plod je uzajamne ljubavi roditelja i Boga darovatelja duše. Stoga zahvaljujemo roditeljima naših pripravnika za prezbiterat koji su ih od Boga primili kao Njegov dar te ih kao žrtvu prinosnicu prikazuju danas u službu Kristova oltara. Hvala vam, roditelji, na duhovnoj skrbi i praćenju vaših sinova, na hrabrenju na odabranu putu prožetu

vašom molitvom! Bili vam na radost i ponos svega vašega života!

Mučenici - zagovornici. Sv. Petar prvi je u ispovijedanju vjere, a sv. Pavao u tumačenju njezinih dubina. Petar je od vjernih židova osnovao prvu Crkvu, a Pavao postao učiteljem naroda. Tako su, svaki na svoj način, okupili jednu Kristovu Crkvu, bratski osvojili mučenički vijenac i zajedničko štovanje vjernika, kako nam to predstavlja današnje petro-pavlovsko predslovlje. Obojica su svoju ljubav prema Kristu potvrdila mučeničkom smrću u Rimu: Petar na vatikanском brežuljku u Neronovu vrtu razapet glavom prema zemlji, a Pavlu kao građaninu Rima izvan zidina odrubljena glava Neronovim mačem. Crkva je odredila da njihov vijenac mučeništva slavimo zajedno na današnji dan. Stoga se u Gospodinu radujemo, a nebeske zaštitnike zazivamo da od Njega isprose milost mira i jedinstva svetoj Crkvi Božjoj, a snage ustrajnosti u dobru našim ređenima za prezbiterat i svima nama.

Uđimo malo u živote Božjih apostola Petra i Pavla u svjetlu današnjega ređenja.

Nakon lutanja - u opredjeljenje za Krista. Apostolski prvaci, kao ni jedan od Božjih ugodnika, nisu imali pravolinijski hod života. Bilo je lutanja, kriza, umišljaja ispravnosti ali i svijesti zalutalosti. Petar je mislio da i samoga Isusa može ispravljati - u Istinu upućivati: "Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!" (Mt 16,22). Ono s križem! A Pavao je smatrao velikim Božjim djelom progon Isusa i njegovih učenika. Sam će za sebe definirati: "po revnosti progonitelj Crkve" (Fil 3,6). Obojici im Bog otvara oči srca i sluh duha. Petru pijevom pijevca, a Pavlu padom s konja. Petar se na Genezaretu trostrukom potvrdom ljubavi odriče svih svojih dotadašnjih zataja i lutanja, a Pavao srcem skrušen i u oba oka slijep pred Ananijom, Isusovim učenikom, u ulici Ravna očekuje krštenje prosvjetljenja da pođe Putom Istine u Život Božji!

Pripravnici na prezbiterat! Vaš današnji ulazak u ovu Gospinu katedralu u kojoj ćete za koji trenutak primiti sakrament sv. Reda svećeništva jest poput Petrova dolaska na obalu Genezareta pred Gospodina, a pad ničice pred oltarom kao Savlov pad pred Damaskom. I za jednoga i za drugoga bijahu to presudni trenuci nakon kojih nije bilo više vrludanja i grijehenja. Ravnom ulicom ravno pred Gospodina. I vi ćete prije ređenja u svakom odgovoru na pitanja koja vam Crkva preko biskupa postavlja utisnuti petrovski izraz ljubavi, a u Ananiji prepoznati Crkvu koja vas rado prima, vašemu svećeništvu pomaže uroniti u Istinu i otajstva Krista, da tu Istinu propovijedate i otajstva dijelite. Nakon ovoga milosnog dana smiraja, valja vama poput sv. Petra i sv. Pavla poći putem poslanja kamo vas Krist po svojoj Crkvi šalje. Nisu to poravnane staze, očišćene od korova i trnja, uređene katedrale i župne crkve, ispunjene ljudskim pljeskom i čestitkom kao danas. Valjat će vam se nositi s korovom svijeta i s trnom u svome tijelu. Ne bojte se! Danas se na poseban način ucjepljujete u Krista, penjući se na brdo Kalvariju, ali poput apostolskih prvaka i na akropole i kapitolijske, sve u snazi Otkupiteljeve Kalvarije.

U zagradi kažem: Bilo je i onih prije vas koji su ušli na ova ista katedralna vrata kao i vi, stajali na tom istom mjestu gdje i vi danas stojite, ležali na istom mjestu pred oltarom gdje ćete se i vi domalo prostrijeti, primili isti sakrament prezbiterata kao što ćete i vi primiti, i izišli na ista vrata na koja ćete

i vi izići i do koju godinu pošli putom - lutanja i ludovanja! Nemojte vi tako! Zatvorite zagradu.

1. Zadaća naučavanja. Akropola u Ateni simbol je ljudske pameti i mudrosti. Pavao se popeo na grčku *Akropolu*, gdje je prije glasovita govora nazvan "čavkom" (Dj 17,18), a poslije govora ironično mu dobačeno: Slušat ćemo te drugi put (r. 32). On odatle nije bio fizički potjeran, kao iz nekih drugih gradova, nego je bio sarkastično ignoriran, što ga je kudikamo dublje pogodilo od bilo kakva kamenovanja. Jer, Pavlove su najveće duhovne muke bile neobraćenje ljudi, njihovo neviđanje potrebe spasenja. Dolazi u Atenu, gdje je priredio i održao najljepši govor u životu, a ljudi ga izviždali!

- Poštovani ređenici za prezbiterat! Nakon višegodišnjega studija pred vama se steru Atene sa svojim akropolama. Zadaćom naučavanja pozvani ste danomice govoriti u vjeronaučnim dvoranama, s crkvenih ambona i raznih tribina i katedri. Računajte na to da će i vas pogoditi Pavlova sudbina. Nerijetko ćete biti ignorirani, ismijani, izrugani. "A ti propovijedaj Riječ, uporan budi - bilo to zgodno ili nezgodno - uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom. Jer doći će vrijeme kad ljudi neće podnositi zdrava nauka nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima; od Istine će uho odvrćati, a bajkama se priklanjati. A ti naprotiv budi trijezan u svemu, zlopati se, djelo izvrši blagovjesničko, služenje svoje posve ispuni! (2 Tim 4,1-5).

2. Zadaća upravljanja. *Capitolium*, jedan je od 7 rimskih brežuljaka, po visini najmanji, a po značenju najugledniji, u starome Rimu bio je središte i kulturnoga i religioznoga života. Simbol rimskoga prava, političke moći i uopće zapadne civilizacije. Danas je taj *Capitolium* moći i vlasti simbolično, a stvarno i imenito od 1800. godine premješten na *Capitol Hill* u Washingtonu.

Petar i Pavao bili su više godina u Rimu. Nemoć je da nisu vidjeli *Capitolium* u svemu njegovu sjaju. I da se u njihove ljudske oči nije urezao sjaj Kapitolijske i moć čovjeka. Tu su se mogli prisjetiti Isusovih riječi: "Kraljevi gospoduju narodima i vlastodršci nazivaju sebe dobrotvorima. Vi nemojte tako! Naprotiv, najveći među vama neka bude kao najmlađi; i predstojnik kao poslužitelj. Ta tko je veći? Koji je za stolom ili koji poslužuje? Zar ne onaj koji je za stolom? A ja sam posred vas kao onaj koji poslužuje" (Lk 22,25-27).

- Časni kandidati za prezbiterat! Zakon tijela pobijeden je zakonom Duha. Stoga "ne hlepite za

taštom slavom" (Gal 5,26). Nosite jedni breme na drugih i tako ćete ispuniti zakon Kristov! (Gal 6,2). "Pasite povjereno vam stado Božje, nadgledajte ga - ne prisilno nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno; i ne kao gospodari Baštine nego kao uzori stada. Pa kada se pojavi Natpastir, primit ćete neuveli vijenac slave" (1 Pt 5,2-4).

3. Zadaća posvećivanja. Konačno, treći brežuljak, jeruzalemska Golgota ili Kalvarija, simbol je Kristova raspeća, preminuća i uskrsnuća, tj. kršćanskoga pogleda koji nam je udario novi pečat na ovaj i na onaj život! Ni Petar ni Pavao ne nađoše se s Isusovom majkom na Kalvariji. Ali kako možemo pretpostaviti da se Pavao svaki put kada bi došao u Jeruzalem nije popeo na *Kalvariju*. Tu je crpio snagu za naviještanje istine i vodstvo duša. Isto tako i Petar: možemo zamisliti koliko je puta na Kalvariji gorko zaplakao i žalio zbog zataje. Na kalvarijskom oltaru, kao veliki svećenici od ljudi uzeti, za ljude postavljeni u odnosu prema Bogu prinosili su darove i žrtve za grijeh,

primjereno suosjećajući s onima koji su u neznanju, jer su i sami zaogrnuti slabošću. Zato su i za narod i za sebe prinosili okajnice.

- **Dragi đakoni, uskoro prezbiteri!** Za koji trenutak vi ćete po prvi put, zaređeni, prinijeti žrtvu okajnicu na Kristovu oltaru. Presveta Euharistija neka bude izvor i središte vašega duhovnog i crkvenog života. Ljubiti Isusa u Presvetom oltarskom sakramentu, klanjajte mu se i dijelite ga dušama koje za njim čeznu.

Zadaća naučavanja i upravljanja moguća je samo u potpunoj ovisnosti o zadaći posvećivanja. Svijet je premještao Akropole i Kapitolije. Kalvarija, koja je bila i ostala za ovaj svijet mjesto ludosti i sablazni, ne premješta se, nego se u svaki djelić svijeta danomice uprisutnjuje i unatoč svemu ostaje ono što u sebi jest: znak i sila spasenja. Svećenik, uronjenik u Krista, u ljubav Srca Isusova, prvi je pozvan ovaj znak spasenja utiskivati u ljudske duše. Sretni i blagoslovljeni, donosite sreću i blagoslov Božji svima kojima budete crkvenim dekretom poslani!

SV. MISA ZA POKOJNE I ŽIVE BRANITELJE

Lištani - Rujani, 25. srpnja 2015. - U filijali Donji Rujani župe Lištani u Banjolučkoj biskupiji, na poziv mjesnoga župnika don **Adolfa Višatickoga**, biskup iz Mostara Ratko Perić, zajedno s banjolučkim biskupom msgr. **Franjom Komaricom** u koncelecijaciji s dvadesetak svećenika, biskupijskih i redovničkih, predvodio je u subotu navečer, 25. srpnja 2015., svečano Euharistijsko slavlje u povodu 20. obljetnice oslobođenja ovoga Livanjskoga kraja, 1994./95. Prije pet godina mjesni biskup Franjo blagoslovio je kapelicu sv. Jure s Memorijalnim centrom, gdje su na 14 mramornih ploča upisana imena poginulih u Domovinskom ratu i od posljedica rata preminulih u Livanjskom području, s 15. pločom na kojoj su upisana imena osmorice svećenika i jedne časne sestre, koji su također izgubili živote u posljednjem ratu.

U početku sv. Mise župnik je pozdravio biskupe, svećenike i sve vjernike koji su se okupili

u velikom broju, a brojni su članovi braniteljskih udruga došli u mimohodu s barjacima od škole do Memorijalnoga centra. Među vjernicima bili su brojni državni i vojni dužnosnici. Na kraju sv. Mise biskup je Franjo izrazio zahvalnost svima koji su upriličili ovu svečanost. Nakon završnoga blagoslova, koji su zajednički podijelili biskupi po zagovoru sv. Jakova, apostolskoga prvomučenika, više se društvenih djelatnika i visokih dužnosnika osvrnulo na prošlu i sadašnju situaciju i u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj.

Biskup Ratko, uvodeći u početak sv. Mise, rekao je da danas Katolička Crkva slavi Jakova apostola, starijega, koji je prvi od apostola dao svoj život za Krista i za mladu Crkvu, godine 42. u Jeruzalemu. I mi u ovu Isusovu žrtvu unosimo sve žrtve, priznate i nepoznate kroz našu dugu povijest, kao što uključujemo također naše žive branitelje s obje strane granice hrvatskoga naroda.

Propovijed biskupa Ratka

1 - Neka je slava i dika Presvetomu Trojstvu: Ocu, Sinu i Duhu Svetomu! Ponizno izražavamo čin zahvalnosti na stvaranju, na otkupljenju i na posvećenju, veličanstvenim djelima Triju Božanskih Osoba. Bog upravlja svima nama ljudima, ali je i nama dao razum i slobodnu volju da u suradnji s njime upravljamo sobom i kao osobom i kao narodnom zajednicom. Ljudsko dostojanstvo i jest u tome da se razvija u odgovornoj slobodi i talentu intelekta.

Hrvatska je kao kraljevina izgubila svoju političko-državnu samostalnost davne 1102. I onda tijekom vremena nemilosrdno komadana i odnarođivana: Dalmacija je sramotnom prodajom prava na ovu hrvatsku pokrajinu za 100.000 dukata potpala pod Mletke, od 1409. do 1797.; Bosna s Hercegovinom izdajom pod Turke, od 1463. do 1878.; uža Hrvatska sa Slavonijom pod Habsburge, od 1527. do 1918. Jednom je dijelu hrvatskoga naroda glava bila dužd u Mletcima, drugomu dijelu sultan u Stambulu, a trećemu česar u Beču. Tako stoljećima. I onda razni oslobodilački pokušaji odnosno promašaji:

- Godine 1671. velikaši Petar Zrinski i Fran Krsto Frankapan žele oslobođenje Hrvatske, pa urotama dopali u Novo Bečko Mjesto gdje im je car Leopold I. odrubio glave.

- Do dvjesto godina, 1871., Eugen Kvaternik sa svojim pristašama naumio podignuti ustanak u Rakovici kod Slunja protiv Austro-Ugarske monarhije, pa zaglavio i on i njegovih petnaestak sumišljenika i suboraca.

- Do 70 godina, 1941., Nezavisna Država Hrvatska. I znamo kako je početna vatra oduševljenja do koju godinu pretvorena u crnu smrt: u izdajnički Bleiburg, u tragičan Križni put, u neistražene jame jazovke, a sve s besmislenom hipotekom fašizma do danas kada se travnata svastika na igralištu plaća sa 100.000 eura i još malo kusura.

- Točno 30 godina kasnije, tj. 1971. godine, u cijeloj Hrvatskoj razbuktao se *Hrvatsko proljeće*, glas razumna vapaja za ljudskim pravima i narodnim slobodama. Uto osvanulo komunističko Karađorđevo: rešetanja, rešetke, sudovi, zatvori, emigracija, represija za represijom. Tisuće i stotine tisuća. Ima svjedoka i ovdje među nama.

- Povijest se sužava: do 20 godina kasnije, 1991., u spomenutoj Rakovici pobunjenici očistili selo od 1000 Hrvata. Srušili im kuće, crkvu, protjerali obitelji, pobili preko 20 žitelja, držali mje-

sto u svojim rukama, zajedno s ostale 25% porobljene Hrvatske i većim dijelom BiH. I tako sve do vojne operacije nazvane "Cincar" po planini između Kupreškoga i Glamočkoga polja. Vojno-redarstvena oslobodilačka djelovanja otpočela su 1. studenoga 1994., pa preko akcija "Zima '94." i dva "Skoka" do "Ljeta '95.", tj. do 28. srpnja 1995., do pred samu oslobodilačku "Oluju". U tih devet mjeseci oslobađanja okupirana teritorija sudjelovalo je više od 20 hrvatskih postrojbi.

Ali ne bi ni vojska mogla sve sama od sebe, bez obzira koliko bila dobro uvježbana, predvođena hrabrim časnicima i generalima s promišljenim strateškim vojnim ciljevima pred očima da tim vojno-redarstvenim operacijama HV-a i HVO-a nisu pogodovali neki sporazumi i odnosi prema Armiji BiH, diplomatski uspjesi hrvatskih državnika i veleposlanika, težnja međunarodnih snaga da ne dođe do genocida u Bihaćkom kraju, kako se već prijetilo. U svemu tome oslobađanju od oko 1600 km² poginula su 443 hrvatska vojnika i civila, kojima je u znak sjećanja prije pet godina podignut Memorijalni centar ovdje u Rujanima i za čije se duše molimo u ovoj svetoj Misi. A osobito se molimo za pravedan mir do kojega dolazi ne na nepravednim dogovorima i neistinitim temeljima, nego na pravdi i na istini Boga velikoga. Jer, zemaljska kraljevstva podignuta na nepravdama nisu drugo doli velike razbojničke družine - *magna latrocinia* - govoraše sv. Augustin prije 1600 godina.

2 - Častimo sv. Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije, Majke Isusove, i zaštitnika ove župe Lištani. Sv. Josipa častimo s dva liturgijska spomena u godini: 19. ožujka kada slavimo njegov prijelaz iz ovoga svijeta na bolji, te ga štujemo kao zaštitnika sretne smrti, i povjeravamo mu sve pokojne iz naših obitelji, napose iz Domovinskoga rata. Štujemo ga kao muža pravedna i vjerna, kao skrbnika brižljiva i bogobojazna, koji se u potpunosti Bogu predao i njegove pozive bez odlaganja izvršavao. Njega vidimo u stalnu hodu: iz Nazareta u Betlehem, u pokretu iz Betlehema u Egipat, u povratku iz Egipta u Jeruzalem pa u Nazaret. Samo čuješ anđelovu riječ: Josipe, Pokret! Kao pravi vojnik Duha Božjega. A drugi je spomen dan 1. svibnja, sv. Josip Radnik, kada najviše vrjednujemo u njegovu životu rad, ističući žuljevite ruke i svu njegovu skrb za Svetu Obitelj. On nam je u tome i uzoran primjer i velika pomoć.

3 - Iskazujemo danas posebnu čast i sv. Juri, vojniku, časniku i mučeniku, kojemu je ova zavjetna kapelica u Rujanima posvećena. Crkvena predaja kaže da početkom 4. stoljeća, točnije 303. godine, Jure kao rimski časnik nije htio pokleknuti ni pred Dacijanom, upraviteljem Lide u Palestini, ni pred Dioklecijanom, rimskim carem, koji je imao svoj ljetnikovac tu u Splitu. Časnik Jure uvijek na slici na bijelome konju - pogledajte ga u kapelici na onom triptihu iza oltara! - a pod njegovim kopljem ili mačem na zemlji nalazi se crni "zmaj od bezdana", kojemu usta probada šiljcem svoga oružja. Jure vojnik, časnik, bio je spreman za rimskoga cara dati život svoj. Kada mu car u Rimu kaže: "Jure, u Malu Aziju!" Jure spremno na bijeloga konja i u Malu Aziju. Vraća se i podnese prijavak: "Slavni care, naređenje izvršeno!" Kad mu car dovikne: "Jure, u Veliku Britaniju!" Jure se prebaci na bijeloga konja i u Veliku Britaniju. Car ne može nazapovijedati koliko Jure može naslušati. Ali kada je car naredio: "Jure, žrtvovati tamjan drvenim idolima kao bogovima!" Jure je otkazao poslušnost caru u religioznom pogledu: "Slavni care, radije ću poslušati Nebeskoga Kralja, nego zemaljskoga cara! Samo je jedan Bog i Gospodin! Radije se privoljeti nebeskomu negoli zemaljskomu carstvu. Važnija je besmrtna duša nego smrtna glava!" Eto zašto mu je mačem odrubljena glava!

- I danas se može Boga zaniijekati idolom psovke, nepohađanjem sv. Mise, nepristupanjem sv. ispovijedi, neopsluživanjem Božjih zapovijedi. Eto nam sve. Jure i uzora i od njega zagovora da ustrajemo u dobru, a izbjegavamo zlo.

4 - Pozdravljamo još jednoga blaženika, za kojega možda neki nisu ni čuli: Prije 1000 godina, dvije više, rodio se u Njemačkoj, 1013. godine, dječak Herman, koji je od 7. godine zbog dječje paralize ostao posve hrom, privezan uza stolicu koju su nosili zajedno s njime. Kada je ušao u benediktinski samostan, postao je "čudo svoga stoljeća": kroničar, povjesničar, matematičar, zvjezdoznanac, skladatelj i pjesnik. Ostao mu je ipak naziv: **Herman Hromi, Hermannus Contractus.** Ponavljam, nije se odljepljivao od stolice. Umro je u 41. godini života, a proglašen je blaženim 1863., tj. 809 godina nakon svoje smrti.

A nama je kršćanima najpoznatiji po tome što je sastavio molitvu koju mi molimo svaki dan, i po više puta: *Salve Regina - Zdravo Kraljice, Majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše, zdravo. K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni dakle, zagovornice naše, one svoje milostive oči na nas te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, o blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo.* Ako je itko osjećao suznu dolinu, punu tuge i boli, to je doživljavao invalid Herman. Pa ipak jesi li vidio molitve, pozdanja i povjerenja u Gospu!

- Znali smo mi kršćani za naše prognaničko stanje i prije blaženoga Hermana Hromoga. Znalo je za to tužno i žalosno stanje sve hromo i duhovno hendikepirano čovječanstvo od Adamovih i Evinih vremena, kada su iz zemaljskoga raja prognani i sami praroditelji. I vidiš li da ljudi daju sva srebra i zlata, sva blaga i bogatstva ovoga svijeta samo da izađu iz pritvora i da se brane sa slobode. A, kršćanine, čim nisi u miru s Bogom i pomiren s bratom čovjekom, već si po sebi prognan iz sebe pa nalazio se ti u domovini ili u dijaspori, u slobodi na Jelačićevu trgu ili u kaznionici u Remetincu.

5 - Konačno, koji nas osjećaj u ovome trenutku najviše prati? Stav pijeteta i rešpekta, osjećaj duboka poštovanja! Mi imamo osjećaj i stav za koji je Gospodin Isus u Evanđelju rekao da nema veće ljubavi na ovome svijetu od ove: položiti život svoj za prijatelje svoje, za bližnje svoje (Iv 15,13). Ovih 443 poginulih ili od posljedica rata preminulih koji su ostavili svoje živote na braniku svoga naroda i ovoga kutka Domovine podnijeli su smrt da mi ostali možemo nastaviti svoj zemaljski život. Oni su poginuli da bismo mi ovdje živjeli. Oni su naši najbližnji! I mi smo njihovi najbliži

Pitamo zato i tebe, čovječe, zašto podižeš svoju kajinovsku ruku na svoga mirnoga brata Abela? Zar misliš da ćeš osvajanjem i ubijanjem biti blagoslovljen? Zar ova Bosna, i Hercegovina, i Hrvatska, i plodovita i gorovita, i plemenita i kamenita, ne može imati još trostruko više stanovnika i radnika? Zar nema prostora za još dvostruki i trostruki broj i jednih, i drugih, i trećih?

Pokojnima vječni mir - Živima trajan blagoslov!

BISKUPOV POHOD GRADCU, TREBINJI I RAVNU

Gradac - Trebinja - Ravno, 15.-16. kolovoza, 2015. - U dogovoru sa župnicima biskup Ratko Perić, apostolski administrator Trebinjske biskupije, pohodio je za Veliku Gospu i za sv. Roka 2015. godine župe Trebinjske biskupije i Trebinjskoga dekanata: Gradac, Trebinju i Ravno.

GRADAC. Velika Gospa u Gradcu kod Neuma. Subota, neradni dan. Zapovijedana crkvena svetkovina. I državni blagdan. Sve se sastalo. Gradac slavi svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije od 1604. godine kada je fra Blaž Gradački obnovio gradačku župu, eto već 411 godina. Neki svećenici ispovijedaju vjernike u župnoj crkvi. Don Pero Marić iz Hutova ostao je u ispovjedaonici i preko sv. Mise.

U 11.00 sati biskup Ratko s koncelebrantima iz sakristije izlazi na glavna vrata u dvorište gdje je uz crkvu pripremljen oltar. Ministranti predvode. Uz biskupa i župnika don Nedjeljka Krešića još je šest svećenika na oltaru: don Ivica Puljić i don Stipe Gale iz Neuma, don Blaž Ivanda, nekadašnji gradački župnik, sada u Čeljevu, don Stjepan Vuletić, Gračanin, iz Würzburga iz Njemačke, don Antun Pavlović iz Hrasna, don Milenko Krešić iz Sarajeva i don Tomislav Ljuban iz Mostara, ceremonijar. Pokraj oltara župni zbor predvodi pjesmu u čast Blaženoj Gospi i pjeva nepromjenljive dijelove sv. Mise. Misnički poljubac oltaru u znak osobita poštovanja žrtveniku gdje će se dogoditi Euharistijska žrtva. Vjernici su u pozornu iščekivanju. Župnik pozdravlja biskupa, svećenike, župljane, hodočasnike. Biskup, počinjući sv. Misu, zahvaljuje župniku na pozivu da predvodi svečano Misno slavlje. Čestita Gospinu svetkovinu župniku i župljanima i svim okupljenim hodočasnicima.

Dan prožet nekom omorinom. Ponekada puhne tihi povjetarac, eto samo toliko da ugasi svijetle na oltaru, koje su se više puta palile i - gasile. Mnoštvo svijeta, bliže tisući i pol negoli tisući: iz župe, iz okolnih župa, iz Hrvatske, iz Njemačke, iz Kanade, kamo se već iseljavao svijet iz ove župe, a o Velikoj se Gospi nađe u crkvi svoga krštenja. Lisnato drveće čuva vjerničke glave od sunca.

Biskup u propovijedi govori o Velikoj Gospi kao posebno izabranoj **Djevici i Majci** koju je Bog od njezina **Bezgrješna začeca** predodredio da bude **Bogorodica**. Sve same vjerske istine - dogme, koje pripadaju samo njoj, najblagoslovljenijoj među ženama. Kada je ona Drugoj Božanskoj Osobi, Sinu Božjemu, dala svoje srce da se s po-

moću Duha Svetoga utjelovi sin čovječji, s ljudskom dušom, tj. razumom i slobodnom voljom, ni Bog joj nije ostao dužan, nego je to sveto tijelo zajedno s njezinom svetom dušom, nakon njezina ovozemnoga mukotrpna života, proslavio uzevši je u nebesku diku. Ona je jedina već otkupljena i spašena u savršenu obliku kako je sve to Bog zamislio i izveo. Za nju nema iščekivanja Drugoga Isusova dolaska i njegova razlučivanja na Sudnjem danu. Ona je Božjom povlasticom doživjela slavu svoga preobraženja i spasenja u Bogu. Crkva prepušta vjernicima da vjeruju je li preminula kao i njezin Sin pa je potom Bog uskrisio od mrtvih ili je samo usnula i Bog je probudio u preobraženo stanje. Ali nas Crkveno učiteljstvo u savjesti obvezuje da vjerujemo - ovo je četvrta dogma - da je **dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu** i da se ona kao jedina ljudska osoba od svih ljudskih bića, uz uskrsloga Isusa Sina Božjega od vječnosti i njezina u vremenu, nalazi dušom i tijelom u nebu, u slavi, u raju. Njezina je sadašnja uloga da Boga slavi i da nas kod Boga majčinski zagovora. Ionako nam je Isus s križa nju predao za majku a nas u Ivanu apostolu njoj za duhovne sinove i kćeri. Biskup također napominje da je posljednji sveopći Koncil (1962.-1965.) sve propovjednike i teologe jasno upozorio da u iznošenju vjerskoga nauka o Gospi ništa ne oduzimaju što joj pripada i ništa ne dodaju što joj ne pripada.

Biskup je na kraju sv. Mise zaželio da i popodneveno svetkovinsko raspoloženje u kućama prođe odgovorno i radosno kao i ono pred crkvom.

Narod se poslije sv. Mise međusobno radosno pozdravljao i uzajamno čestitao dok se nije razišao po kućama na kršćansko gošćenju, a župnik je svoje goste pozvao u župnu kuću.

TREBINJA. Poslije gradačkoga slavlja ključ u auto i na Trebinju, gdje se također slavi Velika Gospa, i ovdje od 1604. godine s prvim župnikom fra Filipom Dobroslavićem, iako je župa u sadašnjem obliku osnovana tek 1735. godine. Današnji župni upravitelj don Pero Pavlović, koji vodi župu Ravno kao župnik od 1988., a Trebinju od svibnja 2013., dočekuje biskupa i tajnika don Tomislava. Pozdravivši don Peru, biskup je Ratko najprije pregledao i potpisao matične knjige u župnom uredu, gdje je župnikovao don Slavko Maslač od 1995. godine, sada umirovljenik u Mostaru. Župa Trebinja u posljednje 22 godine, od 1993., kako je biskup preuzeo upravu obiju biskupija, u stal-

nu je opadanju: svega krštenih 111, krizmanih 42, zaručnickih parova vjenčano 35, sprovedenih vjernika 422. Istina, tu ima onih koji su podrijetlom iz župe, a živjeli su na drugim stranama i zaželjeli biti pokopani na području rodne im trebinjske župe. Ali opet gotovo četiri puta više preminulih nego rođenih. Nikakvo onda čudo da od 19 sela župe njih nekoliko nema više nijednoga katoličkog stanovnika: Prijedor, Planjak, Strmica, Zatmorje..., a ima ih također više samo s jednim starijim čeljadetom. U 16 sela ima grobljanska kapelica. Prošle godine župa je brojila 212 vjernika. Ove ih je godine do sada preminulo 12, a jedno novorođenče kršteno.

Prema iskazu župnika, na području župe nema pravoslavnih, a postoje dvije muslimanske kuće u Vojevićima. Prije tridesetak i više godina na području od Trebinje do Poljica blizu Trebinja bilo je 12 osnovnih škola, od toga 4 osmogodišnje (Trebinja, Ravno, Veličani i Poljice), a danas samo u Ravnu, gdje je ove godine upisano 9 učenika, a sljedeće školske godine, 2015.-2016., moglo bi ih biti 11. Jedan dio učenika s Trebinje ide u osnovnu školu u Slano.

Sv. Misa zakazana u 18.00 sati. Župna crkva, posvećena 1938., primila preko 200 vjernika. Ima ih i pred crkvenim vratima. Pjeva "Dječji zbor župa Trebinja", čak imaju crvene majice s označenim naslovom.

Biskup u propovijedi obrazlaže zašto je Bog uzvisio Blaženu Djevicu Mariju. Nju je Gospodin odvijeka predodredio da bude Majka njegovu vječnomu Sinu u ovom zemaljskom vremenu. Ona je proročanski uključena već na prvim stranicama Biblije gdje se govori o jednoj Ženi od koje će Porod - Dijete satirati glavu onoj staroj zmiji koja je zavela prve ljude na grijeh (Post 3,16). Zato je Bog nju opremio svom ljepotom i milošću - milosti puna! (Lk 1,28) - da svršeno po Božjoj volji izvrši Božje djelo. I izvršila je. Crkva vjeruje da je ostala **Djevicom-Majkom** prema biblijskom iskazu i da je **Boga rodila u vremenu**, Majka "Gospodina mojeg" (Lk 1,43), kao što je pozdravlja nadahnuta Elizabeta u svome pozdravu; definirano na Efeškom koncilu 431. Ona je **bez grijeha začeta** u svojoj majci Ani unaprijednom učinkovitom snagom Isusovih zasluga; definirano 1854. u Vatikanu. I ona je i **tijelom i dušom uznesena u nebesku slavu** završivši ovozemni tijek života; i to je definirano 1950. u bazilici svetoga Petra u Rimu. Nema bića bližega Presvetomu Trojstvu od nje. A opet ona je neizmjereno manja od Boga.

Sve što ima sjaja, slave, milosti, spasenja, sve je od Boga sa zahvalnošću primila.

Na kraju sv. Mise biskup je zaželio da se pred oltarom okupe sva djeca, i ona mirna i ona koja su šetala kroz crkvu dok je crkva glasno molila i pjevala - bilo ih je dvadesetak. Martina je svojim aparatom snimila ovu budućnost Trebinje.

Nakon večere župnik je Pero otišao u Ravno, a biskup je prenoćio u župnoj kući na Trebinji.

RAVNO. Sutradan, u nedjelju, 16. kolovoza, biskup je pohodio i župu Ravno, koje ima 13 sela a u njih 12 ima grobljanska kapelica. I ovdje ima sela u kojima je ponestalo vjernika: Belenići, Češljari, Čvaljina, Dračevo, Dubljani, Golubinac, Orašje... Biskup je pregledao matične knjige koje župnik uredno vodi, a župljani su se prošle godine spustili na broj 126, od toga ove ih je godine 12 umrlo, a jedno je dijete rođeno. Gledano u širem kontekstu, od 1993. godine u župi je rođeno 30, krizmano 12 pripravnika, vjenčano 12 parova, posljednji par 2010. godine. Ne da nema kandidata za vjenčanje, nego nema vjenčanja. A pokopano je 273 preminulih vjernika. Devet puta više umrlih nego rođenih. I ovdje vrijedi primjedba da je bilo preminulih u drugim mjestima a dovezeni su na pokop u rodnu im ravanjsku župu.

Uza samo mjesto Ravno nalazi se brežuljak na kojem je očuvana kamena kapelica sv. Dimitrija, sirmijskoga mučenika, a potječe iz razdoblja od 150 godina prije dolaska Turaka.

Na području župe Ravno, kaže župnik don Pero, nema muslimanskih obitelji, a pravoslavnih ima u Dolu, Strujićima i Zavali, gdje se u manastiru nalaze i četvorica monaha.

Biskup je sa župnikom don Perom i don Tomislavom slavio nedjeljnu sv. Misu u 9.00 sati. Došlo je preko sedamdesetero vjernika. Ima i djece i mladih.

Biskup je na temelju drugoga misnog čitanja iz Poslanice sv. Pavla Efežanima (5,15-20) govorio o Apostolovu upozorenju da budemo mudri, a ne ludi; da budemo razboriti, a ne nerazboriti, navodeći konkretne životne primjere gdje se vidi nedostatak razbora i razumnosti i u odgoju djece, i u vladanju mladih, i u vjerskom ponašanju ljudi. A pozvani smo na mudro življenje, za koje nam Duh Sveti daje svoje darove.

Don Pero, rodом iz Svitave, hrašanjска župa, dobro pozna mentalitet ovih ljudi, svojski je obnovio i crkvu i brojne kapelice po grobljima, nastoji držati vatru vjere i života da se ne ugasi pred ovom modernom pošasti nezainteresiranosti za životom, a još više u želji za odseljenjem iz onih

mjesta. I gradonačelnik ravanjske općine, Andrija Šimunović, sa svojim Vijećem ulaže sve snage da oživi i učini korisnim i Popovo polje i uzdigne Ivanicu blizu Dubrovnika i Jadranskoga mora. Potrebe goleme, a mogućnosti malene.

TREBINJA. Istoga dana sveta Misa u 11.00 zakazana na starinskom groblju Bara gdje se nalazi kapelica sv. Roka koja se spominje u povijesnim dokumentima 1624. godine. Ali Bog dao dugo željkovanu kišu koje nije bilo više od mjesec dana u ovim krajevima. Tako je sv. Misa bila u župnoj crkvi Velike Gospe. Šest svećenika u konceleciji i tri ministranta u asistenciji.

Obrazac je Mise od 20. nedjelje kroz godinu, a propovijed je o životu sv. Roka s primjenom na naš današnji život. O sv. Roku, popularnu svetcu, legende su u srednjem vijeku toliko cvjetale da se nije moglo razlučiti što je istinito, a što maštovito, čak mu se povjesničari ne slažu ni u godinama rođenja i smrti. *Stara kronologija* kaže da je rođen 1295., a umro 1327., a *nova kronologija* dokazuje da je rođen oko 1348., a preminuo oko 1379. Uglavnom se slažu obje kronologije u tome da mu roditelji nisu imali djeteta, pa su se Bogu molili, zavjetovali prosci taj Božji dar. I domolili sina, Roka. Rođen je u Montpellieru u južnoj Francuskoj. U djetinjstvu ostao bez majke, a u dječastvu i bez oca. Kao dvadesetgodišnjak dao se na pravi pješački hodočasnički put u Rim, pa kada stigne. Neko se vrijeme zadržao u talijanskom

gradu Aquapendente, gdje je pomogao kužnim bolesnicima. Neke je čak čudesno izliječio. Uspio je doprijeti do Rima, 1368., gdje je vidio i papu, Urbana V., koji se za tri godine, od 1367. do 1370. vratio iz Avignona i opet napustio Rim i nastanio se u francuskom Avignonu. Roko je na povratku iz Rima ostao koju godinu u Piacenzi gdje je također pomagao kužnim bolesnicima. Ali ljudi nisu imali razumijevanja prema njemu i potjerali su ga izvan grada, gdje je samovao i gladovao. Legende kažu da mu je čuko donosio svaki dan komad kruha - ovjekovječeno na mnogim kipovima i slikama sv. Roka; slično kao što je u Starom Zavjetu gavran donosio Iliji proroku po komad kruha ujutro, a komad mesa uvečer dok je boravio u rijeci Keritu (1 Kr 17,6). Bog se za svoje brine.

Roko je umro u 30. godini života. Papa Grgur XIII. (1572.-1585.) odredio je da dan štovanja sv. Roka bude 16. kolovoza. Roko je u svome životu pokazao krajnju ljubav prema bolesnicima, ne bojeći se i sam zaraziti kugom koju je liječio. Bio je odan Papi i sve je poduzeo da ga vidi barem u općoj audijenciji. Strpljivo je podnosio sve vrste patnje i progona, a nagradu je očekivao samo od Boga. I stekao vijenac vječnoga života.

Biskup je na kraju sv. Mise zahvalio župniku don Peri na njegovu dušobrižničkom i graditeljskom radu i u Ravnu i na Trebinji. I poželio mu dobro zdravlje, uspjeh i blagoslov od Gospodina kao i svim župljanima i jedne i druge župe.

SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE

Potoci, 24.-27. kolovoza 2015. - U Duhovnom centru *Emaus* u Potocima kod Mostara druga skupina svećenika dviju hercegovačkih biskupija obavila je duhovne vježbe od 24. do 27. kolovoza 2015. Bila su 23 sudionika. U ovome drugom turnusu duhovnih vježbi, što ih organizira Biskupski ordinarijat, voditelj je bio bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak.

Duhovne su vježbe otpočele u ponedjeljak 24. kolovoza zajedničkom večerom i potom uvodnim predavanjem. Biskup je Vjekoslav istaknuo potrebu odmora tijela i duha da bi čovjek mogao nastaviti voziti na oba kotača vlastita bicikla. Za tijelo i dušu potreban je uvid koliko su opterećeni brigama, nevoljama, poslovima i gdje što "škripi" da bi se mogli otkloniti ti neugodni zvuci. Osim toga, tu su velike činjenice: učvršćenje odnosa s Bogom, obnova zajedništva s kolegama, određeni

oblici iznošenja iskustava iz pastoralne, odgovori na neke ozbiljne poteškoće i problema itd.

Sljedeća dva dana odvijala su se ovim rasporedom: Jutarnja molitva iz Časoslova (7.30 sati), doručak, prvo razmatranje (9 sati), stanica s odmorom (10 sati), mogućnost molitve Službe čitanja i meditiranja, te zajednička molitva Srednjega časa (12.15), ručak s odmorom. Drugo razmatranje (16 sati), sveta Misa s moljenjem Večernje (18 sati), večera s odmorom, potom molitva Povečerja i počinak. Trećega dana, koji je završio ručkom, sve je bilo isto, samo što je u 11.30 sati slavljena sveta Misa s moljenjem Srednjega časa. Za vrijeme svih triju Misa biskup je držao homiliju s oslonom na pročitano Božju riječ, te je potkrjepljivao svećeničke čine primjerima iz prakse. Sve bi se moglo svesti na jedan zaključak: Svi smo mi unaprijed gubitnici ako se zalijepimo za sebe i

svoje prohtjeve okrenuvši se od istinskoga služenja drugima ili smo im na usluzi onoliko koliko je dostatno da se domognemo svojim nečasnih i nečistih prohtjeva. Poticao je svećenike na osobnu ispovijed kako bi se radosno vratili u svoja određenja i svoje daljnje nesebično služenje u Crkvi.

Prvo razmatranje sročeno je na temelju biblijske zgrade u vezi s Abrahamom i Izakom. Tu je istaknuta vjera s kojom Abraham živi i ostvaruje Božji poziv bez obzira na jake Božje životne kušnje do poziva na prinos žrtve vlastita sina svemogućem Bogu. Na ovakav potpuno predan stav pozvan je i svećenik, koji u vjeri, nadi i ljubavi prinosi sebe skupa s narodom u jedincatoj nekrvnoj žrtvi Novoga Saveza koju je Otac Nebeski učinio sa svojim Sinom Isusom Kristom - svetom Misi. U ovo razmišljanje Biskup je uklopio i tri psalma kojima se izriče zahvala Bogu za sve što je stvorio i za nas učinio, te neprestance s nama stvara i čini na način kada smo mu posvema predani i povjereni poput Abrahama.

Ostala četiri razmatranja bila su s osloncem na biblijsku zgodu o Juditi (ime znači Židovka), junakinji starozavjetne Knjige o Juditi (nastala u 3. i 2. st. pr. Kr.). Ona je bila kći Merarijeva i žena Manašeova, ostala je udovicom koja se nije udavala unatoč tomu što je mogla, a genealogija joj se proteže kroz 16 naraštaja. Služeći se svojim vanjskim izgledom, uz unutarnju umnost i ljepotu duše, ona je hrabro namamila hladnoga i za tuđom ljepotom, bogatstvom i slobodom pomamna Holoferna, zapovjednika kralja Nabukodonozora II., te mu odrubila glavu stavši tako u kraj nasilju, moći i zloj vlasti koja misli na sebe a ne na druge, ugrožene, malene, obespravljene. Na taj je način "svetom prijevarom", što je nerijetka pojava u Bi-

bliji, izbacila židovski narod od nadolazne propasti i osvijetlila istinu da Bog ne napušta svoga naroda ako je pravedan i kada vrši Božje Zapovijedi. Žena Judita, sredstvo Božje pravde, postala je za mnoge stvaratelje umjetnike inspiracija, pa tako i za oca hrvatske književnosti Marka Marulića (1450.-1524.), koji je napisao svoj ep s naslovom *Judita* (napisan 1501. - objavljen 1521.).

Biskup je naglašavao da je svećeničko služenje svomu narodu nesebično i bez ikakva osobna interesa. Jedini je interes drugi, tj. narod, kao što je slučaj kod Judite. Čovjek se zapetlja u svome nazovislужenju drugima ako gleda svoje ciljeve, izgubi se u računicama i računima, gradi kule i vile, te na sebe navlači prijezir, a što je najgore otupljuje se oštrica njegova mača kojim valja probosti zmaja sedmoglavoga. Ako služi nesebično i s čistim nakanama, onda samo može postići da ga u istome djelovanju nasljeđuju držeći da je Krist najveći simbol vjere a on njegov sluga. Svećenik treba moći čuti potrebe drugih, odnosno onih kojima je Kristov sluga, te im pomagati zalažući se za njih.

Posljednjega dana došao je biskup ordinarij Ratko s generalnim vikarom don Željkom i msgr. Petrom Rajičem, nekada svećenikom Trebinjske biskupije, sada naslovnim nadbiskupom sarsenterskim, kojega je papa Franjo u lipnju 2015. imenovao apostolskim nuncijem u Angoli, te na otocima Sv. Toma i Princip, nakon što je od 2010. do sada vršio službu nuncija u Kuvajtu, Bahreinu, Jemenu, Kataru i Ujedinjenim Arapskim Emiratima, te apostolskoga delegata na Arapskom poluotoku. Biskup je Ratko pozdravio nadbiskupa Petra i zahvalio biskupu Huzjaku na darovanu vremenu i održanim duhovnim vježbama.

VELIKI ILI SVETI TJEDAN

PROSLAVA CVJETNE NEDJELJE

Mostar, 29. ožujka 2015. - Cvjetna nedjelja u Mostaru puna sunca i - palminih grančica. U početku svetoga obreda biskup je Ratko blagoslovio palmine grančice pred oltarom, sudjelovao u ophodu oko katedrale, predvodio koncelebriranu sv. Misu i izrekao kratku propovijed. U Misi su koncelebrirali generalni vikar don Željko Majić i župni vikar don Davor Berezovski. Procesijsko je Evanđelje pročitao đakon Josip Čule, a ministrirali su iz katedralne župe: bogoslov Mate i sjemeništarci Mato i Zvonimir, koji su došli iz škole za velikotjedne i uskrсне blagdane. Misu je pratio katedralni zbor, iz kojega su pojedini muški i ženski glasovi pjevali dionice Muke Gospodnje po sv. Mateju. Isusove riječi pjevao je don Željko. Biskup je pripremio kratku propovijed.

CVJETNICA - OČITOVANJE MESIJE

Dvije su uočljive i različite činjenice u Isusovu javnome životu. Jedna je pojava do Cvjetnice, a druga je na Cvjetnicu i od Cvjetnice do Uskrsa i dalje.

Ovo prvo razdoblje obilježeno je Isusovom suzdržanošću da se ne očituje Mesijom = Kristom = Pomazanikom. U Starom su se Zavjetu kraljevi i svećenici redovito pomazivali u početku službe, a ponekada i proroci (Ilija pomazao Elizeja: 1 Kr 19,16). A Isus kao Mesija - Pomazanik Božji i Otkupitelj svijeta obuhvaća upravo sve te tri službe: i kraljevsku da vlada, i svećeničku da Bogu Ocu iskazuje hvalu i slavu, i proročku da ljudima kazuje što je volja Božja u ovim životnim okolnostima.

Isus sebe nije nikada nazivao Mesijom. To su mu drugi govorili. U Jeruzalemu su ljudi stavljeni pred pitanje: Je li on Mesija ili nije? Židovske vlasti donose odluku da se ima izopćiti iz sinagoge svatko tko Isusa prizna Mesijom (Iv 9,22). A narod, koji doživljava Isusova dobročinstva, u jedan glas priznaje ga Sinom Davidovim, a to je taj najavljeni Mesija (Mt 9,27). Nekada je neke Isus znao opomenuti da tu misao o Mesiji ne šire, ne pričaju o tome (Lk 4,41). Zašto? Zato što je u to doba bila prošireno shvaćanje o Mesiji koji će doći u slavi nebeskoj, s munjama i gromovima, borbeno se staviti na čelo Izraela u napadu na Rimsko Carstvo. I trijumfalno obnoviti Da-

vidovo zemaljsko kraljevstvo od prije tisuću godina. Učenici mu govore od samoga početka da je on Mesija, već nakon njegova krštenja, u prvom susretu (Iv 1,41, 45-49). Osobito je svečano kada mu u svojoj vjeroispovijesti Petar kaže: "Ti si Krist - Pomazanik" (Mk 8,29). A on im zaprijeti da nikomu o tome ne kazuju (Mt 16,20). Trebalo je pročišćavati te učeničke militantne zamišljaje o Mesiji. Zato ih Isus mudro i blago poučava kako, po Božjem planu, Mesija ima bolno trpjeti i patiti, podnijeti raspeće na drvetu križa, i strahovitu smrt. Ali će treći dan uskrsnuti. Oni ne mogu k sebi doći da će Božji Mesija patiti! Isus dakle ne izlazi javno sa svojim mesijanstvom.

Druga je činjenica ova današnja, na Cvjetnicu. Isus dopušta prigodom svoga svečanog ulaska u Jeruzalem, pred Hramom, da mu narod kliče i plješće kao Sinu Davidovu, tj. kao pravomu Mesiji. Ljudi prostiru haljine svoje po putu ispred njega koji jaše na magaretu ulazeći u Grad. Djeca vrište: Hosana sinu Davidovu! U prepirci s farizejima Gospodin biblijski dokazuje da je veći od Davida (Mt 22,45) koji je u jednom psalmu pjevao: Gospodin Bog reče Gospodinu mojemu, tj. Mesiji: Ti si Sin moj! Isus pita: Kako mu je sin ako mu je Gospodar?! Od sada se Isus više ne povlači, ne skriva svoga naslova. Stupa sa svom hrabrošću u ostvarenje zadužena mesijanstva. On i vanj-

skim činima pokazuje svoje srce i dušu: plače sa svom osjećajnom bolju nad svojim Jeruzalemom, ali i razgoni trgovce i mjenjače novca u Hramu sa svom oštrinom prijekora i prijetnje. Na farizejski prigovor da ušutka učenike koji viču: "Blagoslovljen Kralj; Onaj koji dolazi u ime Gospodnje", Isus uzvraća: "Kažem vam, ako ovi ušute, kamenje će vikati" (Lk 19,40). Domalo, na Veliki četvrtak Veliki svećenik Kajfa obvezuje ga prisegom pred Bogom da se očituje je li Mesija. Isus prihvata naslov i tumači ga u svome vječnom smislu: On je onaj koji će sjesti s desne Božje (Mt 26,63). To je vrhunac izvedena djela pravoga Mesije. I upravo se tu, u Kajfinu dvoru i sudu, otvara Isusova osuda i muka. Tu počinje strahovito izrugivanje na račun naslova Mesije: "Tada su mu pljuvali u lice i udarali ga, a drugi ga pljuskali rugajući mu se: 'Proreci nam, Kriste, tko te udario?'" (Mt 26,67).

Smrtna je osuda sa židovske strane definitivno pala, još se samo čeka da je potvrdi i rimska vlast u Jeruzalemu. Židovi su znali da njihovi religiozni razlozi ne će paliti pred Poncijem Pilatom, rimskim guvernerom, zato su sve svoje optužbe prebacili na političko područje: na porez, na pobunu protiv rimske vlasti, na osnivanje ovozemaljskoga kraljevstva.

Bilo je mnoštvo "mesija", izvikivanih i samozvanih. A samo je jedan pravi: Gospodin Isus - jedini Spasitelj ljudskoga roda, jedini Otkupitelj svijeta, jedini Pobjednik đavla, grijeha i smrti. Isusu pripada naslov Krist kao vlastito ime. Jedini je on Krist-Pomazanik. Naši su stari izgovarali: Isukrst!

I mi ćemo biti pobjednici zla, budemo li išli za Isukrstom Spasiteljem na njegovu Križnom putu patnje i smrti do slave Uskrsnuća!

VELIKA SRIJEDA - MISA POSVETE ULJA

Trebinje, 1. travnja 2015. - Putovanje od Mostara do Trebinja - 115 kilometara - uzima oko sat i pol mirne i razgovorne vožnje. Velika je srijeda. Sunce obasjava do Popova, a onda kapi kiše sve učestalije do Trebinja. Pa i prohladno, a 1. travnja. Pred župnom kućom dočekuje biskupa Ratka i njegova tajnika don Tomislava don Ante Luburić, novi župnik, sa skupinom vjernika. On je u Trebinju bio župnik od 1996. do 2009., zatim je preuzeo župu Nevesinje s filijalama Čajničem i Fočom. Nedavno je, 9. veljače ove godine, dekretalno naslijedio don Milenka Krešića koji je pozvan u Sarajevo za predavača Crkvene povijesti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. I ujedno je preuzeo službu Trebinjskoga dekana. U Trebinju je primio župništvo, a i Nevesinje sa svojim planinskim dislokacijama ostalo je pod njegovom pastoralnom upravom, samo što se on oslanja i na svećeničke usluge don Željka i don Tomislava iz Mostara i don Ivana iz Sarajeva.

Svećenici Trebinjske biskupije, pozvani za Veliku srijedu da dođu u katedralu Rođenja Blažene Djevice Marije, koji su naumili sudjelovati, već su se našli ili u ispovjedaonici ili u sakristiji da se pripreme za sv. Misu. Tu su, uz dvojicu dekana, još i dušobrižnici iz Ravna i Trebinje, Neuma, Graca, Hrasna, Čeljeva, Aladinića i Stoca.

Crkva ne samo preporučuje, nego upravo moralno obvezuje biskupa i svećenike da se nađu zajedno, u koncelebraciji Mise posvete i blagoslova

ulja na Veliki četvrtak u prijedopodnevnim satima. Gdje ne može toga dana prije podne, neka to bude na Veliku srijedu, u svakom slučaju što bliže Velikom četvrtku. I pravo je tako, jer se pod tom sv. Misom, pri svršetku kanona, prije doksologije "Po Kristu i s Kristom..." blagoslivlje ulje koje se podjeljuje u sakramentu bolesničkoga pomazanja, a prije Popričesne molitve posvećuje maslinovo ulje pomiješano s balzamom, kojim se pomazuju krštenici i krizmanici, te svećenici i biskupi u obredu svetoga Reda, kao i crkve i oltari kada se posvećuju. Crkva želi toga dana vidjeti biskupa sa svećenicima u sv. Misi blagoslova i posvete ulja jer se tim blagoslovljenim i posvećenim uljima u četiri spomenuta sakramenta uz odgovarajuće molitve pomazuju kandidati svetim znakovima koji naznačuju i daju posvetne odnosno sakramentalne milosti. U toj se sv. Misi na svojevrsan način očituje "zajedništvo prezbitera sa svojim biskupom", kako kaže Biskupski ceremonijal (br. 274).

Praksa je već dvanaest godina, od 16. travnja 2003., da se u Trebinju okupe svećenici Trebinjske biskupije u Misi posvete ulja zajedno s biskupom, apostolskim upraviteljem. Ove godine biskup je pozvao pastoralni kler iste dijeceze u katedralu Male Gospe na Veliku srijedu, a svećenstvo Mostarsko-duvanjske biskupije u mostarsku katedralu Marije Majke Crkve na Veliki četvrtak.

U početku sv. Mise župnik je don Ante izrazio svima svoju dobrodošlicu. Evo njegova pozdrava

Braćo i sestre!

Na početku ovoga liturgijskog slavlja, Mise posvete ulja, koja se po dvanaesti put zaredom obavlja u ovoj našoj trebinjskoj katedralnoj crkvi, želim u vaše i u svoje ime uputiti pozdrav i izraziti dobrodošlicu našem biskupu Ratku - kao ocu i pastiru ove starodrevne Trebinjske biskupije i cijele Crkve u Hercegovini.

Oče Biskupe, dobro došli u sjedište ove tisućljetne Biskupije! Danas ste ovdje s posebnim razlogom. Ovdje ćete za potrebe župa Trebinjske biskupije blagosloviti bolesničko i posvetiti krizmeno ulje, koje će ovdje okupljeni svećenici, ponijeti na župe u kojima pastoralno djeluju da bi ga upotrebljavali na duhovno dobro i korist vjernika u liturgijskim i sakramentalnim obredima.

Bratski pozdrav i dobrodošlica i svim svećenicima župnicima, koji su u ovoj koncelebraciji - Mise Posvete ulja. A to su:

don Vinko Raguž, župnik župe Dračevo i dekan Stolačkoga dekanata, don Ivica Puljić iz Neuma, don Pero Pavlović iz Ravna i Trebinje, don Nedjeljko Krešić iz Graca, don Antun Pavlović iz Hrasna, don Rajko Marković iz Stoca, don Blaž Ivanda iz Čeljeva, don Marko Šutalo iz Aladinića, don Stipe Gale, župni vikar iz Neuma, don Ante Čarapina, župni vikar iz Aladinića, don Milenko Krešić, profesor povijest na KBF Sarajevo,

don Tomislav Ljuban, tajnik našega Biskupa, i Antonio Krešić, bogoslov Trebinjske biskupije.

Pozdravljam i vas, braćo i sestre, vjernike, župljane župe trebinjske i zahvaljujem na vašem dolasku da dočekamo našega Biskupa kao i naše svećenike koji će danas obnoviti svoja svećenička obećanja vjernosti, poslušnosti i odanosti Kristu i Crkvi, koja smo dali i obećali na dan našega svećeničkog ređenja.

U ovoj sv. Misi kojoj, oče Biskupe, predsjedate sa svojim svećenicima, koji pastoralno djeluju na ovim prostorima, uza sudjelovanje Božjega naroda - molite za nas, kao i za sve svećenike i vjernike koji su povjereni Vašoj pastirskoj brizi, da ostanemo vjerni u služenju Bogu, Crkvi i narodu! Da

ustrajemo u dobru, unatoč svim nevoljama koje nas biju, imajući uvijek pred očima Krista, našega Učitelja i Spasitelja - koji muku i križ podnese i koji reče: Dao sam vam primjer...

Iskazujući vam svima dobrodošlicu u ovu Trebinjsku katedralu - majku svih crkava u ovoj Biskupiji, već vam sada svima, na čelu s našim Biskupom, želim i od Boga molim, da nam ovi veliki dani Svetoga tjedna budu molitveni i blagoslovljeni, kako bi radost Uskrsa bila doživljena u svoj punini i veličini, a Uskrsli Spasitelj neka nam svima udijeli svoj mir.

Oče Biskupe, povedite nas u ovo sveto liturgijsko slavlje Mise posvete ulja.

U Misi je sudjelovala i skupina vjernika, odatih Crkvi, s orguljašicom Dubravkom. I pjesmom. Misna je čitanja pročitao Artur Škrabec, a Evanđelje je navijestio don Milenko.

Biskup je u prigodnoj propovijedi tumačio smisao posvete i blagoslova ulja. Napose je naglasak stavio na molitvu svećenika: najprije onu najuzvišeniju, Euharistijsku, zatim na praksu sv. ispovijedi, na liturgijsku ili časoslovnu molitvu te druge pobožnosti, koje Crkva vjekovima preporučuje kao što su Kristov Križni put i Gospina krunica, a sve na poseban način povezuje Direktorij za službu i život prezbitera. Prezbiteri su svojim "Hoću" obnovili svoja svećenička obećanja.

Bogoslov Antonio držao je pred oltarom ulje za blagoslov, a lanjski mladomisnik don Ante ulje za posvetu.

Biskup je na kraju izrazio radost trebinjskoj katoličkoj zajednici zbog njezine vjernosti i ustrajnosti i poželio joj obilne milosti i u Velikom tjednu i prigodom slavlja Kristova Uskrsnuća.

Župnik don Ante počastio je svećenike u župnom domu, gdje se vodio bratski razgovor. Biskup je odgovarao na neka pastoralna pitanja svećenika u vezi s nedavnim službenim pohodom *Ad limina Apostolorum*.

Na povratku iz Trebinja biskup se svratio u župni stan u Rotimlju pozdraviti župnika don Damjana koji zbog zdravstvenih razloga nije mogao sudjelovati u trebinjskoj svečanosti. I čestitao mu Veliki tjedan i Kristovo Uskrsnuće.

VELIKI ČETVRTAK - MISA POSVETE ULJA

Mostar, 2. travnja 2015. - Na Veliki četvrtak, u 11.00 sati, u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve slavljen je sv. Misa posvete ulja. Na slavlju, kada se ujedno slavi i svećenički dan, oko mjesnoga biskupa Ratka Perića, sabralo se oko 80 svećenika - dijecezanskih i redovnika - koji pastoralno djeluju na prostoru Mostarsko-duvanjske biskupije. Bilo je to iznimno svečano euharistijsko slavlje svećeničkoga zajedništva i zajedništva mjesne Crkve s biskupom. Katedrala je bila ispunjena vjernicima, među kojima na poseban način valja spomenuti ovogodišnje krizmanike katedralne župe, kojih ima oko stotinu, i koji su za vrijeme prinosa darova donijeli svoj dar na oltar, dar korizmenog odricanja - Caritasove kasice, te dječicu iz Caritasova vrtića sv. Josipa. U asistenciji je sudjelovalo svih 6 hercegovačkih đakona - tri dijecezanska i tri franjevačka - koji će, bude li volja Božja, za Petrovo biti zaređeni za prezbitere. Bili su tu i dijecezanski bogoslovi i sjemeništarci te franjevački postulanti. Svima je ravnao biskupov tajnik don Tomislav Ljuban, a pjevnice dijelove sv. Mise vodio don Niko Luburić.

Na početku sv. Mise svima je nazočnima svećenicima, dekanima, provincijalu fra Miljenku

Šteki, generalnomu vikaru don Željku Majiću, đakonima, bogoslovima, sjemeništarcima, časnicima sestrama i vjernicima uputio "pozdrav pun poštovanja" otac biskup te pozvao na molitvu i promišljanje o svećeništvu. Nakon propovijedi prisutni su svećenici obnovili svećenička obećanja, a u kanonu sv. Mise biskup se na poseban način molio za sve preminule biskupe i svećenike koji su pastoralno djelovali u ovoj mjesnoj Crkvi. Prije molitve Po Kristu i s Kristom... blagoslovljeno je bolesničko ulje a prije Popričesne molitve posvećeno je ulje krizme. Biskupu Ratku u ime svih nazočnih svećenika, ali i onih koji zbog pastoralnih obveza nisu uzeli udjela u Misnom slavlju, svećenički dan u punini sakramenta sv. Reda, čestitao je generalni vikar. Svećenicu su nakon sv. Mise preuzeli posvećena i blagoslovljena ulja kojima će sakramentalno pomazivati novokrštenike i bolesnike.

Svećeničko zajedništvo nastavljeno je u velikoj katedralnoj dvorani zajedničkim objedom koji je ponudio Biskupski ordinarijat, a pripremio katedralno pastoralno osoblje na čelu sa župnikom i mostarskim dekanom msgr. Lukom Pavlovićem.

Biskupova propovijed

SVEĆENIK LITURG - MOLITELJ

Direktorij za službu i život prezbitera, gdje se govori o molitvi svećenika, navodi sedam neizostavnih vrsta liturgijskih molitava i drugih pobožnosti.¹ O svakoj ćemo ponešto. "Zato je nužno da u molitvenom životu prezbitera nikada ne budu izostavljeni:

1 - Svakodnevno euharistijsko slavlje, s odgovarajućom pripremom i kasnijim zahvaljivanjem

- S obzirom na Euharistijsko slavlje, to vjerujem rijetko nam izostaje pa i zbog toga što je i naša egzistencija vezana uz misna *stipendia*. Ima mnogo svećenika na svijetu koji kroz cijelu godinu nemaju gotovo nijedne intencije od svojih vjernika (mi šaljemo u neke biskupije i zajednice).

A s obzirom na euharistijsku pripremu i zahvaljivanje, tu smo, barem neki, puno nemarniji, umorniji. Odgovarajuća priprema i zahvala: barem tri psalma Službe čitanja ili Trećega časa, ili tri desetice zlatne krunice, ili Sveopća molitva pape Klementa XI. u Rimskom misalu.² A ne zaboravimo da je netko duhovno to zdraviji i zreliji što više vremena odvoji za Boga, u prvom redu u klanjanju Euharistijskomu Kristu, u zahvaljivanju nakon sv. Mise, što i sama riječ Euharistija znači, a isto tako u slavljenju Boga, u traženju oprostjenja, u iznošenju svakodnevnih molbenica. U ruci je Božjoj milost i sreća. Samo poniznom prošnjom možemo je zadobiti.

¹ Kongregacija za kler, *Direktorij za službu i život prezbitera*, 1. izdanje 1994., br. 39; 2. izdanje 2013., br. 50 (KS, dokumenti 161).

² *Rimski misal*, 1980., str. 967-968.

2 - Česta ispovijed i duhovno vodstvo na koje je već navikao u sjemeništu, a često i prije

- Česta ispovijed, eto drugoga sakramenta bitno povezana s Euharistijom i sa sakramentom sv. Reda. Sveti troplet. U sjemeništu bila nam je propisana tjedna prigoda za sv. ispovijed subotom, a jedan je ispovjednik za vrijeme sv. Mise svaki dan bio na raspolaganju. Danas bi za revna svećenika česta ispovijed bila u najmanju ruku jednom mjesečno. Ako propustiš mjesečnu, razrijedit ćeš ispovijed na dva puta godišnje, i onda jednom dvogodišnje, o duhovnim vježbama, kako već teče svećenički nemar. I onda nikako. Velečasni, ne igray se savjesti i sakramenta sv. ispovijedi! To-like si ispovjedio i odriješio, a upitaš li se kako se i kada se ti sam ispovijedaš? Sjetimo se apostola Pavla koji posti, moli, ispovijeda se, poučava i trapi se te zaključuje: "krotim svoje tijelo i zarobljavam da sâm ne budem isključen pošto sam drugima propovijedao" (1 Kor 9,27). I to se može dogoditi. Da sam propadnem dok druge spašavam. A to nije junaštvo i mučeništvo, nego "tijela satrvenje, a duše izgubljenje", kako je davno govorio onaj stari bosanski fratar.

3 - Cjelovito i gorljivo moljenje časoslova, koji je dužan moliti svaki dan

- *Redovito, cjelovito i gorljivo.* Ovo se odnosi na liturgijsku molitvu. U ime Crkve. Eto zašto sam dužan moliti časoslov. Ne preskači ni danâ, ni časova. Ako si preskočio, vrati se i mirno izmoli sve po redu, u prvom redu za pokoru svojih grijeha propustom. Izmoli sve bez obzira na jutarnje ili večernje sate, na utorak ili petak. Dužan sam na cjelovit brevijar, na redovit raspored časova, na gorljivo moljenje: ta i izgovaramo li u uvodnom zazivu otvarajući brevijar: da mogu *dostojno, pažljivo i pobožno* moliti ovaj časoslov.

4 - Ispit savjesti

- U Povečerju ima u početku, i to crvenim slovima, upozorenje: "Ispit savjesti ili razmišljanje o proteklom danu". Savjest jest naš moralni razum, razlikovanje dobra od zla, istine od laži, ljubavi od mržnje, rada od nerada. I dogodi se da se u savjesti taj sadržaj i doživljaj zamrsi. U ispitu savjesti sve to raspetljavamo, stavljamo na svoje mjesto. Ispit je savjesti više od samokritike, više od spoznaje sebe, od uviđanja loših poteza i čina. To je u biti polaganje računa pred Bogom. On ispituje, ja odgovaram. Vidiš li da smo na ispitu, i to svoga moralnog djelovanja... I kajemo se.

5 - Razmatranje u pravom smislu riječi, *lectio divina*, produženi časovi šutnje i razgovora,

osobito na duhovnim vježbama i povremenim duhovnim obnovama

- *Lectio divina* jest čitanje Božanske riječi zapisane u Svetom Pismu. Općenito se drži da je sam Krist prvi pokazao i potaknuo na *lectio divina* učenike u Emausu: "O bezumni i spora srca, da vjerujete što su god proroci navijestili! Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?" Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu (Lk 24,25-27). Možemo li tu razmatralačku lekciju primijeniti ne samo na Prvo biblijsko nego i Drugo svetootačko ili crkveno štivo u Službi čitanja? Na Dokumente II. vatikanskoga koncila? Na Katekizam Katoličke Crkve? Zašto ne? To je čitanje tekstova nadahnutih Duhom Božjim. A to pogotovo, zajedno s produženim časovima šutnje i razgovora s Bogom u duhovnim vježbama i obnovama (skromno govoreći: u svih desetak knjiga duhovnih vježbi posljednjih godina, namijenjenih u prvome redu svećenicima, nastojali smo sustavno provesti *lectionem divinam* tumačeći smisao biblijskih riječi u povijesnom kontekstu i primjenjujući ih na nas danas).

6 - Dragocjeni izrazi marijanske pobožnosti, poput krunice

- Naš odnos prema Kristu, Sinu Božjemu, Bogu od Boga, Svjetlu od Svjetla, jest bitan za naše spasenje. A naš odnos prema Mariji jest važan, vrlo važan, važniji od odnosa prema bilo kojem svecu pa i prema svim drugim svecima i blaženicima. Njoj pripada nadčasćenje. Kada se Gospi molimo, sva je naša molitva kristološko-kristocentrična: pozdravljamo Mariju kao Isusovu Majku. Kada molimo radosnu kunicu, kažemo li: Blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus, koga si Djevice po Duhu Svetom začela, Elizabeti u pohode nosila, Rodila, U Hramu prikazala, U Hramu našla? Što god mi Gospi reknemo, to ona prenese na stol Isusu. A Isus više gleda na njezine zasluge nego li na naše. Kao što bi i ti, da te mama razborito zamoli da učiniš nešto nekomu, sve poduzeo da udovoljiš molbi svoje majke.

7 - Križni put i ostale pobožne vježbe

- Križni put s 14 postaja, uglavnom biblijski utemeljenih, kroz povijest mijenjanih. Od godine 1342. Pape povjeravaju Franjevačkom redu čuvanje svetih mjesta u Palestini. To je početak križnih postaja vezan uz oproste. I ni uz jednu molitvu nije bilo vezano više oprosta nego li uz Križni put. Najprije nastaje sedam postaja, nekada zvanih sedam "Isusovih padova", dok se nije došlo

do 14 postaja koje je papa Klement XII. nabrojio i odredio 1731. godine. Takve su ostale do danas.

"Svake godine - kaže isti Direktorij u istom broju 50 - u znak ustrajne želje da očuvaju vjernost, u Misi posvete ulja, prezbiteri obnavljaju, pred biskupom i zajedno s njim, obećanja koja su dali u času svoga ređenja".

A to su: propovijedanje, ispovijedanje, Euharistija, molitva i poslušnost Crkvi. Ne zaboravljaj-

mo također da smo zajedno s darom svećeništva od Boga primili dar crkvenoga celibata prihvaćen još u đakonskom ređenju, a redovnici u svojim zavjetima, celibata koji nas stavlja popuno u službu cijele župne ili biskupijske obitelji. Neka bude Bogu na slavu, a Crkvi na duhovnu korist.

VELIKI ČETVRTAK - MISA VEČERE GOSPODNE

Mostar, 2. travnja 2015. - Veliki je četvrtak blagdan u kojem na poseban način ponazočujemo Isusovu Oporuku - Velikosvećeničku molitvu za jedinstvom svih onih za koje je Krist "predan za opacine naše i uskrišen radi našeg opravdanja" (Rim 4,25); Ostavštinu - Ovo je Tijelo moje. Ovo je Krv moja, Krv Novoga saveza. Ovo činite meni na spomen. Evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta. Kao i za one koji će slaviti Euharistiju, dijeliti Sveta Otajstva i učvršćivati braću u vjeri - ustanovu svetoga Reda. U tom duhu vjernici se okupljaju oko Kristova žrtvenika da posvjedoče to jedinstvo i zajedništvo te u slavlju Euharistije proživljavaju stvarnost stalne Kristove prisutnosti među nama.

Svečanu sv. Misu Večere Gospodnje u mostarskoj katedrali predslavio je biskup Ratko u koncelecijaciji sa šestoricom svećenika, uz asistenciju jednoga đakona. Posluživali su katedralni ministranti te bogoslovi i sjemeništarc iz ove župe. Misne je pjevnice dijelove predvodio mješoviti katedralni zbor Marija, a propovijedao biskupov tajnik don Tomislav Ljuban. Katedralni prvopričesnici prinijeli su svoje darove korizmenoga odricanja, a na svršetku sv. Mise, nakon kratka klanjanja, Presveto Tijelo Kristovo preneseno je u pokrajnji oltar gdje je pohranjeno i gdje mu se vjernici mogu privatno klanjati sve do slavlja Kristova Uskrsnuća - sv. Mise Vazmenoga bdjenja.

Don Tomislavova propovijed

Braćo svećenici, dragi vjernici!

Ovom svetom Misom Večere Gospodnje ulazimo u otajstva Svetoga Trodnevlja. Na današnji je dan Krist Gospodin oprašao noge svojim učenicima i ostavio svojoj Crkvi dva sakramenta: sveti Red i svetu Euharistiju.

Jučer u Trebinju, a danas u ovoj našoj mostarskoj stolnici u 11.00 sati i mi smo se svećenici naših biskupija, redovnički i biskupijski, okupili oko mjesnoga biskupa na slavlje Mise posvete ulja pod kojom smo zahvalili Bogu na daru svećeništva, očitovali svoje crkveno zajedništvo, obnovili svoja svećenička obećanja izrečena na dan ređenja te potvrdili svoje životno opredjeljenje za Krista u predanu službenju Crkvi, u dijeljenju svetih sakramenata, u slavlju presvete Euharistije i u radosnu naviještanju Božje Riječi.

Po svome dostojanstvu svi smo mi kao krštenici jednaki članovi Crkve. Razlikujemo se po službi koju obavljamo. Svatko je od nas pozvan i

primio zadatak da, poput Krista, prođe svijetom čineći dobro, naviješta Evanđelje i svjedoči nadu. U ovom svi imamo svoju zadaću i odgovornost.

Pranje nogu. Isus je na Posljednjoj večeri prao noge svojim učenicima - simbolika krajnje poniznosti. Isus kod pranja pokazuje svoju blizinu u službenju. Tim činom želi pokazati da bez služenja i poniznosti nema uspjeha u zajednici. Jednako obiteljskoga, crkvenoga i društvenoga. Dajući nam primjer, želio je poručiti - kako njima tada, tako i nama danas - da ga slijedimo u sličnu službenju, ako zaista želimo ići za njim i biti njegovi, bez obzira u kojem to zvanju bilo! Zar je čudno što danas sve više brakova propada? U većini je slučajeva problem što ljudi - konkretno supruzi - nisu naučili služiti i ne žele služiti u najnižim i ujedno u najnužnijim kućnim i obiteljskim poslovima. I biti ponizni!

Kada čovjek ozbiljnije o tome promišlja, mora doći do zaključka da nije nimalo lako biti kršćanin.

Ali ne smijemo biti bez nade. Trebamo imati pouzdanja u Gospodina i hraniti se na gozbi Tijela i Krvi Kristove. Ne uzdati se u svoje ograničene moći nego na Božju neizmjernu dobrotu i milosrđe.

Čuli smo u Zornoj molitvi današnjega dana kako nas Isus poziva da iz njegove gozbe ljubavi crpimo ljubav i život! Pitanje je samo koliko želimo biti suradnici Božji i odazvati se na gozbu ljubavi i kako pristupamo toj istoj gozbi ljubavi!?

Euharistija. Ovu sv. Misu zovemo Misom Večere Gospodinove. Isus, slušamo u Evanđelju, kaže: Vruća mi je želja blagovati ovu gozbu s vama. Na Večeri je Isus izgovorio riječi: Ovo je tijelo moje. Ovo je Krv moja. Hrana i piće za život vječni. To je bilo posljednje Isusovo zajedništvo i blagovanje u naravnom - smrtnom tijelu. Isus će se i nakon svoga Uskrsnuća ukazivati mnogima, a na Genezaretskom jezeru blagovat će sa svojim učenicima, ovaj put u proslavljenju uskrslog Tijela.

Isus nam je ostavio oporuku: *Uzmite i jedite!* Kako se odazivamo, kako pristupamo, kako slavimo, s koliko žara i ljubavi dolazimo i blagujemo na njegovoj gozbi?

Bilo je to u Frankfurtu prije više a godina. Umro je neki bogat čovjek. Nije imao nikakvih bližih srodnika. Svatko se radoznalo pitao: "Tko će sada naslijediti njegove milijune maraka?" Pokojnik je ostavio dvije oporuke. Jedna se mogla otvoriti neposredno nakon njegove smrti, a druga tek nakon njegova ukopa. U prvoj je oporuci stajalo: "Želim da me pokopate sutra dan po smrti u četiri sata ujutro." Ta mu je neobična želja bila ispunjena. Oko mrtvačkoga bogatunova lijesa našlo se svega petoro ljudi. Zatim je otvorena i druga njegova oporuka. U njoj je pisalo: "Želim

da sva moja imovina bude podijeljena na jednake dijelove među one koji su bili prisutni kod moga ukopa." Eto tih pet pravih prijatelja imalo je zemaljsku sreću. Moglo im se čak i zavidjeti. No, istinu govoreći, nema za to razloga...

Sveto Ređenje. Večeras smo u mislima na biblijski događaj koji se također zbio u dvorani Posljednje večere, kada je Gospodin svečano izgovorio riječi: *Ovo činite meni na spomen.* U teologiji učimo da je Isus tim riječima apostolima podijelio sakrament svetoga Reda.

A pogledajmo društvo koje je s Isusom blagovalo u dvorani Posljednje večere i koje je on zaređio za apostole. Tko su Isusovu sustolnici?

Juda - koji ga je izdao, čini se da je ipak napustio Večeru i prije ustanovljenja Euharistije i prije Ređenja.

Petar koji ga je te iste noći kasnije zatajio,

Ivan i Jakov koji su tražili prva mjesta u njegovu zemaljskom kraljevstvu - rekli bismo "šareno društvo"!

A danas? Neki su između nas izabrani u službu svećeničku da budu djelitelji sakramenata i najvjestitelji Riječi. Ti su uzeti iz zajednice da bi joj bili vraćeni za služenje. Svećeništvo je služenje, dar koji je dan pojedincu za dobrobit zajednice. I stoga je nužno da večeras - na dan ustanove sakramenta svećeničkoga Reda - na poseban način zahvalimo Bogu i molimo za svećenike:

- da bude pravih poslužitelja jednih prema drugima, kao što je Krist bio poslužitelj apostolima;
- da molimo za svećenike i svećeničke kandidate i za one koje će Bog pozvati;
- da uistinu pristupamo čistima srcima i čistim dušama Gozbi Jaganjčevoj.

VELIKI PETAK - KRIŽNI PUT UZ HUM

Mostar, 3. travnja 2015. - Veliki Jubilarni križ na brdu Humu iznad Mostara u svih ovih petnaest godina svoga postojanja i privlačenja, upravo kao i onaj golgotski u Jeruzalemu, nikoga tko živi ili se primiće Mostaru ne ostavlja ravnodušnim. Podignut 2000 godine, vidljiv iz svakoga dijela grada i s prometnica koje prilaze Mostaru, nerijetko je izvor političkih i inih prepucavanja pa i rušilačkih prijetnji. Međutim, on je za svakoga kršćanskog vjernika izraz povjerenja, zahvalnosti, ljubavi, vjerničke nade i snage, smisao svake patnje koja se u punini otkriva u Uskrsnuću. Stoga vjernici rado hodočaste na ovu svoju Kalvari-

ju prateći svoga Spasitelja na njegovu Križnomu putu. Posebno je to na dan Muke Gospodinove - Veliki petak kada "nebrojeno mnoštvo" sjedini svoj korak, duh i srce sa Spasiteljevim spasonosnim otkupiteljskim hodom. Slijedi ga u stopu.

Proljetni dan pun sunca uz blagi vjetar doprinio je da ove godine na ovaj put iz grada do Jubilarnoga križa pođe više vjernika nego proteklih godina. Vele da ih je bilo preko deset tisuća. Organizator ovoga pokorničkog hodočašća - Biskupski ordinarijat u Mostaru - predvođenje pobožnosti Križnoga puta povjerio je katedralnoj župi u Mostaru. Dušobrižnici don Luka, don Niko, don

Davor i don Josip đakon spremili su ministrante, čitače - bogoslove i sjemeništare, nositelje razglasnih uređaja i Kristova drveta križa. Narod se u pobožnosti prikuplja. Gradski župnici sa svojim vjernicima i ministrantima. Policija nadzire promet uredno i nenametljivo. Umjesto razmatranja Prve postaje, biskupov nagovor pobožno se sluša i poruka prati. A onda od postaje do postaje s križem na ramenima dobrovoljnih "Šimuna" s

pokorničkom pjesmom i krunicom na usnama. I tako puna dva sata. Narod jedva može stati u razmak između triju postaja na dionici od 2800 metara. Kod Jubilarnoga križa zahvalna molitva i riječ, blagoslov i poziv generalnoga vikara don Željka Majića da ovo sjedinjenje s Kristom patnikom nastavimo potpunim euharistijskim sjedinjenjem - blagovanjem s njegova žrtvenika u Obredima Velikoga petka u vlastitim crkvama.

Biskupov nagovor

QUID EST VERITAS? - ŠTO JE ISTINA?

Poštovani hodočasnici na ovom Križnom putu!

Na početku ove pobožnosti Križnog puta razmotrit ćemo jednu, glasovitu i zagonetnu, rečenicu koju je Poncije Pilat izgovorio u vrijeme presude Isusu Kristu, a pribilježio sv. Ivan evanđelist, očevidac: *Quid est veritas - Što je istina?* (Iv 18,38). I čitati je u ključu našega vremena i prostora.

A prije toga dvije riječi o Ponciju Pilatu, koji bijaše rimski upravitelj, namjesnik ili prefekt Judeje, Samarije i Idumeje. Te zemlje, 6. godine nakon Krista, nisu prihvatile za kralja Herodova sina Arhelaja, nego su zatražile carskoga delegata iz Rima. Jedan je od tih bio i Pilat (26.-36.). O Pilatu govore rimski povjesničar Tacit, židovski Josip Flavije i Filon aleksandrijski kao i arheološka ploča pronađena 1961. u amfiteatru u Cezareji Primorskoj gdje je Pilat stolovao. Pilat je spomenut preko 50 puta u sva četiri Evanđelja, uvijek u vezi s procesom i osudom Isusa Krista. Međutim, Pilat nije ušao samo u Evanđelja, nego i u Vjervanje: «Mučen pod Poncijem Pilatom». Čak i u Križni put, i to u Prvu postaju: Isusa osuđuju na smrt, odnosno: Pilat osuđuje Isusa na smrt. Zašto je Pilat ušao u članke naše vjere? Ne samo zato da se potvrdi Isusovo djelo kao povijesno, ostvareno u određenom vremenu i prostoru, pod Poncijem Pilatom, nego isto tako da se vidi jasna razlika između Krista, Sina Božjega, navjestitelja kraljevstva nebeskoga, kraljevstva istine i života, kraljevstva svetosti i milosti, kraljevstva pravde, ljubavi i mira, nasuprot Poncijevu kraljevstvu laži i mita, bezakonja i nasilja, nepravde i nereda. Vratimo se onoj rečenici: Što je istina?

Suđenje pred Pilatom. - Vođen je ne jedan nego pet sudskih procesa na kojima se Isus pojavljivao u razmaku od 5-6 jutarnjih sati prvoga Velikog petka, od pjevanja do ručenih doba:

prvo, pred bivšim velikim svećenikom Anom (Iv 18,13.19-24),

drugo, pred Aninim zetom velikim svećenikom one godine Kajfom (Mt 26,57-68),

treće, pred rimskim namjesnikom Poncijem Pilatom prvi put (Iv 18,28-38),

četvrto, pred neokrunjenim galilejskim kraljem Herodom Antipom (Lk 23,6-12) i,

peto, pred Pilatom drugi put (Iv 18,38-19,16).

Ovaj postupak pred Pilatom bio je s ljudske i sudske strane najporazniji, a s božanske najpobjedonosniji. Tu su istina i pravda u Pilatovoj presudi kapitulirale, a u Isusovoj obrani trijumfirale. Između tridesetak rečenica koje je Pilat izgovorio, jedna je u obliku pitanja, koja nije imala Isusove replike, jer Pilat nije ni tražio odgovora.

Razgovor je u sudnici između Isusa i Pilata te kao evanđeoski zapisano ovako (Iv 18,33-38):

Pilat: *Jesi li ti kralj židovski?*

Isus: *Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše o meni?*

Pilat: *Zar sam ja Židov? Tvoj narod i glavari svećenički predadoše te meni. Što si učinio?*

Isus: *Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moji bi se vojnici borili da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde.*

Pilat: *Ti si, dakle, kralj?*

Isus: *Ti kažeš! Da, kralj sam! Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas.*

Pilat: *Što je istina?* - cinično dobaci sudac ne očekujući tumačenja.

Isus nije ništa ni odgovorio. Na cinizam se odgovara dostojanstvenom i poučnom šutnjom.

Osvrnimo se na ovo sudačko preslušanje. Židovi su s Kajfom na čelu doveli Isusa iz sudačke

dvorane Sinedrija ili Velikoga vijeća u Pretorij ili Pilatovu sudnicu. I optužili ga da se pravi kraljem. A oni, ponosni, što nemaju kralja u Jeruzalemu, nego samo cara u Rimu! Škakljiva politička optužba protiv Isusa koji se navodno diže da zasjedne na Pilatovo mjesto, da kraljuje i sudi u Judeji. Pilat bi morao biti osjetljiv na taj politički izazov, uvjereni su kajfinovci. Zato Pilat i postavlja prvo pitanje Isusu je li on židovski kralj, koji bi htio oteti vlast rimskom Caru, Senatu i Pilatu.

Isus, smiren, smiruje situaciju u sudnici i pred sudnicom. On postavlja pitanje Pilatu, ne kao sudcu, nego kao čovjeku, razumno biću, članu tadašnjega društva: Jesi li ti došao do spoznaje da sam ja kralj židovski ili su te to drugi nasavjetovali, informirali? Isus ga poziva da razmisli i odluči po svojoj razumnoj savjesti, a ne po pobunjenoj volji Kajfe i njegovih huligana koje je unajmio za ovu prigodu.

Pilat nije razumio toga božanskog poziva svojoj savjesti, nego, uvrijeđen, uzvraća pitanjem: Zar sam ja Židov? Zar sam ja dužan poznavati te vaše religiozne smicalice i zadjevice? Ta se optužba: je li Isus židovski kralj? Pilata puno ne tiče, ako to ne oduzima njegove zakonodavne, sudačke i izvršne vlasti. On ne razmišlja dalje od stolice i plaće. A pozvan je da presuđuje po Istini i po Pravdi. Pita Isusa što je učinio da bi mogao izreći presudu. O kakvu se kraljevstvu radi?

Isus još mirnije odgovara da njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta. Čak u toj rečenici (redak: 36) tri puta ponavlja: "moje kraljevstvo", "kraljevstvo moje", "moje kraljevstvo". A da njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta, navodi dva uvjerljiva razloga: Prvi je, kada bi njegovo kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, njegovi bi se učenici oružjem borili da on ne padne u ruke ni Židova ni Rimljana. Petar je, doduše, bio pokušao mačem braniti Isusa, a Isus ga je upozorio: Petre, nemoj ti mene braniti! Ti kao da nisi ništa razumio u ove tri godine što sam svima tumačio. Poslušaj noćas pijevca neka ti on propovijeda i neka te budi u tvojoj savjesti. Možda će te pijevac opametiti! A drugi je Isusov razlog: ja sam se sâm predao Židovima. Ja sam od sebe prihvatio sav ovaj židovski i rimski proces. Ja sâm od sebe prihvaćam osudu i smrt.

To bi tumačenje moralo u Pilatu probuditi zanimanje da je bio imalo čovjek savjesti i kraljevstva onoga svijeta. Ali on to ne dokučuje. On se drži pojma kralja u političkom smislu. Pa ga opet priupita da dobro razumije: jesi li ti zbilja kralj? Ovozemaljski? Židovski?

Isus savršeno mirno, dostojanstveno i veličanstveno: Ti kažeš. Ja jesam kralj. Ali ne samo židovski i rimski, nego kralj svačijega srca, kao Božjega hard-disca, koje neizbrisivo snima sve osjećaje, misli, riječi i djela. Snima i propuste. Ja sam kralj svačije savjesti kao glasa Božjega koji ječi u dušama svakoga ljudskog bića. Ja sam se rodio da svjedočim za Istinu. Ovdje Isus ne kaže da svjedoči za Boga Oca, nego naglašava Istinu, da Pilat razumije.

Ali Pilat ne razumje, nego sarkastično procijedi: **Ma što je Istina?** Ti si mi svjedok istine! Ja sam gospodar istine. Kada ja kažem da je istina laž, onda je to laž! Kada ja kažem da je laž istina, onda je to istina! Kada ja kažem da si ti kriv, onda si ti kriv makar bio pravedan kao svi rimski bogovi! Kada ja proglasim nekoga slobodnim, onda je on slobodan makar bio zlikovac kao Baraba!

O-ho! ovaj sudac Pilat sve pomrsio, relativizirao i izjednačio: i dobro i zlo, i istinu i laž, i pravdu i nepravdu, i savjest i bezumlje, i Isusa i Barabu. Ne će dobro poći. Ako je itko znao istinu i mogao doći do istine o Isusu, o njegovoj osobi i djelu, o njegovu propovijedanju i čudesima, to je bio *Pontius Pilatus, Procurator Romanus*. On je jedini imao sve redovite putove, političke veze i špijunske mreže da se posve uvjeri u punu istinu o Isusu. Evo i Isusa pred njim, i ne znaš tko koga ispituje i sudi.

Isus na tu riječ "Što je istina?" nije ništa odgovorio, nego je prepustio Pilatu da kroz život spoznaje što je istina. Kako je Pilat završio? Je li počinio samoubojstvo? Je li ga Kaligula poslao u progonstvo? Ne znamo. Osuditi Isusa i - ostati pri pameti?!

Isus je prepustio i nama da razmišljamo u svoje vremenu i prostoru, gdje se svake godine na toliko mjesta ponavlja isti sinedrij svjetske vlasti protiv božanske pravde, isti politički pretorij zemaljske laži protiv nebeske istine, isti scenarij ljudske mržnje protiv Božje ljubavi.

Pilat je toga dana imao pred sobom živu Istinu, Sina Boga živoga. Na ovome svijetu samo se Isus proglasio i doista jest: Put, Istina i Život! Tko želi ispuniti svoj razum puninom Istine, eto mu Isusa, potpune Istine. Tko želi ispuniti srce Životom, eto mu Života u preobilju u Isusu. Tko želi hoditi Istinom u Životu, eto mu sigurna Puta. Što je istina ili gdje istina, ponovimo Pilatovo pitanje i odgovorimo danas.

Nama je Bog dao deset organskih sustavu u tijelu. I ako samo jedan ne radi, ugroženi su i svi drugi. Ne može li disati, jesti, probavljati, cijelo je

tijelo nasmrt bolesno. Tako nam je Bog dao deset moralnih sustava, deset svojih zakona. Ako gazi-mo samo jedan zakon, ugrožavamo i ostalih de-vet. To je naša moralna istina.

Istina je, dakle, **Prva Božja** zapovijed: Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemoj imati drugih bogova uza me!

- A dokazana je laž i izopačenost svako izdizanje sebe iznad ili protiv Božjega zakona raznim parla-mentarnim glasanjima, ratnim osvajanjima, ne-humanim zarobljavanjem, oružanom agresijom. Tko ne prizna Boga Bogom, taj ne dolazi ne samo do Istine, nego ujedno gubi i Put i Život.

Istina je **Druga Božja** zapovijed: Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.

- A strašna je laž i bezakonje vrijeđanje bo-žanskoga veličanstva riječima i djelima, slikama, crtežima i karikaturama. Ako Bog ne plaća sva-ke subote, možda čeka da se napuni čaša njegova gnjeva. Kao da on nije zahvaćao u ljudske živote i društva i civilizacije povijesti? Kao da ne zahvaća i danas? Kao da se on boji umišljenih i naoruža-nih sila ovoga svijeta, kada ima na raspolaganju sve elementarne snage vjetrova i poplava, vrućina i hladnoća kojima može zbrisati s lica zemlje sve te koji vrijeđaju njegovo božansko dostojanstvo!

Istina je **Treća Božja** zapovijed: Svetkuj zapovi-jedani dan Gospodnji. Šest dana radi, a sedmi se odmori, Bogu se pomoli i posveti. Zato je sedmi dan - fizički neradni, ali najsvečaniji, najslavljeniji!

- A laž je i velik izraz neljudskosti ne dati Bogu Božje, ako već dajemo i moramo dati caru carevo. Kao što nam je Bog tijelu dao zakon rada i odmo-ra, zakon dana i noći, tako nam je zadao moralnu zadaću da mu posvetimo jedan dan u tjednu, od-nosno jedan sat u tom danu, da mu zahvalimo, veli-kodušno iskoristimo u slavljenju Boga pohađanjem njegove crkve, slušanjem njegovih riječi, ispovije-danjem svojih grijeha, moljenjem njegove pomoći i milosrđa, bez kojih nema ni sreće ni spasa.

Istina je **Četvrta Božja** zapovijed da poštujemo svoje roditelji koji su nas donijeli na ovaj svijet i odgajali. Da im reknemo hvala i za njihova života i nakon njihove smrti. Jer nikomu ne dugujemo toliko uzvratna priznanja i zahvalnosti kao ocu i majci s obzirom na sve okolnosti života.

- Laž je i Bogu mrsko djelo ne brinuti se za ro-ditelje, ne omogućiti im dostojan život u starosti i bolesti, ako ništa drugo poradi sebe samih. Jer ćemo i mi dopasti na slične bolničke i hospicijske postelje. I kako mi drugima, tako i drugi nama. Tako i Bog nama. Laž je i bezakonje primijeni-

ti ubojstvo eutanazije na nemoćne roditelje kao "društveno beskorisne". Gdje se roditelji ne po-štuju i ne časte, društvo je osuđeno ne samo da mu ne će biti dobro, nego ne će dugo ni živjeti na zemlji - riječ Gospodnja!

Istina je **Peta Božja** zapovijed: Ne ubij! Ne samo roditelje, nego ni svoje neprijatelje. Ali ako su roditelji izglasali abortuse protiv rađanja djece, kako onda ne će preživjela djeca donijeti zakone o eutanaziji protiv roditelja? Tko pod drugim jamu kopa, kopa je pod samim sobom. Kao što postoje neumoljivi fizički zakoni, koje je Bog uredio, tako postoje i neumoljivi moralni zakoni koje je Bog dao i koji se ostvaruju u našem životu. Tko dobro čini, dobro mu se vraća. Tko zlo čini, zlo će ga i stići, ili na ovom ili na drugom svijetu.

Istina je **Šesta Božja** zapovijed: Ne griješi bludno. Istina je i **Deveta**: Ne žudi za tuđim že-nidbenim drugom.

- Ta je tjelesna žudnja između muške i ženske osobe po naravi svojoj u službi donošenja i odga-janja života i pod civilnim i crkvenim zakonom vjenčanja. Svaka se zloraba izvan ženidbe stro-go kažnjava, u osobi, u obitelji, u društvu! Lako je tu žudnju pretvoriti da ne bude u službi života, nego da bude "opasna po život"! Tko se s vatrom igra, od vatre i izgara.

Istina je **Sedma Božja** zapovijed: Ne ukradi! I **Deseta**: Ne poželi ukrasti! Poštuj i pokretnu i nepokretnu imovinu drugoga!

- Što je netko na višem društvenom položaju, to mu je otvoreno šire polje krađe. Ako je zakon društva krađa, ubrzo će se pojaviti opće bezakonje koje onemogućuje funkcioniranje i drugih društvenih sustava: graditeljstva, gospodarstva, sudstva, škol-stva, vojništva, zdravstva i svakoga drugog zako-nodavstva. Ako jedan moćan ministar - što znači poslužitelj - u sebi nema moralnoga ni religiozno-ga zakona "Ne ukradi!", dio će se društva nužno naći u ekonomskoj anarhiji i financijskom kaosu.

Istina je **Osma Božja** zapovijed: Ne laži, ne svje-doči lažno na bližnjega svoga! Ako nam je u gra-du sredstvo komunikacije i medija laž i prijevara, kako će grad opstati? Pa nije svaki dan 1. travnja!

Završimo riječima sv. Pavla. "Ili zar ne znate da nepravednici ne će baštiniti kraljevstva Božje-ga? Ne varajte se! Ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici, ni mekoputnici, ni muškoložnici, ni kradljivci, ni lakomci, ni pijanice, ni psovači, ni razbojnici ne će baštiniti kraljevstva Božjega" (1 Kor 6,9-10). Kaže li nam to išta?

Smiluj nam se, Gospodine!

OBREDI VELIKOGA PETKA

Mostar, 3. travnja 2015. - Veliki dan kada je Krist izdahnuo i sve utihnulo. Gospodin Isus, nakon što je prethodne noći uhvaćen, pred Anom i Kajfom izruga, u Pilatovu dvoru bičevan i trnovom krunom okrunjen, "od Poncija do Pilata" vođen, nepravедно osuđen, raspet, o trećoj je uri na križu umro. Nakon munja nebeskih i potresa zemaljskih sve je utihnulo. Kralj "spava", kao što je znao tako reći za one koji su preminuli a on ih probudio i ponovno pozvao u život. Izmučeno i izmrcvareno Tijelo skinuto je s križa i položeno u grob. Što je ovo danas? - pita se vjernik zajedno s drevnim propovjednikom. Velika tišina na zemlji, velika šutnja i samoća, velika smirenost, jer Kralj spava. Zemlja se prestrašila i zašutjela, jer Bog je u Tijelu usnuo i probudio pomrle od početka svijeta. Bog je umro u Tijelu i oživio Podzemlje.

U toj tišini čuje se lagan vjernički poklonstveni hod. Obredi Velikoga petka nezaobilazan su religiozan izričaj spoznaje neprocjenjivosti Žrtve. I zahvalnosti. Križ i grob jesu mjesta gdje treba barem jednu uru budan proboraviti te u euharistijskom blagovanju s Otkupiteljem u potpunosti se sjediniti.

U mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve Obredi Velikoga petka zbog Križnoga puta na Humu zakazani su u 19.00 sati. Bez zvona, zvuka orgulja i ulazne pjesme svećenici predvođeni biskupom Ratkom pristupaju u poklonstvenu stavu Kristovom žrtveniku. Zborna molitva, biblijska

čitanja, Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu, propovijed đakona don Josipa Čule, Sveopća molitva Crkve, prvi su dio Obreda. Sve u pobožnosti kako i dolikuje velikim riječima koje se izgovaraju i molitvama koje se Bogu upućuju.

Iskazivanje počasti poklonom Kristovu križu nakon čega slijedi euharistijsko blagovanje kao da je vrhunac Obreda Velikoga petka. To je valjda jedini put i dan u godini kada muško i žensko, staro i mlado izlazi iz klupa i dolazi pred oltar pokloniti se Raspetomu i poljubiti mu čavle. Prije-kori, Tužaljke i Gospin plač prate ovaj pokornički hod. Tu je i poljubac. Ali ne Judin izdajnički, nego vjerničko odani. Pun ljubavi. Molitveni poljubac za blagoslov ali i oprost zbog tolikih uvrjeda tim istim usnama i srcem nanesenih. Srce raskajano i ponizno, milosrdni Bože, ne ćeš prezreti. Ne ću. Pristupi momu stolu: Uzmi kruh, blaguj kruh, nosi ga kroz cio svijet, jer on daje život vječni - ne ćeš umrijeti: "Ja sam kruh koji živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje - za život svijeta" (Iv 6,51).

Dobri Isuse, ispio si čašu gorčine do kraja. Dobri Otac oči ti je zaklopio i Duh te Sveti opet primio. Tebe, Kriste, koji u patnji ljubiš, u smrti život daješ, molimo, udijeli nam milost da nas nikakva patnja, bolest i križ ne odijele od tebe, nego da s tobom sve čaše boli dragovoljno ispijemo, te tako postanemo dionici tvoga Otkupljenja!

Propovijed don Josipa Čule, đakona

Braćo i sestre!

Možemo reći kako je "Križni put" pobožnost koja na najbolji način opisuje događaj Velikoga petka, događaj Muke i Smrti našega Gospodina Isusa Krista. Tijekom Korizme svakoga petka, zatim prošle nedjelje, na Cvjetnicu, danas na Humu i večeras ovdje u našoj katedralnoj crkvi čitali smo, slušali i razmatrali Muku i Smrt Isusovu.

Razmišljanje o Kristovu križu podsjeća nas na našu katedralu koja i sama ima oblik Križa. Ako pogledamo prozore na svodu katedrale vidjet ćemo da imaju oblik Križa i kroz njih nam svakoga dana ulazi svjetlost i toplina koja nam omogućuje da gledamo i od koje primamo energiju, dok nam ostala četiri vitražna kraka prikazuju evanđeliste. U duhovnom smislu,

Kristov Križ čini isto, pomaže nam da duhovno progledamo te nam daje snagu da i mi svoj križ nosimo s ljubavlju i do kraja. Gore na vrhu katedrale nalazi se veliki križ, u centru koji drži krov katedrale da se ne uruši kao što Kristov Križ drži ovaj svijet da ne ode u potpunu propast i uništenje. U sredini križa nalazi se otvor u obliku kružnice koja nas podsjeća na hostiju, na nebesko, na vječno, na ono čemu težimo, ali da bismo do vječnoga došli potrebno je prije prihvatiti zemaljski križ.

Možda najbolji način za razmišljanje o ovome velikom danu jest dopustiti Bogu da nam u tišini sam progovori o svojoj Muci i Smrti. Jer tišina je mjesto u kojem sam Bog progovara i zato nakon nekoliko riječi, za koje sam zadužen uputiti nazoč-

nima, dopustimo Bogu i ovom svetom mjestu koje i samo ima oblik križa da nam u tišini progovara.

Sveti nam pisac u Evanđelju koje smo maloprije čuli prikazuje Isusa kako su ga Židovi uhvatiti i kao razbojnika odveli pred Anu, Kajfu i Pilata koji su ga osudili i konačno razapeli. Pitanje koje se postavlja jest zašto su Isusa uopće uhvatili, zatvorili? Što se dogodilo?

Židovski vjerski poglavari onoga vremena vladali su narodom u ime Božje. I što su činili, to su činili u njegovo ime. Tako su redovito zlorabili ime Gospodina Boga svoga i griješili protiv druge Božje zapovijedi. Prve tri zapovijedi od njih deset govore o odnosu prema Bogu i ako se one ne poštuju, onda naš odnos prema bližnjemu ne može biti ispravan. Budući da glavari svećenički nisu imali ispravan odnos prema Bogu, nisu ga imali ni prema narodu te su tako, umjesto da narod vode u život, vodili ga u propast. Oni su imali sve konce u rukama i upravljali narodom. Kako su oni dirigirali, narod je tako radio. I za njih najveći problem nije bio u tome što je Isus ozdravljao narod, činio čudesu subotom, pa mogli bismo reći da za njih najveći problem nije bio ni u tome što se Isus pravio Sinom Božjim, iako je to bila glavna optužba. Najveći problem za glavare svećeničke bio je taj što je Isus činio ljude slobodnima, oslobađao ih je od svakovrsna ropstva. Oni konci po kojima su glavari upravljali narodom, Isusovim dolaskom i propovijedanjem počeli su pucati te oni gube autoritet, vlast. Narod prestaje biti pod njihovom vlašću. Najopasnija stvar za autoritet je sloboda.

Isus oslobađa osobe od različitih bolesti, demona, od ispraznih pravila glavara svećeničkih, a iznad svega otvara im oči. Koji je odgovor na sve te Isusove čine? Zlo ima samo jedan način na koji odgovara na pitanja, a to je uklanjanje, uništenje. Isus želi stati na kraj tadašnjemu sistemu, a sistem misli da staje na kraj Isusu njegovim raspećem.

Kako danas doći do slobode koju je Isus dao još prije dvije tisuće godina?

Način je isti: kako onda, tako i danas. Na prvom je mjestu slušanje njegove riječi, ono što nam svakodnevno govori. A odakle nam svakodnevno progovara? S *ambona*. Svaki dan s ovoga mjesta Bog nam preko svetih tekstova progovara. I zato je ambon, ako ga promatramo iz lađe crkve, na prvome mjestu. Vama vjernicima u klupama ambon je najbliži. Prije nego što povjerujemo, potrebno je riječ Božju čuti.

Zatim slijedi *krstionica* koja je na drugom mjestu. Krstiti se znači riječ, kojoj smo povjerovali,

svojim životom svjedočiti. Sveti Grgur Nazijanski kaže da je kršćanstvo ispovijedanje Kristova života. A kako bismo svakodnevno Riječ Božju mogli svjedočiti, potrebno se s oltara hraniti nebeskom hranom, koja nam daje snagu da nosimo svoj životni križ.

Zato nakon krstionice slijedi *oltar*, a nakon oltara *križ*. Ako svoj pogled usmjerimo iza, odnosno iznad oltara vidjet ćemo Isusa raspetoga na križu. Kako bismo i mi svoj križ ljubili i nosili do kraja svoga života, potrebno je hraniti se nebeskim jelom, njegovim Tijelom. I svaki put kada to činimo, postajemo spremniji, snažniji, ohrabreniji, jači za vlastiti križni put, za naših četrnaest postaja koje prolazimo kroza život.

I ovaj put od Ambona, preko Krstionice i Oltara sve do Križa jest izraz Isusove poslušnosti svomu Ocu, ali isto tako dan je i nama primjer što nam je činiti. Isus je novi, Veliki svećenik, našega vremena, koji je blizak narodu i njegovim patnjama. I kao što je Krist poslušnošću prema svomu Ocu postao začetnikom vječnoga spasenja, tako i mi poslušnošću prema Kristu postajemo dionici vječnoga spasenja. I tako svaki naš životni križ poprima smisao u Kristovu križu.

Ali nemojmo zaboraviti da križ nije zadnja postaja na našem putu. Ako pogledamo u ovaj križ gore iza oltara, odnosno spustimo li svoj pogled malo ispod križa vidjet ćemo našu zadnju postaju, naš cilj. A to je vječna gozba u kraljevstvu nebeskom, koja je prikazana na ovom oltarskom mozaiku, a na koju smo svi pozvani preko križa. Kristov je Križ most između ovozemaljskog života i onoga nebeskoga, ali nam Isus svojom smrću na Križu i uskrснуćem od mrtvih po svome euharistijskom Tijelu i Krvi ostavlja predokus onoga vječnog života već ovdje na zemlji.

Dvanaesta postaja Križnoga puta glasi: Isus umire na križu. A i sam sveti pisac prikazuje nam Kristovu smrt. U stvarnosti mogli bismo reći da Isus zapravo ne umire. Evanđelje ne kaže da Isus umrije, već stoji pisano da Isus "preda duh". Isus ne umire u smislu da ga više nema, u smislu da smrt ima zadnju riječ. Ljudi ga nisu uspjeli ubiti, nego On predaje duh svoj svima nama. Njegova smrt postaje dar života za sve nas. On živi u nama. Njegov duh prebiva u svima onima koji ga prihvaćaju. I zato Isus nije umro samo jedanput prije 2000 godina. On umire svaki put kada ne činimo da njegov duh živi u nama. Njegov duh nalazi se u svakome od nas, ali mi odlučujemo hoćemo li mu dopustiti da se rodi u nama na novi

život ili ćemo ga ostaviti u grobu svoga srca. Nisu samo veliki svećenici, židovski narod i Pilat ubili Isusa, već to činimo i mi svojim grijesima. Ako Isus ne živi u nama, onda umire u nama. Veliki se petak zaključuje ovako: večeras nam Isus s križa daje svoga duha. Njega fizički više nema kao što

je bio prije 2000 godina, ali on je živo prisutan u svakome od nas po svome duhu. I sada što nam je činiti? Postojimo mi i njegov duh u nama. Ako mu dopustimo da živi u nama, uistinu ćemo proslaviti Uskrs. Amen!

BDJENJE VELIKE SUBOTE

Mostar, 4. travnja 2015. - Vrhunac najdramatičnijega tjedna Povijesti čovječanstva jest Liturgija vazmenoga bdijenja. Od blagoslova ognja do blagoslova jela i uskrsnoga blagoslova sve je protkano bogatim sadržajem vječnoga Božjeg plana da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja Istine. Riječi i čini puni simbolike i poruke: prelazak iz tame u svjetlo - Služba svjetla; od Stvaranja do Otkupljenja - Služba riječi; Pobjeda nad grijehom i smrću - slavno Uskrsnuće u proslavi Nekrvne Kristove žrtve - Uskrsna sv. Misa.

Mostarska katedrala, ispunjena vjernicima, u tami iščekuje da Svjetlo slavno Uskrsloga Krista rasprši tmine pameti i srca kako bi u njemu zasjalo svjetlo vjere u istoga Krista. Biskup Ratko u pratnji sedmorice svećenika, đakona i uz asistenciju ministranata dolazi pred katedralu do pripremljena ognja koji blagoslivlje te na njemu pali Uskrsnu svijeću, simbol Krista uskrsloga. Tri poklika: Svjetlo Kristovo! i upaljene svijeće u rukama vjernika razbijaju tamu noći i - srca. Pohvale Uskrsnoj svijeći koja je "svjetlošću stupa raspršila tmine gri-

jeha" don Željkovim glasom odliježe prostranom dvoranom Marije Majke Crkve i Kraljice neba i zemlje. Čitači - bogoslovi i sjemeništarc - uprisutnjuju prizore Stvaranja, Izlaska i Izaijina proroštva. Veliki katedralni zbor Marija pod ravnanjem don Nike Luburića uza zvon nakratko utihnulih zvona daje Slavu Bogu na visinama, a mir na zemlji nama ljudima. Krist je uskrsnuo! Radujte se, o kršćani, što je i naglasak u propovijedi koju je održao don Željko Majić, generalni vikar. Blagoslov vode kojom će se krštavati novokršćenici i poškropiti kršteni uz obnovu krsnih obećanja, odricanja od đavla i prijanjanje uz članke naše svete vjere, s upaljenim svijećama čin je ispovijesti vjere i opredjeljenja za život u novosti Uskrsnuća svima darovana. Euharistijsko sjedinjenje i blagovanje izraz je svijesti da je Krist živ i nazočan i djelatan pod prilikama bijele Hostije i u Svetohraništu i daruje nam se kao hrana za život vječni. Kraljice neba, raduj se! Raduj se, puče Božji, jer uskrsnu kako reče - resurrexit sicut dixit, aleluja!

Propovijed generalnoga vikara

TKO ĆE NAM OTKOTRLJATI KAMEN S VRATA GROBNIH?

Braćo svećenici, poštovane redovnice, dragi vjernici!

Nakon liturgijskoga proživljavanja najdramatičnijega Tjedna povijesti čovječanstva, od *Hosana* preko izdaje, *Raspni, raspni!*, nepravedne osude, mučenja, razapinjanja, smrti, ukopa, evo nas u slavi Kristova Uskrsnuća. U ovoj svetoj noći Liturgija Crkve poziva nas na pobjednički usklik zbog pobjede Velikoga Kralja; poziva nas da u dvorani našega života odjekne uskrsna - slavno pobjednička - pjesma: ALELUJA! Aleluja dolazi od hebrejskog izraza *hallelu-Jahweh* koji doslovno znači "Hvalite Jahvu - Hvalite Gospodina". Ovaj

radosni liturgijski poklik hvale nalazi se u Psalmima, zatim u Knjizi Tobijinoj te u Otkrivenju. Liturgijska uporaba usklika potječe od prve Crkve, a danas se upotrebljava tijekom cijele godine osim za vrijeme korizme. Stoga, nakon korizmene šutnje, ovaj poklik na poseban način mora odzvanjati u nama kao izraz hvale i zahvalnosti predobromu Bogu za čudesno djelo Otkupljenja svima darovano. Raduj se, dragi Božji narode, jer *Naš je usto Spasitelj iz groba, veselite se, o kršćani! Svaka skršena je đavlu zloba, krasni svanuše nam dani. Sad paklu strta je oblast i oduzeta njemu vlast. Aleluja, aleluja, aleluja!*

Kad prođe subota, Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Saloma kupiše miomirisa da odu pomazati Isusa. I prvoga dana u tjednu, veoma rano, o izlasku sunčevu, dođu na grob. I razgovarahu među sobom: "Tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih?" (Mk 16,1-3).

Promotrimo nakratko ove retke iz Evanđelja po Marku koje nam Crkva u ovoj svetoj noći stavlja na razmišljanje.

- Marija Magdalena, Marija Jakovljeva i Saloma vjerne pratiteljice Isusove u njegovu životu i javnom djelovanju sve od Galileje (Mk 15,41), žene hrabre u mucu i na Kalvariji, poštujući Mojsijev zakon kako neradne subote - Dana Gospodnjega, tako iskazivanja počasti Pokojniku uputiše se na grob. Poštuju Zakon svoje vjerske zajednice!

- *Veoma rano, o izlasku sunčevu, dođu na grob.* Podatak je ovo naoko nevažan. Ali svetom piscu, evanđelistu Marku, s razlogom nije promaknuo. Možemo u našem ljudskom mudrovanju reći da su u strahu od Židova iskoristile tamu i grad uljuljan u san kako bi se kradom izvukle i ono što su smatrale svojom vjerskom i ljudskom dužnošću obavile. Poput Nikodema koji je u strahu da ne bude viđen s "buniteljem naroda" na svjetlu dana pod okriljem noći pristupio Isusu s namjerom da mu protumači svoje poslanje i nauku (Iv 3,2). No, one koje su hrabro išle za Isusom na putu Kalvarije i "izdaleka promatrahu" (Mk 15,40) - razapinjanje, Raspetoga, umiranje i "kamo ga polažu" (r. 47), ne ubrajaju se u red zastrašenih od ovozemaljskih sila. Ljubav Kristova - *Caritas Christi* u praskozorje dovela ih je do groba.

- *Međusobno razgovarahu: "Tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih".* Riječi su ovo koje odaju zabrinutost, unutarnju tjeskobu pa i svijest, da unatoč tolikom zajedništvu, tolikim propovijedima, životnom prožimanju..., one u stvari nisu shvatile tko je Isus. U njemu su gledale velika prijatelja, Isusa čovjeka, silna na djelu i na riječi koji je kadar svaku bolest izliječiti pa i mrtvima dah vratiti. Ali da bi i sebe uskrisio, da je on Krist - Pomazanik - Mesija - Sin Boga Života, pravi Bog i pravi Čovjek, istobitan s Ocem po kome je sve stvoreno, koji je radi nas i radi našega spasenja sišao s nebesa, ... nakon onako brutalne smrti može uskrsnuti, e, to je bilo skriveno i neshvatljivo njihovu umu. Zato i tjeskoban hod, preteški kamen, ne samo na grobnom otvoru nego još više na njihovim srcima. Svima dobro poznato stanje pred stvarnošću groba, završetku nadanja, pred velikim kamenom - simbolom ljudske nemoći. No, Krist jest Bog, Krist jest Bog!

I vidi čuda i otvorena groba! Ovaj, kako rekosmo, naoči nevažan podatak snažan je poziv da je najbolje vrijeme susreta s Gospodinom - svjež jutarnji sat kada je tijelo odmorno i um još nije opterećen dnevnim brigama! Preporučiti Gospodinu svoj dan, da svaki rad s njim započne i započet se s njime i dovrši. Svaki nam je dan u molitvi susretati se sa svojim Bogom.

Braćo i sestre! Vjerujem da je stanje duha triju pobožnih žena svima nama blisko. Poput njih i mi smo pošli za Kristom, toliko vremena proboravili u njegovoj blizini, vjerno izvršavali zakone Crkve, u jutarnje sate svoje molitve Bogu uzdizali, skoro pa na redovite nedjeljne susrete - Misna slavlja dolazili i nerijetko ga u sv. pričesti primali. Posebno smo bili bliski kroz ovo sveto korizmeno vrijeme prateći ga u stopu na njegovu Križnom putu. Mnogi su se i jučer pješke uspjeli na našu hercegovačku Kalvariju - na Hum. No, tjeskobni hod, kamen sa srca nikako da se ukloni. Vjerujem da mnoge i večeras jako pritišće. Jer velike su nevolje u koje zapadosmo: nevolje osobne zataje pa i izdaje, nevolje ženidbene nevjernosti i obiteljskoga nerazumijevanja; nevolje okruženja i vremena u kojemu živimo: nezaposlenosti, neimaštine, straha za sutra kako za vlastitu egzistenciju tako za budućnost vlastite djece; nevolje nepravde, kriva nauka i promoviranje novoga svjetonazora u kojemu sve ono što je Božje gubi svaku vrijednost. Jednom riječju: nevolje duha zla koje se snažno očituju kao da na Kalvariji u Kristovoj Smrti i Uskrsnuću nisu pobijeđene. Da, sve su to nevolje ljudskim pogledom vidljive i umom shvatljive. No, dragi vjernici, ovo je noć vjere i Pobjede; noć vjere u Pobjedu i Pobjednika nad svakom ljudskom opaćinom! Blažena noć vjere u Onoga koji je kadar iz groba ustati, teški kamen s groba, u koji ga pobožni ljudi položiše, vlastitom snagom razvaliti i pobjedonosno ustati. I svaki kamen sa svakoga srca milosno ukloniti, svaku nepravdu ispraviti, bol odagnati, neimaštinu u imanje pretvoriti, mržnju iz srca izbiti i ljubavlju ga napuniti... Stoga, radujmo se ovoj svetoj noći Pobjede i Pobjedniku, odagnajmo svaki strah u sebi i pred sobom: *"Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje! Evo mjesta kamo ga položiliše."*

Naš je usto Spasitelj iz groba, veselte se, o kršćani! Veselimo se, draga braćo i sestre, u snazi ove Istine koja kamen odvaljuje, smrt pobjeđuje! Jer On je svojom Mukom i preslavnim Uskrsnućem za nas vječnomu Ocu Adamov dug isplatio i zadužnicu stare krivice izbrisao svetom Krvlju. Jer

ovo je noć koja je svjetlošću stupa raspršila tmine grijeha; noć koja danas po svem svijetu one što u Krista vjeruju od tmina grijeha i od opaćine svijeta otima, vraća milosti, i pridružuje svetosti; noć u kojoj su raskinuti okovi smrti; noć divne dobrote Božjega milosrđa svima nama iskazanoga. Veselimo se, kršćani, jer smrtni je san nestao, Krist je iz groba ustao. Uzalud Pilatov pečat i straže, teški kamen na grobu tom, gdje ležao je Bog. Pred njim je svaka nevolja i smrt nemoćna, u njemu je i s njim pobijedena. Zaputimo se s ovoga Misnog slavlja u Galileju svoga života i doma, i recimo svima, svojim ukućanima i susjedima, Petru i svijetu: Krist je uskrsnuo! *Ide pred vama u Galileju! Ondje ćete ga vidjeti, kako vam reče!*" Ide pred vama i ostaje s vama do svršetka svijeta. Prepoznajte ga u lomljenju kruha, u bolesnima, gladnima, žednima, patnicima, u svima onima koji ispovijedaju vjeru u živoga Bogočovjeka, učinite ga

prepoznatljivim u vlastitim životima; pronađite ga pod prilikama bijele hostije u crkvama i svetohraništima. Jer to su mjesta njegova obitavanja dok ponovno ne dođe u slavi veličanstva suditi živima i mrtvima, i svakomu dati po djelima njegovima. Svima sretan i blagoslovljen Uskrs!

Preuzvišeni oče biskupe! U ovoj svetoj noći želim u ime svih ovdje nazočnih svećenika i časnih sestara i vjernoga puka - kao i onih koji večeras fizički nisu s nama, ali se svi zajedno sjedinjujemo u ovom Pashalnom slavlju vječnoga života - izraziti zahvalnost za životno svjedočanstvo vjere u Uskrsloga; za svaku riječ utjehe i ohrabrenja na križu i pod kamenom života, na upućenim molitvama i na podijeljenim svetim tajnama. Neka nam Uskrsli dadne snage kako bismo pod Vašim pastirskim vodstvom svladavali mnoge nevolje i dospjeli u Kraljevstvo Božje. Sretna Vam i blagoslovljena svetkovina Uskrsnuća Gospodinova!

USKRS U KATEDRALI

Mostar, 5. travnja 2015. - Iako je vrijeme bilo kišovito i vjetrovito, mostarska je katedrala bila ispunjena vjernicima svih uzrasta na svim uskrsnim Misama, u nedjelju 5. travnja.

U 11.00 sati biskup je Ratko predvodio svečanosti sv. Misu. U početku predvoditelj je svima čestitao Uskrs Kristovim mirom i najavio da će na svršetku sv. Mise podijeliti potpuni oprost s Papinim blagoslovom svima onima koji su se ovih dana ispovjedili, koji se danas pričeste i izmole molitvu na nakanu Svetog Oca Pape. Biskup je u početku propovijedi rekao da je za svećenika, i

bilo kojega propovjednika, jedna od najtežih propovijedi tema o uskrsnuću tijela, i Kristova koje se već dogodilo i našega koje će se tek dogoditi o Sudnjem danu. Ali je to ujedno centralna istina naše svete vjere. To je prijelomnica povijesti čovječanstva. Od toga događaja apostoli su pošli propovijedati svijetu tu temeljnu istinu. Odatle se razvio liturgijski kult, pisanje Isusova života u cjelini, od rođenja do smrti i do uzašašća u Očevu slavu u nebu. Cijela nam je stvarnost na raspolaganju s obzirom na bolje poimanje - uvijek u vjeri - Kristova uskrsnuća.

Biskupova propovijed

Jedno od velikih Božjih čudesa u prirodi tvari, bilja i nižih živih bića - isključimo, za trenutak, čovjeka kao krunu svega stvaranja - jest bogata raznolikost u prebogatstvu mnoštvu. Nema nijednoga kamena da je isti kao drugi. Nema nijednoga stabla ni na stablu lista da je isti kao drugi. Nema nijedne ptice nebeske, ni ribe morske, ni zvijeri šumske, sitne ni krupne, da je u svemu ista kao druga. Sve sami originali kao da je sve sami ručni rad. Čudno je kako je Gospodin Bog ustalio zakone nepokretnih jabuka i trešanja, i pokretnih koza i ovaca.

Voćke u ovom našem podneblju propupaju obično na izmaku zime, procvjetaju u proljeće i

donose plod od ljeta do jeseni. I tako svaka biljna vrsta sigurno i sustavno odstupajući možda zanemarivo malo od ovoga općeg pravila, ali ne odstupajući od zakona svoje posebne vrste.

A što je s voćkom i bilo kojom biljkom od jeseni do kraja zime? Biljka je ostala bez lista, još od listopada, posve se osiromašila, ogolila, rekli bismo da je izgubila život, još ostao samo panj, suho stablo i suhe grane. A nije tako: opet idućega proljeća, pod utjecajem vlažna tla i topla sunca, vanjski život počinje bujati, bukne u cvatu i zazeleni u plodu.

Ona se smokva mogla probuditi proljeti samo zato što nije izgubila ni mrve života u svome de-

blu i krošnji. Savršeno funkcionira protočnost unutrašnjega soka, samo nema vanjskoga znaka.

Ova nas prirodna pojava potiče na razmišljanje o čovjekovu životu koji ima svoje tjelesno obličje, slično godišnjim dobima: proljeće pupanja, ljeto dozrijevanja, jesen dozrela ploda i zima neplodne i gotovo beživotne stabljike, ali koja slijedi svoje godišnje sustave unutrašnjega života i vanjske eksplozije cvata, boje, mirisa i ugodne ljepote.

Ima i nekih nižih živih stvorova koji uzimaju zimski san, na primjer ježevi po 3-4 mjeseca ili neki glodavci po 6-7 mjeseci. Zimski spavači u jesen traže šuplja stabla ili rupe u zemlji, oblažu ih lišćem ili vunom i spavaju otvorenih očiju. Temperatura im se nekima smanji čak do 1 C. Disanje slabo. Otkucaji srca sa stotinu palo na dva-tri puta u minuti. Zašto idu spavati po toliko mjeseci? Zato što imaju ugrađen unutrašnji sat koji ih pokreće na zimski san. A oni polarni medvjedi nemaju zimskoga sna nego ljetni, vrijeme kada nema tuljana za lova, pa što će drugo nego spavati. Kako ta neka divna stvorenja dopijevaju u zimski san, kako li se bude iz njega? Niti oni znaju, niti mi ljudi znamo. Zna samo Bog koji je sve to stvorio, uredio i uzakonio.

Na nas je ljude Bog primijenio drugi sustav zakona: otvorio nam prostore slobode, relativne, a ne apsolutne slobode, prostore vjere, a ne samo znanstvena proučavanja tih čudesnih zakona.

Čovjek je zadivljujuće sjedinjen u jedno jedinstveno biće iz dva dijela: iz smrtnoga tijela i iz besmrtnne duše. To prožeto jedinstvo samo smrt može razdvojiti. Smrtno su nam tijelo dali roditelji, a besmrtnu nam dušu izravno stvorio Bog u trenutku začetka našega života. Zapravo samo kada Bog dadne dušu, počinje život. A onda to znači da nam Bog može uzeti dušu kada hoće. Kada on uzme dušu, nakon toliko godina, tijelo ostaje beskrvno, beživotno, mrtvo, spremno za pokopa. A razumna i svjesna duša kao besmrtna stvarnost ide na sud Božji, na polaganje računa pred Bogom. Ta duša, po Božjoj odluci i po snazi koju joj je Bog dao, bit će kadra o Sudnjem danu dozvati i tijelo da se vječno sjedini s njime kao cjelovita osoba u preobraženu ili uskrslu stanju.

Čovjekov san. U svakom je čovjeku ugrađen zakon zagonetna sna. Možda nam ova pojava sna može pomoći da malo bolje prihvatimo i vjeru u buduće uskrsnuće tijela. Što je to san?

- San je obustava svijesti o sebi i o okolnom svijetu. Dok smo svjesni, ne želimo da nas itko

uspavljuje, čak je to nemoralno ako nije s našom voljom radi zdravlja, anestezija radi operacije. A kada nam dođe san na oči, jedva čekamo kada ćemo pasti u besvjesno stanje.

- Ljudski mozak radi *non stop*, barem u svome vegetativnom dijelu - disanja, probave, krvotoka, da održi život. Ali u svjesnom i osjećajnom smislu čovjek miruje, odmara se, spava barem sedam-osam sati dnevno, u prosjeku. Od 90 godina mi prospavamo 30 godina, trećinu života. Čovjek spava, tj. nestaje mu svijesti za određen vremenski razmak. A kada se probudi, opet mu se vrati i pamet i pamćenje.

Istražitelji, znanstvenici, daleko od toga da bi posve ispitali što je to san, onako više nagađaju nego pogađaju: redovito se služe izrazima: čini se da, izgleda kako, vjerojatno, po svoj prilici... Pošteno. Tako kažu:

- U snu su nam u mozgu neke stanice deset puta aktivnije nego kada smo u budnu stanju. E to nisam znao. Niti znam koje su to stanice od milijuna i milijuna.

- Mi ne možemo kontrolirati san, a pogotovo ne snove. Za vrijeme spavanja nekada nam dolazi čitav svijet razigrane podsvijesti, besmislena sadržaja, nesuvislih radnji, neshvatljivih kombinacija i slika. Sve sami crtići. To svi znamo, a rijetko možemo sve zapamtiti i ponoviti.

- Kako god ušli u san, možemo se probuditi na razne vanjske zove: na zvuk, na buku, na svjetlo, a pogotovo ćemo se sami probuditi nakon 7-8 sati dobra sna.

- U snu nam se cio organizam reorganizira, mentalno i osjećajno osvježi, fizički i psihički odmori, vrati se u prvobitno stanje, prije umora.

- U snu se preslažu informacije, poredaju doživljaji, i sve je lakše pamtiti.

- U svakom slučaju san vraća tijelu energiju, mozgu svježinu, živcima vedrinu, duhu polet, što i mi svi znamo kada se dobro naspavamo, ne trebaju nam za to znanstvenici.

Možda bi nam ovaj naravni i čudesni san, i onaj zimski i ovaj noćni, mogao pomoći da malo bolje vjerujemo i u buđenje duše nakon smrti i uskrsnuće tijela o Sudnjem danu. Kako?

Isus je za svoga života u Palestini oživio tri osobe, probudio ih iz mrtva stanja: mladića, sina jedinca udovice u Nainu (Lk 7,11-17); djevojčicu, Jairovu kćer u Kafarnaumu (Lk 8,40-42.49-56), i prijatelja Lazara u Betaniji (Iv 11,1-44). Nije to bilo duhovno uskrsnuće, proslavljeno preobraženje, kao što je to doživio sam Krist Gospodin i njegova

presveta Majka, nego samo oživljenje tijela, vraćanje duha u već preminulo ili čak trulo tijelo. I ovi su povratnici u život nastavili živjeti zemaljskom opstojnošću i dalje podložni bolestima, grijesima, raspadanju, smrti i sprovodu. Iako je, po ljudsku govoreći, Jairova 12-godišnja djevojčica preminula i već se pojavile službene narikače, Isus kaže: "Ne plaćite! Nije umrla nego spava!" (Lk 8,53). Čuj, spava? Uhvati je Isus za ruku i povika: "Dijete, ustani!" Kada je budio onoga mladića u Nainu, i njemu reče: "Ustani!" (Lk 7,14), stvarno kao da spava. Isto tako za Lazara koji je umro kaže Isus da spava, da je u snu, "idem probuditi ga" (Iv 11,11). Za Isusa čovjek kada umre, kao da se uveo u san. I onda ga Bog probudi na vječni život, kao što je Isus neke budio na ovozemni život. Zar i mi ne molimo za svoje pokojne u misnom kanonu: koji "usnuše" u nadi uskrsnuća?

Uskrsnuće koje je Krist doživio, koje mi danas slavimo i u koje mi čvrsto vjerujemo, posve je nova kvaliteta života, nova kategorija. Nije to puko oživljavanje, buđenje iz sna, povratak duha u mrtvo tijelo, nego novo i savršeno preobraženo, proslavljeno stanje koje nam nije dano ni da ga vidimo ni doživimo. Apostoli nisu mogli vjerovati da će Isus uskrsnuti, jer nema mu tko reći:

Ustani! kao što je on govorio drugima. Ne će valjda on, mrtav, sam sebi reći: Ustani? E upravo se to i kudikamo više od toga dogodilo. Isusov je živi duh rekao tijelu: Uskrsni! I uskrslo je cijelo tijelo sjedinjeno s dušom. Novi začetak života, odnosno novi i savršeni način života. Sada je i tijelo postalo besmrtno kao i duša. Tijelo nije više podložno fizičkim zakonima.

Ukaže se Mariji Magdaleni, a ona misli "da je vrtlar" (Iv 20,15). Uskrsli uđe u kuću unatoč što su apostoli bili "zatvorili vrata" (Iv, 20,19). Pridruži se dvojici putnika u Emausu, "ali prepoznati ga - bijaše uskraćeno njihovim očima" (Lk 24,16). Toma ne vjeruje dok ne stavi "ruku u njegova rebra" (Iv 20,25). Pa ipak Uskrsli Krist identičan je onomu preduskrsnom Isusu, ali sada preobražen. "Pogledajte ruke moje i noge! Ta ja sam! Opipajte me i vidite jer duh tijela ni kostiju nema kao što vidite da ja imam" (Lk 24,39). Uskrsli je Isus stvarnost kao i prije Uskrsa, ali sada u proslavljenju stanju. Nije fantom, utvara, halucinacija, snovi, nego vječna i besmrtna zbilja, pravi i puni život.

To što te činjenice ne mogu stati u našu malu glavu i još manju pamet, ne mijenja ništa na stvari, štoviše, to je prava stvarnost, pravi život, besmrtan i vječan.

USKRSNI KONCERT U KATEDRALI

Mostar, 6. travnja 2015. - Već drugu godinu održava se Uskrsni koncert na Uskrsni ponedjeljak u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve i Kraljice neba i zemlje, u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva Napredak - Glavne podružnice Mostar. Iako se nije tražila stolica više, prostrana katedrala bila je ugodno popunjena. Među slušateljima duhovne glazbe bili su i biskup Ratko Perić, generalni vikar msgr. Željko Majić, msgr. Ante Brajko, msgr. Luka Pavlović katedralni župnik. Svima je nazočnima na početku koncerta uputio pozdrav i zahvalu na dolasku don Niko Luburić, zborovođa Katedralnoga zbora Marija.

Simfonijski orkestar Mostar, Katedralni mješoviti zbor Marija te solisti: Monija Jarak mezzosopran, Karlo Miletić bariton i Željko Drljo tenor izveli su četrnaest uskrsnih skladbi koje su još jednom, nakon bogate liturgije Velikoga tjedna i svetkovine Uskrsnuća Gospodinova, na način svojstven glazbi, uprisutnili milostan Božji dar Otkupljenja. Bilo je tu pučkih uskrsnih pjesama, ali i onih duhovnih pjesama renomiranih sklada-

telja. Glazbena obrada za zbor i orkestar većine izvedbenih skladbi djelo je gosp. Damira Bunoze, dirigenta mostarskih simfoničara koji je ravnao cijelim koncertom. Pedesetak pjevača i dvadesetak simfoničara svojim su skladom ispunili ne samo katedralu nego i srca prisutnih koji su to nagradili zahvalnim pljeskom.

Zahtjevnost uskrsne pjesme stvara dojam kako hrvatska uskrsna duhovna skladateljska baština nije bogata kao božićna. Stoga, osim laganih uskrsnih popijevki i festivala, rijetkost su uskrsni koncerti ove vrste. No, ovaj koncert to je uspješno opovrgnuo. Iako se radi o tekstovima, koji zahtijevaju duboku meditaciju, prelazak iz podzemnoga groba do nebeskoga Aleluja, koncert je pokazao da se uz malo truda bogatstvo i sklad riječi i glazbe uspješno može prenijeti slušateljima.

I mi se pridružujemo zahvalnoj publici uz nadu da će se ovo hvalevrijedno djelo nastaviti te naći mjesto u uskrsnoj baštini i ponudi i u životu vjernika i ljubitelja lijepe religiozne glazbe kao sastavni dio Pashalnoga misterija.

SLAVLJA I OBLJETNICE

PROSLAVA SV. LEOPOLDA BOGDANA MANDIĆA

Tomislavgrad, 12. svibnja 2015. - U duvanjskoj župi svetoga Mihovila arkandela svečano se slave dva hrvatska sveca: sv. Nikola Tavelić (oko 1340.-1391.), franjevac, kojemu je 11. lipnja 2011. posvećena župna crkva, i sv. Leopold Bogdan Mandić, kojemu je posvećena kapelica u Staračkom domu u Tomislavgradu, 12. svibnja 2000.

U dogovoru s duvanjskim župnikom fra Velirom Bagavcem i ravnateljem Staračkoga doma u Tomislavgradu Ilijom Madunićem biskup Ratko Perić posjetio je korisnike Doma i djelatnike u toj humanitarnoj ustanovi na blagdan sv. Leopolda Bogdana Mandića u utorak, 12. svibnja u 10.00 sati.

Prije početka sv. Mise župnik je pozdravio biskupa i preporučio u njegove molitve sve osoblje u Domu s njihovim duhovnim potrebama.

Pjevao je zbor iz duvanjske župe Stipanići, koji vodi s. Tomislava Šaravanja, milosrdnica. Ministrirala su dvojica školaraca.

Biskup je otpočeo sv. Misu u kapelici koju je posvetio istomu Svetcu prije 15 godina. U svojoj propovijedi rekao je da je Bogdan rođen u Herceg-Novom u Boki Kotorskoj, 12. svibnja 1866. **Eto dogodine 150 godina od njegova dolaska na ovaj svijet.** Pa ako obilježujemo ovu Petnaestu obljetnicu blagoslova kapelice, valjalo bi misliti da se obilježi i ta godišnjica koja je deset puta bogatija godinama. Bogdan je bio 12. dijete u svojim roditelja, Petra i Karoline r. Carević. Na krštenju mu dali ime Bogdan, Bogom dan. Kakva divna roditeljska zahvalnost Bogu na njegovu daru života, pa i imenom označili koliko su sretni, vjerni i zahvalni. U Boki su u to doba bile dvije političke struje: nacionalistička koja naglašavala hrvatske korijene, kulturu i jezik, i autonomaška koja je više navijala za talijansku kulturu i jezik. Bogdan je od početka, iz obitelji, ponio ljubav prema hrvatskom narodu. Razmirice između katolika i

pravoslavnih doživljavao je od svoga djetinjstva i sam Bogdan. To će mu toliko ostati u sjećanju, da će, poslije, kada se u svojoj 16. godini otisne u kapucine u Veneciju, biti životni program da se moli za kršćanski Istok. Zaređen je za svećenika 1890. godine u Veneciji. "Moja je najveća želja postati misionar istočne Crkve", upisao je u svoju bilježnicu i u svoju svijest. Služio je u Zadru, u Koprui, u Rijeci. Bio je visok samo 1,45. Imao je govornu manu. Neugledan ni po stasu i po glasu. Kapucini su ga umjesto na propovjedaonicu uputili u ispovjedaonicu. On je sam sebi stavio u bilježnicu i u svijest: "Moja je ispovjedaonica moj Istok". Od 1909. nalazi se u Padovi. Godine 1917. od o. Leopolda se tražilo da uzme talijansko državljanstvo. "Ne", rekao je hrvatski kapucin, "krv nije voda. Ne može se krv izdati". Zbog toga je u srpnju 1917. morao napustiti Padovu. Preko Rima dospio u Južnu Italiju gdje je promijenio tri samostana. Umro je na glasu svetosti u Padovi, 30. srpnja 1942. Papa Pavao VI. proglasio ga je blaženim 2. svibnja 1976. Papa ga je opisao kao stablo s kojega je Bog stalno odsijecao grane: Bio je svećenik, a nije mogao propovijedati! Nije dosta što je zamuckivao u govoru, nego mu se još pojavio i tumor u grlu. Bio je svećenik koji se žarko želio posvetiti misijama, ali nikada nije otišao u misije zbog preslaba zdravlja. Bio je svećenik takva ekumenskog duha da se posvetio kao žrtva Gospodinu, da se ponovno sjedini Latinska Crkva i Istočne još odijeljene, a dopalo ga da živi svoje ekumensko zvanje sasvim skrovito.

Biskup je potaknuo vjernike da se preporučuju zagovoru ovoga moćnoga svetca da se život voli, pokora čini, pravoslavne i druge inovjerce poštuje, da svatko svoje hendikepe strpljivo nosi.

Nakon sv. Mise ravnatelj Madunić proveo je biskupa po katovima da pozdravi one koji ne mogu iz sobe a neki ni iz postelje i da zazove na njih Božji

blagoslov. Među njima ima i pravoslavaca i muslimana. Ravnatelj je zadržao biskupa na zakuski u domskom blagovalištu informirajući ga o postojanju i funkcioniranju Doma. Vlasnik je Doma Općina Tomislavgrad. Korisnici uglavnom plaćaju svoj boravak, ponajviše njihovi najbliži, nešto doprinosi socijalna pomoć, a određeni postotak daje i sama Općina. U Domu je zbrinuto 117 starijih osoba, a barem jedna trećina došla je na sv. Misu bilo u kapelicu, na hodnik, bilo u veliko dvorište po vrlo lijepu danu. Godišnje premine i do pedeset osoba u Domu, i domske se sobe popunjavaju novim osobama koje čekaju na "birou" za smještaj.

Vlada vrlo dobra suradnja između Župe, Općine i Doma. Svake nedjelje i svetkovine dolazi jedan od franjevac da slavi sv. Misu u Domu.

Na zakuski je bio o i dr. Ivan Bagarić, ravnatelj Doma zdravlja u Tomislavgradu.

Biskup se potom svratio u samostan, gdje ga je s ostalom braćom ugostio gvardijan fra Ante Pranjic. Dok su drugi svećenici "rešetali" pojedine skupine kandidata - i njih ima 117 - za sv. krizmu, I. razred srednje škole, biskup je također pod hladovinom u dvorištu provjeravao znanje petnaestak vjeroučenika i vjeroučenika iz gimnazije. Dobro se snalaze u vjeronaučnim pitanjima. Bogu hvala.

SRCE ISUSOVO - SVEĆENIČKO POSVEĆENJE

Studenci, 12. lipnja 2015. - U župi Studenima, u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, Ljubuški dekanat, posebno se svečano slavi svetkovina Presvetoga Srca Isusova od 1998. godine kada je župna crkva uzdignuta na razinu biskupijskoga svetišta u povodu 90. obljetnice župe i 60. obljetnice podizanja župne crkve. Župnik za tu zgodu obično pozove biskupa, bilo domaćega, bilo iz neke druge biskupije. Za ovogodišnju svetkovinu župljani su se, kao i hodočasnici, pripremali devetnicom, od 4. do 12. lipnja, tj. prigodnom sv. ispovijedi, pribivanjem sv. Misi koju je predvodio jedan od biskupijskih ili franjevačkih svećenika i svojim privatnim molitvama i zavjetima.

Ove godine, u petak, 12. lipnja, sv. Misu predslavio je biskup Ratko Perić, a osim župnika don Ive Šutala koncelebriralo je preko 20 svećenika na trajno priređenu postolju u crkvenom dvorištu. Pjevao je uvježbani župni zbor pod ravnanjem Ivana Petkovića. U početku sv. Mise župljani i hodočasnici pjevali su Litanije Srcu Isusovu koje je predvodio don Niko Luburić, obilazeći skrušeni u procesiji cestom iznad crkve i u crkvenom dvorištu. Župnik don Ivo, koji je ujedno ljubuški dekan, u početku je

pozdravio biskupa, sve misnike i sve misare, ističući svoju srdačnu zahvalnost Bogu, posebno ljubavi Srca Isusova, za svoje svećeništvo koje je započeo prije 25 godina ređenjem u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve na svetkovinu sv. Petra i Pavla. Među mnoštvom vjernika bila je nazočna i don Ivina majka Janja, braća i sestra, sa svojim obiteljima. Otac mu je Rafo preminuo 1999. godine.

Biskup je Ratko izmolio posvetnu molitvu Srcu Isusovu posvećujući njegovoj Božanskoj Ljubavi i sve vjernike i svećenike.

Na kraju svete Mise izišli su ministranti pred oltar okrenuti prema narodu i izmolili Molitvu za duhovna zvanja, koju je 2006. sastavio Benedikt XVI. Don Ivo je učlanio oko 500 župljana u Djelo za zvanja, koje je u hercegovačkim biskupijama osnovano 2012. godine.

Poslije svete Mise župnik je u prostranoj župnoj dvorani počastio brojne uzvanike. Među mnogim čestitarima javili su se svojim iskrenim željama i čestitkama zadarski nadbiskup msgr. Želimir Puljić i biskup vojni ordinarij u BiH msgr. Tomo Vukšić, koji je toga dana slavio sv. Misu i krizmu u Šipovači-Vojnićima.

Biskupova prigodna propovijed

Prije šest godina, 19. lipnja 2009., papa Benedikt XVI., sada umirovljeni, zakazao je "Svećeničku godinu" i zaželio da se svetkovina Presvetoga Srca Isusova slavi kao "Dan svećeničkoga posvećenja". Bilo je to prigodom 150. obljetnice smrti sv. Ivana Marije Vianneya, uzorna svećenika i sveca, zaštitnika župnika.

Sadašnji papa Franjo na Veliki četvrtak ove godine, 2. travnja, obraćajući se svećenicima Katoličke Crkve, govorio je o jednom vidu svećeničkoga života, o "svećeničkom umoru" u svakodnevnom pastoralno-vjeroučiteljskom poslu.

Kongregacija za kler nedavno je zaželjela dopisom Nuncijima, a apostolski nuncij msgr. Luigi

Pezzuto našim biskupima, 10. lipnja, da se ovogodišnja svetkovina Srca Isusova posveti upravo toj svećeničkoj temi, svećeničkom umoru i odmoru.

Svećenik i odmor Gospodnji. Gospodin je Bog šest dana stvarao svijet, a sedmi se dan "odmorio", kako čitamo na prvim stranicama Biblije. Tako je i čovjek, koji je stvoren šestoga dana, pozvan da šest dana radi, a sedmi se dan odmori. Takav odmor ugrađen je najprije u samu ljudsku narav: čovjek po danu radi, a po noći se odmara, spava. Sve mu se odmara. I duša, koja je na ovome svijetu ovisna o tijelu. Samo mu mozak, u onom vegetativnom dijelu, funkcionira radi održavanja života, disanja i probave. Taj je jednodnevni tjedni odmor stavljen i u zakon, u Treću Božju zapovijed: Svetkuj Dan Gospodnji! U tjednu jedan je dan određen da se ne-djeluje, i prozvan je ne-djelja, kada se ne radi. U Starome Zavjetu bio je to šabat/odmor, subota, a u Novome Zavjetu Dan uskrsnuća Isusova. Ali prije bilo kakva odmora-nerada, čovjek je pozvan odati Bogu čast i hvalu, zahvalu i slavu toga dana pohađajući sv. Misu, kao najuzvišeniju i najuslišaniju molitvu Gospodinu, pristupajući, ako treba, i sv. ispovijedi, i sv. Pričesti. Sedmi je dan ostavljen čovjeku da se odmori od teških poslova, ali ne od molitve; od znojna rada, ali ne od pohađanja crkve i svetih sakramenata.

Mnoštvo je stvari koje svećenika istinski **rađuju** u njegovu pastoralnom poslu:

- Rađuje se kada obitelj donosi novorođeno dijete na krštenje, novoga člana župne zajednice, jednako bila djevojčica ili dječak. Božje je to stvaranje i dar dan i roditeljima i Crkvi kao zadatak da ga odgajaju u životnoj kršćanskoj vjeri, nadi i ljubavi.

- Radostan je kada djeca dolaze na pripremu za prvu sv. ispovijed i prvu sv. Pričest. I kada kroz život rastu i ostanu privržena Crkvi i njezinim sakramentima.

- Veseli se kada sva djeca dolaze na župni vjeronauk i marljivo uče vjeronaučno gradivo stječući spasonosno znanje.

- Vedar je u duši i na licu kada krizmanici primaju pouku za sv. potvrdu i pobožno se spremaju za primanje toga sakramenta kršćanske jakosti i zrelosti.

- Drago mu je kada se mladi pripremaju za ženidbu i u crkvenom duhu formiraju nove obitelji. I sam im drži potrebne pouke i predavanja. I spremno odgovara, s evanđeoskoga stajališta, na sva njihova životna pitanja.

- Rado se odaziva kada ga vjernici pozivaju da opremi bolesnika moleći za njegovo duhovno i tjelesno zdravlje.

- Osobito je radostan kada se javi koji dječak ili djevojčica koji žele poći duhovnim putem u službu Bogu i narodu.

Sve ga ove stvari raduju, ali ujedno i **umara-ju**. Za sve se treba pripremiti, urediti, organizirati, biti strpljiv sa svakim djetetom u crkvi i u vjeronaučnoj dvorani, i sa svima mladima i ostalim vjernicima.

Osobito ga umara i **razočaran** je kada ne vidi rezultata svoga svećeničkog rada:

- kada mu dvije trećine vjernika ne pohađaju sv. Misu, osim na Polnoćku;

- kada se mnogi ne ispovijedaju i ne pričešćuju, ni o Božiću ni Uskrsu, a nije da ne griješe;

- kada čuje za rastave i razvode onih koje je bio vjenčao, a sada se, prekršivši svoja obećanja i prisege na Kristovu križu, civilno prevjenčavaju i žive kao da ne će nikada doći na Sud Božji;

- kada vidi kako su uvedeni najpogasniji dani mature ili brucosijade, dani gaženja svake norme i Božje zapovijedi, gdje mladi misle, a neki im roditelji nerijetko i povlađuju, da je došao dan kada mogu objema nogama smrskati sve što su godinama stjecali, učili, dozrijevali, da u tili čas skrše sve zakone Božje, da jednoga dana mogu biti posve bezdušni, bezočni, besramni, bezumni. I umjesto da zahvale i Bogu i roditeljima i učiteljima, oni toga dana prolupaju, da dožive kako je biti svojevolumno grješan i mahnit pri daru zdrave pameti! Kada misle i teško se zavaravaju da je taj dan nekažnjiv u očima Gospodnjim!

Župnik je **tužan** kada mu vjernici umiru, i to u većem broju nego što se novi rađaju, umoran od sprovoda.

Isus je rekao: "Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i *naći ćete spokoj dušama svojim*" (Mt 11,28-29). Sve nas Isus poziva, i svećenike i vjernike, da od njega uzmemo odmora, od njegove milosti i molitve, od njegova posta i razmišljanja, od njegove riječi i ohrabrenja, od njegove pohvale vjeri našoj. On nam daje svoj jaram, tj. svoj zakon po kojem nam je živjeti: Boga spoznati i ljubiti i tako u nebo doći. On nas hrabri da je on "krotka i ponizna srca". On savršeno kontrolira svoju ljudsku narav. On nam je nenadmašiv primjer, ali i svesrdna pomoć. Samo je On kadar dati spokoj, mir, odmor, tišinu, san, pravu

rekreaciju i razonodu srcima našim, osvježenje i odušak dušama našim.

Umornima odmore! Tako pjevamo Duhu Svetomu u jednome himnu. Duh Sveti najbolje zna kako se trebamo odmoriti. Jer on nas i osposobljuje kako najbolje trebamo raditi. On nam je dao intelektualne sposobnosti duše. Dao nam je i fizičku snagu tijela. I dao nam je zakone po kojima valja misliti, govoriti, raditi i živjeti. Ne možemo se oteti Božjim zakonima i prijeći i živjeti u bezakonju.

Danas smo se našli u ovom biskupijskom svetištu Srca Isusova koje od 1998. i na službenoj razini okuplja umorne, zadihane, iscrpljene i opterećene i gdje se od Božanskoga Srca traže i uzimaju nove snage za život i rad.

Drago nam je da je u okviru ovoga Dana svećeničkoga posvećenja župnik don Ivo zaželio sa svom zahvalnošću srca sjetiti se svoga svećeništva - srebrnoga jubileja, koje je sakramentalno primio prije 25 godina:

- da danas moli novu snagu za svoje još veće svećeničko posvećenje i pastoralni rad; da se nikada ne umori:

- u okupljanju vjernika na sv. Misu i ostale svete sakramente;

- u pozivanju djece i mladih na vjeronaučnu pouku u crkvu;

- u poticanju zaručnika za pripremu na sakrament svete ženidbe;

- u moljenju za nova duhovna zvanja iz ove župe i iz ovih naših biskupija;

- u izdavanju i okupljanju mladih oko župnoga časopisa "Povezanost";

- u sustavnu pisanju pastoralnih članaka u "Crkvi na kamenu";

- u objavljivanju korisnih pastoralnih knjiga, ugledajući se u uzorne svećenike, napose u svoga župnika don Stjepana Batinovića (+1981.);

- u predavanjima na Teološko-katehetskom institutu.

A ako bi se kada umorio, da opet zahvati nove milosti iz neiscrpiva bogatstva Božanskoga Srca u budućem razdoblju svoga svećenikovanja. To od srca želimo i njemu i svim svećenicima ovdje okupljenima i svima u našim hercegovačkim biskupijama.

IZVJEŠĆA S KRIZMANIČKIH SLAVLJA

KRIZMANICI, U ŽIVOTU POŠTENI!

Vir, 22. ožujka 2015. - Bio je kratak dogovor između biskupa Ratka i don Ilije, župnika u Viru. Da ne sužavamo sv. krizmu u razdoblje od Uskrsa do Petrova, kada ionako ima preko 40 krizama u hercegovačkim biskupijama, hajdemo prirediti sv. krizmu i kroz korizmu. Tako je određena Peta korizmena nedjelja, zvana "gluha", 22. ožujka. Zašto "gluha"? Naši su stari svaku korizmu nedjelju zvali posebnim imenom: Čista, koja dolazi nakon Čiste srijede, čista od mrsa i mesa; druga je nedjelja Pačista, tj. još čistija s obzirom na post i pokoru; treća je Bezimena; četvrta Sredoposna, jer smo u sredini korizmena posta; peta je Gluha jer se ne rabe glazbala, orgulje, nego samo pjesma, šesta je Cvjetnica i - Uskrs! Ova današnja nije samo "gluha", nego i kišovita i pohladna.

Crkva je ispunjena narodom u glavnoj lađi, i u trima korovima. Pjevači su do oltara i svojim uvježbanim pjevanjem razbijaju svaku "gluhocu". Krizmanici osmoga razreda i prvoga srednje u prvim su klupama, i to 19 muških, 19 ženskih. Jednakost i jednakopravnost. Zbor, koji vodi don Damir Pažin, đakon, uvode nas korizmenom pjesmom i zazivom Duha Svetoga. Pozdravlja jedan krizmanik, a krizmanica daje biskupu cvijeće. Je li umjetno? Nije, nego pravo! Od pravoga proljeća koje je jučer kalendarski počelo! Pozdravlja biskupa i župnik s dobrodošlicom kao i druge svećenike: dekana fra Mladena Vukšića i župnika posuš-koga; te župnike iz Zagorja don Antu Ivančića, iz Vinjana don Jozu Blaževića, i don Tomislava Ljubana koji je dopratio biskupa iz Mostara.

Biskup zahvaljuje i sve poziva da izrazimo čin kajanja pred Gospodinom kako bismo bili dostojni svetih sakramenata. Krizmanici su raspoređeni za misna čitanja i pripjevni psalam zajedno sa zborom mladih.

U propovijedi biskup je iznio dvije misli. **Prva**, osvrnuo se na Isusovu rečenicu iz nedjeljnoga Evanđelja (Iv 12,20-30) o susretu izme-

đu Isusa i Grka pogana koji su htjeli "vidjeti Isusa". Gospodin na njihovu želju da ga vide, dopušta i da ga čuju. Pretpostavljamo da su mu postavili nekoliko filozofskih pitanja: Odakle život? Čemu život? Je li na početku Svjetlo ili Tama? Zašto će zlo u svijetu? Smrt? Kamo idemo? Zaključujemo na to po Isusovu odgovoru prispodobom o zrnu. Dok je pšenično zrno cjelovito i očuvano, ostaje neplodno, nerazvijeno, neživotno. Kada se posije u zemlju, tek onda pod vlagom počinje klijati i na suncu rod donositi. Klica se hrani - zrnem, ljupinom! Mi ljudi imamo tijelo i dušu. Duša je klica koja se razvija, a tijelo je kao omotač, kao ljupina. Čovjek, koji je Bogu vjeran, može i mora umrijeti u svojoj tjelesnosti, da bi mogao donijeti plod u duhovnosti. Onaj koji nije vjeran Bogu, a želi biti životno siguran, on samo površno postoji. Njegova opstojnost završava umiranjem. Samo kada čovjek počinje pokapati svoje osobne interese i sebične težnje, onda može donijeti pravi rod. Bog daje vrijednost tijelu i smisao životu. Nije nam Bog dao tjelesni život da ga čuvamo za sebe, nego da ga istrošimo za druge. Ako smo Bogu vjerni u vremenu, Bog će nama biti vjeran u vječnosti. Čovjek je, na žalost, takav da više drži do sitnih vremenitih tjelesnih kamata, nego do krupne vječne duhovne glavnice!

Drugu je misao uzeo iz života Sluge Božjega Petra Barbarića, koji je u školi pokazao osobito poštenje kada nije dopustio da na Travničku gimnaziju i sjemenište padne ikakva ljaga đakčoga šverca i lopovluka, nego da se svatko zalaže svojim studijem za pošteno zarađenu ocjenu: ionako je svaki profesor bio svjestan koliko mu učenik zna hrvatskoga, prirotopisa ili grčkoga! Stoga, krizmanici, samo poštenim zalaganjem na polaganje ispita! Šverc te vodi u policijsku postaju, a ne u sretan posao. Papa je Franjo 18. ovoga mjeseca odobrio dekret o "junačkim krjepostima" Sluge Božjega Petra Barbarića zbog čega se već sada može zvati

Časnim Slugom Božjim. Poštenim Slugom Božjim! Još se čeka da i čudo ozdravljenja, koje se na zagovor Sluge Božjega već dogodilo i medicinski potvrdilo, Papa uskoro odobri, i potom slijedi proglašenje blaženim. Petar je umro kao hercegovački maturant i isusovački novak u Travniku na Veliki Četvrtak 1897. godine. Odmah poslije smrti i učenici i profesori i narod počeli su se utjecati Petrovu zagovoru. Tako mu je tijelo godine 1935. s mjesnoga groblja "Bojne" preneseno u sjemenišnu crkvu. Biskupijski se proces vodio u Sarajevu od 1938. do 1943. godine, zatim su svi spisi predani Svetoj Stolic. I, evo, nakon 70 i toliko godina završava proces. Bogu hvala.

Podjelba sakramenta krizme tekla je uredno, pobožno i sabrano. Krizmanici su spremno odgovarali na biskupove riječi, a narod pozorno slušao. Zaustavio se biskup kod jedne krizmanice:

Hajde, ako ti ne budeš znala, neka odgovori kuma: Koliko je godina Petar Barbarić išao u osnovnu školu?

Krizmanica: - U dvije godine završio je četiri razreda!

Kako mu je išla škola u Travniku? - Uvijek sve pet!

Je li švercao? - Nikada. Ni drugima nije dao! Tako je! Tako se prati propovijed!

Pobožne je krizmanike pričestio dekan fra Mladen. Zbor je pjevao pričesne pjesme. Župnik je na kraju izrazio zahvalnost biskupu, svećenicima i svima koji su pridonijeli proslavi ove prve sv. krizme u ovoj krizmenoj sezoni 2015. godine.

Narod se po kiši razišao po kućama krizmanika na čašćenje, a svećenici su s biskupom u župnoj kući za gozbenim stolom razgovarali o davnim sjemenišnim danima, učenju, uspjehu, pamćenju i - švercu! Don Joko je najviše ispričao anegdota. A za njim don Ilija. Tako da slušatelji nekada nisu mogli razabrati je li ono što pričaju: čudo ili šverc!

Svi su zahvalili don Iliji na čašćenju kao i vrijednim kuharicama na pripremanju.

MLADI, MUDRO I RAZBORITO KROZA ŽIVOT!

Čapljina, 6. travnja 2015. - Na Uskrsni ponedjeljak zakazana sv. krizma u Čapljini, u Uskrsnoj osmini koja se slavi kao jedan uskrsni dan. Osmi na znači osam dana: od Velikog Uskrsa do Malog Uskrsa, pučki rečeno. Toj svečanoj Osmi, u kojoj se u svakoj sv. Misi govori ili pjeva Gloria - Slava, pridonijela je i činjenica Isusova ukazanja Apostolima na Mali Uskrs ili Bijelu nedjelju. A Bijela se prozvala po tome što su u starini kršćanici koji su bili krštavani u Uskrsnom bdjenju Velike subote nosili bijelu krsnu haljinu cio tjedan i odlagali je na Bijelu nedjelju.

Čapljinski dušobrižnici don Ivan Kordić, župnik, i don Dragan Filipović, župni vikar, pripremili su 69 osmoljetkaša za sv. krizmu, kojoj su se priključila i šestorica župljana iz župe Grude za koju je zadužen don Tomislav Ljuban, biskupov tajnik. Ugodan dan, udobna crkvena dvorana u Pastoralnom centru u okviru Caritasova hospicija "Betanija". Misu je pratio župni zbor po vodstvom Ivice Maslaća.

U koncelecijaciji za oltarom s biskupom Ratkom, osim župnika, slavila su još šestorica okolnih svećenika: don Marko iz Gabele Polja, don Ante iz Gabele, don Drago iz Gorice-Struga, don Blaž iz Čeljeva, don Nedjeljko iz Gradca i don Tomislav.

Patricija s tekstom, a Dujo s cvijećem pozdravljaju biskupa:

Preuzvišeni oče biskupe!

Iznimna mi je čast i radost pozdraviti Vas u ime nas 69 krizmanika župe sv. Franje u Čapljini na naš posebno svečan dan, kada će se Duh Sveti sa svojih 7 darova trajno nastaniti u nama. Posebnost današnjega dana još je veća zbog simbolike Uskrsnoga ponedjeljka, dana kada Crkva slavi radostan produžetak onoga veličanstvenog slavlja koje smo jučer slavili.

Ponovno susrećemo radostan uzvik alleluja - hvalite Gospodina! Alleluja uz hvalu i dobrodošlicu Vama, ali i našim roditeljima i kumovima te na poseban način našem župniku don Ivanu Kordiću i njegovu vikaru don Draganu Filipoviću. Svi skupa, svatko na svoj način, doveli ste nas do ovoga posebnog trenutka. Želimo stoga da s ovoga našeg misnog sastanka ponesemo u svoje obitelji zadatak da ćemo svi zajedno ići s Isusom u stopu i da ćemo nastojati oživotvoriti njegovu ljubav onako kako nam je to on pokazao.

S pomoći Božjom nadamo se da će tako biti, i da ćete, preuzvišeni oče biskupe, ovu sv. Misu prikazati za nas i za cijelu našu župnu zajednicu. Na tome Vam zahvaljujemo i želimo srdačnu dobrodošlicu.

Biskup je uskrsnim mirom pozdravio čapljinsku zajednicu i zaželio da Duh Sveti, kojega je Otac sa Sinom svojim uskrslim i na nebo uzašlim poslao na Gospu i Apostole i neprestano šalje na Crkvu svoju, danas siđe na ove krizmanike.

Josip Prvo čitanje. Osam ugodnih djevojačkih glasova - Ive, Leonarde, Patricije, Antonije, Marijane, Pauline, Marije Veronike i Mare - otpjevalo je Pripjevni psalam 98: "Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, jer učini djela čudesna...", s pripjevom cijele crkve: "Svi krajevi svijeta vidješe spasenje Boga našega, Bo-ga na-še-ga!"

Filip Drugo čitanje. Župnik Evanđelje u kojem sv. Matej opisuje kako je Krist uskrsnuo i već su ukazao nekima u gradu, a duboko zabrinuti židovski glavari svećenički sabraše se sa starješinama narodnim na vijećanje gdje odlučiše dati vojnicima "mnogo novaca" da kazuju puku: "Noću, dok smo mi spavali, dođoše njegovi učenici i ukradoše Ga!" "I razglasilo se to među Židovima - sve do danas" (Mt 28,8-15). Dok su spavali, "vidjeli" su kako Apostoli krađu Isusa! - Ne znaju pravo ni lagati!

Biskup je u propovijedi govorio o darovima Duha Svetoga: mudrosti i razboritosti te o jakosti i strahu Božjemu:

Mudrost ima ona djevojka ili mladić koji uzimaju prava sredstava za postizanje pravoga cilja; koji tako rade, govore, žive da se ne će stidjeti svojih djela ni u trenutku svoje smrti.

Razboritost posjeduje ona djevojka ili mladić koji između više putova i načina zna izabrati onaj pravi koji će ih dovesti do pravoga zvanja bilo to kršćanska ženidba ili duhovno zvanje.

Jakošću je obdarena ona djevojka ili onaj mladić koji mogu učiniti nešto loše, ali se odriču zloće i ružnoće, zato jer su jaki. A učiniti takvo nešto loše, jest slabost, grijeh.

Strah je Božji dar u kojem se vjernik, i mladi i stari, boji uvrijediti Boga kršeći njegov zakon. Boga se boji tko njegove zapovijedi poštuje i obdržava cijelog svog života.

Biskup je sve ove darove našao u životu Sluge Božjega Petra Barbarića iz Klobuka, koji je prvo-

pričešćen u svojoj sedmoj godini života 1881., a do nekoliko mjeseci i krizman, prema tadašnjem crkvenom običaju. Ali s tim darovima koje je primio u sakramentu sv. krizme Petar je svojski surađivao i razvijao kroza svoj život i kao pučkoškolac u Veljacima i kao pomoćnik u jednoj trgovini u Vitini i kao sjemeništarač Mostarsko-duvanjske biskupije u Travniku (1889.-1897.), do smrti na Veliki četvrtak 1897. Tri dana prije smrti položio je jednostavne zavjete Družbe Isusove. On je rastao u krjeposti i mudrosti i pred Bogom i pred ljudima. Zato je papa Franjo 18. ožujka ove godine odobrio dekret o njegovim "junačkim krjepostima", nakon čega ga možemo zvati Časni Sluga Božji.

Obred je krizme počeo obnovom krsnim obećanja. Najprije odricanje od sotone i njegova sjaja i zavodjenja, a onda jačim glasom izražavanje vjere u Boga Oca, Sina i Duha Svetoga: "Vjerujete li u Duha Svetoga, Gospodina i Životvorca, koji se, kao i apostolima na dan Pedesetnice, sakramentom potvrde na poseban način danas daje i vama?" - VJERUJEMO! Ako ovako ovi krizmanici budu hrabro živjeli kako su glasno i obećali, ne će biti boljih vjernika od njih u Čapljini!

U vrijeme krizme biskup je tud i tamo kojega krizmanika upitao da vidi kako je pratio nagovor. Dobro.

Molitve vjernika predmolile su Mara, Božana i Ana Marija, a puk odgovarao.

Na kraju sv. Mise kratka župnikova zahvala Bogu i svima koji su na bilo kojoj način pridonijeli pripremi i izvedbi ove svečane i radosne sv. krizme. Biskup je podijelio uskrсни blagoslov a potom se su ga krizmanici pozvali da im se pridruži fotografiji - "za trajnu uspomenu".

U župnoj dvorani domaćin je priredio čašćenje, a svećeničkoj skupini pridružili su se i don Vinko iz Dračeva, don Gordan s Domanovića, don Marko i don Ante iz Aladinića, razgovarajući o raznim temama pastoralnoga i svećeničkoga karaktera.

AKO SE SVJETOVATI NE DAŠ, POMOĆI TI NE ZNAM!

Gradnići, 11. travnja 2015. - U Gradničima krizmanika u dva razreda, osmom osnovne i prvom srednjih škola

- 2009. godine: 38;
- 2011. godine: 36;
- 2013. godine: 31, a

ove godine, na Vazmenu subotu: 24. Stalni i nagli pad. Uskrsli Kriste, životnog nam dara podaj!

Novi župnik fra Ferdo Boban pripremao je kandidate za sv. krizmu od kojih je osam krizmanika i dvostruko više krizmanica. Ispitanike je u Velikim tjednu u ime Ordinarijata provjeravao don Tomislav, kao što to čini i na drugim župama.

Iako je bio radni dan, ova Velika subota, crkva je bila puna naroda a kor pun zбораša pod vodstvom Zdenka Vištice. Nepromjenljive dijelove pjevaju na latinskom kao u Sikstinskoj kapelici, a za druge dijelove uskrsne pjesme kao u Hercegovini. Zborаши svi iz Gradnića iz kuća oko crkve, veli zborovođa koji ne žali ni truda ni vremena da dođe s Humca i izvježba izabrane. Svaka čast i zborovođa i zborашима!

Jedna je djevojčica iz vlastite vjeronaučne bilježnice svojim riječima pročitala pozdrav biskupu Ratku.

- Koji si razred?
- Prvi srednje.
- Čestitam i zahvaljujem.

S biskupom su se u koncelecijaciji našli župnici, osim domaćega fra Ferde, također i dekan fra Mario Dodig iz Čerina, don Đuro Bender s Gradine i don Ivan Turudić s Ploča-Tepčića. Svečano sti se priključio i don Ljubo Planinić iz Kruševa.

Slijedila je kratka i srdačna dobrodošlica župnikova. Krizmanici su imali misna čitanja i molitve vjernika.

Biskup je u propovijedi najviše govorio o savjetu - daru Duha Svetoga. Savjet je pouka za podu-

zimanje neke odluke. Majka te savjetuje da nešto učiniš. Otac te savjetuje u izboru posla, škole, zvanja. Ako se radi o životnoj odluci, kao što je zvanje, onda je savjet predragocjen. Nitko ne zna dati bolji savjet od onoga tko te iskreno voli. A nitko te tako ne voli kao dragi Bog. On je već dao pravi savjet da slušamo njegove zapovijedi. Ako budemo hodili njegovim putovima, bit ćemo potpuni ljudi i pravi kršćani i sutra spašeni u nebu. Ako Duha Svetoga moliš za pravi savjet, to će ti Duh sigurno dati. A ako se svjetovati ne daš, pomoći ti ne znam.

Biskup je uzeo primjer Petra Hercegovca iz Klobuka, Časnoga Sluge Božjega, koji je poslušao savjet svoga dragog učitelja Tomislava Vuksana iz Veljaka i opredijelio se za put prema svećeništvu. Primljen je kao sjemeništarač Mostarsko-duvanjske biskupije u Travniku, gdje je učio osam godina, pohađao malu i veliku gimnaziju. Dva mjeseca prije velike mature, na Veliki četvrtak, 15. travnja 1897. preminuo je od sušice, na glasu svetosti. Da mu vrijedni učitelj Vuksan, bivši natporučnik Austrougarske monarhije, nije dao pravi savjet u pravi trenutak, Petar bi nestao u anonimnoj masi svoga vremena.

Dok je obred sv. krizme trajao, samo se čuo razgovor između biskupa i krizmanika u dijeljenju i primanju sedam svetih sakramenata, a biskup bi ponekad priupitao pokojega krizmanika ponešto iz života Sluge Božjega, na što su pojedinci spremno odgovarali.

Na kraju čestitka i zahvala koju je župnik uputio krizmanicima i svima koji su pripomogli u pripremi ove krizmene svečanosti.

Uskrsni blagoslov podijelio je biskup. Zatim obredno slikanje s krizmanicima i njihovim kumovima. I sa zborашима.

Župnik je svećenike velikodušno počastio u župnoj kući. Velika mu hvala!

ZA ŽIVOT NAM SNAGE DAJ!

Studenci, 11. travnja 2015. - U Studencima zakazana sv. krizma u Vazmenu subotu uvečer, a Prva sv. pričest sutradan, na Bijelu nedjelju. Uvijek ima po više obitelji koji imaju djece i za jedna i drugi sakrament, pa tako bude ne samo dvostruko slavlje u crkvi nego i u kući.

Don Ivo, župnik, i don Tomislav, kapelan, okupljali su na bližu tjednu pripravu pedeset i dvoje

krizmanika, iz dva razreda: osmoga osnovne i prvoga srednje škole. Krizmanici su s kumovima i roditeljima zauzeli župnu crkvu, a brojni se narod rasporedio u crkvenom dvorištu odakle prati ljetne Mise na oltaru pred crkvom. U koncelecijaciji su, osim domaćih dušobrižnika, još trojica domaćih svećenika: don Ivan Vukšić, don Ante Luburić i don Dražan Lauc, te don Tomislav Ljuban, a don

Tomislav Majić, studenački kapelan prije 50 godina, bio je vjernicima na raspolaganju za sv. Dvoje krizmanika iznijeli su pred biskupa i svoje iskrene mladenačke pozdrave i svježije cvijeće. Krizmanici su također uključeni u misna čitanja, molitve vjernika, prinošenje darova i zahvalu. Studenački zbor pod Ivanovim ravnanjem, spreman i uvježban kao i uvijek. Neka bude na slavu Božju!

Župnikov pozdrav i predstavljanje župe pred biskupom:

Oče biskupe!

Iskreno Vas i od srca pozdravljam danas u ovom našem hercegovačkom svetištu Presvetoga Srca Isusova u svoje osobno ime, u ime župnoga vikara don Tomislava, svih 52 krizmanika i krizmanica, njihovih roditelj i kumova, u ime svih naših 520 obitelji i 2.100 duša, u ime naših župnih zborova, naših starih i nemoćnih, Hrvatske katoličke mladeži Novo srce i njezinih 5 sekcija, naše djece, u ime 510 službenih članova Djela za duhovna zvanja i u ime sutrašnjih prvopričesnika kojih ove godine imamo 30.

Uputite nam danas svoju pastirsku riječ, ohrabrite nas u vjeri, potaknite nas na kvalitetnije sadržaje kršćanskoga katoličkog života. Premda nastojimo živjeti po Božjim zapovijedima, ipak:

- u ovoj bi se župi moglo bolje dolaziti k svetoj Misi*
- moglo bi se više ispovijedati i pričešćivati*
- moglo bi se više obiteljski moliti*
- moglo bi se više života dati*
- moglo bi se manje psovati; ne manje, nego nikako!*
- moglo bi se manje nedjeljom raditi*

Naime, u 6 posljednje godine imamo konstantno negativan prirodni priraštaj. Pretprošla 2013., bila je u tom smislu najgora, imali smo 33 umrlih i samo 11 rođenih, tri puta više umrlih nego rođenih, a i ova 2015. Do sada nije nimalo bolja: imamo 15 umrlih i 5 rođenih.

Preporučujemo Vam našu studenačku župu u molitve, preporučujemo je najprije Srcu Isusovu u njegovu bezgraničnu ljubav, kao i Blaženoj Djevici Mariji da je svojim zagovorom prati kako bi donosila bolje duhovne plodove. Duh Sveti neka našim krizmanicima i prvopričesnicima dadne duhovnu snagu za hrabro življenje i svjedočenje kršćanske vjere...

Biskup je u propovijedi govorio o darovima Duha Svetoga zadržavajući se malo više na daru savjeta, koji je mladeži toliko potreban, a do kojega nerijetki puno ne drže, jer žele svojom glavom razbijati životne zidove. Evo nam kvalificirana primjera kako se prima i daje savjet Duha Svetoga. Apostoli Petar i Ivan, nakon silaska Duha

Svetoga na njih i ostale apostole, odlaze u Hram na jutarnju molitvu. Vidi Petar pred hramskim vratima jednoga hroma na obje noge. U sebi osjeća glas da rekne tomu hromomu da se podigne. Petar poslušao unutarnji glas, savjet Duha, pa je onaj hromi pred Hramom na Petrove riječi skočio na zdrave noge. Imamo i jednoga suvremenog Petra, Slugu Božjega iz Klobuka, iz rodne obitelji Ante i Kate Barbarić. Roditelji su donijeli na ovaj svijet i u kršćanskom duhu odgojili pet sinova: Marka, Ivana, Franu, Petra i drugoga Petra, te četiri kćeri: Ivu, Oršolu, Ružu i Jelu. Bili su posve otvoreni Božjemu daru. Nisu se branili pred Božjim darom života ni kontracepcijom ni smanjivali začeca abortusima. što je začeto, neka se rodi! što se rodilo, neka se ljulja i raste! Molitva im je bila: Bože, za život nam snage daj! Komu je Bog dao život, naći će mu i rada i kruha za život. A i djeca će se snaći u domovini i u svijetu. Prvi Marko, koji je postao član Hercegovačke franjevačke kustodije odnosno provincije. Podnio je kao 70-godišnjak mučeništvo pod partizanskom zločinačkom rukom na Širokom Brijegu 1945. Ivan i Frano oženili se i ostali u kućnoj zadruzi. Petar, bistrouman kao i ostala djeca, po savjetu svoga učitelja Tomislava Vuksana uputio se 1889. u Travničko sjemenište, gdje je kao izvrstan maturant ove Mostarsko-duvanjske biskupije dva dana prije smrti položio jednostavne zavjete Družbe Isusove i preminuo na Veliki četvrtak 1897. Na glasu svetosti. O njemu je uglavnom dovršen svetostolički proces. Papa je već odobrio Dekret o njegovim herojskim krjepostima. Još se čeka odobrenje Dekreta o čudu, koje se već dogodilo i prošlo vatikanske procedure. Moglo bi i to Papino odobrenje biti uskoro. Eto iz kuće, iz te brojne katoličke obitelji, dvojica sinova - kandidati za oltar! A i roditelji su im bili čestiti i pravedni. Najbolji način da dođemo do pravoga savjeta jest molitva Duhu Božjemu. Ako Duha Svetoga moliš za pravi životni savjet, on ti to nikada ne će uskratiti!

Krizma je tekla u redu i tišini. Samo su se čuli molitveni obrasci biskupovi i krizmanikovi. Sakramentu je pristupilo i troje župljana iz Gruda. Za sv. Pričest krizmanici su dolazili kao iza sv. krizmu: pobožno, sklopljenih ruku kako i kažu crkveni propisi.

Sve je potrajalo sat i pol vremena. Pobožno, pozorno i sabrano. Fotografije pred crkvom na stepenicama, prije mraka.

Župnik je počastio biskupa i kolege svećenike u župnom dvoru.

PRIMATE DUHA SVETOGA!

Izbično, 12. travnja 2015. - Iako se župa Svetoga Josipa Radnika Izbično u Širokobriješkom dekanatu brojem vjernika uglavnom smanjuje, kao i tolike druge u Hercegovini, ipak župnik fra Franjo Mabić nastoji svake druge godine pripremiti krizmanike iz osmoga razreda osnovne škole i iz prvoga srednjih škola, kojima priključi i prvopričesnike te godine. Ove godine bilo je 5 krizmanika: dva dječaka i tri djevojčice, i 10 prvopričesnika: pet djevojčica i pet dječaka iz četvrtoga razreda osnovne škole. Oni su zauzeli prve klupe u crkvi. Svečaniye ih roditelji i obukli, u bjelinu, osobito prvopričesnice i prvopričesnike. A i jest Bijela nedjelja, Nedjelja Božanskoga milosrđa. Crkva je ispunjena vjernicima. Na koru zbor pjeva misne i uskrsne pjesme.

Biskupa Ratka nije pozdravio ni krizmanik ni prvopričesnik nego jedan hrabri prvašić, i to deklamacijom izgovorenom napamet. Biskup je zahvalio i malomu deklamatoru na pozdravu i župniku na srdačnoj dobrodošlici.

Nakon Evanđelja, koje je župnik pročitao, biskup je započeo propovijed s Isusovim ukazanjem apostolima, koji su bili zaključani u prostoriji u strahu od Židova. Ali Uskrsli je Isus slobodno ušao, jer za njega ne vrijede fizički zakoni kao za naše fizičko tijelo i materiju. Udahnuo je u apostole, i udijelio im Duha Svetoga govoreći: "Primate Duha Svetoga. Kojima oprostite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im" (Iv 20,22-23). Tada je Gospodin ustanovio sakrament sv. ispovijedi i ovlastio svoje učenike - apostole da opraštaju grijehe onima koji ih ispovijedaju i za njih se kaju, a da zadržavaju, tj. ne opraštaju onima koji se ne kaju ili imaju drugih smetnji za sakramentalno oproštenje. Prvopričesnici su se ovih dana prvi put ispovjedili u svome životu, priznali svoje neposlušnosti roditeljima, a ispovjedili su se i krizmanici i njihovi kumovi i roditelji. Bogu se najviše sviđamo kada se iskreno kajemo i kada tražimo njegovo Božansko milosrđe, koje danas na osobit način štujemo. U početku svake sv. Mise svećenik i biskup pozivaju vjernike na kajanje i sami se kaju zbog svih krivih misli, riječi i djela

učinjenih protiv Božjih zapovijedi i protiv bližnjega svoga. Tako prvopričesnici mogu danas čista srca prvi put primiti presvetu Euharistiju, a i krizmanici čiste duše primaju sakrament sv. krizme koji im postaje osobito plodonosan u životu.

Biskup je naveo primjer Časnoga Sluge Božjega Petra Barbarića, koji je primio prvu sv. Pričest također na Bijelu nedjelju, 24. travnja 1881., a sv. krizmu u četvrtak 28. srpnja iste 1881. godine. Petar je znao iskreno zamoliti oproštenje, ako nešto nije bilo u redu, i od svojih roditelja Ante i Kate, i od Ante Babića kod kojega je radio kao trgovački pomoćnik i od sjemenišnih poglavara u Travniku (1889.-1897.). Traženje i davanje oproštenja ulazi u bitne oznake našega kršćanskog života, jer kako mi jedni drugima praštamo, tako i Bog prašta nama: "Otpusti nama duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima svojim!"

Biskup je u trenutku sv. Pričestio najprije pričestio prvopričesnike a potom krizmanike.

Župnik je na kraju zahvalio svima koji su pripremili ovo svečano slavlje sv. sakramenata ispovijedi, Pričesti i krizme. A fotograf je svojim aparatom očuvao uspomenu na ovaj dvostruki sakramentalni događaj Bijele nedjelje u Izbičnu.

Dvije Dragice. Nakon ugodna razgovora za ručkom koji je župnik priredio, a i vrijedne majke današnjih slavljenika nesebično pridonijele, biskup je s tajnikom don Tomislavom pohodio grobove dviju Dragica Pavković iz Izbična, ni stotinjak metara od župne crkve:

- obje su Dragice bile uhićene na svetkovinu Svih Svetih 1. studenoga 1947.;

- obje su mućene na sve načine da otkriju imena svoje braće koja su se krila među škripima i po tome prozvani "škriparima";

- obje su čvrsto stajale u vjernosti braći ne izdajući ničijega imena;

- obje su strijeljane 12. prosinca iste 1947. godine. Podignut im je spomenik sa svim potrebnim podacima, obnovljen u lipnju 2012. godine, prigodom njihove 75. obljetnice mućenićke pogibije. Bog ih primio u vjećne dvore svoga beskrajnoga Milosrđa!

BOŽJE STRAHOPOŠTOVANJE!

Čitluk, 18. travnja 2015. - Župnik fra Miro Šego i župni vikar fra Danko Perutina pripremali su 85 kandidata za sv. krizmu iz prvoga razreda srednjih škola u Čitluku. Krizma je zakazana za subotu, 18. travnja u 10.00 sati. Jedan je krizmanik imao toga jutra smrtni slučaj u obitelji, pa će se on krizmati sljedećih dana u jednoj susjednoj župi, prema dogovoru župnikâ.

Uobičajen razgovijetan i srdačan pozdrav s cvijećem krizmanice i krizmanika prethodio je župnikovoj dobrodošlici biskupu Ratku. Crkva je ispunjena Božjim narodom, a kor članovima Župnoga zbora. U župnoj crkvi Krista Kralja pjeva se i moli, tumači i sluša. Poneki omanji bezazlenko šeta crkvom da osvoji malo više prostora i upozna nova lica koja nikada nije prije vidio. U konceleciji je nekoliko svećenika iz susjedstva Čitlukoga dekanata, s dekanom fra Dariom na čelu.

Propovijed je biskupova oslonjena na dnevno subotnje evanđeosko čitanje po sv. Ivanu (6,16-21), koji opisuje kako je Isus izbjegao da ga narodne mase ne zakralje u Kafarnaumu i koji se po noći ukazao apostolima na Tiberijadskome moru kako "hodi po vodi" približujući se njihovoj lađici. Oni ga odmah ne prepoznaše, nego se neobično prestrašise. Svi do jednoga. A Isus ih božanski osokoli: Ja sam! Ne bojte se! Riječ "Ne boj se", pogotovo kada izlazi iz Božjih usta, daje čovjeku snagu i neustrašivost. Takva hrabrost svladava sve ljudske strahove.

Arkandeo Gospodnji Gabriel kaže Djevici Mariji u Nazaretu: Ne boj se! Bog ima svoje velike naume s tobom. Bog je moćan sve tvoje sitne životne planove ugraditi u svoj veliki nedokučivi plan ako se dađeš voditi Božjim pozivom i poslušnošću Božjemu glasu. Marija je bila pozorna slušateljica Božjega glasa i vjerna služiteljica u njegovu nacrtu spasenja.

Isti arkandeo Gabriel javlja se i svetomu Josipu. I njega sokoli riječju: Ne boj se! Što je u Djevici začeto od Duha je Božjega. Djevičino je začće i čudesno i otajstveno. A ti si, Josipe, pozvan

biti i bdjeti uz njezino Dijete, Sina Božjega. Nema mjesta strahu ljudskomu, koliko god ti ne mogao dokučiti sav smisao Božjega pothvata.

Svako živo pokretno biće ima u sebi instinkt straha. Taj strah čuva čovjeka od raznih životnih opasnosti i od smrti, koliko je moguće.

A mi se ljudi nemamo razloga strašiti ako je uz nas Gospodin, i to uskrsli Gospodin, koji je pobijedio svaki grijeh, đavla i samu smrt. Oni koji se drže njegova puta i uputa, i oni će pobijediti samu smrt, uskrsnućem od mrtvih.

Krizmanici, govorimo o daru straha Božjega ili o strahopoštovanju. Jest taj dar na sedmom ili posljednjem mjestu, ali Sveto Pismo ima i onu veliku istinu: početak mudrosti jest strah Božji. Strahopoštovanje je prije zadobivanja mudrosti. Strahopoštovanje jest poseban dar, osjećaj i milost po kojoj iskazujemo posebno štovanje prema Bogu izbjegavajući i najmanju uvrjedu i nedostojno vladanje pred njim. Poštuješ li ti svoju majku? - Poštujem! I svoga oca? - I svoga oca! Dobro se čuvaš da ih ne uvrijediš. Ne samo zato da te pošteno ne istuku zbog tvoga nepristojna ponašanja, nego zato što roditelji zaslužuju sve poštovanje svoje djece. Prenosi sada ovo strahopoštovanje na Boga odlučujući da ga nikada nijednom riječju ne ćeš uvrijediti, nijednim djelom ne ćeš njegovu svetu zapovijed prekršiti, od prve do desete. Onoliko smo Božji koliko imamo strahopoštovanja pred Bogom i njegovim svetim zakonom.

Sveta je Misa s krizmom, s darovima na prikazanju i sa sv. Pričešću protekla u redu i sabranosti. Na kraju Misnoga slavlja troje je krizmanika uz riječi zahvalnosti predalo biskupu košaru svega obilja, kao kada se donesu plodovi za blagoslov na Veliku subotu.

Biskup je zahvalio krizmanicima na njihovu daru i zaželio im Božji blagoslov kroz život uz riječi: Bog se boj i ništa se ne boj!

Zahvalio je i župniku na njegovu plemenitu gostoprimstvu u župnome dvoru.

MLADI, NE ISPLATI SE ŠVERCATI!

Tihaljina, 18. travnja 2015. - Generalni vikar don Željko Majić, u dogovoru sa župnikom fra Branimirom Musom, 28. ožujka 2015., obavio je pregled matica i drugih knjiga u župi Bezgrješnoga Začeca Blažene Djevice Marije u Tihaljini, Grudski dekanat. Nakon vizitacije ispitao je i krizmanike, kojih ove godine ima 38. Krizmanike su pripremali u stjecanju potrebna znanja iz priručnika "Primi pečat dara Duha Svetoga" (Mostar, 2014., šesto izdanje), župnik fra Branimir i vjeroučiteljica gospođa Mirela Prskalo. Među pripravnici za sv. krizmu bio je određen broj ministranata kao i onih koji uzimaju aktivna udjela u liturgijsko-karitativnom životu župe. Upravo iz toga razloga, a i zbog pokazana znanja - u rasponu od prolaznosti na osnovi znanja osnovnih članaka vjere ili "kolinaca" do vrlo dobra znanja - svi su pripušteni sakramentu sv. krizme, u subotu 18. travnja. Biskup je Ratko došao iz Čitluka i u župnom uredu potpisao župne matice i ostale knjige računa, urudžbenoga zapisnika, milostinja, zavjeta, sv. Misa, župnu kroniku.

Prostrana tihaljska crkva koju je župnik obnovio (posveta je bila 7. prosinca 2014.) bila je puna vjernika ne samo iz obitelji koje imaju ovogodišnje krizmanike nego i iz cijele župe. Oltar su sestre franjevke uresile cvijećem i sedmerostrukim svetoduhovskim darom jezika, odnosno mudrošću, razborom, savjetom, znanjem, jakošću, pobožnošću i strahom Božjim.

Zvona su zazvonila. Četiri su sata poslije podne. Čak 18 ministranata u povorci ide na glavna vrata.

Biskupa, prije samoga župnika, pozdravili krizmanici iz prvoga i drugoga razreda srednjih škola. Ta bi njihova dob bila najprikladnija za primanje sv. krizme u svim našim župama u ovom našem vremenu, da se barem malo sjećaju toga jedinstvenog dana u životu. Fra Branimir u svojoj dobrodošlici kratak i srdačan. Župni zbor s lijeve strane oltara gledano prema glavnom izlazu savjesno se drži pravila da se nepromjenjivi pijevni dijelovi sv. Mise ne mijenjaju i ne nadomještaju drugim pjesmama, pa ni uskrsnim. Krizmanici su uposleni u biblijskim čitanjima, u molitvama

vjernika, u konačnoj zahvali svima koji su ih dopratili do sv. krizme i mole da ih se i dalje prati.

Biskup je u propovijedi osobito naglasio mladima opsluživanje Sedme i Osme Božje zapovijedi: Ne ukradi! i Ne laži! Mladi su pozvani svakodnevno se vježbati u krjepostima poštovanja tuđe imovine i tuđega dobra glasa kao i poštovanja istine kojoj smo svi podređeni. Laž nas upropaštava, a istina oslobađa. Laž dolazi od zloduha, a istina o Duha Svetoga. Srednjoškolci su u svakoj školi u svakodnevnoj napasti služiti se takozvanim švercom, pa time udaraju na obje spomenute Božje zapovijedi. Svatko ima pravo i dužnost biti ocijenjen prema vlastitim zaslugama, učenju i trudu. Prepisivanje i laganje prije ili kasnije skoči na nos. Zar ti ništa ne kaže činjenica da i ministri i predsjednici u svijetu padaju zbog plagijata! Mladi, čeka vas život da pokažete kako ste se kroz srednju školu istinski trudili u svome učenju i stjecanju potrebna znanja!

Propovjednik je iznio pred srednjoškolce njihova zemljaka Petra Barbarića, Časnoga Slugu Božjega, koji je znao čitav razred u Travniku u gimnaziji (1889.-1897.) pozvati na pošten pristup učenju, da se učenici ne služe "kontrolnim zadacima" ako su ih se dočepali na nečastan način. Časni Sluga Božji preminuo je ne samo na dobru glasu, nego upravo na glasu svetosti. Zato mu je Sveti Otac i mogao prošloga mjeseca odobriti Dekret o "herojskim krjepostima" otvarajući mu put prema skorašnjoj beatifikaciji. Hvala Bogu na njegovu daru!

Susjedni župnici - fra Robert iz Klobuka, don Stjepan iz Raskrižja, fra Tomislav iz Ružića - došli su župniku fra Branimiru, dekanu, čestitati na svečanosti, a on ih je počastio bratskom večerom. Biskup je zahvalio domaćinu na čašćenju i svim župnicima na ugodnu razgovoru.

Prije odlaska iz Tihaljine biskup je pozdravio sestre franjevke Mostarske provincije Svete Obitelji, koje pastoralno djeluju u župi Tihaljini i zahvalio im na njihovu vjeroučiteljskom, karitativnom i svakom drugom kršćanskom djelu.

BIT ĆETE MI SVJEDOCI!

Blagaj-Buna, 19. travnja 2015. - Župni ured na Buni prijavili su se prošle jeseni svi kandidati iz župe za sv. krizmu ove školske godine za vjeronauk. Poučavao ih je župnik don Nikola Menalo, a pomagao mu đakon don Marin Skender. Ispitao ih je iz vjeronaučna znanja don Tomislav Ljuban i našao ih prikladnima.

Sv. Misa s krizmom zakazana je u Treću nedjelju uskrсну, 19. travnja, u 11.00 sati. Krizmanici su se poredali, obučeni u duge krizmeničke haljine. Polaze ispred glavnih vrata župnoga stana s ministrantima. Nema puno koncelebranata, jer svećenici imaju u svojim župama pučke sv. Mise. Ali je kasnije pristigao veći broj svećenika od Stoca do Mostara da izraze čestitke župniku i krizmanicima. Crkva je puna vjernika, ima ih i pred crkvom, iako vjetar nemilice briše. Ostao je nepopunjen mali koridor kroz crkvu, a nekoliko je trogodišnjaka shvatilo da je to pripremljeno za njihovu utrku i veselje. Pjevači su s drugim mladima na koru. Glasovima prate da sve bude što na veću slavu Božju i na radost krizmanika, kumova i njihovih obitelji.

Neki izabrani krizmanici nalaze se pred oltarom. A izabrani su na kocku od svojih vršnjaka u školi, kao apostol Matija. Oni pozdravljaju i biskupa i roditelje i kumove, zahvaljuju i mole da se za njih molimo i da ih pratimo na njihovu putu. Potom nekoliko pripremljenih riječi izgovara župnik don Nikola:

... Pred nama u krizmaničkim haljinama stoji 36 krizmanika: 19 dječaka i 17 djevojčica, koji su se kroz djetinjstvo i osmoljetku pripremali za ovaj važan događaj u njihovu životu kada će osnaženi Trećom Božanskom Osobom, Duhom Svetim, krenuti u zreliju fazu življenja. Sada su im najpotrebniji darovi Duha Svetoga, od mudrosti do strahopoštovanja prema Bogu.

Oče biskupe, predstavljam Vam 36 mladića i djevojaka. Kada bismo o svakome pojedinačno govorili, bilo bi to 36 knjiga, koje su se tek počele pisati i čije će životne stranice biti ispisane lijepim i manje lijepim životnim pričama. Danas je u njihovom životu otvorena jedna nova stranica, koja je bijela i čista, na koju će se ispisati svaka riječ upućena od nasljednika apostola do poticaja bližnjih i kumova. Na tu će životnu stranicu stati mnoštvo riječi i slika. Vi im, oče biskupe, svojim pastirskim, brižljivim, rječnikom ispišite nezaboravne trenutke s današnjega slavlja, a vi, dragi roditelji i kumovi, dodajte kolor koji će obilježiti današnji dan.

Predstavljajući vam ovogodišnje krizmanike mogu samo Bogu zahvaliti na svakom trenutku provedenu s njima, na svakoj riječi upućenoj mladim ljudima, na njihovu angažmanu u župnoj zajednici kroz pjesmu, molitvu, sudjelovanje u životu ove župe i na njihovu nesebičnu darivanju za rast župne zajednice.

Neka vas Duh Sveti ravna i upravlja u mladenačkim danima punim elana i radosti, neka vam Presveto Trojstvo podari obilje blagoslova da biste ostali zdrava i mlada duha te drugima bili svjedoci uskrsloga Krista koji nas potiče na zajedništvo i ljubav.

Oče biskupe, dok Vam predstavljam ovogodišnje krizmanike, preporučujem ih u Vaše molitve na početku misnoga i krizmenoga slavlja u koje ćete nas uvesti. Dobro nam došli!

Biblijska su čitanja pridržana krizmanicima kao i molitve vjernika. Vjernici složno odgovaraju na zazive.

Biskup počinje propovijed pitajući krizmanike po kojem je Svecu bilo Evanđelje. Neki dočekaše: po sv. Luki (24,35-48). A znate li koja je posljednja rečenica u današnjem evanđeoskom odlomku? Bolje su znali početak nego svršetak Evanđelja: "Bit ćete mi svjedoci!" Tako je uskrsli Isus rekao svojim učenicima. Tako Isus kaže i nama danas. Pa ćemo malo o toj Isusovoj rečenici.

Svjedok je ona osoba koja je očima vidjela, ušima čula i srcem osjetila da se nešto dogodilo u njezinoj nazočnosti. I ta osoba može biti na bilo kojem sudu svjedok toga događaja, iz prve ruke. Mi ne možemo biti svjedoci očevidci Isusova ukazanja na Tiberijadskome jezeru, to su samo Apostoli. Ali možemo biti svjedoci vjere da je Isus mučen, umro i da je treći dan uskrsnuo prema Svetom Pismu. Mi možemo biti svjedoci vjere njegova nauka, njegovih sakramenata i njegovih zapovijedi. Isus nije rekao samo Apostolima da će oni biti svjedoci, nego svim svojim sljedbenicima, kršćanima, od njegova vremena do naših dana i do Sudnjega dana.

Isus je krunski svjedok Oca nebeskoga, njegove ljubavi, milosrđa i dobrote. On je prema istom svetopiscu Luki rekao Apostolima: "Primit ćete snagu Duha Svetoga, koji će sići na vas, i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svojoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje" (Dj 1,8). Ovdje je Isus spomenuo četiri mjesta ili dijela svijeta gdje će Apostoli, a i mi za njima - opet u vjeri - biti svjedoci njegove Smrti i Uskrsnuća. Tko će nam

dati snage za to? - Duh Sveti. On će sići danas na vas sa svojim darovima, a jedan je od tih darova upravo jakost, snaga, odvažnost.

Vi krizmanici danas primete sedam darova Duha Svetoga. To je isti onaj Duh koji je sišao nad Blaženu Djevicu Mariju i Apostole u Jeruzalemu. Isti oni darovi koje su Apostoli primili pečatom Duha Božjega. Ne primaju se ti darovi u svakoga jednako. Ovisi o želji, o otvorenosti, o suradnji, o molitvi. Što tko više s Duhom Svetim surađuje, pokoravajući se njegovim zakonima, to će biti snažniji i odlučniji u svjedočenju Isusa Krista.

Isus od nas očekuje da budemo najprije svjedoci u vlastitoj kući. Da se pokoravamo, slušamo svoje roditelje koji nam dobro žele. Nitko nam na ovome svijetu ne želi toliko uspjeha da izađemo na pravi put, put sreće i dobra, kao naši roditelji.

Isus očekuje da budemo svjedoci u svome kraju, u svojoj župi, u ovoj Hercegovini, u hrvatskom narodu.

Isus jednako očekuje da budemo njegovi svjedoci i u sredini koja njemu nije prijateljska, koja je "samarijska", i koja mu treba postati prijateljska. Po nama.

Konačno, trebamo biti svjedoci "do kraja zemlje". Vidite li svoga prijašnjega župnika, don Bernarda, koji je otišao u Tanzaniju svjedočiti

pred onim narodom vjeru u Kristovo i naše uskrsnuće. Neka Gospodin udijeli mudrosti i snage svim misionarima svijeta u njihovu životu i u životu njihovih zajednica.

Biskup je naveo konkretan primjer - Slugu Božjega Petra Barbarića - koji se pokazao istinskim svjedokom i u brojnoj obitelji u Klobuku, i u školi u Veljacima, i na poslu kao trgovački pomoćnik u Vitini, i kao gimnazijalac i sjemeništarač naše Mostarsko-duvanjske biskupije u Travniku. Svjedok do smrti pred maturu 1897. godine.

Nakon što su s obzirom na odreknuće od sotonskoga sjaja i njegova zavođenja glasno izgovorili svoj životni "Odričem", a još glasnije svoj "Vjerujem" u Presveto Trojstvo, u Bogorodicu Mariju, i svetu Crkvu Katoličku, kandidati su pristupali pojedinačno pred krizmatelja, izrekli svoj "Amen" u zajedništvu mira otvorena čela na koje im je biskup utisnuo pečat svetih darova.

Na kraja sv. Mise župnikova srdačna zahvala i biskupov svečani blagoslov.

Iz župne crkve radosno se raspoloženje krizmanika prenijelo u njihove obitelji koje su željele počastiti svoju djecu na dostojan način, a župnik svoje kolege u župnom dvoru. Hvala Trojstvenomu Bogu na sedmerostrukomu Duhovu daru!

MLADI, ŽETVA JE VELIKA...

Dračevo, 25. travnja 2015. - Sve od 2000. godine podjeljuje se sakrament sv. krizme kandidatima iz čeljevske i dračevske župe zajedno i naizmjenično, tj. jedne godine u Čeljevu a druge u Dračevu. I to ide složeno i skladno. Ove godine pripala je vanjska organizacija dračevskom župniku don Vinku Ragužu. Iz dračevske župe Uznesenja Blažene Djevice Marije bilo je dvadeset i četvero pripravnika, a iz čeljevske župe Presvetoga Srca Isusova trideset i petero. Svi iz osmoga razreda, i to je razina ispod koje se nitko ne pripušta sv. krizmi u ovim hercegovačkim biskupijama. Učenici dobro pripremljeni, inspekcijski provjereni i sabrali se sa svojim kumovima, roditeljima i ostalim obiteljskim članovima i uzvanicima u župnu crkvu 25. travnja u 11.00 sati. Zbor malen, ali uvežban.

Uobičajen pozdrav jedne krizmanice i dobrodošlica župnika don Vinka. Evanđelje je pročitao don Velimir Tomić, misionar u Tanzaniji.

Biskup je u propovijedi govorio o Isusu Dobrom Pastiru, i o sv. Marku, današnjem svečaru.

- Danas je uočnica Dobroga Pastira. Isus je sam sebe nazvao Pastirom, i to Dobrim, pokazujući u čemu je ta Dobrota: On poznaje svoje ovce. One slušaju njegov glas. One idu za njim. On ih izvodi na nove pašnjake, na izvore bistre vode. On ih ne samo hrani nego i brani ako ih napadne neprijatelj, vuk. On nije najamnik. On je spreman dati život svoj za ovce svoje. Nema veće ljubavi od te, dati život svoj za svoje prijatelje. Ali Isus je uskrsnuo i uzašao na nebo. A ostavio je na zemlji svoje apostole - napose Prvaka Petra - na kojima je utemeljio Crkvu svoju i zadao im zadaću: "Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenju", kao što u današnjem Evanđelju čusmo (Mk 16,15).

- Jedan od Isusovih sljedbenika, iako ne izabrani apostol, bio je i Marko, evanđelist. Vjerojatno je u kući njegove majke Marije, Barnabine sestre (Kol 4,10), bila Isusova Posljednja večera s apostolima. Na toj je Večeri bio kao poslužitelj i Marko. Možda je on donio lavor i ručnik da Isus

opere noge apostolima. Kada je završila Večera, Isus se uputio na Maslinsku goru na molitvu. Marko je iz radoznalosti pošao za Isusom i za apostolima. Kada su Isusa uhitili, Marko je pobjegao, da i njega ne uhite, kao što i sam to opisuje, ne oslovljavajući "mladića" vlastitim imenom (Mk 14,51), ali svi se tumači slažu da bi to mogao biti on glavom.

On je najprije pošao zajedno sa svojim ujakom Barnabom i apostolom Pavlom na njihovo Prvo misijsko putovanje, oko 45. godine nakon Krista, ali je od puta samovoljno odustao. Umorio se. Zaželio se Jeruzalema. Kasnije se prijavio u Petrovu službu. Bio mu je tajnik. I napisao Evanđelje prema Petrovu propovijedanju. A i Pavao ga je poslije tražio da dođe u Rim (2 Tim 4,11).

Biskup je nekim suvremenim primjerima osvjetljavao svećeničko i redovničko zvanje, koje se krije u tolikim mladim srcima, ali se uvijek ne

očituje jer naiđu na zapreke. Zato je potrebna naša molitva da Gospodin pokaže koga je pozvao u žetvu svoju. I da se takvi pozvanici spremno odazovu.

Pod sv. krizmom nije bilo pjesme, po običaju. Zamoljeni su roditelji neka se mole kada čuju ime i glas svoga djeteta, neka ga Duh Sveti po ravnu putu vodi kroza život.

Najprije su na red došli dračevski krizmanici, pa čeljevski. Sve teklo uredno i sabrano.

Na sv. pričest jednako tako uredno i sabrano, samo u dva krizmenička reda, a pričešćivala su dvojica župnika, don Vinko i don Blaž.

Biskup je prije blagoslova zahvalio župnicima koji su sustavno pripremali krizmanike kroz cijelu školsku godinu.

Nakon misnoga i krizmenoga slavlja župnik je počastio biskupa i kolege svećenike u župnoj dvorani.

PRVA KRIZMA U NOVOPOSVEĆENOJ CRKVI

Mostar - Cim, 25. travnja 2015. - Na blagdan sv. Marka, evanđelista, u subotu 25. travnja, mostarsko-duvanjski biskup Ratko predvodio je svečano misno slavlje u crkvi Dobroga Pastira u 18.00 sati, u povodu župne svetkovine jedne od sedam mostarskih župa u Cimu i podijelio sakrament svete potvrde mladima iz te župe i iz susjedne župe sv. Luke u Ilićima, koji su se prijavili za taj sakrament i aktivno pripremali od rujna prošle godine pod vodstvom župnika don Ivana Perića. Kandidati su učenici prvoga razreda srednjih škola u Mostaru.

Priprava je započela početkom školske godine s jednim satom tjedno, a od siječnju uveden je i drugi sat župnih kateheza kako bi se krizmanici što bolje upoznali s darovima Duha Svetoga koje primaju u sakramentu sv. krizme, te kako bi odgovorno i ozbiljno proživljavali svoja krsna obećanja. Na poukama bila su 64 kandidata, od toga ih je sedmero zaželjelo biti krizmano u susjednim Gorancima, a dvoje ih se priključilo iz grudske župe. Svega 59.

Uz to je za krizmanike, kao i za ostale vjernike, upriličena trodnevna duhovna priprava koju je predvodio don Ivan Štironja, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela iz Sarajeva. Prvu je večer, uza svetu Misu i propovijed, održano razmatranje za mladež o životnim olujama koje su svakodnevnica na moru života; drugu večer o odgovornoj sreći i radosnu miru u sakramental-

noj ženidbenoj luci, dok je treću večer bilo razmatranje na temelju susreta Isusa i Samaritanke na Jakovljevu zdencu, što je poziv svakomu vjerniku da nadiđe svoje navike i običaje te u vjeri susretne Isusa koji daje život vječni. To je ujedno bila i priprava za sakramentalnu svetu ispovijed. Sve tri večeri duhovne obnove krizmanici su bili prisutni, pozorno slušali pouke i sudjelovali molitvom i pjesmom.

Novosagrađena crkva, posvećena u Došašću prošle godine, koja još uvijek miriše svježinom, na dan je krizme primila 59 krizmanika, njihove kumove, roditelje, brojnu rodbinu i prijatelje, kao i ostale župljane koji su došli sudjelovati u tom dvostrukom župnom slavlju. Mnoštvo vjernika, preko tisuću duša, ispunilo je slobodan prostor između klupa, kao i sam kor i ispod kora do posljednjega mjesta, te svi pobožno sudjelovali molitvom i pjesmom.

Uza župnika don Ivana Perića i voditelja duhovne obnove don Ivana Štironje s biskupom su koncelebrirali don Radoslav Zovko, bolnički kapelan; don Ante Komadina, ravnatelj Biskupijskoga caritasa, rodом iz Cima; i don Tomislav Ljuban.

Na početku Misnoga slavlja između krizmanika istupili su djevojka i mladić, kandidati za krizmu, koji su pozdravili biskupa "u ime krizmanika župa sv. Marka u Cimu i sv. Luke u Ilićima" i izrazili "čast i radost da smo prva generacija krizmanika

u novosagrađenoj župnoj crkvi Dobroga Pastira". I uručili biskupu veliku sliku nove cimljanske crkve, koja je svojevrsna "živa bazilika" umjesto one zaboravljene bazilike, prvoklasna spomenika kulture, iz VI. stoljeća. Misna čitanja i molitvu vjernika pročitali su krizmanici i krizmanice.

Župni zbor, uz pratnju tamburaškoga sastava, dao je svoj poseban prilog i skladan ton tomu svećanu duhovskom danu i euharistijskomu daru.

Biskup je Ratko u svojoj propovijedi, odmah na početku, najavio razmišljanje o daru pobožnosti, jednomu od sedam darova Duha Svetoga,

naglašavajući da je pobožnost kudikamo više od "sklopljenih ruku"; to obuhvaća cio život kako Bog zapovijeda. I najavio da će na kraju krizmanicima darovati knjigu "Znamenita imena iz apostolskih vremena", gdje je prikazan život sv. Marka, evanđelista.

Na kraju Mise župnik je zahvalio svima koji su pridonijeli organiziranju svetoga Misnog slavlja, napose pjevačima i sviračima, čestitao krizmanicima, njihovim kumovima i obiteljima te zaželio blagoslovljeno druženje za obiteljskim stolom gdje je slavlje nastavljeno.

Biskupova propovijed

Pobožan je onaj koji nikada ne gubi iz vida da će biti suđen na Božjem sudu za sve svoje riječi, želje, misli i djela. I zato se u ovozemnom životu ponaša religiozno, po-božno, po-Bož-jim zapovjedima, sukladno Božjemu planu.

Čovjek se pravom pobožnošću suobličuje Bogu, zna, misli i govori po-Božju, radi po-Božju, stoga životno po-božan, a ne živi kao ne-zna-božac ili bez-božac! Primijenimo to na pojedine Božje zapovijedi:

Bog jedini. Pobožan dakle nikada ne stavlja na Prijestolje Božje ni sebe, ni drugoga čovjeka, nego samo Boga. I dobro zna da je Prva Božja zapovijed na prvome mjestu! I da je nedotaknjiva i nezamjenjiva: *Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemoj imati drugih bogova uza me!*

Ime. Možda se rijetko gdje u životu vidi takav izraz pobožnosti kao na jeziku, organu naše komunikacije. Tako, ako tko misli da štuje Boga, a ne obuzdava jezika svoga, njegova je pobožnost bez ikakve vrijednosti (*Jak 1,26*). Onaj tko se, ne daj Bože, ruga Bogu i blati i uzalud izgovara njegovo sveto Ime, protiv Druge Božje zapovijedi, taj je pravi bez-božac! Po-božna duša dobro pazi da iz njezinih usta nikakva zla riječ ne izađe: *Ne izusti imena Gospodina Boga uzalud.*

Nedjelja - Misa. Onaj koji je došao u crkvu i negdje na koru ili u dnu crkve za vrijeme cijele sv. Mise zadirkuje druge, dobacuje besmislice, komentira riječi s oltara, osobito iz propovijedi, pa vidiš i sam da to nije po-božan mladić, nego bez-božnik, koji ne slavi Dana Gospodnjega: *Svetkuj Dan Gospodnji.*

Roditelji. Onaj koji ismijava svoje roditelje kao zamjenike Božje u ljudskom i vjerskom odgoju, i ruga im se zato što mu govore i stalno "tuku luk na glavi" o koristi zdrave životne pobožnosti, o pošto-

vanju svih Deset Božjih zapovijedi, o potrebi svete ispovijedi, o nedjeljnoj dužnosti, taj živi i radi bez-božno ili protu-božno: *Poštuj oca svoga i majku svoju da dugo živiš i da ti bude dobro na zemlji.* Tu je čak dodana i nagrada već ovdje na zemlji!

Život. Onaj koji ne poštuje dara života od začetka do svršetka, učeći i čineći zločinačke pobačaje i eutanazije, taj je udario na temeljni Božji zakon, a ne samo protiv Pete Božje zapovijedi: *Ne ubij* ni činom, ni mišlju, ni željom.

Tjelesnost. Onaj koji ne poštuje ni svoga ni tuđega tijela, cjelovito, nego zloupotrebljava i svoju i tuđu tjelesnost, taj je bezbožac i zlikovac, pobunjenik protiv Šeste i Devete Božje zapovijedi: *Ne sagriješ bludno, Ne poželi tuđega ženidbenog druga!*

Imovina. Tko gazi tuđe vlasništvo i krade, taj nema Božje misli u sebi. Tko poštuje tuđu imovinu, tuđe stvari, taj živi po-Bož-joj zapovijedi, sedmo: *Ne ukradi.*

Istina. Tko laže tako da drugomu škodi i za ovaj i za drugi svijet, taj je sličan ocu laži, a ne Bogu istine: *Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga!*

Pobožnost obuhvaća i uključuje suzbijanje svih sedam glavnih poriva i njegovanje svih sedam darova Duha Božjega. Danas primaš te darove da s njima surađuješ i da se na tebi vidi da si se bitno promijenio.

Ako si do sada psovao, od danas nemoj više psovati.

Ako do sada nisi išao redovito na sv. Misu, od sada idi i ponašaj se pobožno, kako Bog zapovijeda.

Ako si do sada roditelje vrijeđao i ne slušao, od sada ih poštuj i slušaj!

Ako si do sada govorio i činio nepristojne stvari, od sada nemoj činiti bezobrazluke.

Ako si krao, od sad više ne kradi.

Ako si lagao, više ne laži.

DUH DAJE DAR JAKOSTI

Humac, 26. travnja 2015. - Na Četvrtu nedjelju uskrsnu, nakon liturgijske reforme 1970. nazvanu "Dobroga Pastira", biskup je Ratko predvodio Misno slavlje u crkvi sv. Ante na Humcu i podijelio sakrament svete potvrde mladima kojih je bilo preko 200, točnije: iz same župe 201 i troje iz Čapljine. Svi su polaznici prvoga razreda srednjih škola. Krizmanike je kroz školsku godinu pripremao župni vikar fa Goran Azinović. Župnik je, kao i prijašnjih godina, pripremio prikladnu knjižicu pod naslovom: *Sveta Krizma*, Humac, 26. travnja 2015., s imenima svih krizmanika, s pozdravima i zahvalama bilo krizmanika bilo samoga župnika. Trideset i dvije stranice teksta s više crteža i slika. Na ovu nedjelju Dobroga Pastira slavi se i *Svjetski dan molitve za duhovna zvanja*.

Predivan dan. Krizmanici su na znak zvona u 10.00 sati s kumovima pošli ispred franjevačkoga samostana na glavna crkvena vrata, dok je u crkvi odjekivala pjesma župnoga zbora pod vodstvom s. Slavice i sviranjem glazbenika Zdenka.

U početku je jedna krizmanica pred oltarom u svome pozdravu istaknula: "Svjesni smo da od našega života ne će biti ništa ako ga ne budemo gradili na čvrstim temeljima. Potrebna nam je jaka 'sila odozgor', sila Duha Svetoga". Zatim su četiri krizmanice i tri krizmanika obrazložili što se prima u darovima Duha Svetoga.

Župnik je u svojoj pozdravnoj riječi naglasio: "Danas je naša župna zajednica radosna, jer su pred nama mladi kršćani koji će pred Crkvom, pred zajednicom vjernika, potvrditi svoju vjeru i primiti pečat dar Duha Svetoga... Ovaj dan želimo ugraditi u svoj vjerski rast i vjersku zrelost i odgovornost". Biblijska su čitanja pripala krizmanicima, a gvardijan fra Velimir pročitao je Evanđelje Dobroga Pastira (Iv 10,11-18).

Biskup je u propovijedi tumačio karakteristike Dobroga Pastira kako ga opisuje sv. Ivan, apostol i evanđelist: poznaje svoje vjerno stado, hrani ga, napaja, brani do smrti. Spreman je dati svoj život za ovce svoje. I dao je. On i kroza svu povijest poziva one koji žele ići stopama Dobroga Pastira, pokazati se jakima u vjeri i u kršćanskom zvanju.

Propovjednik je naveo dva primjera osobite duhovne jakosti kojom su dvojica mladića, Her-

cegovaca, bila obdarena pečatom Duha Svetoga i stavio ih mladima pred oči kao uzore u životu.

Prvi je **Marko Milanović**, iz Kruševa kod Stoca, koji je u svojoj 22. godini života, 30. travnja 1859., dao svoj život za svoju katoličku vjeru na Morinama, iznad Nevesinja. Nije se htio odreći svoje pradjedovske katoličke vjere ni pred kakvim prijetnjama, pa ni pred prijetnjom smrti. Radije umrijeti nego se vjere odreći.

Drugi je **Petar Barbarić** iz Klobuka koji je, po naravi talentiran, pokazao veliku marljivost i ljubav prema svećeničkom zvanju. Uvijek pošten i čestit, i tomu je učio i druge, cio svoj gimnazijski razred. Preminuo je 15. travnja 1897. u svojoj 23. godini života. Nikakvo čudo da je papa Franjo prošloga mjeseca, 18. ožujka, odobrio dekret o "herojskim krjepostima" - *jakosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti* - toga vrlog mladića, gimnazijalca i sjemeništara.

On su primili sv. krizmu, prvi 1856., a drugi 1881. godine. I darovi su se u njima posve primili, a oni svojski surađivali s Duhom Božjim. Jedan laik, drugi pripravnik na svećeništvo. Biskup je posebno izrazio zadovoljstvo što su među krizmanicima i dvojica sjemeništara, jedan za Hercegovačku franjevačku provinciju u sjemeništu u Visokom, a drugi za Mostarsko-duvanjske biskupiju u sjemeništu u Travniku.

Prostrana crkva odjekivala je mladenačkim glasovima odreknuća od sotone i njegova zavodljiva sjaja i od naglašena prijanjanja uz vjeru u Boga Oca, Sina, Duha Svetoga i Crkvu njegovu. Pod sv. krizmom bio je savršen mir i red, samo su se čuli glasovi krizmatelja i krizmanika, a roditelji su pozvani da se osobito pomole za svoje sinove i kćeri kada čuju njihov glas.

Deset zaziva u vjerničkoj molitvi krizmanika. A za prinos darova donijeli su krsnu svijeću, Bibliju, vjeronaučni udžbenik, kruh, vino i vodu. Dok je jedno uzdignutih ruku držalo dar, drugi je krizmanik čitao obrazloženje.

Župnik je na kraju izrazio čestitke krizmanicima i svim njihovim ukućanima i kumovima.

Nakon završna blagoslova fotografi su u svoje aparate uhvatili krizmanike koji su se poredali na stepenicama pred crkvenim vratima.

Biskup je zahvalio gvardijanu fra Velimiru na čašćenju kao i sestrama franjevkama u samostanu, koje djeluju u humaćkoj župi.

I SKLOPITI RUKE I ZASUKATI RUKAVE

Grljevići, 1. svibnja 2015. - Na župnu svetkovinu, sv. Josipa Radnika, župa Grljevići u Ljubuškom dekanatu svake godine proslavi vrlo svečano i dostojanstveno. Ne samo okupljajući župljane u župnu crkvu da se pomole moćnomu zaštitniku za svoje osobne i obiteljske potrebe, nego župnik don Tomislav Majić upriličuje tom prigodom i Prvu sv. Pričest za osnovce 3. razreda i dijeljenje sv. krizme polaznicima 8. razreda osnovne škole. Biskup je sa župnikom i don Ivanom Kordićem, mlađim, župnikom i dekanom čapljinskim, pohađio mjesno groblje u blizini župne crkve i pomolio se za svoga rotinskoga župnika don Ivana Kordića (1923.-2001.) i za sve počivaju na tome groblju.

Ove godine biskup je Ratko predvodio Misno slavlje u koncelecijaciji s 12 okolnih svećenika, među kojima je bio i mještaniin don Stipe Kordić, župnik u Mokošici u Dubrovačkoj biskupiji, koji ove godine obilježuje 75. obljetnicu života i 50. svećeništva. Svečanost predviđena u srpnju u Grljevićima.

Za vrijeme procesije ministranata, devetero prvopričesnika, devetero krizmanika s kumovima i svećenička s biskupom od župnoga stana do crkvenoga ulaza pjevale su se litanije sv. Josipu predvođene fra Ivanom Kvesićem, drugim mještaniinom. Na ulazu otpočela je pjesma *Krist jednom stade na žalu*. Na župnikov gotovo neprijetetan mig izlaze prvopričesnici pred oltar i recitiraju svoju prvopričesničku pjesmu: *Na oltaru gore svijeće...* Svako dijete ima po dvije kitice koje izgovara na pamet, spremno, jasno i bez zapinjavanja. Animira Anica.

Pred oltarom je dvoje krizmanika: Ivan pozdravlja u ime devetero prvopričesnika i devetero krizmanika ističući da ima i devet plodova Duha Svetoga: ljubav, radost, mir... (Gal 5,22-23). Krizmanica Josipa - čak ih je troje s imenom Josip - pruža biskupu cvijeće.

Župnik izražava dobrodošlicu: "Oče biskupe, pred Vama je mala Kristova zajednica. Pred Vama stoje s osjećam iskrene ljubavi, poštovanja i vjerničke odanosti: svećenici, redovnici, redovnice, današnji svečari prvopričesnici i krizmanici sa svojim roditeljima i kumovima te i svi nazočni vjernici..."

Biskup uvodi u Misno slavlje, čestita župniku i župljanima svetoga patrona Josipa Radnika i sve poziva na kajanja da prvopričesnici budu dostoj-

ni sv. Pričesti, krizmanici sv. Potvrde, a svi zajedno presvete Euharistije.

Zbor pjeva Peranovu *Misu*. Prvo čitanje: Ivana, drugo: Antonija. Evandjelje: dekan don Ivo.

Biskup u propovijedi govori kako je Bog u početku zamislio i stvorio čovjeka da bude sretan, ali Bogu podređen i poslušan. Prvi ljudi, pa za njima i svi mi ostali, u ime svoje neposlušnosti odričemo se Božje sreće a dopadamo u prokletstvo i svi prolazimo kroz muke rađanja, patnje rada i nevolje smrti. Istočni grijeh. Ali Krist nas je otkupio i ponudio nam novu sreću. Sv. Josip Radnik prihvatio je, u potpunosti poslušnosti, sve što mu je dolazilo iz Božje ruke. I rješavao probleme u poniznosti i odanosti pred Bogom. Zato nam može biti i uzor i pomoć u našem životu. Krizmanicima poruka: Nije dosta samo sklopiti ruke na molitvu, a to je na prvom mjestu, nego i zasukati rukave na posao. Samo se s ta dva krila - molitvom i radom - može letjeti u nebo.

Pod obnovom krsnih zavjeta majka Veronika upalila je svijeću s uskrasne svijeće, predala je svom sinu Stjepanu plamen uz riječi: "Od krštenja pa do danas, štitiš sam ovaj plamen, i na kiši i na vjetru da Krist tebi bude znamen...". A sin odgovara: "Hvala, majko, za sve dobro, što ga ova svijeća skriva, bit ću svima svjetlo, znamen, kao što si i ti bila...". I potom svi prvopričesnici i krizmanici redom pale svijeće.

Odričete li se sotone: Odričem. Odgovara sva crkva.

Vjerujete li u Boga Oca svemogućega... Vjerujem, a svijeće u zrak. Tako četiri puta.

Primi pečat dara Duha Svetoga! Amen. Mir tebi! I s duhom tvojim. Tako devet puta.

Molitvu vjernika predmoli mala Petra. Darove - hostije, vino i vodu donose krizmanici.

Biskup u kanonu sjeća se svih pokojnih biskupa koji su dijelili sv. krizmu u ovoj župi, svih župnika i župljana koje je Gospodin pozvao k sebi.

Svetu Pričest dijeli don Stipe jubilarac.

Poslije svečanoga blagoslova neizostavno slikanje pred oltarom.

Čašćenje u župnoj dvorani i bratski razgovor o stanju naše Crkve. Hvala Bogu na svemu. Hvala župniku koji je sa svojim suradnicima priredio ovo višestruko liturgijsko slavlje: Bogu na slavu a svima nama na duhovno dobro.

DVOSTRUKO SLAVLJE

Domanovići, 1. svibnja 2015. - Župa Domanovići u Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji 1. svibnja svečano je proslavila svoga nebeskog zaštitnika sv. Josipa Radnika. Na ovo slavlje župa se pripremala trodnevnicom u kojoj su Božju Riječ tumačili i euharistijski kruh lomili svećenici: don Tomislav Zubac, župni vikar iz Studenaca; don Josip Galić, župnik iz Potoka - Bijelo Polje, nekadašnji župni vikar na Domanovićima i don Marko Šutalo, župni upravitelj iz susjednih Aladinića. U sklopu župnoga slavlja održana je tradicionalna smotra folkloru više Hrvatsko-kulturalnih umjetničkih društava s kojima domaćini imaju uspješnu kulturnu suradnju.

Već je ustaljena praksa da se na župni Patron organizira i slavlje sakramenta sv. krizme. Kako je i župa Grljevići u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji posvećena sv. Josipu Radniku i u njoj se tradicionalno na ovaj Svečev dan organizira redovito trostruko slavlje: proslava Patrona župe, Prva sveta Pričest i podjela sakramenta Duha Svetoga, biskup naizmjenice pohada jednu od ovih župa, a u drugu delegira generalnoga vikara da u njegovo ime pohodi župu, predvodi euharistijsko slavlje i pripremljenim kandidatima podijeli sakrament sv. potvrde. Ove godine biskup je pošao u Grljeviće, a generalni vikar na Domanoviće. Novi župnik don Gordan Božić (od jeseni 2014. godine) sve je crkveno i dostojanstveno pripremio. Od pomoći su mu u organizaciji i susjedni svećenici, posebno aladinski don Marko. Krizmanici, kumovi, roditelji i vjernici ispunili su domanovičku župnu crkvu koja je bila pretijesna da primi sve misare i slavitelje Gospina djevičanskog zaručnika i zaštitnika župe, obitelji i radnika blaženoga Josipa. U koncelecijaciji 10 svećenika, a ostali na raspolaganju za sv. ispovijed.

Na početku sv. Mise krizmatelja pozdravlja krizmanica. Poziva svećenike, roditelje, kumove i vjernike da mole za njih, krizmanike, kako bi u životu uvijek mogli razlikovati dobro od zla, prave od lažnih učitelje te uvijek slijedili put dobra. Izražava opredjeljenje živjeti u skladu s naukom

vjere te u snazi Duha Svetoga svjedočiti Evanđelje. U znak dobrodošlice krizmatelju uručuju buket cvijeća kojim dogovorno i po želji krizmatelja ukrašuju kip Blažene Djevice Marije - Kraljice svibnja u čiji mjesec prvim danom ulazimo i na poseban način njezinu se zagovoru utječemo.

Predvoditelj Misnoga slavlja zahvaljuje na izrečenoj dobrodošlici, prenosi blagoslovne pozdrave biskupa Ratka te poziva sve da u svoje molitve uključe plemenite nakane i želje krizmanika izrečene u pozdravu. Misna čitanja i molitva vjernika pripadaju krizmanicima, a pjevnice dijele predvodi veliki mješoviti župni zbor koji je nepromjenjive dijelove podijelio s vjernicima a i sam u drugim predviđenim liturgijskim dijelovima pokazao visoku razinu pjevačkoga dara, na čemu im je predvoditelj na kraju sv. Mise posebno zahvalio.

U propovijedi krizmatelj se zadržao na dva svetačka lika: sv. Josipu zaručniku, skrbniku i patronu te Časnomu sluzi Božjemu Petru Barbariću kojega će, Božjom milošću, Crkva uskoro uzdići na čast oltara u redu blaženika. I jednomu i drugomu zajednička je odlika potpuno predanje u volju Božju i bezrezervno ispunjenje onoga što im je Bog u svom spasenjskom planu namijenio.

Prije završnoga misnog blagoslova svima se obratio župnik don Gordan izrazivši zahvalnost Trojednom Bogu, sv. Josipu, zatim predvoditelju, svećenicima koncelebrantima, predvoditeljima trodnevnice i ispovjednicima, ministrantima, pjevačima, krizmanicima i njihovim roditeljima. Posebnu riječ zahvale uputio je mladima župe koji su se nesebično ugradili u ovo slavlje i život župe.

Na bratskom čašćenju, koje je velikodušno ponudio župnik, sabralo se 16 svećenika koji su se interesirali o pripremama Papina pohoda u Sarajevo i međudekanskim susretu u Travniku. O ovomu su ih izvijestili dekan don Rajko i generalni vikar don Željko. Iskazana je želja da u Sarajevo pođemo organizirano i dadnemo svoj doprinos i nazočnošću u samom slavlju i samom organizacijom koliko to bude potrebno i moguće.

ISUS NAM JE PUT, ISTINA I ŽIVOT

Vitina, 2. svibnja 2015. - U subotu 2. svibnja zakazana je sv. krizma u župi sv. Paškala Bajlonskoga u Vitini, Ljubuški dekanat. Župa je osnovana prije 120 godina. Kandidate za sv. potvrdu, učenike osmoga razreda i prvoga srednjih škola, pripremali su fra Željko Grubišić, župnik, i fra Petar Ljubičić, župni vikar. Kiša pomalo rominja, svečanost je predviđena u župnoj crkvi.

Misnu koncelebraciju s krizmom predvodi biskup Ratko. Sudjeluju spomenuti franjevci kojima se priključuju don Ivo Šutalo, dekan i župnik iz Studenaca, i don Tomislav Ljuban. Jedna krizmanica pozdravlja, a župnik izražava dobrodošlicu svima.

Krizmanicima su dodijeljena čitanja preuzeta iz Obrednika sv. krizme, dekanu Evanđelje, a župni zbor pjeva koralnu *Missu de Angelis*; tako je ugodno čuti milenijsku melodiju Crkve, a pogotovo izvrsno uvježbane pjevače. Stara je riječ: tko pjeva, dvaput moli. A kada zbor izvrsno pjeva, onda tripot moli. Sestre franjevske Bezgrješnog začeca s Danača u Dubrovniku vode kućanstvo i pjevanje.

Biskup posebno pozdravlja časnoga brata franjevca svetoga Paškala (+1592.), kojemu je svetkovina 17. ovoga mjeseca, i koji je njegovao osobitu ljubav prema Presvetoj Euharistiji i pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji. To je sve izraženo na glavnoj slici na oltaru.

U homiliji biskup govori o Isusu koji je sam za sebe rekao da nam je Put, Istina i Život. Bilo je to na Posljednjoj večeri kada ga je Toma apostol pitao: "Ne znamo, Gospodine, kamo odlaziš. Kako onda možemo put znati?" (Iv 14,5). Isus se nadovezuje na upit i odgovara da je on Put, Istina i Život.

Put: brojni su putovi koji vode k nekom zemaljskom cilju: cestovni, vođeni, zračni. Može se ići pješke, na konju, biciklom, autom, brodom, zrakoplovom. Ali da bismo prispjeli k vječnomu spasenju, samo je jedan put: Isus Krist, jer izvan Krista spasa nema. Svi putovi koji ne vode Kristovu spasenju jesu stranputice. Isus nam je dao

mnogo uputa i pouka, a glavno je njegovo djelo ono kojim je on sam postao naš Put. Zapravo, on nam o Putu toliko ne priča koliko nam se predstavlja kao Put, Put u Život vječni. Samo je pitanje jesmo li kadri ići tim Putem, makar išli kroz Getsemani, preko Golgote u Grob. Ali tomu Putu nije cilj u Grobu, nego u Uskrsnuću... Isusov put jesu Božje zapovijedi.

Istina: Mnogi od ljudi mogao bi reći: Ja vas poučavam istinu. Ali samo Isus kaže: Ja sam Istina! Ako želiš doći na sv. krizmu, a nisi se ni upisao, ni vjeronauk pohađao, ni ispita polagao, niti se ikako spremao, a stalno lagao roditeljima da si išao na vjeronauk, ta ti je krizma nevaljana, pa makar te biskup krizmao! Zašto? Zato što si u svemu prevario i sebe i Crkvu. Nisu sakramenti magija. Oni su milost Božja. Moraju počivati na istini tvoje nakane i želje i spreme kao primatelja. I na istini nakane djelitelja. Ako je primatelj sve varao, kako se u njemu može nastaniti milost Kristova, istina Kristova? Isus je za Duha Svetoga rekao da je on "Duh istine" (Iv 15,26; 16,13).

Život je rast i rad, osobito onaj duhovni, koji nikada ne prestaje na ovome svijetu. Onaj tko raste i radi, taj je radostan. To je radost neprenosiva i neprikaziva. Isus je rekao da je on na svijet došao da ljudi imaju život, i to da ga imaju u izobilju. Život koji ima božanska pravila i zakone kojih se valja pridržavati.

Istina odgovara ljudskomumu,

Život odgovara ljudskomu srcu, a

Put odgovara čovjekovu nastojanju i uma i srca. Eto to troje jest Isus Krist.

Sveta se krizma odvija skladno i pobožno. Puk prati u molitvi i šutnji. Na isti se način pristupalo i svetoj Pričesti.

Biskup je zahvalio župniku fra Željku i njegovu vikaru fra Petru ne samo na pripravi krizmanika nego i na svemu pastoralnom, duhovnom, graditeljskom radu u župi, kao i sestrama franjevkama. Sretna priprava za župnoga Patrona!

POKAŽITE DAR DUHOVNE JAKOSTI U ŽIVOTU!

Rasno, 2. svibnja 2015. - Nakon župnikova srdačna čašćenja u Vitini biskup je Ratko s tajnikom don Tomislavom poslije podne došao u župu Rasno, koju vodi fra Ignacije Alerić. To mu je prva župa kao župniku. I prva krizma. I prva vizitacija.

U župi je 1.100 vjernika. Prošle godine bilo je 5 vjenčanja, 16 krštenih i 17 umrlih, od kojih su neki dovezeni sa strane. Biskup je pregledao crkvene matice i ostale župne knjige. Od početka ove godine, uz dosadašnje matice krštenih, krizmanih, vjenčanih i umrlih, uvedene su i ujednačene sve župne knjige na području hercegovačkih biskupija, i svima su poslani novi primjerci (ima ih 17). Biskup je pregledao i potpisom potvrdio sve dosadašnje kao i nove, koje fra Ignacije odgovorno vodi. Biskup je pohodio mjesno groblje "Kremenje" i pomolio se za sve pokojne. Pogledao je i novu mrtvačnicu - kapelicu u izgradnji.

U župi su, tradicionalno, kandidati iz triju razreda: osmoga osnovne i prva dva iz srednjih škola. Svega 34: 15 krizmanika i 19 krizmanica. Pripremani su kroz cijelu školsku godinu.

Sv. Misa s krizmom zakazana je u 16.00 sati. Crkva je urešena cvijećem, ponegdje sedmerostrukim cvjetovima koji naznačuju sedam darova Duha Božjega. Veliki plakat na zidu luka pred svetištem osvaja oči, a na njemu su nabrojeni darovi koje će krizmanici primiti. Krizmanici su zauzeli prve klupe, pa njihovi kumovi, roditelji i ostali narod. Ima ih i pred crkvom.

S biskupom koncelebriraju župnik i tajnik, zatim dvojica mještana Rašnjana, fra Ivan Kvesić iz Veljaka, koji je dugo godina bio župnik u Rasnu (2000.-2007.), i fra Jozo Sopta, župnik u Rožatu u Dubrovačkoj biskupiji.

Biskup je podsjetio da i u Istočnoj Hercegovini postoji jedan župa s imenom Hrasno. Obadvije su vjerojatno uzele ime od hrasta, hrastovine, koja je nekada preobilno rasla na tim prostorima, a sada dobrobrano nestala.

Uzimamo i dva primjera, dvojicu mladića, koji su poput hrastova naše katoličke vjere pokazali osobitu hrabrost, jakost, rezultat svoje suradnje s darovima Duha Svetoga: **Marko Milanović**, mladić, laik, iz stolačkoga kraja, koji je u 22. godini herojski dao život svoj za katoličku vjeru, 1859. godine, i to upravo oko ovih doba, 30. travnja.

Drugi je **Petar Barbarić** iz Klobuka koji se uputio prema svećeničkom zvanju u travničkom sjemeništu kao kandidat Mostarsko-duvanjske biskupije. Preminuo je kao maturant 15. travnja 1897. u svojoj 23. godini života. Njegovo se herojstvo sastoji u tome da je savršeno opsluživao sjemenišnu disciplinu kao i sva školska pravila kroz svih osam godina male i velike gimnazije. On ne samo da nije u školi "švercao", nego je i druge uvjerljivo odvrćao od toga.

Biskup je zahvalio mladomu župnom upravitelju na njegovu radu i potaknuo vjernike osobito u pogledu čuvanja jedinstva župe: župna je crkva za to da se u njoj dijele sakramenti koji se upisuju u matice. Stoga nije dopušteno obavljati vjenčanja i krštenja po filijalama.

Fra Josip Sopta, bivši provincijal Zadarske franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, objavio je 1999. godine, zajedno s Ivanom Dugandžićem, monografiju *Rasno - Dužica župa Rasno*. O Rasnu u civilno-svjetovnom pogledu dao je svoj prilog Ivan, I. dio (str. 13-285), a o samoj župi tekst je napisao fra Josip, II. dio (str. 287-381).

Ovaj put fra Josip je darovao biskupu knjigu: Fra Hijacint Tvrtković, *Postanak i razvitak Franjevačke provincije u Dubrovniku*, Dubrovnik, 2014. Knjigu je s latinskoga preveo fra Blago Brkić, a uvodnik napisao i za objavljivanje priredio fra Josip. Fra Hijacint bio je ugledan hrvatski franjevac (1641.-1693.). Imenovan je i zaređen za stonskoga biskupa 1693., i te je godine i preminuo. Zahvala i čestitka fra Josipu!

KRIZMANICI, UGAĐAJTE SAVJESTI, A NE STRASTI!

Široki Brijeg, 3. svibnja 2015. - Širokobriješka župa Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, ako nije najveća, a onda je jedna od najvećih u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Stoga su u ovoj župi i najbrojniji naraštaji krštenika i krizmanika. Biskup Ratko, koji svake godine početkom svibnja pastoralno pohodi ovu župu radi dijeljenja sv. krizme, običava sa sobom povesti i generalnoga vikara kao sudjelitelja sakramenta Duha Svetoga. Tako je bilo i ove godine na prvu nedjelju Gospi-na mjeseca, 3. svibnja.

U subotu prije toga u Hercegovini je bilo vrijeme kao u kasnu jesen. Ni na sam Dan Gospodnji oblaci, koji su se nadvili nad ovom zemljom Hercegovom, nisu preporučivali održavanje crkvenoga slavlja *sub divo - pod kitnjastim hramom*. Ali prostrana širokobriješka crkva pretijesna je da primi 280 krizmanika i isto toliko kumova, pa koliko njih zajedno toliko i roditelja, a k tomu još rodbine, prijatelja i redovitih nedjeljnih misara.

Stoga je župnik fra Stipe Biško, zajedno s pastoralnim suradnicima, pripremio sve za slavlje sv. Mise i potvrde na širokom dvorištu. Pa kako Bog da. I dao Bog dobro. Oblaci kao suncobrani, temperatura ugodna, sve poredano, krizmanici, kumovi i mnogobrojni vjernici, kako na pripremljenim mjestima tako na zidicima ili na nogama, čekaju početak liturgijskoga slavlja.

Biskup u pratnji koncelebranata: generalnoga vikara don Željka Majića, župnika i dekana fra Stipe, gvardijana fra Tomislava Puljića i župnih vikara: fra Dane Karačića, fra Roberta Kiša, fra Željka Barbarića te đakona fra Ivana Marića ml. i ministranata pristupa k oltaru pod vodstvom ceremonijara fra Marija Ostojića. Zbor pod ravanjem s. Mire Majić ulaznom pjesmom Duhu Svetomu uvodi u Misno slavlje. Krizmanica pozdravlja biskupa riječju i cvijetom. U riječi o svijesti težine vremena i navale zla, ali i neizreciva dara Duha Božjega kojim se sve zlo pobjeđuje. Poziva biskupa, svećenike i sve vjernike da mole

za njih, krizmanike, kako bi uspješno odolijevali navali Zloga i bili svjedoci Evanđelja.

Župnik fra Stipe pridružuje se pozdravu u ime župe i izražava dobrodošlicu. Predstavlja krizmanike kojih je 245 iz same širokobriješke župe, 17 iz župe Crnač, a 18 iz župe Mostarski Gradac u koje biskup zbog crkvenoga neposluha i nedozvoljena djelovanja svećenika isključenih iz Franjevačkoga reda i *a divinis* suspendiranih ne može doći, Evanđelje navijestiti i tumačiti, Euharistiju slaviti i sakrament potvrde podijeliti. A svi su oni u vjerskom nauku poučavani i pripremani zajedno s ostalim širokobriješkim krizmanicima. Župnik ne zaboravlja zahvaliti svećenicima koji su ih pripremali i vjeroučiteljima koji su ih katehizirali.

Na žalost, nekoliko pripremljenih krizmanika nije pristupilo sakramentu, jer su im se roditelji zbog egzistencijalnih razloga odlučili na odlazak iz župe.

Misna su čitanja pročitali i zazive u Molitvi vjernika uputili sami krizmanici.

Biskup Ratko u propovijedi, koju donosimo u nastavku ovoga izvješća, u prikazu Duhovih darova uprisutnjuje njihovo ostvarenje u životu Časnoga Sluge Božjega Petra Barbarića. Za vrijeme dijeljenja sakramenata pokaje pitanje kao provjera onoga u propovijedi izrečenoga. Dobro su slušali, ponešto i zapamtili; a koliko su primili, praksa će pokazati.

Nakon sv. Mise zajednička uspomena pred crkvom te u crkvi po razrednim skupinama. Gvardijan fra Tomislav u samostanskom je blagovalištu ugostio biskupa, generalnoga vikara i ostalu domaću subraću. Nakon ručka i prije povratka u Mostar biskup je pozdravio sestre franjevke i gospođe koje djeluju u župi i pri samostanu kao i sestre u sestarskom samostanu u Gradu. Na mjesnom groblju "Mekovac" molio je Božje milosrđe za sve vjerne mrtve, posebno za pokojne franjevce u tom groblju ukopane, među koje neki dan leže na vječni počinak iznenada preminuli fra Franjo Mabić, župnik u Izbičnu. *Requiescant in pace!*

Biskupova propovijed

Darovi Duha. Veliko je očekivanje, i vanjsko i unutarnje, i u vama krizmanicima i u cijeloj župi prigodom podjeljivanja sakramenta sv. potvrde.

Pohađanje vjeronauka, polaganje ispita, traženje kumova, darivanje kumčadi, spremanje objeda. Za ovaj ste se jedinstveni crkveni susret nepo-

sredno pripremili kajanjem, ispovijeđu svojih grijeha i pokorom, da vjernički primite sedam darova Duha Svetoga. Bogu hvala!

Prva četiri dara Duha Božjega: mudrost, razbor, znanje i savjet - više se odnose na mozak u glavi; a druga tri dara: jakost, pobožnost i strah Božji tiču se našega srca u grudima. Nisu to prolazni darovi skupih skutera i mobitela, zbog kojih se danas veseliš a sutra će ti se obiti o glavu i u kući i na cesti. Ovim se sakramentom daje pečat dara Duha Svetoga. Jednom zauvijek! Nije taj dar vidljiv, kao što ti nije ni pamet vidljiva, ali bit će vidljiv u praksi, jer svaki taj dar hoće naš rad. Odmah se uočava radiš li nešto mudro ili ludo, s pametom ili bez pameti, pobožno ili bezbožno.

1-2. Krizmanici, ne bojte se biti **mudri i razboriti** u očima Božjim, makar ispali ludi u očima ljudi. Jer "ludo" Božje mudrije je i razboritije i od najmudrijega ljudskoga. Zaista je čudno kako ti može biti više do toga da ti se ne ruga neka javna grješna osoba, koja se hvali svojim grijesima, nego hoće li te prekoriti Božji glas tvoje kršćanske savjesti! Svoju savjest gaziš, a budno paziš što će neki neodgovoran glas o tebi buncati!

- Onaj mudri i razboriti Petar Barbarić (1874.-1897.) iz Klobuka najprije je odličnim uspjehom u Veljacima završio sva četiri razreda osnovne u dvije školske godine (1885.-1887.), pa se onda mudro i razborito odazvao unutarnjem zovu srca i vanjskom pozivu otaca isusovaca i pristanku biskupa Paškala Buconjića da kao kandidat Mostarsko-duvanjske biskupije pođe u sjemenišnu gimnaziju u Travnik, praćen usrdnom molitvom i ljubavlju svojih roditelja Ante i Kate i preporukom župnika fra Ambrozija Miletića i učitelja Tomislava Vuksana. To je mudrost!

3. Krizmanici i krizmanice, Duh vas Sveti **savjetuje** kako ćete se najlakše snaći i pripremiti za život vječni. Tko se dade istinito i časno nasavjetovati u opsluživanju Božjih zapovijedi, Duh mu daje pravi savjet u pravo vrijeme.

- A mudri i razboriti Sluga Božji Petar Barbarić od početka do kraja pokazao je da mu se primio dar spasonosna savjeta, koji ga je poticao na osobitu ljubav prema Presvetoj Euharistiji i prema Blaženoj Djevici Mariji. Vjeroučenik generacije i kao prvopričesnik i kao krizmanik 1881. godine.

4. Krizmanici, Duh vam Sveti daje da stječete neprolazno **znanje** koje vas vodi u Očev dom.

- A onaj mudri i razboriti Sluga Božji Petar Barbarić bio je u Travniku svake godine učenik

generacije: sudionik raznih natjecanja, uljudan i pristojan prema svakomu, spreman savjesno vršiti svoje sjemenišne i školske obveze. Nesebičan u pomaganju suučenicima. Dostojan predstavnik ne samo svoga razreda nego i cijele gimnazije. To je pravo znanje!

5. Krizmanici i krizmanice, ne ustručavajte se biti **jaki** pred ljudima - duhom jakosti, makar vas sav svijet nazivao kukavicama i zaostalima. "Tko god se, dakle, prizna mojim pred ljudima, priznat ću se i ja njegovim pred Ocem, koji je na nebesima" (Mt 10,32), poručuje nam Krist Gospodin.

- A onaj mudri i razboriti Sluga Božji Petar Barbarić, kada je vidio kako su se neki njegovi sudrugovi u 2. razredu gimnazije (1894.-95.) na nečastan način domogli profesorovih pitanja za kontrolni iz prirodopisa, Petar se u razredu junački digao i svojim jakim razlozima cio razred tako uvjerio da su učenici odlučili otkriti profesoru svoj šverc, zatražili oprost i spremili se na ispit ne prema svomu laganju nego prema svomu zalaganju. To je jakost u herojskom stupnju i kao dar Duha i kao stožerna krjepost.

6-7. Krizmanici, ne stidite se biti **bogobojažni i pobožni**, puni sinovskoga strahopoštovanja prema Bogu i njegovim svetinjama, makar vas prolazni svijet ismijavao.

Svijet nema ni straha ni srama u vrijeđanju Boga i Božjega zakona. Vidi se to u društvu po psovcu i nemoralu, po prijeziru roditelja i starijih, po bludu i preljubu, po krađi i laži. Pa onaj nazovikatolik sjedi pred kavanom, normalno priča, i u toj "normalnoj priči" on tako zločinački proklinje Boga kao da dolazi iz Luciferova društva. Mi smo vjernici - štovatelji Božji, klanjatelji u duhu i istini, a nismo neodgovorna svjetina! Mi se bojimo uvrijediti Boga kao najveću svetinju.

- A za onoga mudrog Slugu Božjega Petra Barbarića njegovi poglavari i profesori tvrde da nikada u osam godina gimnazijskoga školovanja (1889.-1897.) nije prekršio ni sjemenišnoga pravila ni školske discipline, a kamoli Božje zapovijedi. Kakvo je onda čudo da ga je 18. ožujka ove godine papa Franjo proglasio Časnim Slugom Božjim, korak bliže proglašenju blaženim. To je jedini Hercegovac kojega je Papa proglasio Časnim!

Krizmanici! Živite prema darovima Duha koje primite, a ne prema napastima zloduha kojega se odrićete!

Krizmanice! Živite tako da ugađate svojoj razumnoj savjesti, a ne nerazumnoj strasti!

DUH SPRIJEČIO, DA BI OTVORIO NOVE PUTE

Čerin, 9. svibnja 2015. - Župnik je fra Dario Dodig. Župni su vikari fra Slaven Brekalo određen za krizmanike, fra Tihomir Bazina za liturgijske pjesme i uvježbani zbor. Sveta Misa s krizmom zakazana je u hladovini pokraj crkve u subotu, 9. svibnja. Pedeset i sedam krizmanika, svi iz osmog razreda. Trideset i šest krizmanika i dvadeset i jedna krizmanica. Svi obučeni u jednake krizmaničke bijele haljine. Moda je ostala na letvama. I nije joj mjesto na svetoj krizmi! Pozdravlja jedna krizmanica: kratko i razgovijetno, preporučujući sebe i sve vršnjake u molitve svih nazočnih da pomognu krizmanicima prebroditi mladenačke kušnje i ostati vjerni Duhu istine i ljubavi. Sedmero krizmanika izražava sedam molitava za sedam darova. Svakomu daru po jedna molitvica. Fra Dario pozdravlja u ime cijele župe.

Biskup Ratko, praćen šestoricom koncelebrata, izražava radost nad predivnim danom, nad vjerničkom zajednicom, posebno nad krizmanicima, i obećaje svoje molitve za sretnu suradnju potvrđenika s darovima Duha Božjega. Pjesma složna i divna pratiteljica cijeloga slavija. Jedna pjevačica pjeva solo psalam. Antifonu otpjeva cijela zajednica. Krizmanici čitaju dva čitanja, jedno je od dana: Dj 16,1-10. Župnik Evanđelje.

Biskup propovijeda ono s Drugoga misijskoga puta sv. Pavla iz dnevnoga čitanja. Pavao pošao sa Silvanom iz Jeruzalema. Proputovao Siriju i Ciliciju, utvrđujući Crkve. U Listri im se pridružio Timotej. Prodoše tako Frigiju i Galaciju jer ih Duh Sveti spriječi propovijedati riječ u Maloj Aziji (Dj 16,6). Kako spriječi? Zar nije više stalo Duhu Svetomu nego Pavlu da se propovijeda riječ Božja? Jest, ali sve treba u svoje vrijeme, po redu i rasporedu. Neka se sada ne ide u Aziju. Apostoli možda čuli da u Aziji hara neka epidemija. Nema pristupa. Ulaz zabranjen u Malu Aziju. U svakom slučaju apostoli protumačili neku fizičku nemogućnost kao odluku Duha Svetoga. "Ne da nam Duh Sveti", veli Pavao i produžuje misionarske korake prema neosvojenoj Bitiniji. Kada su trebali iz Mizije zaokrenuti u bitinijske krajeve, opet im se Duh Sveti spriječi na putu: Ne ovuda! Ratno stanje. Mostovi srušeni. Glad i progoni. Opet Pavao protumači da Duh Sveti ima svoje puteve koje Pavao treba slijediti. I osvajati svijet prema planu i programu Duha Božjega. Tako siđu u Troadu, nekada slavnu Troju, i tu im se priključi Luka, pisac *Djela apostolskih*. Noću Pavao imađaše viđenje: Makedonac neki u makedonskoj

nošnji ukazao se Pavlu i zamolio ga: "Priredi u Makedoniju i pomози nam!" (Dj 16,9). Ne časeći časa, prihvaća sv. Luka, prenosi odluku putovođe Pavla i nastavlja u prvom licu množine: "nastojasmo odmah oputovati u Makedoniju, uvjereni da nas Bog zove navješćivati im Evanđelje". To je taj plan Duha Svetoga. Eto ih u gradu Filipima. U Filipima Filipljanka Lidiya, žena velika karitativna srca. Ugostila četvoricu apostola više tjedana. Ne će to Apostol zaboraviti, iako je ne će imenito spomenuti u Poslanici Filipljanima. Tako je prvi put Evanđelje prešlo na europsko tlo u onom dijelu svijeta. Velika je milost dati se voditi Božjim Duhom i pokoravati se Božjim putovima.

Časni Sluga Božji Petar Barbarić završio u Veljacija osnovnu školu odličnim uspjehom. Podnio molbu da bude pisar u Ljubuškom. Ali jedan okretniji Ljubušak prije njega napisao, predao i - prošao! Petar dobio odbijenicu. U Ljubuškom je tada trebao samo jedan pisar. Dva nisu imala mjesta. Duh zapriječio da mu gradonačelnik Ljubuškoga usliši molbu. Da je primljen za pisara u ljubuškoj kancelariji, nikada ne bi pošao u Travnik i postao Sluga Božji u travničkoj gimnaziji kao mostarski sjemeništarač. Ta vidiš li da se za onoga prvoga pisara ni ne zna!

Duh Sveti ima više znanja i savjeta nego svi mi ljudi zajedno od početka svijeta do kraja vijeka. Ako od njega primamo darove znanja i savjeta, ako se molimo da nas on pouči u životnim nevoljama i raskrižjima, On će to rado učiniti. Moli ga, krizmanice, da on intervenira, da on vodi i pokaže put, mjesto, službu, školu, pravo životno zvanje, pravi savjet. Da ti on usliši molbu po svojoj velikoj milosti i svetosti.

Krizmanici prvi na redu za primanje sakramenta sv. krizme. Pa krizmanice. Poštuje se domaće hercegovačko pravilo da muški ne budu "kume", ni da ženske ne budu "kumovi"! Poštuje se red i rod. Jednako se tako poštuje i drugo domaće pravilo da ne mogu ni sjemeništarači ni bogoslovi ni svećenici biti kumovi, a ni časne sestre kume. Imaju oni svoja duhovna zvanja i neka budu uzori tolikima mladima koji traže put u Aziju i Bitiniju, a Duh im Isusov ne dopušta.

Na prinosu darova: kruh, vino i voda. Krizmanici su biskupu darovali košaru čerinjskih plodova. Biskup je na kraju zazvao blagoslov na župnika i sve njegove suradnike i suradnice i na sve župljane, napose na današnje krizmanike. Župnik je počastio okolne svećenike u župnoj dvorani.

KANONSKA VIZITACIJA

Don Željko Majić, generalni vikar, obavio je kanonsku vizitaciju tri dana prije sv. krizme: 6. svibnja. Rekao je župniku rezultate i podnio izvješće biskupu. Biskupu je preostalo samo da pogleda, potpiše i opečati. Preuzimamo iz toga izvješća:

U župi djeluju 3 spomenuta svećenika franjevaca te dvije časne sestre franjevke: s. Monika Matić, kuharica, i s. Marija Martinović, katehista i sviračica. U pastoralu pomaže prof. Katje Šarac, koja vodi liturgijsko pjevanje u župnoj crkvi, i Katarina Beljo, profesorica glazbe koja je preuzela brigu za liturgijsko pjevanje u filijalnoj crkvi u Blatnici.

I. ŽUPNA CRKVA: Prošle godine, 2014., župa je svečano proslavila 150. obljetnicu osnutka. Slavlje je na sv. Stjepana Prvomučenika, 3. kolovoza, predvodio uzoriti kard. Vinko Puljić. Za tu prigodu župna je crkva u potpunosti obnovljena. Biskup je osobno, 6. svibnja 2014. godine, pohodio župu i posvetio župnu crkvu. Stoga, nema se nikakve primjedbe na urednost i dostojanstvenost svetojstana; sveta ulja uredno se čuvaju u sakristiji, liturgijsko posuđe obnovljeno; liturgijsko ruho uredno i čisto kao i ministrantsko; oltarnici, korporali i sve što služi za Euharistiju u najboljem redu. Osim u župnoj crkvi, župa posjeduje i misne knjige u kompletu i u filijalnim crkvama kao i obrednike. Sve očuvano.

II. DRUGE CRKVE: U župi su i tri filijalne crkve: Sv. Franje u Donjoj Blatnici, Sv. Nikole Tavelića u Donjem Velikom Ograđeniku i Sv. Jeronima u Donjem Malom Ograđeniku. Filijalna crkva u Donjem Malom Ograđeniku u obnovi. Petnaest je grobalja na području župe i sva imaju kapelice.

III. DRUGE USTANOVE I GRAĐEVINE: Osim župne kuće, u središtu župe postoji i poseban objekt - Pastoralni centar - koji se sastoji od tri dvorane: dvije male u prizemlju i velika na katu. Također, u Donjoj Blatnici postoji prostor - dvorana za vjeronauk i druge pastoralne sastanke i potrebe.

IV. ŽUPNI URED: Župnik je odmah po kanonskom preuzimanju župe dao urediti župni ured izradom arhivskoga ormara u kojemu se čuva arhiv od početka župe (1864. godine) kao i sve matične knjige i ostale župne knjige koje *Zakonik* predviđa i kao što je biskupovom odlukom određeno. Župnik je stavio na uvid sve knjige predviđene za kanonsku vizitaciju.

- Matice:

a) Krštenih: 9 svezaka - od 1864. do danas; uvezane i uredno vođene;

b) Krizmanih: 5 svezaka - od 1866. do danas; uvezane i uredno vođene;

c) Vjenčanih: 5 svezaka - od 1864. do danas; uvezane i uredno vođene;

d) Umrlih: 5 svezaka - od 1864. do danas; uvezane i uredno vođene.

- Stanje duša ili kartoteku: 3 sveska, nije u prošlosti uvijek uredno vođeno i nije ažurirano, ali su knjige obnovljene - nove korice.

- Kartoteka je stara, dosta obiteljskih kartona od 70-tih godina nije ažurirano. Župnikova je nakana napraviti novu kartoteku;

- Knjiga katekumena ne postoji. No, u župi od kada je župnik preuzeo župu nije bilo ni jednoga katekumena.

- Knjiga primljenih u puno zajedništvo ne postoji, ali nema ni osoba primljenih u puno zajedništvo.

- Knjiga prvopričesnika uredno popunjena.

- Knjiga pohoda bolesnicima: 1 svezak - od 1986., uredno se vodi. Godišnje se otprilike 3 puta (Božić, Uskrs i Stipandan) obiđe oko 140 starih i bolesnih.

- Knjige upisa misnih nakana

a) Mise vezane uz datum - vode se digitalno i onda se otisnu te u jedan fascikl poslože;

b) Mise na nakanu (Knjiga misnih nakana) - Uredno se vode, one koje se ne slave u župi redovito se predaju Provincijalatu, a pokatkada i svećenicima rodom iz župe;

c) Mise za narod - *Missae pro populo*; otvorena i nova knjiga, stara uredno vođena;

d) Mise binacije i trinacije ne postoji. Ordinarijat će dati tiskati i ovu knjigu. Župnik, kao i svaki drugi svećenik, dužan je sukladno odredbama Ordinarijata voditi evidenciju o binacijama i trinacijama.

- Blagajnički dnevnik: Novi je blagajnički dnevnik otvoren. Uredno popunjen s primitcima i izdancima, izravnani računi.

- Knjigu redovine - na župama povjerenim pastoralnoj brizi ocima franjevcima - Knjigu kućnih računa - pregleda redovnički poglavar.

- Knjigu Caritasa: Nova otvorena i uredno vođena. Prije se upisivalo u rokovnik i uredno vođeno.

- Knjigu milostinje: Prije upisivano u 4 zasebne knjige (Oltarska, Gospina, Mrtvačka i Kolekte); otvorena nova knjiga i uredno se vodi.

- Knjigu zavjeta: Otvorena nova knjiga. Periodičan iznos upisuju se u Blagajnički dnevnik.
- Protokol: uredno vođen.
- Arhiv službenih spisa: uredno sortiran po godištim. Nema kopija spisa u odlasku. Ukazao na potrebu čuvanja i kopije izdanih dokumenata, pogotovo gdje u župi postoji aparat za fotokopiranje. A ovdje postoji.
- Arhiv ženiđenih spisa: ženiđbeni se spisi arhiviraju u zajednički fascikl s ostalim spisima. Sa župnikom razgovarao o potrebi razdvajanja.

- Arhiviraju se i službene potvrde u zasebnom fasciklu. Svaka službena potvrda mora imati protokolarni broj, potpis i pečat župe i na formularu koji Crkva odobrava.
- Arhiv crkvenih računa: popunjen i složen po rednom broju.
- Knjiga inventara otvorena.

SLUGO VJERNI ILI SLUGO LIJENI?

Mostar - Sv. Ivan, 9. svibnja 2015. - Mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić, u dogovoru s gradskim župnicima u Mostaru, odlučio je da od ove godine sakrament svete potvrde pripremljenim kandidatima - polaznicima prvoga razreda srednjih škola - podijeli u vlastitim župama, a ne kako je do sada bio običaj svima zajedno na svetkovinu Duha Svetoga pred stolnicom Marije Majke Crkve. Tako je i župa Sv. Ivana, apostola i evanđelista, u Gradu po prvi put od svoga osnutka, 6. siječnja 1993., proslavila svoj "silazak Duha Svetoga", u subotu, 9. svibnja poslije podne. Jedna od većih župa u Hercegovini još je uvijek bez vlastite i primjerene župne crkve. Euharistijska slavlja i cjelokupan pastoralni život odvijaju se u nekadašnjem preuređenu vojnom spremištu. Stoga, svaki pohod biskupa jest molitva Trojednom Bogu da po zagovoru sv. Ivana potakne odgovorne u Gradu kako bi se što prije udovoljilo životnoj potrebi vjernika te župe omogućio nastavak gradnje već odavna započete župne crkve Kristova Uskrsnuća.

Župnik don Mladen Šutalo, zajedno s vikarom don Ivanom Maršićem te animatorima: Sanjinom Lovrićem, Mariom Nikolićem i Ivanom Vučić pripremio je i biskupu predstavio 95 krizmanika. Priključilo ih se još četvero iz drugih župa u dogovoru s njihovim župnicima. Zbog tjesnoće prostora u crkvi su uz kumove bili samo krizmanici, dok su roditelji i ostali vjernici u slavlju sudjelovali u dvorištu. Do njih je dopirao samo glas svega što se u crkvi događa, a pogled je bio dostupan samo onima koji su se smjestili uz ulazna vrata. Snagu i svjetlo Duha Božjega i radost slavlja nije smetala barijera nepropusna ljudskom vidu. Pozvani od biskupa: kada preko razglasa čuju ime svoga djeteta, neka se u duhu pomole, omogućiti

lo im je duhovno sjedinjenje koje nadilazi svaki kontakt očiju.

Misno slavlje mladenačkim pjevanjem pratio je zbor mladih "Vojska Kristova". Liturgijska su čitanja pročitale sami krizmanici te uputili molitvene zazive. Evanđelje je navijestio župnik don Mladen. Uz biskupa su u slavlju još, osim župnika, generalni vikar don Željko Majić i biskupov osobni tajnik don Tomislav Ljuban koji često posjećuje ovu župu pomažući župniku i kapelanu u nemalim pastoralnim obvezama.

Na početku Euharistijskoga slavlja biskupa, svećenike, kumove, roditelje i sve vjernike pozdravlja krizmanica Marica. Jasno, odgovorno i otvoreno govori o mladenačkim tjeskobama, zamkama i posrtajima. Ali izražava nadu da će snagom Duha Svetoga kojemu se iskreno otvaraju i radosno ga iščekuju uspjeti nadvladati sve napasti i djelovanja zloga te se ostvariti u punini milosti vjere u kojoj su kršteni. Ne izostaje ni riječ zahvale roditeljima, vjeroučiteljima, svećenicima i animatorima, i svima koji su se ugradili u njihov život i odgoj. Riječ zahvale ocu biskupu za dolazak i molitve prati i prigodan dar.

Biskup zahvaljuje na dobrodošlici i organizaciji, pozdravlja Presveto Trojstvo i uvodi u Misno slavlje. Propovijed povjerava generalnom vikaru kojega je ovlastio za sudjelitelja sakramenta Duha Svetoga.

Generalni vikar u propovijedi, u prvom redu krizmanicima, a i svima prisutnima govori o talentima (Mt, 25,14-30), o nemjerljivim Božjim darovima koji sežu od dara života, vjere, roditelja i svih koji su u njihov život Božjim promislom unijeli djelić svoga odgoja i izobrazbe, sve do osobnih darova očitih u duhovnom, intelektualnom i fizičkom hodu i rastu. O potrebi odgovorna rada

i suradnje kako bi i oni poput dvojice iz Isusove prisposode, koji su udvostručili primljene talente čuli pohvalu: Slugo dobri i vjerni! te primili nagradu i obećanje života vječnoga, a ne poput onoga trećega koji je svoj talent zakopao na svoju vječnu osudu i sramotnu čuvši riječi: Slugo zli i lijeni! Posebni krizmanički talenti nisu prolazni i lomljivi materijalni darovi kumova nego sedmerostruka punina dara Duha Svetoga po kojima je jedino moguće pobijediti zlo i ostvariti ono o čemu je u pozdravnom govoru njihova predstavница govorila i za što je molila. Uprisutno im je i uzorni lik Časnoga Sluge Božjega Petra Barbarića koji je u

jednostavnosti i skromnosti života najprije u obitelji a onda u Travničkoj gimnaziji i sjemeništu iz sirotinjskih opanaka stigao do punine Obećanja: Slugo dobri i vjerni, u malome si bio vjeran, uđi u radost Gospodara svoga, pa i do vanjske proslave koju će, Božjom milošću, Crkva uskoro potvrditi svečanim uvođenjem u red blaženika.

Po završetku Misnoga slavlja zajednička spomen fotografija s biskupom i župnikom i slavlje u obiteljskom ozračju. Župnik je u pastoralnom centru ponudio okrepju kolegama svećenicima koji su se nakon Euharistijskih slavlja i pastoralnih obveza u svojim župama pridružili župi slavljenici.

ČUVATI JEDINSTVO U ISTINI BOŽJOJ!

Međugorje, 16. svibnja 2015. - Uobičajena ne/radna subota, 16. svibnja, i sunčana i oblačna. Zakazana je sv. Misa i pod Misom sv. krizma u Međugorju u 10.00 sati za osamdeset i jednoga kandidata iz župe. Župnik je fra Marinko Šakota, a krizmanike su pripremali župni vikari fra Ivan Landeka mlađi i fra Hrvoje Miletić. Ulazi se svečanom procesijom iz prostrana dvorišta na glavna vrata u župnu crkvu sv. Jakova Starijega, apostola. Oltar je uređen i okićen. Župni zbor s kora intonira himan Duhu Svetomu i pjesmom prati sveta liturgijska slavlja. Ispovjednici u ispovjedaonicama dijele oprostjenje raskajanima. U konceleciji su s biskupom Ratkom Perićem šestorica svećenika. Dvoje krizmanika pozdravlja biskupa i cijelu zajednicu. Župnik u ime župe izražava dobrodošlicu krizmatelju i svim sudionicima slavlja. Krizmanicima pripada dnevno čitanje iz *Djela apostolskih*. Njihova je i molitva vjernika. Evanđelje navješćuje dekan fra Dario.

Biskup govori o jednom velikom novozavjetnom govorniku/propovjedniku, sv. Apolonu Aleksandrijskom. Krizmanici u redu i pobožno-

sti pristupaju primiti sedam darova Duha Svetoga. Razmjenjuju liturgijske riječi Pečata i Mira s biskupom. U crkvi je sabranost koja pogoduje molitvi. Pokoje pitanje krizmaniku/krizmanici ili njihovim kumovima. U misni memento biskup uključuje sve svećenike koji su djelovali u ovoj međugorskoj župi, i biskupe koji su dijelili svete sakramente, osobito sv. krizmu, a Gospodin ih je pozvao k sebi. Prije Očenaša podsjeća na providnosnu ulogu jednoga seoskog učitelja koji je otkrio duhovno zvanje jednoga vrloga dječaka Petra Barbarića koji je preminuo kao maturant u Travniku 1897. i potiče sve vjernike na molitvu za svećenička i redovnička zvanja.

Za dijeljenje sv. Pričesti spremno je sedam-osam svećenika, i u crkvi i pred crkvom. Na kraju sv. Mise župnik izražava čestitku i zahvaljuje svima koji su sudjelovali u pripremi ovoga svetoga slavlja. Pred oltarom dvije fotografije, najprije krizmanika pa krizmanica.

Župnik je u blagovolištu počastio svećenike i biskupa koji je na kraju pozdravio sestre franjevke i kuharice i izrazio im zahvalnost za njihov rad.

Biskupova homilija

Pred nama je jedan od uglednih navjestitelja Evanđelja iz apostolske Crkve, jedno od značajnijih imena iz apostolskih vremena, sv. Apolon iz Egipta. O njemu čusmo odlomak iz dnevnoga misnog čitanja (Dj 18,23-28).

Propovjednik. "Uto neki Židov, imenom Apolon, rodом Aleksandrinac, čovjek rječit i upućen u Pisma, stiže u Efez" (Dj 18,24). Tako ga svečano predstavlja pisac *Djela apostolskih*, sv. Luka, koji

mu ističe dva bitna obilježja: rječit i upućen u Pisma. Zna riječima izreći jer ima što reći, a ima jer pozna Sveto Pismo, koje sadrži božanske riječi. Po naravi govornik, a k tomu još izučio i potrebne mudroslovne i svetopisamske škole. Govori jednako hebrejski i grčki. I to govornik prve klase. Osvaja ne samo pojedince, intelektualce, nego i mase hrle da ga čuju. Živo tumači, uvjerljivo dokazuje i uspješno se usredotočuje na Mesiju, Kri-

sta, koji ima doći, jer on nije ni znao da je Isus već došao. Evo ga u Efezu, u židovskoj zajednici, svake subote u sinagogi, na propovjedaonici. Svakom put vjernikâ sve više, i sve oduševljeniji.

Bibličar. Upućen u Pisma, veli svetopisac Luka. U Pisma Staroga Zavjeta, osobito u Proroke, koje nije lako tumačiti. Apolon je vješt tumač, učen i upućen. Stare stvari tumači na nov način, vjeran sadržaju a s novim rječničkim izražajem. Na Apolonova usta Biblija govori, sve o budućem Kristu.

- **Proučavati Bibliju** Božji je to dar, talent, kao i svaki drugi duhovni talent. Ako na tome talentu radiš, ako si poučljiv, proučavaš i druge poučavaš, onda si sposoban usavršiti taj dar do zamjerne visine. Vjernici cijene dobra propovjednika. Iz crkve odlaze zadovoljni njegovim riječima, a potreseni i raskajani zbog svoga moralnog stanja. Krizmaniče - krizmanico, možda i tebe Bog poziva u kakvu crkvenu školu, da se pripremaš za naviještanje Božje Riječi: možda kao svećenik, kao redovnik ili redovnica? Tko ima uši, neka čuje što mu Duh poručuje! Hrabri se odazivaju!

Ivanovac. Apolon "bijaše upućen u put Gospodnji pa vatrene duše govoraše i naučavaše pomno o Isusu, premda je znao samo za Ivanovo krštenje" (Dj 18,25). On nije daleko otišao od Ivanova krštenja i propovijedanja, poučen vjerojatno od kojega Ivanova učenika. A govoraše gorljive duše, revno i veličanstveno, poput Ivana Krstitelja na obalama Jordana. Razumije se da je i njegovo propovijedanje bilo usmjereno na Krista, kao i Krstiteljevo. Ali je očito da se nije bio još susreo s Kristovim naukom i žrtvom, s Isusovim Duhom i vatrenim krštenjem. I on i ostali efeški kršćani, osim časnih iznimaka, bili su kršćani više po katekumenskoj želji negoli po punoj kršćanskoj vjeri. Ta je li i apostol Pavao, prošavši gornje krajeve, nakon Apolonova odlaska u Korint, došao u Efez i našao skupinu od 12 učenika koji "nisu ni čuli da ima Duh Sveti" i bijahu "kršteni samo Ivanovim krštenjem" pa "kad Pavao položi na njih ruke, dođe Duh Sveti na njih" (Dj 19,1-7) u obliku sedam darova.

- *Ovo nam je očit biblijski primjer kako se krizma podjeljuje odijeljeno od krštenja i kako krizmu dijele samo apostoli i potom će je dijeliti njihovi nasljednici biskupi.*

Kršćanin. U Efezu se našli muž Akvila i žena mu Priscila koji su bili poučeni u kršćanstvu. Apolon počeo "tako smjelo govoriti u sinagogi. Čuše ga Priscila i Akvila, uzeše ga k sebi i pomnije mu

izložise Put Božji" (Dj 18,26). Ni Akvila ni Priscila nisu mogli odoljeti a da ga ne pozovu u svoju kuću, da mu dublje i pomnije protumače "Put Božji", tj. Isusa, mučenoga i uskrsloga, kao Put, Istinu i Život, što je za Apolona bila apsolutna novost. Prvi glas. A Isus umro i ustao od mrtvih ima već 20 godina! Sasvim je moguće da je tada Apolon bio pravo kršten: u ime Presvetoga Trojstva.

Kada mu je Priscila pričala o korintskoj Crkvi u kojoj buja duhovni život, koji je Pavao probudio do neslučenih visina, Apolon je zaželio poći u Grčku: da vidi Duha na djelu u poganskome svijetu. Nije se više mogao ni htio zadržavati u Efezu.

Apolonova stranka. "A kad je nakanio otići u Ahaju [Grčku], obodriše ga braća i napisashe učenicima da ga prime. Kada je stigao onamo, uvelike je koristio vjernicima po milosti, jer je snažno pobijao Židove, javno pokazujući iz Pisama da Isus jest Krist" (Dj 18,27-28). Evo ga u Korintu. Svaki je židovski intelektualac, pogotovo misionar i vizionar poput Apolona, želio poći u Grčku da se okuša s grčkim filozofima i sa subraćom Židovima. Išao je i Pavao! Tako je i Apolon zaželio posjetiti Grčku, ali nikoga ne pozna u toj zemlji. Kako bi mu dobro došla kakva prijateljska preporuka! Akvila i Priscila radosna mu srca ponude pisanu preporuku za neke kršćanske obitelji u Korintu, Božja Providnost!

Dođe Apolon u Korint. *Djela* kažu da je Apolon svojim vatrenim propovijedima uvelike koristio braći u Korintu. Osobito je kršćanima bilo drago kako je Apolon žestoko pobijao Židove javno dokazujući iz Svetoga Pisma - iz *Psalama* i *Proroka* - da je Isus Nazarećanin, koji se utjelovio, umro, uskrsnuo i uzašao na nebo, pravi Krist - Pomazanik - Mesija. Tu će pohvalu potvrditi i sv. Pavao u svojoj Poslanici: "Ja zasadih, Apolon zali, a Bog dade rasti" (1 Kor 3,6). Možda upravo ova Pavlova slika da Apolon "zali" najbolje pokazuje kako je taj Kristov učenik propovijedao: kao kada iz pune kante zalijevaš lozu ili smokvu ili rajčice.

Neki vjernici u Korintu, površinski zaneseni Apolonovim mudrim propovijedanjem, počeli suprotstavljati jednoga apostola drugomu. Tako se pojedine skupine vjernika prozvaše "apolonovcima", druge "pavlovcima", treće "petrovcima", a četvrta skupina čak "kristovcima". Četiri stranke sa svojim suprotnim sloganima i barjacima, sa svojim apostolima predvodnicima i samim Kristom Gospodinom. Neki ni ne znaju kojoj "stranci" pripadaju. Samo znaju da je u korintskoj Crkvi strančarski raskol razderao nešivenu Isuso-

vu haljinu. Nema ih, možda, svega pedeset, a gle nereda! To je duboko pogodilo Apolona, koji se, ražalošćen, vratio iz Korinta u Efez, da se u Grčku više nikada ne vrati.

- *Među nama ljudima svađe lako nastanu. I ožiljci ostanu. Božji će čovjek nastojati pomirivati, a ne raspirivati. A sve u istini i ljubavi. Istina nas sve mora objediniti, a laži će nas i nepravde samo posvađati i razdvojiti!*

Božji suradnici. Pavao opisuje ta strančarenja u Korintu na vrlo dramatičan način. "Ta što je Apolon? Što je Pavao? Poslužitelji po kojima povjerovaste - kako već kome Gospodin dade... Tako niti je što onaj tko sadi, ni onaj tko zalijeva, nego Bog koji daje rasti. Jer Božji smo suradnici..." (1 Kor 3,5-9). Pavao ne omalovažava posao radnika odnosno suradnika Božjih, ponajmanje Apolona. Bog je u svemu i iznad svega. On je dao sposobnosti i apostolima da budu poslužitelji, ali samo poslužitelji, a ne gospodari ljudskih duša. I takvim ih poslužiteljima i suradnicima treba smatrati. "Zato neka se nitko ne hvasta ljudima, jer sve je vaše. Bio Pavao, ili Apolon, ili Kefa [Petar], bio svijet, ili život, ili smrt, ili sadašnje, ili buduće: sve je vaše, vi Kristovi, a Krist Božji" (1 Kor 3,21-23). Veličanstveno stupnjevanje rada, rasta i radosna života u Bogu.

Apolon se čak ni na prijateljski nagovor velikoga Pavla da se vrati u Grčku nije vratio da se ne bi uvukao ni u čiju stranku, a najmanje u "svoju"! On se ozbiljno bojavao još većega strančarenja i nereda. S poštovanjem je otklonio Pavlovu bratsku ponudu (1 Kor 16,12). Znao je da ima usijanih glava i strastvenih zanesenjaka koji se ne daju nikakvu

razlogu ni dokazu. Kada oni kažu da su "karizmatici" i skupe oko sebe skupinu "karizmatiskih" pristaša, nema toga apostola koji će ih urazumiti! Samo bi Apolona još više zlorabili i suprotstavili Pavlu. Ocijenio je pametnijim da tom prigodom ne ide, nego je sve prepustio Providnosti Božjoj i vremenu koje inače rane liječi. Tako je ostao i prijatelj Pavla i poštovatelj Korinćana.

- *I pokazao nam je kako je jedinstvo Duha i sveza mira važnija od bilo kakvih osobnih talenata, neukrotivih karizama, govorenja nepoznatim jezicima, padanja po podu, mjesečnih dvostrukih poruka i deseterostrukih tajna. Naša vjera počiva na temeljima Biblije i Tradicije, koju tumači živo Crkveno učiteljstvo, a ne na privatnim priviđenjima, koja su to nevjerodostojnija što se svakodnevno utrostručuju.*

Zaključak. Apostolski se propovjednik Apolon iz ovih kratkih biblijskih rečenica ukazuje

prvo, kao vjeran Židov, a dostatno otvoren i prema grčkomu i rimskom svijetu: velika duša!

drugo, sposoban u tumačenju Svetoga Pisma, upućen u filozofiju, a vješt u govorništvu: velik intelekt!

treće, sve svoje talente stavio je u službu učenitva Krstiteljeva pa zatim Kristova: izvrstan učenik, "učenik generacije"!

četvrto, nije bio kriv za podjele u Korintu, znao je mudro smiriti posvađanu zajednicu: uzoran učitelj!

peto, Bog je dao svoga Duha darovitomu Apolonu koji mu se iskreno pokoravao, zato je imao svih sedam darova u punini i u obilju jer je sa svakim darom svojski surađivao!

MLADI, POKAŽITE SE VJERNIMA I HRABRIMA!

Goranci, 16. svibnja 2015. - Od 2007. godine svakoga proljeća podjeljuje se sakrament sv. krizme i u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gorancima, iako iz same župe rijetko kada ima koji krizmanik. Kako to? Eto tako da Gorančani iz Mostara iziđu u svoje Gorance. Spomenute 2007. godine bilo je devetero, pa 2008. sedmero, godine 2009. osmero, 2010. dvadesetero, 2011. devetnaestero, a 2012. nije bilo krizme jer se u Mostaru prešlo s osmoga razreda na prvi razred srednje škole, godine 2013. dvadesetero, 2014. dvadeset i jedno i ove 2015. godine trinaestero. To su uglavnom učenici iz Mostara, a njihovi su roditelji podrijetlom iz Goranaca. Čak ako ima koji učenik iz

Goranaca, i on pohađa školu u Mostaru, gdje su priključeni jednoj od sedam župa: katedrali koja je posvećena Gospi Majci Crkve, a četiri su župe posvećene apostolima: sv. Petru i Pavlu i Tomi te apostolima i evanđelistima, Mateju, Ivanu, Marku i Luki.

Od prošle godine župnik je na Gorancima dr. fra Ivan Ivanda koji je doktorirao 2001. na temu "Problem zla u teologiji Hansa Ursa von Balthasara". Na hrvatski je preveo velik broj knjiga i članaka teološkoga i duhovnoga sadržaja katoličkih pisaca: sv. Ignacija Lojolskoga, Josepha Ratzingera - pape Benedikta XVI., Hansa Ursa von Balthasara, Thomasa Mertona, Gabriele Kuby i drugih.

Vlastite su mu knjige: *Pričaj mi o Bogu*, 2008., *Samoća vjere*, 2012. Redoviti je kolumnist u *Našim ognjištima*, a od srpnja 2014. piše i u *Svjetlu riječi*.

U početku sv. Mise u župnoj crkvi punoj vjernika biskup Ratko Perić zahvaljuje na pozdravima krizmanika i župnika. U koncelecijaciji su, osim fra Ivana i don Tomislava tajnika, također i don Ivan Perić, župnik iz Cima i Ilića, don Mile Vidić, župni vikar s Radnika i Orlaca. Iz tih su župa uglavnom krizmanici. S don Milom je došao i zbor mladih.

Biskup u propovijedi krizmanicima i ostalim misarima ističe dar jakosti koji udjeljuje Duh Sveti u potvrdi, a očekuje od svakoga od nas da

surađujemo s njime kroz kušnje života. Propovjednik je na primjerima svjedoka vjere Marka Milanovića iz stolačkoga Kruševa i uzorne krjeposti jakosti Petra Barbarića iz Klobuka pokazao mladima kakvi bi trebali biti i u školi i u životu kada je u pitanje vjerničko uvjerenje i opsluživanje Božjih zapovijedi. Lako je izdati, hajde se покаžite vjernima i hrabrima! Vidiš li da se ovakvi primjeri događaju jednom u stoljeću!

Za večerom, kojom je župnik počastio svoje goste, bio je razgovor o domaćim temama, ne isključujući ni Međugorje, gdje je biskup prije podne slavio sv. Misu i sv. krizmu.

BUDITE KAO APOSTOL MATIJA!

Stolac, 17. svibnja 2015. - U nedjelju, 17. svibnja sv. krizma u Stocu za vrijeme pučke sv. Mise. Župna crkva sv. Ilije ispunjena je krizmanicima, kumovima, roditeljima i ostalim vjernicima. Dosta je naroda i pred crkvom. S kora župni zbor pjesmom i glazbom prati liturgijsko slavlje.

Pozdravlja krizmanik osmoga razreda, kojega su vršnjaci izabrali s njegovim sastavom: "Dragi biskupe, Vi ste danas ovdje s nama da nam uljepšate ovaj najsretniji dan koji će obnoviti našu vjeru i pomoći da širimo darove koje imamo u srcu. Raspirimo iskru života, iskru vjere, napravimo prostora u sebi da bi Krist bio za nas Emanuel, tj. Bog s nama. U životu ćemo imati samo jedan cilj nastojati surađivati s Duhom Svetim i njegovim darovima, i služiti Bogu i svom narodu. Danas, kada tražimo svoje životne putove, preporučujemo se u Vaše molitve, oče biskupe, i u molitve cijele naše župne zajednice." Krizmanici su uključeni u misna čitanja i u molitve vjernika.

Župnik don Rajko Marković, iznoseći neke podatke iz prošlosti župe, napose one koji se tiču razdoblja od prije 70 godina, spominje i ovo:

"Najveći procvat stolačka je župa doživjela uoči Drugoga svjetskog rata. Imala je 3.506 katolika. Rat i poraće, osobito 1945. godinu, stolačka je župa doživjela kao jednu od svojih najvećih tragedija u povijesti. Upravo smo jučer i na Bleiburgu i na Radimlji obilježili 70. obljetnicu te naše nacionalne tragedije, koja je usporediva s onom iz XV. stoljeća, kada su turske čete provaljivale, osvajale, rušile crkve, ubijale narod, prevodile ga na islam ili razgonile po svijetu. Naime, od 1941. do 1945. godine u stolačkoj je župi ubijen ili nestao svaki

peti katolik. Ukupno je poginulo: 666 katoličkih vjernika, i to 306 vojnika, 360 civila, a među poginulima, nestalima i nikada pronađenima bila su 294 mladića. To znači 294 moguće nove obitelji manje! Ubijena su i tri domaća svećenika rodom iz župe: don Marijan Vujnović, don Ivan Raguz i don Mitar Papac, dakle, ukupno je poginulo 669 osoba!

Župa se tijekom desetljeća opet pomalo životno obnavljala, ali i raseljavala, tako da današnja župa Stolac, koja se proteže od Hutova blata do Hrguda, broji 3.000 vjernika u 800 katoličkih obitelji. U župi se nalaze: gradovi Stolac i Ljubinja te 32 sela i zaseoka u kojima sada netko živi, te 10-ak sela i zaselaka u kojima za sada nema nikoga. U župi se nalazi 40 grobalja i 20 kapelica u kojima se barem jednom godišnje služi sv. Misa, a u nekima i po više puta na godinu. Stolačka je župa je danas, hvala Bogu, živa i životna, živi svoje kršćanstvo razgranato na svim duhovnim poljima. Jedna od tih duhovnih grana jesu i naši današnji krizmanici.

Preuzvišeni, danas pred Vama stoje 42 krizmanika: 21 muški i 21 ženska. Dobro su dolazili na vjeronauk i dobro naučili. Trud se isplatio, iako nije bilo lako, a, naravno, uvijek može biti i bolje. To ćemo i nastojati, a u tome ćete nas sigurno i Vi danas potaknuti, jer dolazite kao pastir i učitelj naše mjesne Crkve. U to Vam ime i kličem glasom ovoga vjerničkog skupa, ovih krizmanika i krizmanica i u svoje osobno ime: Pastiru naše hercegovačke Crkve, dobro nam došli!"

Evangelje je navijestio domaći sin, đakon Damir, koji se sprema na svećeničko ređenje. Bilo s Božjim blagoslovom.

Biskup je u propovijedi govorio o dvojici apostola: Judi i Matiji, o čemu je bilo prvo misno čitanje: Dj 1,15-26.

Isus je *Judu* izabrao da bude s njim, da ga šalje propovijedati, da rod donese i rod njegov da ostane. Ali on se iznevjerio, prometnuo u otpadnika koji nije prihvaćao Kristove Euharistije, u lopova koji je krao iz apostolske novčarke, u lašca i glumca koji je sve izigravao dok nije izigrao i samoga sebe, u takva izdajnika koji se sam javio da Isusa izda a da ga nitko nije na to nagovarao. Na Posljednjoj večeri Isus je svim svojim učenicima uputio jedno teško proroštvo: "Jedan će me od vas izdati". I svi su se apostoli listom obraćali Isusu s pitanjem: "Da nisam ja, Gospodine? Da nisam ja, Gospodine?" Jer nitko nije bio siguran u sebe. I Juda je upitao: "Da nisam ja, Gospodine?", a sve je bio skovao samo je još trebalo i izvršiti. Njegova je tragična izdaja u tome što se nije pokajao i tražio od Isusa oprost. On je mislio da može sam sebi donijeti spas.

Drugi je lik *Matija*. Jedanaestorica apostola skupila su se u istu dvoranu Posljednje večere nakon Isusova odlaska na nebo a prije silaska Duha Svetoga, i odlučili izabrati nekoga umjesto otpa-

loga Jude. Postavili su dva pravila po kojima će birati. Prvo, da je taj kandidat od početka bio s Isusom i apostolima, jedan od 72 učenika, i, drugo, da je osobno vidio Isusa uskrsloga. Našli su dvojicu takvih kandidata koji su ispunjavali oba uvjeta. Bacili su kocku pa neka Duh Gospodnji izabere. I tako je izabran Matija, svjedok od početka i vjerojatno jedan od dvojice učenika koji su onoga uskrsnog dana išli iz Jeruzalema u Emaus, pa ih Isus sustigao. Matija je spremno prihvatio biti apostolom. Eto primjera i vama, mladi, da oduševljeno prihvatite zadaću kada vas Gospodin izabere i pošalje u žetvu svoju. Matijin blagdan slavimo 14. svibnja.

Biskup je napose molio da nikada ne bude Judina poljupca na ustima krizmanika i krizmanica, i da se spremno i smjelo odazovu kada u sebi osjete da ih Gospodin poziva u svoje redove.

U misnom mementu biskup se sjetio svih onih, svećenika i župljana, koje je župnik u početku spomenuo.

Župnik je počastio biskupa, svećenike i đakona u hladovini župnoga dvorišta. Biskup je zahvalio sestrama milosrdnicama koje djeluju u župi.

DA SVI BUDU JEDNO

Gorica-Struge, 17. svibnja 2015. - Pjesmom *Uđite s hvalama na vrata Njegova*, započelo je sv. Misno slavlje i dijeljenje sakramenta sv. potvrde u župi apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla u Gorici-Strugama, Čapljinski dekanat, Mostarsko-duvanjska biskupija u nedjelju 17. svibnja. Župnik don Drago Bevanda pripremio je i biskupovu delegatu, don Željku Majiću, predstavio 15 mladih župljana, polaznika osmoga razreda osnovne škole. Polovicu ovogodišnjih krizmanika krstio je župnik don Drago, a polovicu njegov prethodnik, pok. don Ivan Pavlović. Stoga je ovo slavlje i za župnika bilo posebno, što je i istaknuo u pozdravnom govoru. U konceleciji, uz domaćega župnika, sudjelovao je i don Ante Đerek, župnik susjedne gabeoske župe, od koje je cijepanjem nastala i ova župa - kći nekada prostrane župe Gabela. Naime, prije nepunih 100 godina, župi Gabela pripadala su i naseljena mjesta današnje župe Čapljina, Gabela Polje i Gorica-Struge. U ime krizmanika i krizmanica krizmatelja je pozdravila krizmanica Andrea, koja je sama sastavila pozdravni govor:

Prečasni generalni vikaru don Željko!

Danas, mi krizmanici od Vas tražimo da nas uvedete u puni crkveni život. Jer od danas naša dužnost i obveza postaje nositi se s njime kao odrasle osobe. Korak po korak ulazimo u nepoznati svijet, u dolinu vukova kojoj ne će biti lako opstati. Ali okupili smo se ovdje kako bismo zatražili blagoslov od Vas.

U školi su nas naučili da ovo razdoblje koje prolazimo jest zapravo neko raskrižje, pravo račvanje životne rijeke. Ovo je prva postaja odgovora na pitanje: Tko sam ja? Pred Bogom i pred ljudima mi danas molimo za potporu i oslonac ako nam bude teško. Molimo za nadu i vjeru ako se počnemo utapati u moru suvremenog ropstva i da nas Svevišnji čuva ako se navuku tamni oblaci nad nas.

Prečasni oče! Još smo djeca. Ona ista koja su nekada trčkarala po ovom tlu. Strah nas je. Još ne znamo što će nam sve donijeti zrelost, ali želimo predstavljati odlučnu generaciju koja će vođena Božjom voljom i snagom, ostvarivati pobjede u borbi koja je pred nama.

Zahvalna sam što imam čast da Vas pozdravim u ime svih nas koji smo danas ovdje s istim ciljem.

Došli smo potvrditi želju da nas u životu krasi vjera u Boga. Svjedoci su tomu naši kumovi, roditelji, a i Vi, prečasní oće. Ovo je dan sreće, dan koji treba slaviti, a Vi ste tu da ga slavite s nama. U ime svih prisutnih, hvala Vam na tome i dobro nam došli!

Misna čitanja pročitale su krizmanice, a krizmanici uputili molitvene zazive; gabeoski župnik najvjestio je Evanđelje.

U zahvalnu odgovoru kao i u propovjedi, generalni vikar, nakon što je prenio blagoslovne pozdrave biskupa Ratka po čijem ovlaštenju dolazi podijeliti sakrament Duha Svetoga, osvrnuo se na uvodne riječi, posebno se zadržavši na konstataciji krizmanice da *korak po korak ulaze u nepoznati svijet, dolinu vukova u kojoj neće biti lako opstati*. Neuobičajen je to naziv za dolinu života kroz koju nam je proći na putu prema vječnosti, naglasio je propovjednik. No, on je istinit. Svijet obiluje vukovima grabežljivcima koji nasrću na stado; kao ričući lavovi obilaze okolo tražeći koga da proždru! Stoga, oprite im se čvrsti u vjeri, poziv je to i sadržaj ovoga dvostrukog sakramentalnog slavlja, Presvete Euharistije i sakramenta Duha Svetoga. I nije se problem oprijeti vuku kojega se već izdaleka prepoznaje u njegovu vučjem obličju.

Posebnu opasnost predstavljaju vukovi u janjećem runu. Stoga je potrebna iznimna otvorenost i suradnja s Duhom Svetim u kojem je jedino moguće razlikovati janje od vuka, voditelja od zavodnika, istinsku potporu i oslonac od varljiva i lomljiva stolca ovoga svijeta. U Snazi Duha Svetoga moguće je raspršiti tamne oblake koji se navlače nad vaše mlade živote i živjeti u punini svjetla kojim nas Kristovo preslavno Uskrsnuće obasjava te rijeku života koja je potekla iz sakramenta krštenja dovesti do mora ispunjenja obećanja i punine koja je jedino u Bogu. Primjer i zagovornici u tomu jesu Apostolski prvaci kojima je posvećena vaša župa, Blažena Gospa u čijem mjesecu i ovo slavlje slavimo te toliki divni svetački likovi među koje će se Božjom voljom i službeni proglašenjem Crkve uskoro ubrojiti i dični sin Hercegovine, Časni Sluga Božji Petar Barbarić.

Nakon slavlja sv. Mise i zahvala i pohvala organizaciji, svemu dobromu što se u župi događa, ministrantima i pjevačima, poziralo se za zajedničko slikanje, a onda obiteljsko zajedništvo u duhu ulomka iz Evanđelja Sedme uskrsne nedjelje - Isusove velikosvećeničke molitve - da svi budu jedno!

SLIKA STE BOGA ŽIVOGA

Gabela, 17. svibnja 2015. - Gabeoski župnik don Ante Đerek, kao i većina župnika u Hercegovini, svake godine poziva biskupa da pohodi župu i podijeli sakrament sv. potvrde pripremljenim kandidatima. No, zbog velika broja krizama u kratku proljetnom vremenu, prije ljetnih ferija, i nemogućnosti da se osobno odazove svim pozivima, biskup uobičajava delegirati generalnoga vikara da u njegovo ime pohodi pojedine župe i po njegovu ovlaštenju podijeli sakrament sv. potvrde. Tako je bilo i ove godine, na Sedmu uskrsnu nedjelju, 17. svibnja. Biskup je pošao u Stolac, a generalni vikar, nakon što je slavio sv. Misu u Gorici-Strugama i podijelio sakrament potvrde, prešao je u susjednu župu Gabela gdje ga je već čekalo sve pripremljeno za Euharistijsko i potvrdno slavlje. Dvanaest krizmanika i krizmanica u pratnji kumova, roditelja, rodbine i prijatelja dobrobrano su ispunili župnu crkvu. Vjernici, koji nisu mogli stati u crkvu, u slavlju su sudjelovali pred crkvom. Na koru pjevači skladnim pjevanjem uvode u dvostruko sakramentalno slavlje. U koncelebraciji, uz domaćega župnika don Antu, tu su i župnici

susjedi: don Marko Kutleša iz Gabele Polja i don Drago Bevanda iz Gorice-Struga.

Na početku sv. Mise pozdrav krizmanika i župnika domaćina. Krizmanici svjesni opasnosti koje su se nadvile nad njihove mlade živote pozivaju predvoditelja da se moli za njih. Obećavaju i svoje molitve krizmatelju i svima koji se za njih budu molili. Svoj pozdrav završavaju molitvom Duhu Svetomu. Župnik se pridružuje krizmeničkom pozdravu, zahvaljuje ocu biskupu na blizini koja se očituje i u njegovu delegatu kojega radošno primaju i pozdravljaju. Predvoditelj zahvaljuje na riječima dobrodošlice te rado prihvaća poziv na molitvu za krizmanike te svim krizmanicima predlaže "molitveni ugovor". Misna čitanja, kao i molitva vjernika pripali su krizmanicima, a don Marku navještaj Evanđelja.

U propovijedi o Isusovoj Velikosvećeničkoj molitvi za jedinstvom: da svi budu jedno kao što si Ti, Oče, u meni i ja u Tebi, što je poruka misnoga Evanđelja. Dok svjedočimo i strah nas je od nejedinstva i razdora u obitelji, društvu, Crkvi, među narodima; dok nam se zveket oružja,

toga neprijatelja svakoga zajedništva i suživota u miru i slozi opasno primiće, mi se moramo vratiti u sebe i vidjeti taj iskon svakoga vanjskog, međuljudskog, međunacionalnog i crkvenog nejedinstva. A to je čovjek - podijeljen u samome sebi. Pa i kršćanin koji, umjesto da odbaci zakonitosti svijeta koji ga mrzi jer je Isusov, on odbacuje Ljubav i prihvaća zlo koje ga u njemu samomu razara. Poput slikovnih sastojaka u zatvorenoj kutiji i mi smo u kutiji svoga života - tijelu razdrobljeni. I kao što to obično biva, niža životna dob manje lomova, viša dob mnoštvo lomova. No, zahvalimo Bogu što je u kutiji našega života - tijelu sve na broju. Ništa od onoga što nam je dao, nije izgubljeno. Jest razlomljeno, često usitnjeno i neprepoznatljivo. No, milošću Božjom sve je još tu kao i darovano vrijeme u kojem smo pozvani razjedinjeno ujediniti, rašiveno sašiti, rastavljeno sastaviti, da se vrati sklad duše, uma i tijela što je čovjek u sebi - slika Boga živoga. Da bismo u tomu uspjeli, potrebni su nam iznimni zahvati milosti: obnova krsnih obećanja koja nas nanovo u Krista ucjepljuje, ispovijed koja sve čisti, Pričest

koja hrani i čuva od ponovna propadanja, krizma koja nas snaži i čini jakim u borbi protiv unutarnjih i vanjskih nasrta zloga, molitva praćena dobrim djelima.

Misna čitanja uprisutnila su nam dva lika: Judu - *sina propasti* koji je pobjegao od Isusova euharistijskog stola i nije pričekao silazak Duha Svetoga i Matiju koji je prihvatio sve što je Juda odbacio, postao apostol Krista i svjedok njegova Evanđelja. Stoga je poziv i vama, krizmanicima i krizmanicama, da poput sv. Matije i mnoštva drugih Božjih ugodnika među koje će, Božjom milošću uskoro biti ubrojen i sin naše Hercegovine, Časni Sluga Božji Petar Barbarić, oduševljeno prihvatite darove Duha Svetoga koji i kao svaki drugi dar traži od vas uzdarje, rad, suradnju s milošću.

Nakon sv. Mise i zajedničke spomen fotografije, krizmanici su svoje goste pozvali na obiteljsko druženje, a župnik svećenike koncelebrante i druge koji su im se nakon nedjeljnih liturgijskih i pastoralnih obveza pridružili, na bratsko i okrjepno zajedništvo u župnu kuću.

BLAŽENI SIROMAŠNI, DUHOM...

Mostar, 18. svibnja 2015. - Vrijeme liturgijske godine od svetkovine Uskrsa do svetkovine apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla protkano je ponajviše sakramentalnim slavlјima, prve svete ispovijedi i sv. Pričesti te sakramentom sv. krizme ili potvrde. Koliko se god svećenici, a i sami biskupi, trudili preko propovijedi, kateheza, susreta s roditeljima naglašavati samu vrijednost i prvenstvo sakramenata pred popratnim sadržajima, gledajući izvana čini se da sav taj govor gubi na snazi u utrci s ovozemaljskom ponudom. Marketinški stručnjaci vješto su se uključili u crkvena slavlja. Darovi, odijela, satovi, skuteri, mobiteli, obiteljske gozbe kao da su postale puno važnije od događaja sakramentalne milosti. Nije rijedak slučaj da se roditelji i kumovi i zaduže kako ne bi zaostajali za drugim, bili ispod prosjeka koji određuje, opet, moćni marketing. Kandidati, pa koliko god bili nadareni, nisu zabrinuti zbog duhovnoga i spoznajnog stanja i znanja. Bitno je ne zaostati u fešti o kojoj će se pričati barem koji dan više. Stoga, često se postavlja pitanje: Je li moguće sve ovo izvrnuto na prave noge postaviti? I kako i s kime?

Slavlje sv. potvrde za troje šticećenika Caritasova Rehabilitacijskog centra za osobe s posebnim

potrebama "Sveta Obitelj" u Mostaru pokazatelj je da je moguće. Naime, 18. svibnja, na poziv ravnatelja Caritasa don Ante Komadine i upraviteljice centra "Sveta Obitelj" s. Krunoslave Adžamić, služavke Maloga Isusa, biskup Ratko delegirao je don Željka Majića, generalnoga vikara, da u samom Centru pod sv. Misom podijeli sakrament sv. potvrde troma šticećenika: Mareli Mandžo, Mariji Lučić i Branku Markoti. Marela i Branko u istom su slavlju primili i sakrament Prve sv. Pričesti koje im je podijelio ravnatelj don Ante. Osobe su to s posebnim potrebama, spoznajno nedorasle da shvate puninu Milosti koja im se u sakramentima od Boga preko njegove Crkve podjeljuje. Tko je to od nas dorastao shvatiti?! No, osobe su to koje se u prostodušnosti srca raduju tom velikom daru. Nisu tjeskobni tko im je kum ili kuma, kakav će dar primiti, hoće li nakon liturgijskoga slavlja biti ikakve gozbe. Radosni su zbog zajedništva s roditeljima, kumovima, njegovateljicama, u svojoj Crkvi, u slavlju Presvete Euharistije. Pa i kada se boje doticaja nepoznate ruke koja im prinosi materiju sakramenta, opet se iz njihovih nevinih očiju iščitava svijest posebnosti trenutka, onoga Božjeg milosnog zahvata koji se po sakramentu

nad njima i u njima događa. Ovo milosno zajedništvo i otvorenost srca primatelja sakramenata koje nadvisuje svaku spoznajnu dimenziju, zatvorilo je usta ljudskoj besjedi pa i u obliku propovijedi. Jer njihov život i otvorenost sakramentu jest homilija propovjedniku i djelatlju sakramenta, roditeljima, rodbini i kumovima, upravi i djelatnicima. Homilija je to na poseban način i svim njihovim vršnjacima koji u izobilju stola i poklona, često i zavidne razine spoznaje, zatvaraju srce i život nadnaravnim darovima otvarajući se naravnim porivima i zemaljskim tulumima. Isus reče: Blaženi siromašni, duhom, njihovo je Kraljevstvo nebesko! (Mt 5,3). I ne radi se ovdje o blaženstvu koje bi slavilo neznanje, ljudsku bijedu očitovanu i u posebnoj potrebi; da su blaženi samo oni koji nisu sposobni za samostalan život i

rad. Riječ je o osobama slobodna duha, osobama koje su slobodne od svega, pa i od samih sebe, kako bi u potpunoj slobodi mogle primiti puninu milosti. Jer tek slobodan čovjek kadar je primiti Boga, osjećati Njegove poticaje i slušati Njegov glas u sebi. Našemu ljudskom umu to je neshvatljivo, ali u Božjoj promisli to je tako.

Nakon sv. Mise u kojoj su sudjelovali kumovi, roditelji, rodbina i prijatelji kao i dosta šticićenika i djelatnici Centra koji su sve bezprijekorno organizirali, liturgijsko pjevanje predvodili i Božju Riječ iz čitanja navijestili te molitvu vjernika uputili, priređena je i mala okrjepa u prostorijama Centra. Razgovor uz kavu i napitke odisao je dubokim dojmom slavlja kojim je premilostivi Bog obdario sve nazočne preko onih u kojima na poseban način želi biti prepoznat.

KADA SE ŠIMUN MAG U KRIZMU UPLETE...

Tomislavgrad, 23. svibnja 2015. - Uočnica Duha Svetoga. U Duvnu redovita krizma kao i na samu Duhovsku svetkovinu u katedrali u Mostaru, već desetljećima. I pravo je tako da se silazak Duha Svetoga sakramentalno proslavi u ta dva grada koji daju ime Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Krizma u Duvnu zakazana u 10.00 sati, u subotu 23. svibnja. Krizmanici i krizmanice - njih 117 - pravovremeno zauzeli klupe u crkvi sv. Nikole Tavelića zajedno s kumovima i roditeljima. Doteklo je malo mjesta i ostalim župljanima duvanjske župe sv. Mihovila arkandela, koji su željeli pribivati Misi i krizmi. I kor je pun pjevača. U koncelebraciji s biskupom Ratkom više je svećenika: župnik fra Velimir, župni vikari fra Gabrijel, fra Mirko, fra Anthony, fra Josip, dekan i župnik fra Vinko iz Seonice, don Tomislav. Ministranti, među kojima i jedan franjevački bogoslov iz Zagreba.

U pozdravnom govoru krizmanici upoznaju biskupa sa svojim životnim izazovima, ali i očekivanjima te izražavaju čvrsto obećanje da žele ostati povezani s Isusom u jedinstvu Duha Svetoga. Kažu kako su sami nemoćni, ali po molitvi, redovitu primanju sakramenata, pobožnosti; uza zagovor i zaštitu Gospinu te molitve Crkve ta će se povezanost samo učvršćivati.

Župnik pripremljeno izražava dobrodošlicu, biskup zahvaljuje i jednako svima upućuje srdačan pozdrav. U svojoj propovijedi osvrće se na odnos dvojice biblijskih Šimuna prema Duhu Svetomu:

Šimun mag (Dj 8,9-24), nadaleko poznat u pokrajini Samariji, bavio se godinama raznim vradžbinama i "opčaravao narod". Zavodio sve, "malo i veliko", na sve načine, praveći se kao da je neki "veliki". Mase hrlile za njim i njegovim trikovima i zapisima. Čak ga prozvali "Snaga Božja". A bilo je puno takvih u ona doba.

Pa je li i danas tako? Čitaš li besmislene horoskope? "Daj da vidim što mi kaže!" Ili: "Što mi prorokuje iz dlanova i iz zvijezda!" Najobičnije smicalice. On će iz zvijezda pročitati tvoju sudbinu i tvoje buduće obiteljske odnose! Šimun je mag najprije uvjeravao sebe, pa onda počeo zavoditi i druge, dok ih nije masovno zaveo, bogateći se na njihov račun.

Đakon Filip. Ali kada se pojavio Filip đakon i počeo propovijedati Evanđelje Isusa Krista i u Isusovo Ime činiti "znamenja i čudesna", veliko se mnoštvo ljudi priklonilo njemu. Priklonio se i Šimun mag. I "ostao uz Filipa". Čudo Božje! Ali se mag nije obratio u srcu, nego samo poliven hladnom vodom po glavi kao i drugi kršćani, ali se nije umio i očistio iznutra kao drugi vjernici, nego ostao stari magičar, mađioničar. Kada je Filip vidio koliko se svijeta krstilo, pozvao je Apostole da dođu, da vide čudo neviđeno i da zazovu Duha Svetoga na samarijske novokršćenike. I na Šimuna bivšega "maga".

Apostoli Ivan i Petar došli u Samariju, neprijateljsku zemlju, da kršćenicima podijele sedam darova Duha Svetoga, jer "još ni na koga od njih

ne bijaše sišao". I stavljahu ruke na njih i davahu im darove Duha Svetoga.

Šimun zvani mag, kada je vidio kako Apostoli dijele darove Duha Svetoga, polažući ruke na njih, reče Šimunu Petru apostolu: dat ću ti novca, daj mi malo te snage da i ja polažem ruke i dijelim Duha Svetoga... Daje novac skupljen od čarolija u zamjenu za Duha Svetoga!

Šimun Petar, poučen kako se treba vladati, ponizno i poučljivo, bio je čuo još od Isusa da ima grijeha koji se ne mogu oprostiti ni na ovom ni na drugom svijetu. To su grijesi protiv Duha Svetoga, jer se čovjek ne može kajati i ne želi se skrušiti.

Kako se Boga ne bojiš! - zagrmje Šimun Petar iz svega glasa: "Novac tvoj zajedno s tobom propao kad si mislio dar Božji novcima steći! Nema tebi ovdje dijela ni udjela, jer tvoje srce nije pravo pred Bogom. Obrati se od te opakosti svoje i moli Gospodina ne bi li ti se kako oprostila namisao srca tvoga. Ta gledam te: žučju si gorak i nepravdom okovan." Šimun mag odgovori: "Molite i vi za me Gospodina da me ne snađe ništa od toga što rekoste" (Dj 8,24).

Svi ostali kao ukopani nad ovim prokletstvom. Sve obuze strah Božji. Šimun je Petar "krštenomu" i "krizmanomu" magu ostavio šansu pokajanja. Zamolio je apostole da ga ne snađe prokletstvo zbog svoje naopake namisli.

Šimun je mag pogriješio u dvije stvari. *Prva*, nije njemu bilo stalo do toga da prenese Duha Svetoga drugima, nego da se on pokaže, da on očituje svoje sposobnosti, svoj prestiž, svoju prednost pred dru-

gima. Hoće da on bude prvi. *Druga*, on je mislio da se sve stvari mogu kupiti za novac. A Apostoli ništa ne prodaju, nego daju. Besplatno su primili, besplatno i daju. Milost je besplatan dar.

Tko se Boga boji, toga Bog voli.

Krizmanici su bili dobro uposleni od početka do kraja: pozdravi biskupu, misna čitanja, molitva vjernika, prinosi darova. A pogotovo u samom činu primanja sakramenta sedmerostrukoga dara Duha Božjega i u primanju sv. Pričesti. I na kraju slikanje kao trajan spomen na ovaj dan velikih duhovskih darova. Sretno surađivali kroza život sa svakim Božjim darom!

Župnik je u završnoj riječi svima zahvalio ističući svoje suradnike ... svima onima koji su poučavali krizmanike i pomogli oko organizacije ovoga slavlja: Radio postaji TG, redarima, komunalnom poduzeću TG, policiji, ministrantima, velikom župnom zboru, časnim sestrama, braći svećenicima, vjeroučiteljima: Blaženki Krišto, Mateji Perić i Ivanu Sušiloviću, koji su sa župnikom pripremali krizmanike. Zahvala i drugom dijelu velike pastoralne ekipe, koji odgovorno i marljivo vode pojedine skupine u župi: Kristini Lončar, s. Zdravki Širić, s. Jasminki Pandžić, s. Tomislavi Šaravanja, fra Athonyju Burnsideu, fra Josipu Mioču, fra Mirku Bagariću, kao i drugoj braći iz samostana.

Gvardijan fra Ante Pranjić počastio je biskupa i sve svećenike u samostanskoj blagovaonici uz razgovor o raznim temama, a ponajviše o skorašnjem Papinu dolasku u Sarajevo.

KRIZMANICI, SAMO POŠTENO!

Mostar - Sv. Toma, 23. svibnja 2015. - Kada vjernik danas prilazi župnom pastoralnom centru sv. Tome apostola na Bijelome Brijegu, najprije ugleda veliku dizalicu koja se izdiže nad gradilištem gdje će izrasti nova crkva u čast svetoga Apostola, obuhvaćajući uglavnom vjernike koji žive u području Bijeloga Brijega. Župnik don Krešo Puljić, koji djeluje u župi od 2010. godine, kao župnik od osnutka župe 2011. godine, povezuje konce imovinsko-pravne, graditeljske, pastoralne, liturgijske, vjeronaučne, sakramentalne, a s pomoću internetske stranice povezan je s cijelim svijetom. Transparentno. Župa je odcijepljena isključivo od katedralne župe Marije Majke Crkve. Pokraj gradilišta ulazi se u zgradu u kojoj je danas i molitveno-liturgijski prostor za oko 4.000 vjer-

nika i župnikov ured i stan. Jest teren stiješnjen, ali ako se iskoristi u prave svrhe kako je naumljeno, može biti živo i perspektivno središte katoličkog svijeta u tom dijelu grada.

Biskup Ratko Perić i bjelobriješki župnik dogovorili su se da podjelba sv. krizme bude u subotu, 23. svibnja, u popodnevnim satima. Don Krešo je sa svojim suradnicima pripremao 41 krizmanika i krizmanicu. Troje je od njih krizmano u drugim župama u sporazumu samih župnika, a ovdje se našlo njih 38 s kumovima i roditeljima. Svi su kandidati polaznici prvoga razreda srednje škole. Svi su katolički i stupnjeveno nadrasli nekadašnje uvjerenje da je katekizamski "vjeronauk" za niže razrede osnovne škole. Napreduje se i u vjeronaučnim spoznajama usporedo s fizičkim i intelek-

tualnim rastom. A kada se nađe okretan župnik, onda zna privući mladež u razne župne sekcije, upošljavajući ih na najbolji način. Ispitivač don Tomislav kaže da su učenice malo bolje znale i molitve i odgovore od učenika.

U koncelebraciji su uz biskupa: župnik i njegov pomoćnik don Mijo Zrno iz Svećeničkoga doma, don Davor iz katedrale, a katedralni je župnik don Luka u ispovjedaonici. Troje krizmanika pozdravlja biskupa stihom i cvijećem, na kraju i dar:

"Mali kip Vam svetog Tome u zahvalu poklanjamo.

Molite se Kristu za nas da ga s Tomom naviještamo."

Krizmanici su angažirani i u čitanjima i u molitvama vjernika. Uvježbano. Je li malo pretiho?

Biskup je u propovijedi potaknuo krizmanike na čestit i moralan život. Crkva preko roditelja

stalno poziva njihovu djecu na hod pravim putem Kristovim, na opsluživanje njegovih zapovijedi, na suradnju s Božjom milošću, napose sada na suradnju s darovima Duha Svetoga. Uzalud je ako te biskup krizmenim uljem pomaže po čelu i utisne neizbrisiv pečat dara Duha Svetoga, ako ti do toga životno ne držiš. Ako se ne moliš za mudrost, ne ćeš biti životno mudar! Ako se ne moliš i ne trudiš da budeš razborit, ne ćeš biti razborit. Ako se ne moliš i ne vježbaš u stožernoj krjeposti jakosti ili pravednosti, bit ćeš slabić, kukavac i jadika. U svakom trenutku možeš sletjeti s puta. Vječnost, i pozitivna i negativna, ovisi o trenutku. Zato trajna budnost.

Mladež, osobito krizmanike, preporučujemo Duhu Božjemu da im nikada ne ponestane ni u glavi mudrosti i znanja, ni u srcu jakosti i Božjega straha!

KATEDRALA PUNA DUHA SVETOGA

Mostar - Katedrala, 24. svibnja 2015. - Svetkovinu Duha Svetoga na poseban se način proslavlja u katedralama. Biskupi, u zajedništvu sa svećenicima i vjernicima, svečano zaključuju Uskrsno ili Vazmeno vrijeme u kojem se zaokružuje veliko Djelo našega Otkupljenja koje svoj vrhunac ima u smrti i preslavnom Uskrsnuću Druge Božanske Osobe - Isusa Krista, koji nastavlja svoju djelatnu prisutnost u svojoj Crkvi u Duhu Svetomu, Gospodinu i životvorcu; koji silazi od Oca i Sina. Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi; koji je govorio po prorocima, koji i nama danas govori u "plamenim jezicima" - u darovima koji se na vidljiv i učinkovit način podjeljuju u sakramentu sv. potvrde ili krizme - koji vodi i nadahnjuje Kristovu Crkvu rođenu na Pedesetnicu, a koju su Apostoli nakon iščekivanja Obećanoga navijestili svim narodima.

Od 1990. do ove 2015. godine sveta se krizma dijelila pred katedralom zbog mnoštva krizmanika iz grada. Ove je godine određeno da svaka župa ima sv. krizmu u svojoj župnoj crkvi.

Mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić u koncelebraciji sa sedmoricom svećenika duhovski je događaj svečano proslavio u katedrali Marije Majke Crkve i Kraljice neba i zemlje sv. Misom u 11.00 sati. Nepromjenljiva je praksa da se na svetkovinu Duha Svetoga dijeli i sakrament potvrde pripremljenim kandidatima. Župni vikar don Davor Berezovski i đakon don Josip Čule, a sve pod vodstvom župnika msgr. Luke Pavlovi-

ća, ove su godine pripremili i biskupu predstavili 109 mladića i djevojaka, polaznika prvoga razreda srednjih škola u Mostaru. Priključila se i jedna grudska krizmanica. Na početku misnoga slavlja u ime krizmanika biskupa je pozdravio jedan krizmanik, a krizmanica u znak dobrodošlice uručila rukovet proljetnoga cvijeća. Misna su čitanja pročitali krizmanici, Evanđelje je navijestio đakon, a molitvene zazive izgovorili također krizmanici. Veliki mješoviti zbor "Marija" pod ravnanjem don Nike Luburića predvodio je pjevanje. Na početku slavlja, biskupa je i sve nazočne, pozdravio te na kraju sv. Mise zahvalu izrekao župnik don Luka. Kao sudjelitelja duhovskoga sakramenta biskup je odredio generalnoga vikara don Željka Majića.

U propovijedi biskup je govorio o Silasku Duha Svetoga i njegovim učincima nad učenike Kristove prije dvije tisuće godina.

Četvrtak je. Četrdeseti dan od Uskrsa. Uzašašće Gospodinovo.

Evo ih na Maslinskoj gori. Isus s Jedanaestoricom, samo nema otpaloga Jude. Tu je i Gospa. Isusove dvije posljednje poruke upućene Apostolima: 1. Pođite po svem svijetu poučavajući i krsteći u ime Oca... (Mt 28,19-20), i 2. Ne napuštajte Jeruzalema dok ne primite "Obećanje Očevo", Duha Svetoga (Dj 1,3-4).

Evo ih u Gornjoj sobi (Dj 2,1), u "čekaonici" Duha Svetoga, sva Dvanaestorica, jer je već izabran Matija umjesto Jude (Dj 1,26).

Petar: Jakove, što ti misliš kako će se Duh Sveti ukazati, očitovati, da ga vidimo i čujemo?

Jakov: Možda "poput goluba" kao ono na krštenju na Jordanu prije tri godine?

Ivan: Možda će se ukazati u obliku "svijetla oblaka" kao ono kada bijasmo na Taboru na dan Preobraženja?

Toma: Tko će Bogu stati u kraj? Ima stotine načine da se ukaže...

Uto "eto iznenada šuma s neba, kao kad se digne silan vjetar. Ispuni svu kuću u kojoj bijahu. I pokazu im se kao neki ognjeni razdijeljeni jezici, te siđe po jedan na svakoga od njih. Svi se napuniše Duha Svetoga i počеше govoriti drugim jezicima, kako im već Duh davaše govoriti" (Dj 2,2-4).

Evo ih na Trgu. Silan vjetar pretvori se u huku, a mnoštvo židovskoga naroda koji se bio raspršio po svijetu, sada je nagnuo iz mnogih zemalja da proslavi Pedeseticu, spomen na uručenje Božjih zapovijedi Mojsiju na Sinaju. Ljudi smeteni, izvan sebe, zadivljeni nad čudom neviđenim. Apostol Petar podiže prst i poče propovijed na svom materinjem aramejskom jeziku s galilejskim naglaskom. Svi ga nazočni razumiju koji su došli iz Medije i Elama, Male Azije i Ponta,

Frigije i Egipta, Cirene i Rima... Petnaest zemalja nabraja sv. Luka (Dj 2,9-11). I, za čudo Božje, svi razumiju Petra kao da priča latinski ili grčki ili egipatski. Eto to je prvi učinak Duha Svetoga. Dar ognjenih jezika pretvorio se u dar razumijevanja svega onoga što se zborilo i što se zbivalo na Trgu kao veličanstvena parada Duha Svetoga. Oni koji imaju Duha, lako se sporazumiju. Ljudi pitaju što im je činiti. Petar odgovara: Krstite se i primit ćete dar, Duha Svetoga (Dj 2,38). Tako su bili i kršteni i krizmani.

Krizmanici, sada ćemo i mi zazvati Duha Svetoga da ispuni ovu katedralu, posebno da ispuni vaše pameti darovima mudrosti i razbora, znanja i savjeta, i vaša srca darovima jakosti, pobožnosti i straha Božjega. Tek ste pravi ljudi i vjernici kada vas Duh Božji zahvati i po ravnu putu vodi. Dajte se voditi. Ne odupirite se njegovim poticajima i nadahnućima. Ostanite prijatelji Duha Svetoga cijeloga života!

Prigodom krizme uspostavljena su dva reda: učenike je krizmao biskup, a učenice generalni vikar. Sve je proteklo u skladu i redu.

Nakon sv. Mise župnik je počastio biskupa i svećenike u župnom blagovalištu.

SURAĐIVATI S BOŽJIM DAROVIMA

Gorica-Sovići, 30. svibnja 2015. - Fra Stipan Marković, župnik u Gorici - Sovićima, Grudski dekanat, zajedno sa svojim pomoćnikom fra Nikolom Spuževićem, pripremao je 90 krizmanika osmoga osnovne i prvoga razreda srednjih škola. Bilo ih je nekoliko iz susjedne župe Grude. Sveta se krizma slavi svake druge godine. Ovogodišnja je potvrda zakazana za subotu, 30. svibnja u 10.00 sati u župnoj crkvi sv. Stjepana, prvomučenika. Prostrana crkva ispunjena, kao i dvokatni kor, a bilo je vjernika i pred crkvom. U koncelecijaciji, koju je predvodio biskup Ratko Perić, bili su župnik, fra Bože Milić iz Drinovaca, don Nedjeljko Galić iz Mostara, kapucin fra Ante Logara iz Dubrovnika, don Tomislav Ljuban iz Mostara.

Biskupa su pozdravili predstavnici krizmanika u ime svojih vršnjaka, a župnik u ime cijele župe.

Obraćajući se u prvom redu krizmanicima, biskup je govorio o višestrukoj ljudskoj i božanskoj nazočnosti. Ako ti kao krizmanik imaš tatu u Njemačkoj, on može biti povezan i nazočan u obitelji s pomoću svoje slike, koju možeš staviti na hodnik da ga uvijek pozdraviš i kada ideš u

školu i kada se iz nje vraćaš. Još bolje prisutan s pomoću osobna pisma u kojem upozorava i tebe i ostalu tvoju braću i sestre kako se trebate ponašati u kući, u crkvi, u školi. Može biti nazočan još bolje s pomoću svoga dara od 2.000 eura namijenjenih za kućnu čeljad, a mama ti tim novcem rješava dugove i podmiruje razne potrebe u kući. A nabolje je nazočan ako osobno dođe za Božić, za Uskrs ili sada za tvoju sv. krizmu.

Slično tako i Bog može biti nazočan nama ljudima po svome Pismu koje se sastoji od 46 knjiga Staroga Zavjeta i 27 knjiga Novoga. Bog nam u tom svom Svetom Pismu kazuje kakvi trebamo biti i što nas čeka ako smo dobri, a što ako smo zločesti. Može biti nazočan u Trećoj Božanskoj Osobi po sedam darova, od mudrosti do bogobojznosti. Mi te darove možemo životno upotrijebiti i po njima živjeti, a možemo životno proigrati i ostati bez spasonosne razboritosti, znanja, savjeta, jakosti, pobožnosti i slično. Ovisi o svakome od nas kako s tim darovima radi i surađuje. Bog od nas očekuje da to iskoristimo u najvećem stupnju. Druga Božanska Osoba, Krist Gospodin,

nazočan je osobno u Presvetoj Euharistiji. Zato Euharistiju odnosno sv. Misu i pišemo velikim slovom kao živu Isusovu osobu. Krizmanici su pozorno slušali što se moglo vidjeti i po provjeri kada je krizmatelj znao nasumce upitati ponekoga o pojedinim načinima Božje nazočnosti u nama. Pjesma pod sv. Misom izvrsno uvježbana. A pod svetom krizmom ne pjeva se, nego se čuje mikrofonski razgovijetan liturgijski razgovor između djelatnika i primatelja sakramenta krizme.

Krizmanici su odgovorno obavili svoje zadaće u čitanjima i predvođenju molitve vjernika, sve uz poštovanje uobičajenih ceremonija kojima stvaraju sklad i ugođaj u crkvi.

Župnik je na kraju zahvalio svima svojim suradnicima i suradnicama, župljanima koji su sudjelovali u pripremi ovogodišnjih krizmanika. A u župnoj kući počastio je krizmatelje, koncelebrante i prispjele svećenike objedom koji su pripremile sestre franjevke koje pastoralno djeluju u župi.

MARLJIVE BOG JOŠ VIŠE NAGRAĐUJE

Vinjani, 30. svibnja 2015. - Župna zajednica sv. Josipa u hercegovačkim Vinjanima, u Posuškom dekanatu, imala je 30. svibnja 2015. svečanost svete krizme za vrijeme svete Mise. Misu je predvodio i sakrament krizme podijelio generalni vikar hercegovačkih biskupija don Željko Majić, s poslanjem biskupa Ratka Perića, koji je toga dana obavio istu pastoralnu dužnost u župi Gorica - Sovići te u popodnevnim satima u mostarskoj župi Sv. Mateja, apostola i evanđelista. Početak vinjanskoga slavlja obilježen je procesijom ministranata, pedeset i četvero krizmanika i toliko njihovih kumova, te svećenika: don Ante Ivančića iz Zagorja, fra Marinka Leke iz Rakitna, don Ilije Drmića iz Vira, don Slavena Čorića iz Sutine, s mjesnim župnikom don Jozom Blaževićem i posuškim dekanom fra Mladenom Vukšićem. Procesija je pošla iz crkvenoga dvorišta do crkvenih klupa, gdje su kandidati poredano sjeli, i do oltara. Biskupova izaslanika pozdravilo je troje krizmanika od kojih mu je jedna darovala buket cvijeća, što je postavljen pred Gospin kip u znak ljubavi prema našoj nebeskoj Majci.

Pozdravne riječi u ime župe izrekao je don Jozo koji je uložio mnogo truda da bi ovo slavlje bilo što uspješnije. U pozdravnim riječima naglašeno je da pripravnici žele biti svjedoci vjere u svome vremenu. Mladi su za vrijeme euharistijskoga slavlja čitali, svirali, pjevali i darove prinosili uz prigodne riječi i misli sve skladno, povezano i u pravome ritmu.

Propovjednik je u svojoj homiliji sažeto i jasno izrekao više poticajnih misli i za krizmanike i za sve nazočne vjernike koji nisu svi mogli stati u crkvu nego su izvana pozorno pratili tijek ovoga slavlja. Don Željko je svoj govor temeljio na ulomku iz evanđelju od dana o talentima govoreći da su nam uzori oni koji su znali iskoristiti dobrotu, ljubav i

slobodnu volju Darovatelja talenata, ali i Njegov ubir plodova s čistim računima. Oni su, dakle, u potpunosti iskoristili darovane talente za sebe i za svoga Darovatelja, koji ih je za tu uspješnost u marljivosti, te vjeri, nadi i ljubavi nagradio vrativši im sve ono što su stekli: jednomu novih stečenih pet talenata, drugomu dva. No, onaj treći nije shvatio Darovateljevu nakanu, nego tobože Njegovu strogost u smislu čuvanja talenta, pa je svoj talent sakrio do Darovateljeva pojavka. Upravo je u tomu njegov problem što nije znao darovane talente uvišestručiti i za sebe i za svoga dobrog i darežljivoga Gospodara. Krizmanici su s lakoćom mogli shvatiti širinu poruke ove prisposobe i na sebe je primijeniti. Na kraju je, ispriopovijedavši kratku biografiju sluga Božjega Petra Barbarića (Šiljevišta, Klobuk kod Ljubuškog, 19. svibnja 1874. - Travnik, 15. travnja 1897.), otvorio mogućnosti mladima za opredjeljenje u duhovni stalež da bi mogli služiti svomu narodu koristeći se svim darovanim talentima milošću dobrostivoga Boga.

Na kraju ovoga slavlja slijedile su zahvale i krizmanika i župnika don Joke i predvoditelja Mise i krizme don Željka Majića uz poticaje da Duh Sveti u njima po svojih sedam darova oživi sve talente. Da ovaj dan bude dobro upisan u njihovo pamćenje, upriličeno je zajedničko i pojedinačno slikanje u crkvenom dvorištu i ispred okićena oltara.

Potom su župnik i krizmatelj otišli u jednu vinjansku obitelj gdje ih je čekalo dvoje bolesne djece za sveti sakrament krizme po kojemu će primiti Duhove darove i oživiti svoje talente. Ovaj dio krizme bio je pobudan i poticajan i biskupovu izaslaniku i samomu župniku koji je inače kod njih češće u posjetu. Bog i po ovim krizmanicima djeluje u ovome svijetu nukajući sve da iskoriste svoje darove i talente.

Za stolom u župnoj kući u bratskom druženju i razgovoru istaknute su neke činjenice u svezi s dolaskom Svetoga Oca pape Franje u Sarajevo, zatim pitanja vezana za branitelje uopće i napose

za posuške branitelje koji su toga dana imali proslavu sa svetom Misom u Posušju na koju su otišli također svećenici iz Vinjana.

DUH JE SVETI NEIZBRISIVO NAZOČAN

Mostar - Sv. Matej, 30. svibnja 2015. - "Nikada se tako ne ćete više naći u crkvi, krizmanici i krizmanice, zajedno sa svojim kumovima i roditeljima, i ovom punom crkvom vjernika kao danas. Ovo vam je jedinstven dan u životu". Tako se biskup Ratko obratio s oltara krizmanicima kojih je bilo 73 u župnoj crkvi sv. Mateja, apostola i evanđelista, u Mostaru, u subotu, 30. svibnja ove godine. Bilo ih je na pohađanju vjeronauka još više, ali su neki dogovorom između samih župnika krizmani u drugim župama, kao što je poneki došao iz druge župe na ovu sv. krizmu.

Prije početka slavlja don Mile Vidić, vjeroučitelj ovogodišnjih krizmanika prvoga razreda srednjih škola, pozvao je predstavnike da izraze svoje kršćanske misli i osjećaje u ovom svečanom trenutku. Krizmanik i krizmanica pozdravili su biskupa. Zahvalili roditeljima i svećenicima koji su ih pratili kroz njihovo školovanje, napose na njihovoj neposrednoj vjerničkoj pripravi za primanje ovoga sakramenta, i zamolili da ih i dalje svojim molitvama i savjetima na njih paze.

Župnik don Ivica Boras izrazio je dobrodošlicu biskupu kao i radost da se prvi put krizmeno slavlje odvija u ovoj gradskoj župi. Do sada se naime, od 1981. godine, kako je profunkcionirala katedrala Marije Majke Crkve sakrament sv. krizme dijelio u katedrali u Mostaru na svetkovinu Duha Svetoga gotovo svake godine. A od ove godine, u dogovoru sa župnicima, krizma se dijeli zasebno u gradskim župama, samo je i dalje za katedralu rezervirana svetkovina Duha Svetoga.

Misa je zakazana u 16.00 sati. Zbor mladih pjevača i muzikaša ispunio je svojim glasovima crkvenu dvoranu. Misna čitanja i molitve vjernika pripale su krizmanicima.

Biskup je u prigodnoj propovijedi svima, posebno krizmanicima govorio o tome kako članovi obitelji mogu biti nazočni jedni drugima, odnosno kako Bog na razne načine može biti nazočan i djelatan u našem životu. Najuzvišenija nazočnost jest ona euharistijska gdje je Gospodin Isus prisutan stvarno, istinito i osobno. A Duh Sveti može biti nazočan po neizbrisivu pečatu svojih sedam darova. Može biti nazočan, ali nije uvijek i djelatan, ako ga ti ne zazivaš i s njime ne planiraš graditi svoj duhovni život. Svaki je primatelj pozvan na životnu suradnju sa svakim od tih sedam njegovih darova. Što se više trudiš biti mudar i razborit, pobožan i pun straha Božjega, jak i željan znanja i savjeta, poštujući Božje zapovijedi i opslužujući crkvene zapovijedi, to će ti Duh Sveti omogućivati veću milost svoje nazočnosti i djelotvornosti po spomenutim darovima. Kao što možeš zlorabiti i uništiti svaki dar koji ti drugi pruža, tako i ove velike Božje darove možeš proigrati svojom neozbiljnošću, neodgovornošću i svjesnim grijehom. Izaberi! Ali na svoju glavu i dušu!

Sveta je krizma, u atmosferi sabranosti i molitve, tekla u znaku pojedinačna primanja Duhova pečata i krizmanikova odgovaranja u smislu crkvenoga zajedništva i mira.

Krizmanicima sretan put kroz život u potpunu ostvarenju Duhovih darova! Pratila ih mudrost i bogobojaznost!

IMAŠ DUHA, AKO DRŽIŠ BOŽJE ZAPOVIJEDI

Mostar - Sv. Petra i Pavao, 31. svibnja 2015. - Mostarska župa sv. Petra i Pavla, koju pastoriziraju oci franjevci, najstarija je gradska župa i kroz više od 130 godina (1849.-1980.) bila je jedina u gradu na Neretvi. Izgradnjom mostarske katedrale Marije Majke Crkve (1980.) Mostar je obogaćen još jednom župom i crkveno-pravno

podijeljen - gledajući geografski - na sjeverni dio koji je pripao novoosnovanoj župi i južni dio koji je ostao u sastavu postojeće župe sv. Petra i Pavla. Tijekom vremena, zbog ratno-poratnih promjena, ukazala se potreba da se na prostoru katedralne župe osnuje još pet novih župa: četiri posvećene svetim evanđelistima Mateju, Marku, Luki i

Ivanu (6. siječnja 1993.) i peta posvećena sv. Tomi apostolu (7. listopada 2011.). U župu Apostolskih prvaka u svim ovim pastoralnim restrukturacijama nije dirano te i dalje ostaje jedna od brojnijih župa u Gradu. Njoj, uz južni dio grada, pripadaju i prigradska naselja Rodoč, Jasenice i Bačevići.

Sve do prošle godine u gradu se dijelio sakrament sv. potvrde na zajedničkom mjestu. I to do 1980. u crkvi sv. Petra i Pavla, a od tada do 2014. godine u Gospinoj katedrali. Dogovorom gradskih župnika i odlukom biskupa Ratka Perića od ove se godine sakrament sv. krizme podjeljuje pripremljenim kandidatima u vlastitim župama. Tako je na svetkovinu Presvetoga Trojstva zakazana sv. krizma u župi sv. Petra i Pavla.

Biskupa Ratka, generalnoga vikara don Željka, kojega je biskup uzeo za sudjelitelja sakramenta, te tajnika don Tomislava Ljubana pred samostanom su dočekali župnik fra Josip Vlašić i gvardijan fra Iko Skoko. U crkvi prepunoj vjernika točno stotinu krizmanika zauzimaju svoja mjesta u pratnji kumova i roditelja. Na koru veliki mješoviti zbor pjesmom dominira prostranom crkvom. U koncelecijaciji uza župnika i gvardijana također je i fra Antonio Šakota, župni vikar. Ostali svećenici na raspolaganju za ispovijed i red u crkvi.

Sve pozdravlja predstavnik krizmanika u ime vršnjaka, a župnik u ime svih župljana. Biskup iskreno zahvaljuje i obećaje molitve za krizmanike i sve njihove, te započinje euharistijsko slav-

lje znakom križa u ime Presvetoga Trojstva čiju svetkovinu danas slavimo. I svaki put, kada se po- božno prekrizimo i izmolimo Slava Ocu, počasti- mo na poseban način Osobe Presvetoga Trojstva, najveće Otajstvo naše svete vjere.

Misna čitanja i molitva vjernika pripadaju krizmanicima, a Evanđelje je svečanim napjevom navijestio fra Antonio.

Biskup upućuje krizmanike i krizmanice kako mogu najlakše prepoznati imaju li Duha Svetoga ili nemaju. Koji su znakovi koji prate nazočnost i djelatnost Duha Svetoga u njima, a koji su znako- vi odsutnosti Duha Božjega. Sve se ravna prema opsluživanju Božjih zapovijedi.

Ako vjeruješ u Boga Stvoritelja i Spasitelja, i Sudca, ako ga jezikom poštuješ i svetom nedje- ljom častiš, ti imaš Duha Božjega;

Ako roditelje slušaš, nikomu zla ne nanosiš, ni duševnoga ni tjelesnoga, ako poštuješ svoje tijelo i tijelo druge osobe, ako poštuješ imovinu i istinu, ti imaš Duha Svetoga.

A sada se u sv. krizmi pečatom neuništivim daje sedam darova s kojima ćeš surađivati uvijek u poštovanju Božjih zapovijedi.

Sveta je Misa s krizmom trajala od 9.30 do 11.00 sati. I vanjski sunčan dan pridonio je ugod- nu duševnom raspoloženju.

Krizmanici, neka vam ovaj jedinstven dan ne bude zapamćen samo po broju 100, nego kudika- mo više po broju 7 Duhovih darova!

MOLITVA ZA PAPINU MISIJU

Sutina, 31. svibnja 2015. - Župna zajednica sv. Ante Padovanskoga u Sutini, Posuški deka- nat, 31. svibnja 2015. proslavila je pod svečanim euharistijskim slavljem sakrament sv. krizme i blagoslov vanjskoga oltara u crkvenom dvorištu. Slavlje je otpočelo pokraj novoga kamenog oltara koji se nalazi ispod jednog dijela novosagrađene mrtvačnice, a postavljen je 20. svibnja ove godi- ne. Tu je biskupova izaslanika generalnoga vika- ra don Željka Majića krizmanik Ilija pozdravio prigodnim govorom, u kojem je istaknuo: "Nas ovogodišnjih kandidata za krizmu ima dvanaest. A broj 12 u biblijskom je značenju simboličan. I apostola je bilo 12. Oni su na dan Pedesetnice, svetkovinu Duha, primili darove Duha Svetoga u obliku ognjenih jezika, i nakon toga neustrašivo naviještaju Kristovo Evanđelje i postaju temelji Crkve Kristove. I mi danas upravo to želimo biti.

Želimo za vrijeme ove Mise u sakramentu potvr- de primiti svih sedam darova Duha Svetoga te že- limo postati svojim životom navjestitelji Kristova Evanđelja i čvrsti temelji naše župne zajednice i jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve." Nakon toga don Željko je blagoslovio novi oltar, koji je darovao župljanin Mirko Šarić Džanić. Po zavr- šetku blagoslova u procesiji su se uputili u župnu crkvu ministranti, krizmanici s kumovima, sveće- nici: dekan i posuški župnik fra Mladen Vukšić, vinjanski župnik don Jozo Blažević i domaći žu- pnik don Slaven Ćorić s bogoslovom fra Stipom Šarićem, a kasnije su prispjeli fra Marinko Leko iz Rakitna, don Ante Ivančić iz Zagorja i don Ilija Drmić iz Vira.

U crkvi je nastavljena Misa sa Slavom koju je pjevao župni zbor pod ravnanjem župljanina Bože Šarića Milanovića. U službi riječi sudjelo-

vali su krizmanici čitanjem Božje riječi i moljenjem molitava vjernika, a posebno su molili za papu Franju koji nas pohađa u subotu 6. lipnja u Sarajevu kao i za sve nas kojima će Sveti Otac govoriti u ime Božje.

Krizmatelj don Željko održao je prigodnu propovijed, u kojoj je na početku spomenuo dolazak Papin k nama i potaknuo na molitvu za njega i za uspjeh njegove apostolske misije. Potom je ohrabrio krizmanike da učine sve kako bi u svome ljudskom i kršćanskom životu ostvarili sve milosti koje primaju u sakramentima, a na poseban način darove Duha Svetoga: mudrost, razum, savjet, znanje, jakost, pobožnost i strah Božji.

Na kraju Mise, koju će 12 krizmanika trajno pamtili u svome životu, župnik don Slaven, koji je u svojih šest godina djelovanja, obnovio ovu župu u smislu izgradnje crkvenih objekata, kao i duhovno svojim pastoralnim djelovanjem, izrekao je čestitke krizmanicima, njihovim roditeljima, kumovima i ostalima, te zahvalu Bogu i svima koji su sudjelovali u ovome duhovnom slavlju župe, a napose don Željku Majiću, predvoditelju slavlja. Dodao je u svojoj zahvalnici i to da bi želio dogodne proslaviti uređenje Trga sv. Ante s kapelicom i Svečevim kipom u ovoj župi, koje bi trebalo do tada dovršiti.

TEMELJNE ISTINE U SRCE I U GLAVU!

Gabela Polje, 31. svibnja 2015. - Svetkovina je Presvetoga Trojstva, 31. svibnja 2015. U župi Gabela Polje, Čapljinski dekanat, ovoga dana svečano da ne može svečanije, i to od 1977. godine kada je biskup Petar Čule ustanovio župu i imenovao prvoga župnika don Damjana Raguža. Presvetoj Trojici - Ocu, Sinu i Duhu Svetomu - posvećena je i župna crkva i svi župljani sa župom. Ove godine, kao i toliko puta u prošlosti, zakazana je i sv. krizma. Danas u 12.00. Župnik je don Marko Kutleša, nekada misionar u Ruandi (1981.-1994, uključujući i pripreme). Dvadeset i troje krizmanika osmoga razreda osnovne škole. U pripremi je sudjelovala i s. Matija, karmelićanka, mještanka.

- Kaniš li, don Marko, prenijeti krizmu na prvi razred srednjih škola? - pita ga biskup Ratko.

- Biskupe, sada su svi na okupu. Ako se krizma prenese u prvi srednje, onda se pozdravi s njima: treba ih skupljati na tjedni vjeronauk iz Čapljine, iz Ljubuškoga, iz Mostara, iz Metkovića, iz Dubrovnika...

Dvoje krizmanika pozdravlja biskupa pred oltarom. Postaju svjesniji da izlaze na morskou pučinu, a nikakva iskustva nemaju. Zato im je potrebna svakovrsna pomoć. I župnik izražava biskupu dobrodošlicu u ime cijele župe.

Biskup u propovijedi na ovu najveću svetkovinu Katoličke Crkve govori o temeljnim istinama koje su izravno povezane s Presvetim Trojstvom. I posebno ističe da ih krizmanici upiju i u glavu i u srce i drže ih na pameti cijeloga života:

- Samo je jedan Bog, a tri su Božanske Osobe: Otac, Sin i Duh Sveti - Otajstvo je to neizmjerljivo,

nedokučivo ljudskom razumu. Kao što ocean ne može stati u orahovu ljusku, tako ni taj božanski Misterij ne može stati u čovjekovu glavu. Držat nam se vjerskoga rječnika kako ga Crkva izlaže i nalaže već dvije tisuće godina.

- Bog je sve stvorio, sve uzdržava i svime upravlja. - Nije Bog stvorio svijet i prepustio ga njemu samomu, nego na svoj nevidljiv a učinkovit božanski način ravna svom stvarnošću, stvarnošću, osobito ljudima, cijelim čovječanstvom. On je izradio plan, i kao savršen Planer prati konkretnu izvedbu toga nacrt. Čudesno ravna i ljudskom slobodom.

- Duša je čovječja besmrtna. - Dušu Bog izravno i osobno stvara u trenutku začeća svakoga ljudskog bića. Ona s čovjekovim tijelom tvori ljudsku osobu. Kada se od tijela rastavi, ide na sud Božji i živi i dalje u duhovnom svijetu. O Sudnjem danu priključit će joj se i njezino preobraženo, uskrslu tijelo da opet bude prava i potpuna osoba. Pravednici na život vječni, nepravednici na osudu.

- Sin je Božji postao čovjekom i otkupio nas smrću i uskrsnućem. Otac je nebeski poslao Sina svoga Jedinorođenoga koji se snagom Duha Svetoga utjelovio u Djevici Mariji u Nazaretu. Rođenu Djetetu dano je ime Isus = Spasitelj. Svoje je Otkupljenje pokazao svakim svojim činom, neke je čine pretvorio u sakramentalne obrede, a najznačajniji su mu Muka, Smrt i Uskrnuće. Mukom nas je i Smrću otkupio, a Uskrnućem opravdao, kaže sv. Pavao. Silazak Duha Svetoga na Apostole i Gospu slavimo kao sakramentalan čin sv. krizme.

- **Milost je Božja potrebna za spasenje.** - Ne može se nitko od nas spasiti po svojoj naravi. Svima nam je potrebna milost Božja. Krizmanici u sakramentu potvrde primaju neuništiv pečat sedam darova Duha Svetoga, sedam velikih Božjih milosti, od mudrosti do straha Božjega.

- **Bog dobro nagrađuje, a zlo kažnjava.** - Bog nas nije samo stvorio i nama upravlja, nego ćemo se svi jednoga dana pojaviti pred sudištem njegovim (Rim 14,10), odnosno pred sudištem Kristo-

vim (2 Kor 5,10) da svatko primi što je kroz svoje tijelo zaslužio.

Danas tako živimo da se nikada pred Bogom ne zastidimo!

Župnik je poslije svete Mise i krizme pozvao svećenike u župnu kuću, a brojni misari razišli su se po krizmeničkim obiteljima na čestitanje i čašćenje.

Gabela Polje, pratilo te blagoslovom Presveto Trojstvo!

KLJUČNA JE VJERA U EUHARISTIJU

Gradac Posuški, 4. lipnja 2015. - Svetkovi na Presvetoga Tijela i Krvi Kristove. Po domaću: **Brašancevo**. Brašance je mala hostija napravljena od pšenična brašna. Ima i riječ **Korosante** - *Corpo Santo*, Sveto Tijelo. Sveta krizma zakazana na Posuškom Gracu, u četvrtak, 4. lipnja u 11.00 sati.

Sve je pripravljeno za svetu Misu s krizmom na crkvenom dvorištu prirodno ukrašenu travom i hladovinom proljetnoga drveća. Malom procesijom ide se iz župne crkve. A ona velika Tijelovska procesija bit će večeras u Posušju za cio ovaj kraj.

S biskupom su Ratkom u misnoj koncelebraciji župnik fra Ivan Landeka, stariji; fra Mario Knežević, kočerinski župnik; fra Petar Grubišić, trećoredac, donedavno provincijal; fra Miro Grubišić, župnik hrvatske župe Svete Obitelji u Kitschenuru, u Kanadi; ova posljednja dvojica franjevac između 73 kandidata imaju krizmanika iz svoje gradačke rodbine, don Tomislav. A Posuški Gradac, zajedno s Drinovcima prednjači u duhovnim zvanjima. Svaki 38. vjernik u duhovnom zvanju: fratar, isusovac, biskupijski svećenik, časne sestre svih kongregacija...

Biskup je govorio o Isusovoj najavi da će Gospodin dati svoje Tijelo i Krv nama za duhovnu hranu, za vječni život. Njegovi ga suvremenici, osobito učenici kojih je bilo 72, krivo shvatili i mnogi odstupili od njega, nisu više išli s njime. Sablažnjeni! A on se obrati apostolima s upitom: Hoćete li i vi odstupiti? Isus ne odstupa od vječne istine, vječnoga plana Očeva. Petar nastupa u ime Apostolskoga zbora: "Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga! I mi vjerujemo i znamo: ti si Svetac Božji" (Iv 6,68-69). Isus kao da ga ispravlja: Šimune Petre, govori u svoje ime! Jer svi ne vjeruju. Ima jedan između vas đavao, koji ne vjeruje... Strašne riječi.

Tu stoji i pada naša vjera, vjera u Isusa Krista, Krista žrtvovana i uskrsla, Krista euharistijskoga. Kao što nam Krist dolazi osobno u Presvetoj Euharistiji, tako Duh Sveti dolazi jednom zauvijek s pečatom svojih sedam darova, neuništivih, koji se mogu zanemariti ili razvijati. Ovisno o svakomu od nas. I na dušu svakoga od nas.

Župnik je počastio biskupa i braću svećenike u župnoj kući, a došlo je još nekoliko svećenika izraziti čestitke. Ugodan razgovor o Papinu pohodu Sarajevu i o Papinu pohodu Hercegovini.

BUDITE S KRISTOM, PA ĆETE BITI U SEBI!

Aladinići, 7. lipnja 2015. - U ozračju apostolskog pohoda pape Franje Sarajevu, u subotu 6. lipnja, u nedjelju nakon toga na Aladinskom brdu na duhovsko slavlje sakramenta sv. potvrde sabrala se vjerna zajednica dviju župa dubravske visoravni: župe Svetoga Mihovila arkandela u Prenju i župe Svih Svetih u Aladinićima. Matična župa Prenj biskupovu delegatu don Željku Majiću, generalnomu vikaru, predstavila je 6 krizma-

nika, dok je župa Aladinići predstavila 50 krizmanika. U koncelebraciji su sudjelovali župnici obiju župa: don Anđelko Planinić iz Prenja i don Marko Šutalo iz Aladinića te aladinski župni vikar don Ante Čarapina. Pjevao je veliki župni zbor a posluživali ministranti domaće župe. Misna čitanja i molitve vjernika pripale su krizmanicima, a Evanđelje je navijestio prenjški župnik don Anđelko. Na početku sv. Mise biskupova delegata,

roditelje, kumove, svećenike i sve vjernike pozdravio je jedan krizmanik, dok su dvije krizmanice uručili prigodne darove: knjige pape Franje s potpisima svih krizmanika i njihovih svećenika.

Pozdrav krizmanika. "Radostan sam da Vas danas mogu pozdraviti u ime 6 krizmanika župe Prenj, naše matične župe, i 50 krizmanika župe Aladinići. U Vašoj osobi danas želim pozdraviti biskupa Ratka, apostolskoga administratora naše Biskupije. Vi ćete danas biti posrednik silaska Duha Svetoga u naše mlade duše. Ta božanska moć i snaga koju ćemo primiti neka duboko utisne u naše mlade duše sedam darova Duha Svetoga kako bismo bili Kristovi borci koji će dostojno naslijediti naše očeve i majke i ponijeti barjak vjere i dobrote u budućnost koja je pred nama. Molište danas za nas kako bismo, kako papa Franjo jučer reče u Sarajevu, mi mladi bili graditelji mira i bolje budućnosti u ovim našim krajevima.

Želim također pozdraviti vas, dragi naši roditelji, koji ste nas rodili i koji nas u ovom teškom i mukotrpnom životu žuljevitim rukama hranite, odgajate i vodite kroz sve hirove našega nepredvidiva mladenačkog života; zatim naše svećenike, don Anđelka, don Marka, don Antu, naše učitelje i vjeroučitelje, koji su bili uporni i ustrajni te imali strpljenja i volje poučavati i pripravljeni nas kako bismo postali stanom Duha Svetoga i oplemenili svoju vjeru za naš budućni kršćanski život.

Na kraju pozdravljam i vas, dragi naši kumovi i mnogobrojna rodbino i prijatelji. Molište za nas da živimo Bogu na slavu, a svojim roditeljima, Crkvi i narodu na ponos i duku!

Poštovani don Željko, znamo da ste bili u Organizacijskom odboru dočeka pape Franje, stoga Vam danas, umjesto uobičajena cvijeća, poklanjamo dvije knjige pape Franje s potpisima naših svećenika i svih nas krizmanika u znak dobrodošlice i sjećanja na ovaj dan. Dobro nam došli!"

U propovijedi, utemeljenoj na ulomku iz Evanđelja Desete nedjelje kroz godinu, generalni se vikar zadržao na konstataciji Isusovih suvremenika i slušatelja, farizeja i saduceja, koji su Isusov zauzeti govor o Ocu i njegovo javno djelovanje smatrali sramotom, pripisujući mu Beelzebulove - sotonske karakteristike. Stoga se i proćuo glas da je: "izvan sebe", što je na poseban način moralo duboko ražalostiti njegovu majku Mariju. U čemu je to Isus mogao biti "izvan sebe"? - upitao se propovjednik te pokušao dati odgovor. Iz općega konteksta može se naslutiti da je njegovim suvremenicima, pa i rođacima a nada sve saducejima bila upitna Isusova svijest o samom sebi. Naime, Isus nastupa kao vrhovni auktoritet, "ne poštuje ljudske zakone i običaje", posebno kada se radi o suboti, kao da je sam Bog, oprašta grijeha. Sve su to za prosječna Židova onoga vremena znakovi da s Isusom nešto nije u redu. Stoga i pučki komentari: "izvan sebe je". A Isus? Samo vrši vrhovnu volju Oca nebeskoga. Dragi krizmanici, nastavio je propovjednik, i mi danas živimo u svijetu u kojemu se život u Bogu, po Bogu proglašava "nastranošću". Vašoj mladosti nude se kojekakvi uzori za nasljedovanje po kojima ste "u modi", a sve s ciljem da budete izvan Isusa i njegova Evanđelja. No, Crkva vam danas nudi puninu milosti Božje, stavlja vam uzore svetačkih likova koji su u svoje vrijeme poput Učitelja bili "izvan sebe"; uskoro će nam svečano, uvrštavajući ga u red blaženih, predstaviti i Časnoga Slugu Božjega Petra Barbarića. Blaženi i vi ukoliko vas svijet radi potpune uronjenosti u Krista proglasi da ste "izvan sebe". A vi budite s Kristom, pa ćete biti u sebi i pri sebi!

Dan duhovske svečanosti nakon liturgijskoga slavlja nastavljen je u obiteljskim zajedništvima. Za bratskim stolom u župnoj kući priključili su se i ostali svećenici iz dekanata te u kolegijalnom razgovoru razmijenili i iskustva apostolskoga pohoda pape Franje Sarajevu.

KRIZMANICI, UGLEDAJTE SE U ČASNOGA PETRA!

Ledinac, 7. lipnja 2015. - Župa Ledinac, u Širokobriježskom dekanatu, upriličuje zajedničku sv. krizmu svake treće godine za osmi razred osnovne škole i za dva razreda srednjih škola. Prije tri godine bilo je 67 pripravnika (od toga iz susjednih Gruda: 11), a ove godine bilo ih je 74 (od toga iz Gruda: 13). Sveta krizma zakazana je za nedjelju, 7. lipnja. Župnik don Jozo Ančić katehetski

je pripremio vjeroučenike za primanje pečata sv. potvrde, ukrasio crkvu, uresio simbolom Duha Svetoga i njegovih sedam darova. U cijeloj župi ima 85 srednjoškolaca i 140 osnovaca. Na blagom povjetarcu po sunčanu u ugodnu dana, bio je svečan ulaz u crkvu *processionaliter*: krizmanici s kumovima, potom biskup Ratko s koncelebrantima i asistencijom.

Biskupa je pozdravio jedan krizmanik, srednjoškolac, u ime svojih vršnjaka - kandidata, prikazao ukratko suvremeno stanje koje otvara mnoge kušnje mladima, stoga su im potrebne molitve cijele zajednice i posebno darovi Duha Svetoga, od mudrosti do neustrašivosti. A krizmanica je uručila svježe cvijeće koje je stavljeno pred kip sv. Male Terezije kojoj je posvećena i župa i župna crkva. U konceleciji su uz biskupa i župnika bili dekan fra Stipe Biško, don Nedjeljko Galić iz Mostara i don Tomislav Ljuban, tajnik.

Župnik don Jozo u svom je pozdravu biskupu istaknuo: "Znano nam je da je vaše poslanje apostolsko i da, u zajedništvu s drugim biskupima i s Papom na čelu, činite jedinstvo Katoličke Crkve. Apostolskim nasljedstvom i odgovornom službom u našoj mjesnoj Crkvi naš ste duhovni pastir. Vama je, danas i ovdje, povjerena apostolska služba poučavanja, posvećivanja i upravljanja.

Posebna nam je radost što će polaganjem vaših ruku na krizmanike sići sila i darovi Duha Svetoga. Krist je često u svom ovozemnom životu polagao ruke na ljude. Polagao ih je na malenu djecu i blagoslivljao ih. Polagao na bolesne i ozdravljao ih. Konačno, položio je ruke na križ da bude prikovan na drvo da posvjedoči ljubav prema svemu ljudskom rodu.

I evo, danas, još jednom znaka polaganja ruku. Vi ćete polaganjem svojih ruku na ove krizmanike udijeliti pečat sedam darova Duha Božjega, poput apostola Petra i Ivana u Samariji, nakon što je apostol Filip udijelio mnogima sakrament krštenja.

Ovogodišnji prvopričesnici - njih 17 - primili su Prvu sv. Pričest 10. svibnja, na Majčin dan, u znaku ispružene ljudske ruke. Prvopričesnici žele vas pozdraviti pružajući vam ruku dobrodošlice."

Biskup je, pozdravivši znakom križa Presvete Osobe Oca, Sina i Duha Svetoga, počastio i sv. Malu Tereziju, zahvalio župniku i predstavnicima krizmanika i prvopričesnika i zamolio potpun mir i red, osobito među brojnim vjernicima koji nisu mogli stati u crkvu.

U prigodnoj propovijedi biskup je imao pred sobom u prvom redu krizmanike, ali isto tako i njihove roditelje i kumove. Tri su se lika posebno iskristalizirala:

Marko iz Kruševa, mladić od 20 godina, koji je 1859. u planini iznad Nevesinjskoga polja posvjedočio svoju vjeru prolivši svoju krv, i glas mu o mučeništvu sve više u narodu raste; duboko uvjeren, neobično miran i neustrašiv kao planina! A Marko je tri godine prije toga primio sedam darova Duha Svetoga u Prenju: mudrost, jakost, bogobojažnost...

Pero, Markov sudrug, koji je u istom slučaju, pod istim okolnostima, pokleknuo i zanijekao pripadništvo katoličkoj vjeri; jest mu, doduše, ostala na ramenu glava, ali mu se u srcu pojavio nemir i stid; ne ćemo o njemu. Svi smo mi toliko puta u životu - Pero!

Petar iz Klobuka, koji je kao srednjoškolac u travničkoj isusovačkoj gimnaziji (1894./95.) znao cio razred svojom jakošću i razumnošću povući za sobom iz švercerskih voda u sferu poštenja i pravednosti. Tko šverca, taj će i ukrasti, i slagati, i drugomu nanijeti zlo! Kakvo je onda čudo da mu je Papa nedavno, prošloga ožujka, dodao naslov "Časni" Sluga Božji Petar Barbarić, potvrdivši dekret o njegovim stožernim krjepostima: jakosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti! Krizmanici, nismo svi pozvani na vrhunce mučeništva kao Marko. Često nam se događa da smo poput klimava Pere koji je u strahu pred hajdučijom "izgubio glavu", makar je bio i spasio u tome trenutku. Važnija je vjera od glave! A svi smo pozvani svjedočiti poput našega Časnog Petra da budemo poštene, pametni, pravedni, poslušni! Bog daje Duha svoga onima koji mu se pokoravaju!

Pod sv. krizmom biskup je tu i tamo znao pripitati kojega krizmanika kako je pratio poruke iz propovijedi, i vidjelo se da nije nedostajalo pozornosti i pamćenja. Na kraju sv. Mise zajedničko slikanje na stepenicama pred glavnim crkvenim ulazom. Za uspomenu 2015.

U župnoj dvorani, osim biskupa i spomenutih svećenika, našli su se na čestitkama župniku don Jozi i okolni svećenici: don Tomislav Majić iz Grljevića i don Stjepan Ravlić iz Raskrižja, gdje su se mogli razmijeniti svježi dojmovi o Papinu pohodu Sarajevu dan prije toga.

SVAKODNEVNO SVJEDOČENJE VJERE

Potoci, 12. lipnja 2015. - Ovogodišnje slavlje župnoga Naslovnika, Presvetoga Srca Isusova, kojemu je posvećena i župa u Potocima - Bijelo Polje i župna crkva, u petak 12. lipnja bilo je u znaku podjelbe sakramenta svete krizme.

Obično se sv. krizma odvaja od župnih patro-
na ili zaštitnika - Svetaca, odnosno od Naslovnika ako se radi o Božanskim Osobama. Budući da je u Potocima ove godine u mjesec i pol dana bilo nekoliko većih župnih svečanosti (Prva sv. Pričest, sv. Krizma, svetkovina Srca Isusova, Mlada Misa početkom srpnja ako Bog da), iznimno je spoje-
no slavlje svetih krizmenih darova Duha Svetoga s proslavom Presvetoga Srca Isusova.

Misno slavlje predvodio je don Željko Majić, generalni vikar hercegovačkih biskupija. Euharistija je slavljena u uređenu crkvenom dvorištu, na novom oltaru koji je postavljen na uzvišici iza spomenika poginulim braniteljima. Oltar je jednostavno i ukusno rješenje: dvije stijene, donesene s djubranske ceste, drže menzu-ploču koja je od jablaničkoga granita.

Na početku sv. Mise župnik je Josip Galić izrazio dobrodošlicu ovogodišnjemu krizmatelju, vikaru, jer je mjesni biskup toga dana bio u Studencima i uvečer na Humcu. Pozdravivši prisutno vjerničko mnoštvo, krizmanike i njihove kumove, župnik je nastavio: "Ove godine nisam mogao lako izabrati tko će od krizmanika pozdraviti krizmatelja. Obično se biraju krizmanici okretniji po vjeronaučnom znanju ili župnim aktivnostima. Nezgodan izbor, jer su ovogodišnji krizmanici uglavnom dobri. U ime ovogodišnjih kandidata, njih 45, našega će Generalnoga vikara pozdraviti krizmanik Miro u pratnji krizmanice Anđele.

Zašto Miro? - pitat će neki. Dugogodišnji ministrant? - Točno! Redovan u crkvi? - Tako je! Ima potrebno znanje? - Ima i to! Ali prigodni razlog zašto je izabran Miro jest njegov nesvakidašnji doživljaj i svjedočanstvo vjere koje je nedavno pokazao. Neki dan u popodnevrim satima prošetao Miro svojim naseljem, Potoci-Polje, koje se odavna prozvali "Mali Rim". To je od starine kao i danas većinski katoličko-hrvatsko naselje. Šala i druženje sa susjedima Lukom i Anom (također ovogodišnjim krizmanicima) u jednom trenutku pretvorilo se u neugodnu situaciju. Bez ikakva povoda, kada se nije ni dala naslutiti nezgoda, presreli su ih neki uličnjaci i okružili ih motorima pitajući drsko Miru: što to nosiš oko vrata? - Miro

je mirno i ponosno odgovorio: Krunicu! A križić je krunice visio u prorezu majice.

Bezobzirni provokatori i "neprijatelji Križa Kristova", rodom iz Vrapčića, kako neki rekoše, zatražiše od Mire da skine krunicu s vrata. Miro je to, naravno, odbio. Ništa im nije ni tumačio. Nije za to imao ni vremena. A njih i nije zanimalo tumačenje. Nakon što je Miro odbio skinuti krunicu, neugodni nasrtljivci počeli su se fizički obračunavati. Da skratimo priču, ono što je najvažnije, ovaj se obračun dovršio uz lakše povrjede, a krunica je, unatoč svemu, ostala o Mirinu vratu."

Župnik je pohvalio Mirino držanje, ne upuštajući se ni u kakve nacionalne i religiozne "netrpeljivosti", upitavši ipak: "Komu smeta križ i zar križ ili krunica o vratu pojedine osobe može biti društveno opasna stvar? Znaju li oni, ti izazivači, koja je poruka križa? - Vertikalna križa uči nas bogoljublju, a horizontalna prečka čovjekoljublju. Pa što nam ostaje bez bogoljublja i čovjekoljublja? Miro je bio svjestan: skine li krunicu, ostat će ne samo bez križa, nego i bez svoga miroljubiva imena i svoga kršćanskog identiteta. Živimo u vremenu - završio je župnik s uvodom i pozdravom - kada ljudi vole više svjedoke nego učitelje. Svjedočenje je iznad svake akademije i diplome. Miro, da te delegat biskupov na provjeri vjeronaučnoga znanja "vratio", zbog ovoga bi te primjera trebalo preporučiti za svetu krizmu. Vjernik u prvom redu mora biti svjedok, a to, vidiš i sam, nije uvijek lako. Bez svjedočke vjere vjernik je nevjerodostojan!"

Don Željko je u svojoj propovijedi potaknuo krizmanike na vjernost Kristu, i ljubavi njegova Božanskoga Srca, te istaknuo da su nam za nasljedovanje Kristovih ideala potrebni darovi Duha Svetoga. Predstavio im je i lik Časnoga Sluge Božjega Petra Barbarića, našega Hercegovca, koji je njegovao posebnu pobožnost prema Srcu Isusovu i prema Blaženoj Djevici Mariji kako su ga isusovci učitelji i odgojitelji učili u Travniku; i koji bi uskoro, ako sve bude teklo po crkvenom redu, mogao biti proglašen blaženim. Dao Bog što prije!

Pod sv. Misom pjevao je bjelopoljski veliki župni zbor pod ravnanjem sestre Bibijane, franjevke. Na kraju svega zajednička fotografija s krizmateljem i župnikom. Dok su se krizmanici slikali, netko je primijetio kako su svi krizmanici i krizmanice uredno i pristojno obučeni. Primjer i drugima. Čestitamo!

KRIZMANICI, NE STIDITE SE KRIŽA KRISTOVA!

Zagorje, 13. lipnja 2015. - Na spomendan sv. Ante Padovanskoga, u subotu 13. lipnja 2015., biskupov izaslanik generalni vikar don Željko Majić krizmao je 20 vjeroučenika i vjeroučenica u župi Gospe od Zdravlja u Zagorju, u Posuškom dekanatu. Sakrament kršćanske zrelosti podijeljen je za vrijeme svete Mise, u kojoj su uz don Željka koncelebrirali župnik don Ante Ivančić Bikić, koji je pozdravio cio skup, posuški dekan i župnik fra Mladen Vukšić, vinjanski župnik don Jozo Blažević i virski župnik don Ilija Drmić. Biskupova izaslanika pozdravio je krizmanik a krizmanica je darovala rukovet cvijeća, što ga je na don Željkovu preporuku odmah predala svomu župniku i vjeroučitelju don Anti kao izraz njihovih i ostalih čestitaka u povodu njegova imendana. Anto ionako dolazi od grčke riječi *anthos* - cvijet.

U svojoj propovijedi generalni je vikar don Željko istaknuo primjer suvremenoga kandidata za sv. krizmu iz Potoka kod Mostara koji se nije ni odrekao ni zastidio križa oko vrata - znaka svoje vjere, pred onima što su ga bezočno i bezrazložno napali htijući mu križ strgati a njega izrugati. Ovim primjerom i drugim riječima svoje homilije poučavao je krizmanike, a i sve prisutne vjernike, da uvijek budu promicatelji i branitelji svoje vjere i njezinih zasada po uzoru i na sv. Antu koji je propovijedao ispravnost katoličkoga nauka u vremenu velikih hereza ili zabluda, te ga je Crkva zbog toga proglasila svojim naučiteljem. Budući da je u Službi riječi pročitao odlomak iz Evanđelja o zrnju i sijaču, propovjednik se osvrnuo i na one bitne poruke koje proizlaze iz te prispodobe, a glavna je od njih da riječ Božja padne u plodnu dušu i srce. A ako Bog nekoga od mladih pozove

u duhovni stalež, plodnost će se očitovati spremnim i velikodušnim odazivom. Poslije propovijedi podijeljen je pripravicima sakrament svete potvrde. Sam čin nije dugo trajao, ali će u njihovu životu biti trajno i dugo djelotvoran, jer će ih jačati i voditi u ostvarenju kršćanskih zasada, vriednosti i ideala.

Krizmanici su, unatoč visokoj vrućini i sparini, bili sabrani i pobožni, ali i spremni u vršenju službe riječi, kao i u pjevanju tijekom Misnoga slavlja što ga je na koru predvodila skupina djevojčica koje su se jedva mogle vidjeti od korske ograde. Njima je don Željko, vičan pjesmi i glazbi, izrazio posebnu zahvalnost moleći ih da se propnu na prste kako bi ih ostali misari mogli vidjeti i pozdraviti za pjesmu kojom su najprije proslavile našega Boga, počastile Bezgrješno Srce Marijino, čiji je spomen bio toga dana, i sv. Antu, slavljenika. Krizmanici i svi koji su ih dopratili do crkve i s njima se molili za svih sedam Duhovih darova bili su radosni zbog ovoga jedinstvenog dana.

Župna crkva u Zagorju doživjela je i materijalnu prinovu; naime, župnik je don Ante u suradnji sa župljanima postavio 20 vitraja čiji su slikarski motivi prema četirima otajstvima Gospine krunice, te Isusova života i njegova spasenjskog djela. Umjetnik je Mate Ljubičić, koji živi i radi u Zadrju, a rođen je 1958. god. u Prisoju.

Na kraju ove sakramentalne svečanosti u Zagorju župnik je don Ante izrekao zahvale i čestitke ističući određene poticajne riječi na hrabrost i vjeru ne samo krizmanicima nego i svim ostalim vjernicima, nakon čega je bilo fotografiranje za uspomenu, te domjenak uz razgovor i pjesmu u hladovini oraha u crkvenom dvorištu.

SPREMNI ZA ŽETVU GOSPODNJU!

Hrasno, 14. lipnja 2015. - Župno središte i svetište Kraljice mira na Hrasnu, u Trebinjskoj biskupiji i dekanatu, svake godine na drugu nedjelju u svibnju privuče mnoge vjernike spomenute biskupije i susjednih župa i dijeceza. Znatan broj vjernika od prošle godine u ovom svetišu duhovnu okrepju nalazi i u korizmenim nedjeljama u kojima se organizira pokorničko hodočašće župa Trebinjske biskupije s ispovijedu, Križnim putom, Misom, Pričešću. Ostale dane i nedjelje kroz godinu kao da sve utihne. Pa i uska i vijugava cesta koja vodi do

hercegovačkoga neumskog mora, osim u ljetnim mjesecima, postane sasvim dovoljna za promet.

A slavlje sakramenta sv. potvrde svjedoči da na Hrasnu ima života. Nije to kao nekada kada je svako selo vrvjelo životom, radom i pjesmom, kada su popularni "dume", župnik i kapelan, svake nedjelje slavili šest svetih Misa, zadobivali žuljeve, znojili konje ili nabirali kilometre obilazeći sela prostrane hrašanjske župe te povjerene vjernike krijepili sakramentima i poučavali ih u istinama vjere, hrabрили i tješili. Ali isto tako i očin-

ski upozoravali i zalutale na pravi put vraćali, a pokojne Božjemu milosrđu preporučivali. Danas Hrasno broji 556 duša u 192 obitelji. Iz tri školske generacije - učenike osmoga osnovne i prva dva razreda srednje škole - za ovogodišnje krizmaničko slavlje župnik je pripremio i biskupovu delegatu don Željku Majiću, generalnomu vikaru, predstavio 16 krizmanika i krizmanica. Njima se priključio i jedan krizmanik iz susjedne župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Dračevu.

Misno slavlje u kojem su, uz domaćega župnika don Antuna Pavlovića, koncelebrirali don Nedjeljko Krešić, nekadašnji hrašanjski a sada gradački župnik, don Stipe Gale, župni vikar iz Neuma te dvojica domaćih sinova: zlatomisnik don Mirko Maslač iz Dubrovnika i don Milenko Krešić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, započelo je svečanom ulaznom procesijom iz crkvenoga dvorišta. U slavlju sv. Mise sudjelovale su i dvije časne sestre iz župe: s. Antonija Šutalo, milosrdnica na službi u Sinju, i s. Ruža Raič, također milosrdnica i misionarka na Salomonskim Otocima na kraju svijeta. Župni zbor predvodio je pijevne dijelove sv. Mise, a krizmanici su pročitali misna čitanja i molitvu vjernika. Zlatomisnik don Mirko navijestio je Evanđelje.

U ime krizmanika predvoditelja i sve prisutne pozdravila je krizmanica a župnik Antun u

ime cijele župne zajednice. Na kraju sv. Mise riječi krizmaničke zahvale i obećanja te prigodan poklon krizmatelju: mali kip Kraljice mira da mu nebeska Kraljica uvijek usmjerava neumorne noge na put mira!

U propovijedi o Sijaču, sjemenu, stabljici, plodu, srpu, žeteocu i vremenu žetve: "Vaši mladi životi, Božjom promisli i po ljubavi vaših roditelja, već su izniknuli. Vaš je život, natapan milošću Božjom, brigom i ljubavlju roditelja i Crkve, iz dana u dan sve vidljiviji i razvijeniji. U vama se naziru marljivi žeteoci i žetelice koje će Gospodin u svoje vrijeme pozvati na svoju njivu, u svoju žetvu. Vrijeme je žetve Božja odluka. Valja uvijek paziti da se pod navalom vremenitih sila žeteoci ne umore i ne odustanu, da kukolj umjesto pšenice ne požanju, da budu dostojni svoga poziva, kojim ih je Gospodin pozvao", poručio je propovjednik krizmanicima i svim vjernicima.

Nakon zajedničke fotografije župnik je svakomu potvrđeniku uručio krizmaničke uspomene, a bivši župnik don Nedjeljko darovao je kompendij ili sažetak Katekizma Katoličke Crkve.

Slavlje je nastavljeno u obiteljskim domovima. Župna je kuća postala središte dekanata gdje su se okupili svećenici na zajedničku okrijepu i kolegijalan razgovor.

ČUVAJTE I RAZVIJAJTE PEČAT MUDROSTI

Vinica, 20. lipnja 2015. - Ove godine krizmanici četiriju župa mostarsko-duvanjske biskupije oko Buškoga jezera našli su se za primanje sv. potvrde u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Vinici kod župnika don Bariše Čarapine, koji je imao dvoje krizmanika. Don Ante Ivančić iz Grabovice dopratio je također dvoje, don Mijo Klarić iz Rašeljaka četvero i don Ivan Bebek iz Prisoja šestero. Svi su ovih dana završili osmi razred. Svega četrnaestero pripravnika. Toliko je bilo i s biskupom Ratkom svećenika u konceleciji u svetištu za oltarom. Sve četiri su župe više u odseljenju i odumiranju nego u rastu, da ne nabrajamo razloge.

Pozdrav krizmanice iz Vinice u ime njezinih vršnjaka i vršnjakinja, razgovijetno i dobro sastavljeno: malo dobrodošlice, malo prikaza stanja suvremene mladeži, malo vapaja za molitvom da se odupru zlu koje vrebata na svakom koraku i zahvala roditeljima i svima koji ih prate molitvom i

savjetom na njihovu životnom putu. Savjeta ima, samo da li ga se prima. Žele primiti snagu Duha Svetoga.

Don Bariša, kojemu zdravlje nije jača strana, ali ne da se godinama: malo raznih pregleda, malo lijeka, malo odmora, malo mu i rođena sestra Ilka pomaže i tako ustrajava u dobru i miru. Ove se godine ispeo na Sedamdeset peto ljetu. Don Bariša, s pomoću Božjom samo ustrajno! Za dvije godine 50. obljetnica misništva, s Božjom pomoću! Još vedriji i još zdraviji!

Biblijska su čitanja pročitali svršeni maturanti iz travničkoga sjemeništa, inače iz don Jokinih Vinjana. Molitvu vjernika predmolila je druga vinička krizmanica.

Biskup je govorio o sakramentima s pečatom i bez pečata. S pečatom su: krštenje, potvrda i sveti red. Jednom kršten, ili krizman, ili zaređen - zauvijek kršten, krizman, zaređen. Taj je pečat neuništiv. Možeš ti i sagriješiti i odreći se svoje-

voljno toga pečata, ali to se ne dokida. Prati te i na drugom svijetu. A bez pečata su sv. ispovijedi: koliko god puta padneš, toliko se puta možeš u sv. ispovijedi milošću Kristovom i podignuti; sv. Pričest - možeš je primiti svaki dan. Bolesničko pomazanje također možeš češće primiti, ovisno o bolesti. Ženidbeno je stanje do groba jednoga od supruga. U slučaju smrti, moguća je nova ženidba preživjela partnera. U nebeskom raju ionako se niti žene niti udaju, kako reče Gospodin.

U sakramentu sv. potvrde prima se pečat darova mudrosti, razboritosti, znanja i savjeta koji se odnose na umnu stranu glave, te jakosti, pobožnosti i bogobojažnosti koji se odnose na karakternu stranu srca. Ako želiš surađivati s Duhom Božjim, te darove možeš ne samo pomno čuvati nego i plodonosno razvijati. A ako ne želiš, onda umjesto da radiš mudro, sve ti ispada ludo; umjesto da misliš i radiš razborito, sve se pretvara u nerazborito; umjesto da napreduješ u znanju koje te vodi u vječni život, gubiš se već na putu ovozemna života. Ona se dvojica tvojih petnaestogodišnjaka, krizmaniče, utrkuju na motorinima koji će brže dojuriti do zida da se zaustave prije nego smrtonosno udare o zid. Pa jedan na mjestu pogine, a drugoga samo živa odvezu u bolnicu.

Vidiš li da je to posve nerazumno i nepametno, tj. ludo i mahnito. Iako imaš pečat dara Duha Svetoga, Duh će te pustiti da izgubiš život ako s njime ne želiš mudro misliti, njemu se pobožno moliti i s njime bogobojažno surađivati. Tako možeš na svakom koraku zaglaviti ako ne ćeš glavom misliti i u duhu se razvijati. Bog ne dopušta da ijednoga trenutka budemo protiv njegovih zapovijedi, tj. nerazumni. Sve se vraća, sve se plaća!

Nakon ispruženih ruku i krizmateljeve zazivne molitve sedam darova Duha Božjega, na krizmu su kandidati, praćeni kumovima, dolazili pobožno i sabrano te čujno odgovarali svoj krizmenički dio na biskupove riječi. Pričestio ih je duvanjski dekan fra Vinko Kurevija, seonički župnik.

Don Bariša je na kraju zahvalio svima i čestitao krizmanicima i njihovim obiteljima. Župnici su se fotografirali s krizmanicima, a biskup i pojedinačno s krizmanicima i kumovima. Podijeljene su im i neke knjige duhovnoga sadržaja.

U župnoj dvorani župnik je velikodušno častio svećeničku družinu. U neka doba oči su bile uprte u don Tonu Čipčića, župnika iz susjedna Aržana, koji ove godine slavi 50. obljetnicu misništva. Izišla mu je nedavno i knjiga poezije i proze nazvana *Radost na početku i na kraju*. Čestitamo!

KRIZMANICI, IMATE PRIMJER IZ ŽUPE!

Veljaci, 21. lipnja 2015. - Veljaci u Ljubuškom dekanatu slove kao prastara župa iz 13. stoljeća. Na groblju "Mlâde" nekada je bila crkva sv. Ilije proroka. Ta je župna crkva doživljavala razne promjene, rušenja i podizanja, a danas su joj vidljivi samo ostatci. A današnja župna crkva, u čast Prikazanja Blažene Djevice Marije - Gospe od zdravlja, podignuta je 1958. Tada je na prijedlog župnika i župljana Biskupski ordinarijat dopustio "da župna crkva u Veljacima bude posvećena Gospi od zdravlja [21. studenoga], a da patron župe i dalje ostane sv. Ilija Prorok" [20. srpnja]. Tako je i danas.

U župi se slavi sv. krizma svake druge godine obuhvaćajući učenike i učenice osmoga razreda osnovne škole i prvoga razreda srednjih škola. Prošli put, 2013., bilo je sedamdeset i dvoje krizmanika, a ove godine, 21. lipnja, pedeset i dvoje. Drastičan se pad vidi i u drugim podacima: prošle godine bila su 24 krštenja a 40 sprovoda. A u ovom polugodištu 2015. godine ima 13 krštenja a 24 sprovoda. Kriste, za život nam snage daj!

Župnik fra Ljubo Kurtović pripremao je kandidate za sv. potvrdu. On je prije početka sv. Mise i najavio dvojicu krizmanika koji su u ime svojih vršnjaka pozdravili biskupa Ratka, a jedna je krizmanica uručila buket svježih cvijeća, simbola proljeća i krizmeničke bujne ali i prolazne mladosti. Potom je također župnik u ime svih župljana i samih krizmanika izrazio dobrodošlicu. Čitanja i predvođenje molitve vjernike i na kraju predanje slike biskupu povjereno je krizmanicima.

Biskup je zahvalio i župniku i njegovim suradnicima koncelebrantima fra Ivanu Kvesiću i fra Ivanu Matijeviću te pozdravio i susjednoga župnika iz Šipovače don Jozu Čirku. Zbor je svojom pjesmom nepromjenljivih dijelova i drugim crkvenim pjesmama uvelike pridonio liturgijskom doživljaju sv. Mise i krizme.

Krizmatelj se u propovijedi osvrnuo na nedjeljni evanđeoski odlomak (Mk 4,35-41), u kojem se prikazuje kako je Isus s učenicima na lađi, na počasnom mjestu, spava na kožnom uzglavku. Zaspao zato što je imao povjerenja u učenike

da će ga sretno dovesti do obale. U sigurnim je rukama! Isus se nije bio dobro ni uveo u san, a genezaretski vjetrovi zaigrali kolo. Lađica se stala ozbiljno ljuljati a voda nadirati u barku. Apostoli nemoćni držati ravnotežu na uzburkanu moru. Probudiše Isusa da i on ne nastrada zajedno s njima! Vjetrove je umirio - Umuknite! a apostole ukorio: Malovjerni! Tko li je ovaj da mu se i vjetrovi pokoravaju?! I mi nerijetko doživljavamo oluje, a Isus u nama, možda "spava", želi da ga probudimo. I da imamo vjere u njega barem koliko je zrno gorušičino.

Biskup je naveo primjer Časnoga Sluge Božjega Petra Barbarića, uzora vjere, zdrave pobožnosti prema Srcu Isusovu i Blaženoj Djevici Mariji, koji je završio osnovnu školu upravo tu u Veljaci-ma, i to u dvije godine sva četiri razreda, i to odličnim uspjehom, s pohvalom. Takav se pokazao i u travničkom sjemeništu i gimnaziji u Travniku kao kandidat Mostarsko-duvanjske biskupije. S nekoliko krjeposnih primjera iz njegova obiteljskog života u Klobuku, iz trgovačke prakse u Vitini, iz školskih klupa u Travniku propovjednik je osvijetlio krizmanicima simpatičan lik ovoga kandidata za oltara. Krizmanici su bili pozorni, što se moglo vidjeti i iz kratke provjere tijekom

krizmanja, kao da su jedva čekali da ih se što god upita. Mladi, neka vam Petar obdaren Duhovom mudrošću, jakošću, pobožnošću, bude uzorom i u školi i u vladanju! Imate primjer iz svoje župe! Suradivali sa svim darovima Duha Svetoga svega svoga života! Odrekli se đavla i njegova sjaja i njegova zavođenja!. A uvijek prijanjali u vjeri i ljubavi uz Presveto Trojstvo, uz Blaženu Gospu od zdravlja i sve svece Božje!

Fra Ljubo je na kraju, uz uobičajene oglase, čestitao krizmanicima i njihovim obiteljima i zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli da se ova svečanost odvije skladno i uspješno u svakom pogledu. Dvije su krizmanice uručile biskupu sliku vodopada "Koćuša" da ga podsjeća i na ovaj dan i na prekrasan Božji dar na rijeci Trebižatu. I slikari su pred crkvom uzeli nekoliko snimaka veljačke mladeži rascvale u duhovskim darovima, da ih odmotaju i vrate krizmanicima za uspomenu na ovaj jedinstveni dan u životu. Bijaše tu i sedmeročedna obitelj Julije i Radovana Bebeke kojima je biskup prije dvije godine krstio malu Martu. Zdravi bili i veseli!

Župnik je počastio biskupa i sve svećenike u kući, a krizmanici su povel i u svoje obitelji brojne uzvanike na popodnevna obiteljska slavlja.

KRIZMANICI, RUKA BOŽJA BILA NAD VAMA!

Ružići, 24. lipnja 2015. - Fra Tomislav Jelić, župni upravitelj Ružića u Grudskom dekanatu, pripremio je 47 učenika i učenica iz prvoga i drugoga razreda srednjih škola za primanje sv. sakramenta potvrde. Priključila su se još dva kandidata iz drugih župa. Krizma je bila na svetkovinu sv. Ivana Krstitelja, naslovnika ružičke crkve i zaštitnika župe, kao i prošlih godina: 2007., 2010., 2013. S biskupom Ratkom i župnikom u koncelecijaciji su bili i susjedni župnici don Jozo Ančić s Ledinca i don Stjepan Ravlić iz Raskrižja. Don Tomislav Ljuban ravnao je ceremonijama i pomagao krizmanicima pripremajući ih za neposredno primanje svetoga sakramenta Duha Svetoga. Župni je zbor pratio sv. Misu svojim skladnim pjevanjem nepromjenljivih dijelova i drugim liturgijskim pjesmama.

Osim dvoje krizmanika iz prvoga razreda koji su izrazili dobrodošlicu biskupu i zahvalili svima koji su ih doveli do ovoga važna praga njihova života, župnik je fra Tomislav pozdravio u ime župe i vjernika koji su ispunili prostranu crkvu,

a bilo ih je i izvan crkve pod kišobranima. Biskup je svima zahvalio i pohvalio župnikovu praksu da nastoji držati jedinstvo župe ne dopuštajući, osim nužnoga, da se sakramenti dijele izvan matice, gdje se i nalaze sve matične knjige. Napose je pohvalio praksu da vjernici mole Gospinu krunicu prije sv. Mise. Time se uklanja svaki žamor u crkvi i duše se pripremaju za najuzvišeniji i najuslišaniji liturgijski čin - presvetu Euharistiju.

Biskup je u propovijedi najprije kratko protumačio sedam glavnih grijeha koji su u svačijoj ljudskoj naravi, a ovisi o svakome od nas koliko će maha pustiti oholosti, škrtosti, bludnosti, zavisti, neumjerenosti u jelu i pilu, srdžbi ili lijenosti. Glavnima se nazivaju jer iz njih izlaze i svi drugi grijesi. Ako se ne kontrolira nagon srdžbe, mogu nastati teške psovke, tučnjave i druge ludosti i u kući i u društvu. Ako se njeguje lijenost, nema većega zla i grijeha, jer Bog nam je sve darovao da radimo, a mi se pretvorili u neradnike. Nasuprot glavnim grijesima jest sedam darova Duha Svetoga, koje nemaju svi ljudi, nemaju ni svi kršćani.

Duh ih Sveti daje jednom zauvijek onima koji su ih spremni i željni primiti. Daje ih pod pečatom, i uvijek mogu molitvom, kajanjem, ispovijeđu oživjeti i proraditi. Darovi traže uzdarje, tj. rad, suradnju, sve napore uma da se vidi učinkovitost mudrosti i razbora, znanja i savjeta, te svi pothvati srca i slobode da se očituje jakost, pobožnost i bogobožnost.

Sveti Ivan Krstitelj bio je pun Duha Božjega. I milost je Gospodnja bila s njime od majčina krila. Kada su susjedi govorili nakon Ivanova rođenja: "Što li će biti od ovoga djeteta?", sveti evanđelist dodaje: "A ruka Gospodnja bijaše s njime" (Lk 1,66). On je uvijek mogao pred sobom pratiti sjeću te ruke Božje iznad sebe i slijediti je. Tako je

postupao kada je odlučio u poći u pustinju, kada je na Jordanu navješćivao Božju pravdu, kada je krštavao i obraćao mnoštva iz svih slojeva društva. Evo, krizmanici, od danas će na poseban način ruka Gospodnja biti i nad vama. Ako Božji glas u vama i Božja ruka iznad vas kaže: Ovuda!, nemojte zatezati na stranu prema svojoj krivoj misli i raditi protiv zdrave logike i vječnoga Božjeg zakona.

Župnik je prošle godine došao u župu i dobro je upoznao. Vjernici su u crkvi pokazali svu pozornost i pratili svete obrede sudjelujući molitvom da njihovi mladi, koji su primili Božje darove, rastu u dobi, krjeposti i mudrosti i da uvijek iznad njih bude milosrdna i očinska ruka Božja!

SV. POTVRDA I KRALJICA NEBA I ZEMLJE

Rotimlja, 22. kolovoza 2015. - Spomendan Blažene Djevice Marije Kraljice na nebu okrunjene, koji je zajedno s blagdanom Marije Majke Crkve plod marijanskih razmišljanja otaca Drugoga vatikanskoga koncila, službeno je u Crkvu uveden reformom liturgijskoga kalendara 70-ih godina prošloga stoljeća i slavi se 22. kolovoza, osam dana nakon svetkovine Uznesenja B. D. Marije na nebo - Velike Gospe. U dvjema župama hercegovačkih biskupija ovaj Gospin dan slavi se svečano kao supatron: Župa Presvetoga Trojstva u Gabeli Polju - Čapljinski dekanat u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, i župa apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla u Rotimlji - Stolački dekanat u Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji.

Ovogodišnje rotimsko slavlje uveličano je i slavljem sakramenta sv. potvrde koji je primilo 20 pripremljenih kandidata župe te još trojica mladića i jedna djevojka iz drugih župa. Svečano Misno slavlje predvodio je apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije msgr. Ratko Perić. Dugogodišnja je praksa da na ovaj dan mladomisnici iz župe slave svoje Mlade Mise. Stoga se ovaj dan slavi i kao dan duhovnih zvanja župe Rotimlja, koja je osnovana 1917. i župe Stjepan Krst, koja je osnovana 1974. godine odvajanjem od Rotimlja. U Domovinskom ratu od svih župa Trebinjske biskupije ova je najviše stradala; svi su vjernici prognani, a župna kuća s crkvom do temelja srušena. Iako je župna crkva ponovno sagrađena, kao i župna kuća, znatnijega povratka u župu nema pa onda nema ni stalno nastanjena župnika. Rotimski župnik ponovno, kao i prije

nešto više od četrdeset godina, pastoralno skrbi i za ovu župu.

Na Misnom slavlju, uz velik broj vjernika, u prvom redu roditelja, kumova i rodbine krizmanika sudjelovalo je šest časnih sestara, više bogoslova i sjemeništara te koncelebriralo devet svećenika. Biskupa, svećenike i sve nazočne vjernike pozdravio je sjemeništara i krizmanik Gabrijel koji je naglasio posebnost dana u prvom redu za njih krizmanike, a onda i za cijelu župu. "Danas ćemo se mi, upravo kao i ono davno apostoli, ispuniti čudesnom snagom koju će nam po vašim rukama udijeliti Treća Božanska Osoba, Duh Sveti. Danas će nas Duh Sveti obogatiti svojim božanskim darovima, kako bismo mogli ispravno ući u mladenačku budućnost i život koji je pred nama. Danas je naš Duhovdan kao što je bio na dan Pedesetnice za Isusove učenike. Mazanjem sv. krizme na našem čelu, Bog će i na nas izliti Duha Svetoga s njegovih sedam darova. Zato Vam zahvaljujemo što ćete nas danas po Duhu Svetom uvesti u puno zajedništvo Kristove Crkve. Obecavamo Vam da ćemo nastojati, ono što smo do sada naučili od svojih roditelja, vjeroučitelja i župnika, provoditi u djelo te da ćemo to znati cijeliti, čuvati i poštovati kroza život koji je pred nama." Jedna od krizmanika biskupu je uručila i prigodan dar, sliku s motivom Presvete Euharistije kao podsjetnik na slavlje Mlade Mise koju je biskup u ovoj župi proslavio prije 46 godina. Prije završnoga misnog blagoslova riječi zahvale i čestitke uputio je župnik don Damjan Raguž.

Misna čitanja kao i molitvu vjernika pročitali su krizmanici. Evanđelje navijestio stolački župnik i dekan don Rajko Marković, krizmanike pričestio nekadašnji rotimski kapelan, a danas župnik župe sv. Male Terezije na Ledincu, don Jozo Ančić, a pjevao je veliki župni zbor pod ravnanjem don Ivana Perića, rodnom iz ove župe i župnik u župama sv. Marka u Cimu i sv. Luke u Ilićima.

Biskup je u propovijedi govorio o Blaženoj Djevici Mariji kao o Posudi od Boga izabranoj. Od početka svoga Ona je, po posebnoj povlastici Božjoj, bila bez iskonskoga grijeha, uvijek kroza život "puna milosti", tj. bez ikakva osobnoga grijeha. Bog je nju, Bezgrješnu, odredio za Majku svomu Sinu. Ona je kao Djevica dala tijelo, a Duh Sveti ljudsku dušu s razumom i slobodnom voljom Kristu Gospodinu, Bogočovjeku. Bog nije dopustio da Ona koja je dala svoje tijelo Sinu Božjemu trune u grobu. Zato je Bog novim posebnim zahvatom učinio da je Gospa, završivši ovozemni

tijekom, bila dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu. Ona je jedina između svih ljudi doživjela konačno i potpuno spasenje. A pred nama je svima i onaj Prvi sud kada nam se duša odvoji od tijela i pojavimo se na sudištu Božjem, kao i onaj Drugi sud kada će ponovno povezati duša s tijelom i stati pred sudište Kristovo o Sudnjem danu. Zato Gospu i štujemo iznad svih svetaca i svetica Božjih. Zato je i njezin zagovor moćniji nego u svih blaženika i svetaca.

Nakon završnoga misnog slavlja uobičajeno zajedničko fotografiranje biskupa, župnika i krizmanika, čestitanja i prigodna darivanja. Biskup je svakomu krizmaniku i krizmanici poklonio svoju najnoviju knjigu: *Isusova Majka*. Oko stola župnik je, uz biskupa, okupio 30 sustolnika: svećenika, redovnica, bogoslova i sjemeništara koji su sudjelovali u Misnom slavlju. Priključili su se i svećenici Rotimljani i susjedi koji zbog pastoralnih obveza nisu mogli sudjelovati u rotimskoj Misi i krizmi.

SUSRETI I HODOČAŠĆA

ĐAKONI IZ ZAGREBA U HERCEGOVINI

Mostar, 23. travnja 2015. - Ima u Zagrebu na Kaptolu Nadbiskupijski pastoralni centar koji, uz druge svrhe, služi i za Pastoralnu godinu, ili tzv. Šestu godinu filozofsko-teološkog studija. U tu su godinu uključeni đakoni Zagrebačke metropolije (Zagrebačka nadbiskupija te Varaždinska, Sisačka i Bjelovarsko-križevačka biskupija), kao i đakoni raznih redovničkih zajednica: franjevac opservanata, kapucina, konventualaca, salezijanaca, dominikanaca i drugih. Među njima su i trojica đakona Hercegovačke franjevačke provincije koji su studirali u Zagrebu: fra Marin Karačić, fra Ivan Marić, ml., i fra Perica Ostojić. U jesenskom roku jedan mjesec a u proljetnom semestru drugi mjesec đakoni provode na Institutu slušajući predavanja profesora s Bogoslovnoga fakulteta i drugih stručnjaka, a ostale mjesece zaposleni su na župama. U proljeće obično jedan uskrсни tjedan provedu izvan Zagreba. Posljednjih barem pet godina u taj program uključuju i pohod Crkvi u Bosni i

Hercegovini, poput one dvojice Isusovih učenika koji su išli iz Jeruzalema u Emaus (Lk 24) na sam dan Uskrsa kada im se ukazao uskršli Gospodin. Iz toga učeničkog putovanja u Emaus uobičajio se za uskrсни izlet naziv - emaus! Ove godine đakoni su bili u Hercegovini od 25. do 27. travnja.

Ravnatelj Instituta i voditelj Pastoralne godine, velečasni dr. Josip Šimunović, dogovorio se s biskupom Ratkom Perićem, koji je održao predavanje đakonima u prostorijama Duhovno-pastoralnoga centra "Emaus" kod Mostara u nedjelju Dobroga Pastira, 26. travnja u večernjim satima. Đakonima gostima priključila su se i trojica domaćih dijecezanskih đakona don Josip Čule, don Damir Pažin i don Marin Skender, koji na Biskupskom ordinarijatu slušaju predavanja i polažu ispite pred profesorima Teološko-katehetskog instituta, a đakonsku praksu provode na župama. Biskup je, nakon predavanja, s đakonima izmolio Večernju molitvu i ostao na večeri u Emausu.

MISA ZAHVALNICA

Travnik, 30. travnja 2015. - U Sarajevu, 29. travnja prije podne održana je sjednica, pod vodstvom kardinala Vinka Puljića, vrhbosanskoga nadbiskupa i predsjednika Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine te svih ostalih njezinih članova, i predstavnika Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica. A poslije podne biskupi su se susreli samo s dvojicom franjevačkih poglavara bosanskim provincijalom fra Lovrom Gavranom i hercegovačkim fra Miljenkom Štekom.

Predavanje. Uvečer istoga dana, biskup je Ratko pohodio Nadbiskupsko sjemenište "Petar Barbarić" u Travniku, gdje je u 20.30 u kapelici održao sjemeništarcima predavanje o Petru Bar-

bariću. Među četrdesetak pitomaca, spremaju se na svećeništvo osmorica i iz Mostarsko-duvanjske biskupije. I Petar Barbarić bio je osam godina sjemeništarac iste biskupije u istom sjemeništu (1889.-1897.), a dva dana prije smrti položio je privatne zavjete Družbe Isusove. Preminuo je na glasu svetosti, 15. travnja 1897. U predavanju biskup je stavio naglaske na pojedine zgođe u kojima se moglo vidjeti na koji je način sjemeništarac i gimnazijalac Petar pokazivao stožerne krjeposti jakosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti u svome životu.

Sutradan, u četvrtak, 30. travnja, održan je **Drugi međudekanatski susret** na kojem su sudjelovali svi biskupi, provincijali i dekani s po-

družja BK BiH. Sastanak je održan u dva dijela: prije podne, od 9.30 do 10.45, te poslije ručka od 13.30 do 14.45.

Svečanu sv. Misu, koju su biskupi zakazali u znak zahvalnosti Bogu što je papa Franjo 18. ožujka odobrio Dekret o junačkim krjepostima Sluge Božjega, predvodio je s početkom u 11.00

sati kardinal Vinko Puljić, u koncelecijaciji sa svim biskupima, provincijalima, dekanima i sjemenišnim poglavarima u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage, u koju vjernici "zavjetno hodočaste" dolaze svakoga četvrtka, u sjećanje na onaj Veliki četvrtak kada je Petar preminuo.

Prigodna propovijed biskupa Ratka

ZAHVALNICA ZA "ČASNOGA" SLUGU BOŽJEGA

Sastali smo na slavlje ove sv. Mise da po Isusu Kristu u Duhu Svetome zahvalimo Bogu Stvoritelju, Ravnatelju i Sucu za dar kojim je papa Franjo prošloga mjeseca odobrio dekret o "junačkim krjepostima" **Sluge Božjega Petra Barbarića**, sjemeništarca i gimnazijalca ovih crkvenih ustanova u Travniku (1889.-1897.). Sada mu se može dodati i naslov **Časni** Sluga Božji. Približili smo se na korak-dva danu kada ćemo, s Božjom pomoću, ugledati ovoga mladića čašću oltara ovjenčana.

Podsjećati na Časnoga Slugu Božjega Petra Barbarića, znači buditi nadu u hrvatskom narodu. Zašto? Zato jer je njegov život, onako kako ga je Bog - uz Petrovu suradnju - ispisao, dokaz da nismo zaboravljeni, i da naša vjera nije uzaludna. Evo nekoliko potkrjepa tim tvrdnjama iz pojedinih razdoblja Petrova kratkotrajna života.

Šiljevišta. Rođen je u zaseoku. Ne čak u selu, ni u općini, ni u gradu, ni u metropoli kamo danas sa sela mnogi hrle kao grlom u jagode, nego u hercegovačkom zaseoku Šiljevištima. To jest mnogima "Bogu iza leđa", ali nije Bogu. Sve je pred Licem Njegovim. On i iz Šiljevišta podiže junačke krjeposnike! I Isus, Sin Božji, bio je svojim suvremenicima iz neznana Nazareta, iz zaostale Galileje. Pa znamo...

- Iz kakva god kraja čovjek došao, on može postati velik i svet. Ne čini samo mjesto čovjeka velikim, nego čovjek daje pečat svomu mjestu.

Plemeniti roditelji. Časni sluga Božji rođen je od čaće Ante i majke Kate koji su dali na svijet devetero djece, pet sinova i četiri kćeri. Dva se sina uputila u duhovna zvanja: fra Marko, član Hercegovačke franjevačke provincije, i Petar, biskupijski sjemeništarac. Čak je petero djece umrlo ispod 15 godina. Tada je bila borba protiv smrti rađanjem djece. Život je jači od smrti.

- Velikodušnost roditelja da udomljuju ljubav danas postaje sve rjeđa, sve otuđenija našim

suvremenicima, pa i u ovoj nekad rodnoj Bosni i Hercegovini! Zemljo ova ugrožena, živote na suncu! Kao da je taj naravni dar, pravo i dužnost, i prva Božja zapovijed dana ljudima: "Plodite se, i množite, i napunite zemlju" (Post 1,28), čudna, gotovo pa kriva pomisao, neodgovoran postupak. Nije kršćanski zatvarati se odgovornoj plodnosti ženidbe. Otajstvo je ženidbe temeljni okvir da kršćanin pronade sebi blisko biće, životnoga suputnika i supruga, onoga tko se zajedno s njim upregne - odatle riječ suprug - u ista kola životnih radosti i nada, žalosti i tjeskoba, ženidbene vjernosti i zadovoljstva, jer je u dvoje sigurnije i lakše. Iz te sigurnosti čovjek crpi snagu da se daje i trećima, da mu veliko otajstvo ženidbe bude savršen krug u kojem se rađaju novi ljudski životi i u kojem djeca mogu primiti doličan i odličan odgoj.

Kućni odgoj. Časni sluga Božji Petar primio je ljudski i kršćanski odgoj u svom roditeljskom domu i u svojoj župi Klobuk. Vrijednosti - obiteljska molitva, poštenje, pravednost, marljivost, ljubav prema bližnjemu - tj. krjeposti na kojima je on stasao neprolazna su karaktera, jer vode u nebo i upućuju na čudotvorstvo zbog kojega mu je Papa i dodijelio naslov: "Časni" Sluga Božji!

- Pa i to je dokaz da ne moramo sve uvoziti i u svemu se povoditi za pomodarstvom svijeta. (Repromaterijal iz Hercegovine, a "made in Bosnia").

U školi marljiv i izvrstan. Petar je s redovitom školskom izobrazbom malo kasnio, ali se pokazao iznimno bistrouman i marljiv. U pučku je školu pošao tek s dvanaest godina, ali je u dvije godine završio sva četiri razreda, s izvrsnim uspjehom.

- Koliko bi danas djeca učila i brže i bolje da ne provode previše vremena pred računalom i televizorom, zabavljajući se igricama na mobitelima, zatupljuju se i postaju deformirana od prevelika sjedenja, a premalena kretanja? Utecimo se za pomoć Časnomu Sluzi Božjemu našem zemlja-

ku Petru da zagovara pošten, pravedan i bogobojazan odgoj i obrazovanje naših mladih i u obitelji i u školi. Zar da marljiva talentiranost ovoga mladića ne nađe danas uzore u onima koji se rasvjetljuju na njegovu liku, griju njegovom poukom i osjećaju njegovu blizinu i zaštitu?

Trgovački pomoćnik. Petrovi su roditelji bili siromašni, unatoč imanju, i nisu imali novaca za Petrovo daljnje školovanje pa je u Vitini izučio trgovački zanat. Nekada je problem bilo naći stipendiju, a danas je živa muka naći izvrsna učenika, pripravnika, studenta, bogoslova. Nismo anđeli. Ne rađamo se kao blaženici. Za tim treba nastojati svakim danom. Svaki se častan posao može obavljati savjesno i častno, na korist bližnjemu i za spasenje duše. Crkva je stekla sigurnost, iz sklada Božjega glasa i glasa naroda, da su u Nebu i proglasila je svetima mnoge muškarce i žene raznih zanimanja.

- Poziv na svetost upućen je svakomu kršteniku. Tako i svaki trgovac može i mora biti častan i pošten ako je dosljedan svomu krštenju.

Radije umrijeti nego Isusa uvrijediti. Zahvaljujući pozivu otaca Isusovaca Petra je životni put doveo iz Klobuka u Travnik, s periferije u nekadašnju prijestolnicu. Ovim je Travnikom hodao čovjek našega roda i jezika koji je govorio da će radije umrijeti nego Isusa uvrijediti.

- Možemo li i mi danas ponoviti to kao svoje životno opredjeljenje, osvjedočenje, svoj zavjet? Radije umrijeti nego Isusa uvrijediti psovkom, neopsluživanjem nedjelje, preziranjem roditelja, abortusom, nepoštovanjem čednosti, preljubom, krađom, laganjem, pijanstvom, kockom, neumjerenošću u jelu i pilu, nevjernošću svomu zvanju, odabirom drugih vrijednosti koje nemaju veze s Bogom! Možemo li?

Suradnja s milošću. Prije nego itko postane svetac, najprije je čovjek od krvi i od mesa. Razlika između običnih smrtnika, za čiji se vječni pokoj molimo, i onih koje Crkva uzdiže na čast oltara nije ni u boji kože, ni u mjestu rođenja, ni u tome koliko su dugo poživjeli i kako im je bilo na zemlji, ni jesu li iza sebe ostavili brojne spise, građevine ili potomke, nego u tome jesu li surađivali s milošću koju su primili na krštenju, i ponovno u sva-

kom sakramentu: ispovijedi, Euharistiji, potvrdi, i ostalim Božjim otajstvima.

- Osnovno je, dakle, jesmo li mi danas mlakone ili žarko ljubimo Gospodina i bližnje? Ufamo li se u Božje milosrđe, i molimo li njegovu pomoć koja ispravlja naše stranputice, a bijedu nam preobražava u bogatstvo? Vjerujemo li čvrsto da Bog jest Bog, a ne naša ljudska oholost, samodopadnost, ljepota, želudac i novac? Jesmo li primljene talente zakopali ili smo ih udeseterostručili? Proživljavamo li junačku razboritost i pravednost, herojsku jakost i umjerenost, i druge krjeposti (kojih ima pedesetak, ali su sve podvrste ovih četiriju naravnih ili stožernih)?

Umro kao sjemeništarc. Petar je kratko poživio, osam godina bio je sjemeništarc Mostarsko-duvanjske biskupije, a preminuo je kao isusovački zavjetovanik, s nepune 23 godine. Za zemaljskoga života nije stekao ni svjedodžbe zrelosti, ni studentskog indeksa, ni vozačkog ispita, ni bilo kakva uspjeha u svjetovnoj, crkvenoj ili znanstvenoj karijeri. Umro je kao "časni" brat u Družbi Isusovoj, a danas je Časni Sluga Božji naše mjesne Crkve, uskoro, ako Bog da, blaženik i svetac Katoličke Crkve. Vodio se načelom da je najlakše doći u nebo vršeći svoje svakodnevne dužnosti. Upravo je u tome njegovo herojstvo. Jesi li majka, otac, svećenik, redovnik, redovnica, običan vjernik: ti si herojski krjepostan ako ne propuštaš svoje svakodnevne dužnosti i ako opslužuješ Božje zapovijedi! Svojim uzornim životom - izvrsnim i u vladanju i u učenju - dao je ime ovom Nadbiskupskom sjemeništu u kojem je proveo svoje plodno gimnazijsko školovanje. Sjemeništarc i gimnazijalci! Hoće li se po nekoj od vas jednoga dana prozvati koja ustanova ili ulica u ovome gradu?

- Dao milosrdni Bog da Časni Sluga Božji Petar svojim časnim primjerom i zagovorom pomogne i učvršćenju ovih sadašnjih zvanja u sjemeništu i otkrivanju novih kandidata koji mu se ne će samo diviti, nego ga i nasljedovati u bogoobličnim krjepostima vjere, ufanja i ljubavi, kao i u stožernim krjepostima jakosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti! Bogu na slavu, a na duhovnu korist ovoj našoj Crkvi, hrvatskom narodu i svemu pučanstvu u ovoj zemlji. Tako neka bude.

MISA ZAHVALNICA MATURANATA

Mostar, 6. svibnja 2015. - I ove godine, kao i prošle, biskup Ratko Perić predvodio je Misu zahvalnicu mostarskih maturanata u katedrali Marije Majke Crkve. Točno u podne, u srijedu 6. svibnja, s biskupom su izašla četvorica koncelebranata: don Ante Pavlović, predstojnik Teološko-katehetskog instituta; Mladen Šutalo, župnik Sv. Ivana, apostola i evanđelista; don Tomislav Ljuban, tajnik; don Davor Berezovski, župni vikar u katedrali; i katedralni đakon Josip Čule. Srednjoškolci i srednjoškolke preuzeli su misno čitanje, molitvu vjerniku i misne pjesme. Katedrala puna maturanata.

U početku misnoga obreda biskup je pozdravio ravnatelje Srednjih škola i razrednike maturantskih odjeljenja iz 11 Srednjih škola (učenici Glazbene škole priključeni su kao maturanti jednoj od Srednjih škola). Pozdravio je i maturante kojih u Mostaru ima preko devet stotina, i to oko

polovica iz Mostara, a druga polovica iz raznih drugih mjesta iz Hercegovine.

Biskup nije zaboravio maturantima spomenuti i jednoga davnog i izvrsnog maturanta, sjemeništara Petra Barbarića iz Klobuka koji nije maturirao u Travničkoj gimnaziji koju je pohađao osam godina (1889.-1897.), jer je dva mjeseca prije maturalnog ispita preminuo na glasu svetosti. "Maturirao je pred Bogom", koji ga je po dijecezanskom procesu (1938.-1943.) učinio "Slugom Božjim", a po nedavnom Papinu dekretu o junačkim krjepostima, od 18. ožujka 2015., i "Časnim Slugom Božjim". Da je Petar postao svećenik, vjerujemo da bi bio svet svećenik. Može Bog dati da među vama, maturantima, i danas ima onih koji bi željeli nastaviti Petrovim stopama, završiti maturu i bogosloviju i postati vrijedni svećenici. Molimo na tu nakanu!

Na kraju svete Mise otpjevana je zahvalnica Tebe Boga hvalimo.

Biskupov nagovor

Poštovani maturanti!

Što više u životu psiho-fizički dozrijevamo ili maturiramo, to nas više pogađaju i oslobađaju tri temeljne istine o Bogu. Bog nam se očituje i dokazuje kao *Stvoritelj jučer - Ravnatelj danas - Presuditelj sutra*. O svakoj činjenici ponešto.

- Bog nas je stvorio. Prva je bitna i nepobitna istina da je Bog na kraju svih stvorenja iz zemljanoga praha stvorio čovjeka: muža i ženu, a njihovim procesom rađanja nastaje čovječanstvo. Stvorio je ovo ljudsko **tijelo** i udahnuo mu **dušu**; tijelo uzvišeno i dostojanstveno, a tako jadno i gladno; savršeno složeno iz različitih tvari, a tako raspadljivo i usmrtivo. Ni do čega na svijetu ne držimo toliko koliko do svoga tijela, a čim nekome od nas prestane funkcionirati, samo se zamota, u sanduk položi, zatvori i cvijećem pospe. Pomolimo se, ostavimo ga na groblju i vratimo se kući kukajući. Kako je na ovo i ovakvo tijelo Stvorac utrošio toliko svoje inteligencije, ljubavi i pomnje, a ovako nemilosrdno propada, u svakom trenutku od zametnuća do preminuća. I svi to znamo, i opet se ne damo. Sve mislimo: ipak ne ćemo umrijeti. Barem se tako ponašamo. A kako ne ćeš umrijeti kada svaki dan jednoga između nas nevidljiva smrt vidljivo odvuče pod svoje

mramorne ploče. I čemu ovakav scenarij začeca, rođenja, rasta, borbe, pada, rada i konačno smrti? Ni nad čim nevjernici ne potroše više čuđenja kao nad tom bolnom činjenicom kojoj ne znaju smisla. I ništa im nije zagonetnije od toga. A vjernici vjerom motre i nadom prihvaćaju da je to Bog iz svoje ljubavi stvorio i da je svemu dao smisao postojanja.

Zajedno, dakle, s tijelom, koje po Božjem daru roditelji zanesu i prenose, Bog nam izravno ulijeva duhovne sposobnosti rasuđivanja i slobodne volje, tj. dušu. Dvije velike duševne moći: *razum* i *sloboda*, po kojima sličimo Bogu, a koje nam Stvoritelj daje u trenutku začeca i koje se sporo razvijaju pa i pod najpovoljnijim uvjetima života.

Tijelo s dušom tvori **ljudsku osobu** koja u svakoga počinje od prazne ploče i razvija se do genija čovječanstva ili: kako u koga. Prva je majka, i otac, koji nas pozivaju da očima gledamo, ušima slušamo, za njima riječi ponavljamo, ponešto neprimjetno zapamtimo i tako se učeci i mučeci snalazimo. A uzmi samo ovaj primjer: mačak od pola godine tako se savršeno snalazi u svome domaćem svijetu kao da mu je 18 godina iskustva: Svime je životno opremljen, bez ijednoga razreda škole, bez ijedne očeve ili majčine pouke. On je

instinktno savršen prije nego navršši godinu dana: i u jelu i u pilu, i u lovu i u logi. Samo nije čudesna **osoba**, nego domaća **životinja**, makar ih bilo 600 milijuna u svijetu kako knjige kažu.

- **Bog nama upravlja.** Druga je bitna i neupitna životna istina da nas Bog nije samo stvorio i prepustio prašumi nesreće ili prašini sreće nego nas očinski a diskretno prati i uzdržava nam i ovo **smrtno tijelo** i ovu **besmrtnu dušu**. On nam svojim dahom-duhom omogućuje da "živimo, mićemo se i jesmo" (Dj 16,28), kao autonomna bića, zajedničeći u obitelji, gradu i narodu. I gleda kako ponizno suradnički s njime razvijamo Njegov dar svoga razuma i slobode i kako se s isprošenom Njegovom milošću držimo Njegova zakona sažeta u **Dekalogu**: Boga poštuju, ne psuju! Dan Gospodnji slavi, oca i majku časti! Životu služi, ne bludniči, ne kradi, ne laži! Ni ne poželi bludničiti, ni ne poželi krasti! A zapravo zakon je Božji samo u ove četiri riječi: **dobro čini, zla se kloni!** Poštujući zakon razvoja ljudske osobe do pune osobnosti, koja bi, prema "znanosti", trebala biti vrhunac "opće evolucije", nalazimo da je čovjek najmučnije biće na ovome svijetu. Mi se od rođenja do sedme godine vrtimo u vrtiću ili u kućnom pritvoru, a od svoje sedme godine, kada koliko-toliko počinjemo razlučivati zlo od dobra, laž od istine, ružnoću od ljepote, pohađamo dobrih dvanaest godina osnovnu i srednju školu u kojoj nabada-mo slova i brojeve, čitajući i računajući, pamteći i zaboravljajući. Učimo se pameti i odgajamo u slobodi. Ljudi su se u pojedinim zemljama dogovorili i odredili ljudsku granicu između maloljetnosti i punoljetnosti: u Iranu za ženske 9 godina, a u El Salvadoru za muške 25 godina. U nas i muški i ženske s navršenom 18. godinom! Što je máčku dovoljno šest mjeseci da se snađe i uvijek "padne na noge", meni i tebi treba punih 18 godina da se opet - ne snađemo. To bi bila ta matura, dozrelost, gdje pokazujemo koliko smo pred Bogom nezreli ili zreli. On nas prati u svakom našem stanju i zvanju, pogotovo u duhovnom zvanju, dozivajući nam u pamet svoja mjerila i pravila života i opominjući nas da neobuzdane strasti vode u "tijela satrvenje i duše izgubljenje", a savjesno opsluživanje svih Njegovih zakona donosi nam spasenje i duše i tijela. U grijehu nema sreće ni raja! Grijeh je grdoba, smrt i pakao!

- **Bog će nas suditi** - treća je bitna neumitna istina. Svaki zakon ima svoju nagradu i kaznu, već na ovome svijetu. Kako se búdimo na svijest, pogotovo na vjeru, uviđamo da egzistencija

ima tri životne faze: **prva** je bila devet mjeseci u majčinoj utrobi, **druga** je na zemlji do osamdeset godina (pa neka je 150, eto opet pri pameti 80!), a **treća** je etapa ona u vječnosti. Sve je Bog milosno i providnosno uredio da čovjek živi, ne tjelesno i vječno na zemlji u lutanju i nesreći, nego da besmrtnom dušom i uskrslim tijelom vjekuje na nebu u miru i sreći, vječno mlad i vječno zdrav! Ali treba proći Sud Božji na kojem će pravedan Sudac izreći presudu; kako smo se ponašali u ovim lutanjima **zrelosti** svoga života; koliko smo držali do **ljestvice vrijednosti** kako ih je On poredao; kako smo držali do **časti i dostojanstva** osobe koju je On darovao; kako smo Njegov **zakon** opslužili da bismo vječni **život** zaslužili.

U Boga vjerujte! (Iv 14,1). Valja nam se, dakle, čitavim bićem svojim predati Ocu nebeskomu, Stvoritelju, Ravnatelju i Sudcu. On sve vidi i sve vodi. Tko ti je stvorio **oko**, da ne vidi što radiš? Tko ti je stvorio **uho**, da ne čuje što zboriš? Tko ti je stvorio **pamet**, da ne zna što misliš? Tko ti je stvorio **noge**, a da te ne stigne u životu? Tko te učinio **stvorenjem**, da ne priznaš svoga Stvoritelja? Gospodin Isus od nas traži da Bogu Ocu povjerimo svoj um i srce, da s pouzdanjem predamo život i smrt u Njegove ruke. Stoga, u našem životu nema tame koju Bog ne može rasvijetliti. Na našem zemaljskom putu nema besmisla koji on ne može osmisliti. Nema grijeha a da ga on ne može zbrisati i oprostiti ako se zbog njega skrušeno kajemo. On svemu zna početak i svršetak, uzrok i razlog, izvor i uvir. I sve može preokrenuti na dobro onima koji u Njega vjeruju, Njegove zapovijedi poštuju i Njega iskreno vole. On je moćan i našu rugobu pretvoriti u ljepotu! Vjerujte u Boga kroz sve nevolje i tunele! poručuje nam Gospodin. On vodi na svjetlo. On je Svjetlo! Eto to je Bog, kojega evanđeoski Isus predstavljao i navješćuje. Ali ta vjera ima i konkretan izraz:

I u mene vjerujte! (Iv 14,1), dodaje Gospodin. Isus sve nas, svoje sljedbenike, poziva da jednako i u Njega vjerujemo. On je živi i očitovani dokaz Božje - Očeve ljubavi i milosrđa prema ljudima. On je vidljiva slika Boga nevidljivoga. On je postao čovjekom, a ostao Bogom, da ga možemo vidjeti, dohvatiti, ljubiti, s njime razgovarati i drugovati. Tko vidi Njega, vječnoga Sina, vidi i Boga, vječnoga Oca. On je Put, Istina i Život. Pastir Dobri. Vrata ovčinjaka. Istinski Trs i živi Kruh! On je Mir naš. Uskrснуće od mrtvih i Svjetlo svijeta. On je Svjedok vjerni, Krist, Spasitelj! Alfa i Omega. Prvi i Posljednji. Početak i Svršetak. On je

Onaj koji je pobijedio svijet! Budemo li s njime, i mi ćemo pobijediti svijet i grijeh, đavla i smrt! On je s nama u sve dane do svršetka svijeta. Stoga je za spasenje nužno vjerovati i u Isusa. Kako onda možemo ne vjerovati i u **Oca**, i u **Sina**, u **Duha Svetoga**, kada nas Isus tako neodoljivo poziva i kada nas uvjerava da je to jedini put i uvjet osmi-

šljenja svih naših ljudskih patnja, životnih pitanja i zemaljskih putovanja!

Neka nam na tom putu pomogne Isusova majka Marija, i naša duhovna majka, Majka Crkve, Naslovnica ove katedrale, da se izgradimo u pune i prave osobnosti sa zreloom slobodom razlučivanja i zdravim razumom rasuđivanja!

MJESTO HODOČAŠĆA, MOLITVE I MIRA

Hrasno, 10. svibnja 2015. - Prošlo je 38 godina kako je ondašnji hrašanski župnik, vrle uspomene msgr. Stjepan Batinović (1947.-1980. +1981.), kao izniman štovatelj Marije Majke Isusove i Majke naše u milosti i širitelj pobožnosti prema njoj, u župi posvećenoj njezinu Bezgrješnom Začecu, zaželio da se na poseban način slavi Marija Kraljica mira. Sve je na župnoj razini uz pomoć župljana mještana i onih iseljenih diljem svijeta pripremio unatoč raznim komunističkim zabranama protiv okupljanja naroda. Čak je na Gradini i kip nebeskoj Majci podigao. Blagopokojni biskup Petar Čule udovoljio je njegovoj želji te je 1977. godine Hrasno proglasio Biskupijskim Gospinim svetištem, slavio sv. Misu i blagoslovio novopodignuti kip.

Od tada pa sve do danas na stotine i tisuće vjernika pohodilo je ovo krševito hercegovačko tlo. Mnogi su se popeli na Gradinu, obavili Križni put, u sakramentu sv. ispovijedi izmirili se s Bogom te nahranjeni s euharistijskoga stola, obnovljena duha vraćali se u svoju životnu svakodnevicu čuvajući mir u duši i srcu, obitelji i društvu. U međuvremenu dogodio se i zlokoban rat, sotonski neprijatelj Kristova mira. Rat, kao ni prethodno nesusretljiv bezbožan komunistički režim, nije uspio ugušiti molitvenu pjesmu: *Kraljice mira, evo nas k Tebi, Spas da nađemo svijetu i sebi*, koji je na poseban način svečan u drugu nedjelju Gospina mjeseca svibnja.

Suncem obasjan Dan Gospodnji - Šesta nedjelja vazmena i Dan Kraljice mira, uz blagi povjetarac i ove godine, 10. svibnja, privukao je mnoštvo klanjatelja Gospodinu i Gospinih štovatelja u Hrasno. Iz svih dostupnih smjerova od Neuma, te Čapljine i Metkovića i Stoca uskom cestom, autobusima, osobnim automobilima, biciklima i motorima, ali i pješke, na tisuće hodočasnika hrlilo je na susret s Isusom po Mariji.

Prema programu, već u deset sati svećenici su bili na raspolaganju za sv. ispovijed. U ime župe,

hodočasnike dočekuje, pozdravlja, o svetištu govori i upute daje don Milenko Krešić, domaći sin i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu. Misno slavlje, kojemu je prethodila procesija na Gradinu gdje se moli Posvetna molitva Kraljici mira koju je sastavio Sluga Božji kard. Franjo Kuharić 1987. i odakle se blagoslivljaju hodočasnici i njihova prometna sredstva, predvodio je apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije, biskup Ratko. U koncelecijaciji s dvadesetak svećenika. Ostali su i dalje bili na raspolaganju za sv. ispovijed. Pedesetak ministranata iz Hrasna i drugih župa na najsvečaniji način ukrašavaju Kristov oltar. Procesijski i pokornički hod prati veliki župni zbor. Pjevaju se Gospine pjesme i Lauretanske litanije. Kao da se grla ne daju nadjačati razglasom. Župnik i upravitelj svetišta don Antun Pavlović pozdravlja biskupa, svećenike, časne sestre i sve vjernike. Poseban pozdrav upućuje sestrama Službenicama Maloga Isusa koje su upravo u Gospinu Hrasnu htjele obilježiti 20 godina apostolata s vjernicima, posebno s mladima, kroz pobožnu udruhu - društvo: "Priatelji Maloga Isusa". Poseban pozdrav i pripadnicima 113. šibenske brigade koja je sudjelovala u obrani Hrasna i Donje Hercegovine u ratnim devedesetima i koji su se prije same sv. Mise pomolili za poginule prijatelje na obližnjim Stolovima, poprištu teških ratnih sukoba.

Biskup se pridružuje pozdravima, čestita mještaninu don Mirku Maslaću, svećeniku Dubrovačke biskupije, Zlatni svećenički jubilej te pozdravom Presvetomu Trojstvu i nebeskoj Majci Mariji, Kraljici mira, započinje sveto Misno slavlje. Misna čitanja i molitva vjernika, kako to liturgijske odredbe i preporučuju, pripale su vjernicima, navještaj Evandjelja đakonu don Marinu. A propovijed je biskup povjerio generalnom vikaru don Željku Majiću.

U prvom dijelu bio je govor o Kristovu kraljevstvu. Papa Pio XI. godine 1925. uveo je svetkovinu Krista Kralja neba i zemlje. Zemaljski

pojam kralja i kraljevstva znači više puta ljudsko izopačenje i razna očitovanja osobne i obiteljske sebičnosti. Zato se nerijetko podložnici u kraljevstvu dižu protiv socijalne nepravde. Kraljevstvo je Kristovo utemeljeno na vječnoj istini i na vječnoj pravdi. Ne daje se ljudima kao gotov dar, nego se za njega valja časno boriti i raspoložiti da dođe u naša srca, u naše obitelji, u društvo i cio svijet. Za to Kraljevstvo Isus je želio da njegova Majka, uznesena dušom i tijelom u nebesku slavu, bude proglašena Kraljicom neba i zemlje, počasnom i povlaštenom osobom koja se za zemaljskoga života bila odlikovala čvrstom vjerom i ljubavlju i supatila sa svojim Sinom na njegovu Križnom putu do smrti. I doživjela slavu uskrsnuća.

U drugom dijelu riječ je o Kristovu miru koji se gradi na temeljima istine i pravde. Nije to mir kao što ga svijet daje, nego Mir koji Krist unosi u osobni, obiteljski i društveni život onih koji su

ga dostojni i koji se za nj nesebično zalažu, odričući se grijeha, pomireni s Bogom i s bratom čovjekom. Gospa jednom rukom prosi taj mir od Boga, a drugom ga rukom daje vjernicima. I župnik don Stjepan i biskup Petar željeli su da Hrasno bude mjesto hodočašćenja i molitve, mira i pomirenja. Neka nam u tome pomogne Kristova Majka, Kraljica mira!

Nakon Misnoga slavlja vrijeme za odmor i okrjepu, kako u hladovini u obiteljskom i prijateljskom zajedništvu, tako pod šatorima. Župnik don Antun u velikoj župnoj dvorani priredio je bratski stol za biskupa, svećenike, redovnice, bogoslove i uzvanike među kojima su bili i načelnici općina Čapljina, Neum i Ravno.

U poslijepodnevnom programu nastupili su zborovi župa sudionica ovoga velikog crkvenog i Gospina slavlja.

Kraljice mira, moli za nas!

PREDAVANJE SJEMENIŠTARCIMA I NAGOVOR SVEĆENICIMA

Zadar, 13. svibnja 2015. - Sjemeništarcima. U dogovoru sa zadarskim nadbiskupom msgr. Želimirom Puljićem, mostarski biskup Ratko Perić održao je u utorak navečer, 12. svibnja, predavanje sjemeništarcima u Nadbiskupskom sjemeništu Zmajević u Zadru, u nazočnosti sjemenišnih poglavara: rektora msgr. Čedomila Šuprahe, prefekta don Zvonimira Mikulića i duhovnika o. Stanislava Wielinskoga, verbita. Slično predavanje kao i sjemeništarcima u Travniku prije dva tjedna, kada je voditelj želio staviti pred oči mladih gimnazijalaca uzoran duhovni i učenički lik Sluge Božjega Petra Barbarića. Čudesno otkriće Božjega poziva, radostan odaziv u Travničko sjemenište, vjerno opsluživanje sjemenišnih pravila, besprijekorno poštovanje školske discipline dadoše izvrsna gimnazijalca i sjemeništarca. Kroz osam godina - od 1889. do 1897. - na Biskupski ordinarijat u Mostaru pristižu godišnja izvješća o odličnim rezultatima iz svakoga predmeta i o izvrsnim karakteristikama o svakoj grani discipline: urednosti, marljivosti, vladanja. Bože, što će biti od ovoga dječaka? - mogao se pitati biskup fra Paškal Buconjić u Mostaru. Biskup je Ratko naveo više primjera iz Petrova života, i iz škole i iz sjemeništa, gdje se marljivi učenik i oduševljeni svećenički pripravnici pokazao u stožernim krjepostima jakosti, pravednosti, razboritosti i umjerenosti u herojskom stupnju. Sve je potvr-

đeno u procesu za beatifikaciju, a najbolje se vidi u nedavnom Papinu proglašenju Časnoga Sluge Petra Barbarića.

U zadarskom sjemeništu uče i četvorica mostarskih svećeničkih kandidata.

Svećenicima. Sutradan, 13. svibnja, biskup je, u okviru redovite mjesečne rekolekcije, u sjemenišnoj dvorani govorio o euharistijskoj temi u ovoj Godini Euharistije koju je nadbiskup Želimir proglasio u trajanju od listopada 2014. do listopada 2015. U prvom dijelu predavanja redak po redak petnaeste glave Ivanova Evanđelja o Vinogradaru - Ocu, vinogradu - Crkvi, Trsu - Kristu, lozi - kršćaninu grozdu - plodovima, vinu koje se pretvara u Krv Kristovu. Trs i loza nije samo biblijska slika, nego i duhovna stvarnost; nije samo literarna analogija nego i živa teologija. U drugom dijelu predavanja točka po točku u euharistijskom slavlju gdje se svećenik ponekad, i neopazice, odmiče od strogih liturgijskih pravila koja je propisala Sveta Stolica i na koja je upozoravala s barem sedam dokumenata u četrdeset godina nakon Drugoga vatikanskoga koncila, od instrukcije *Eucharisticum mysterium* 1967. do pobudnice *Sacramentum Caritatis* 2007. godine.

Nakon predavanja otvorena je mogućnost dijaloga o pojedinim točkama, napose kako ih pojedini svećenici provode u praksu.

VELIKA GOSPA U NEVESINJU

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo najprostranija je župa Mostarsko-duvanjske biskupije. Prostire se na površini od 3.633 km², na području današnjih općina: Nevesinje, Kalinovik, Foča, Foča-Ustikolina, Rudo, Čajniče, Novo Goražde.

Župu je 1899. godine osnovao ondašnji mostarsko-duvanjski biskup Paškal Buconjić odvajanjem od župe Blagaj. Župna kuća u Nevesinju sagrađena je 1899. godine, a kamena crkva građena je između 1901. i 1903. godine. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata crkva je stradala, a nakon rata komunistička je vlast u nju smjestila skladište. Zalaganjem franjevac iz Mostara obnovljena je u razdoblju od 1958. do 1973. U posljednjem ratu (1991. - 1995.), točnije 1992., srušena je do temelja. Na Veliku Gospu 2007. mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić blagoslovio je kamen temeljac za gradnju crkve, postavljen u onom obliku kako je bilo prije njezina rušenja.

O dubokoj kršćanskoj ukorijenjenosti u ovim krajevima govore brojne veće ili manje nekropole stećaka, s brojnim kršćanskim simbolima.

Na području župe Nevesinje postoje filijalne crkve sv. Ane i sv. Joakima u Ulogu, sv. Ilije na Morinama (srušena u Drugom svjetskom ratu) i sv. Ivana Krstitelja na Seljanima. Oko ovih crkvice redovito su godišnje organizirana, osim misnih, i pučka slavlja, koja se danas ponovno oživljavaju. Također, pred posljednji rat započeta je na groblju u Kruševljanima gradnja kapelice, koja je ostala nedovršena.

Župa nevesinjska, osim katoličkoga groblja u samom gradu, ima više grobalja i u ovim mjestima: Bišina, Sopilja, Luka, Lakat, Kruševljani, Dramiševo, Seljani, Vranještina, te više većih ili manjih grobalja na širem području planinske visoravni Morine i Somine, kao i u Gornjoj Neretvi na području Uloga. Na grobljima se o svetkovini Svih Svetih i na Dušni dan, kao i za "blagoslov polja", redovito slave sv. Mise i obavljaju molitve odrješenja za pokojne.

Sjeveroistočne dijelove župe i Mostarsko-duvanjske biskupije - Foču i Čajniče - u prvim godinama uspostave austrougarske vlasti u BiH pastorizirali su vojni kapelani. Uspostavom župe u Goraždu 1897. (sjedište kasnije premješteno u Višegrad) i dogovorom između dijecezanskih ordinarija Sarajeva i Mostara, katolike Foče i Čajniča, isključivo radi lakše komunikacije, a zbog

objektivno velike udaljenosti, duže su vremena pastorizirali župnici iz Goražda, odnosno Pala, u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Od 1. studenoga 2010. malobrojne vjernike obilazi i pastoralno skrbi nevesinjski župnik don Ante Luburić koji je u kratkom vremenu obnovio čajničku crkvu sv. Benedikta iz 1902. godine te u Foči kupio i za pastoralni rad preuredio jednu obiteljsku katnicu. Ostaje nada da će gradske vlasti izići u susret potrebama katolika te omogućiti prikladan prostor za liturgijska slavlja. Naime, neposredno pred Prvi svjetski rat, 1914., u Foči je izgrađena katolička crkva Srca Isusova. U Drugom svjetskom ratu teško je oštećena, a nakon rata uklonjena, a teren oduzet.

Danas na cijelom ovom prostoru stalno živi do 100 vjernika katolika. Župnik don Ante, koji od veljače ove godine pastorizira i prostranu Trebinjsku župu, nastoji i uspijeva mjesečno pohoditi vjernike Foče i Čajniča dok se u Nevesinju i Trebinju slavi sv. Misa svake nedjelje. U nemalim pastoralnim obvezama, i službama na Ordinarijatu u Mostaru, u pomoć priskoče i svećenici na službi u crkvenim institucijama Mostaru.

Za svetkovinu Velike Gospe u Nevesinju sve oživi i zasja nekim posebnim sjajem kao da mrtvi ustanu iz grobova. Do tisuću vjernika ispuni obnovljenu crkvu i prostor oko nje. U hladovini kamenoga zdanja koje ponovno poprima predratni sjaj - uoči ovogodišnjega slavlja dovršeno je oblaganje crkvenih zidova kamenom a na krov stavljen crijep i slivnici - svećenici ispovijedaju a iz crkve odliježe molitva i pjesma u čast Marije Majke na nebo uznesene te ispunja srca vjernika hodočasnika ali i cijele kasabe kako se pučki nazivala. Netko reče kako je svečani misni *Slava Bogu na visini* na noge podigao i goste obližnjih kafića.

Misno slavlje, uz koncelebraciju petorice svećenika: don Ante Komadine, don Ante Pavlovića, don Đure Bendera, don Ivana Štironje i don Ivana Bijakšića, predvodio je generalni vikar don Željko Majić. Don Marin Skender ostao je na raspolaganje vjernicima za sv. ispovijed. Na početku sv. Mise župnik domaćin pozdravlja sve vjernike, domaće i hodočasnike, braću svećenike, časne sestre i predstavnike Srpske pravoslavne crkve: o. Danila Pavlovića, igumana manastira u Žitomislićima, o. Lazara Lazarevića, rektora pravoslavne bogoslovije u Foči te umirovljenoga o. Aleksu Zubca. Kasnije će se priključiti i jedan od neve-

sinjskih paroha o. Nemanja Luketa te načelnik općine Momčilo Šiljegović kojima je izražena posebna dobrodošlica upravo kao i gosp. Draganu Matijeviću, hrvatskom v.d. konzulu iz Mostara.

Misna čitanja pročitali su bogoslov Petar Filipović i gosp. Marijan Golemac; molitvu vjernika župnik don Ante, a liturgijsko pjevanje predvodile su časne sestre, kandidatice, postulantkinje i novakinje iz samostana u Bijelom Polju kojih je prisutnost, ne samo u misnom slavlju nego i u apostolatu u nevesinjskoj župi, posebno istaknuta na početku propovijedi. Naime, dozvolom biskupa Alojzija Mišića Školske sestre franjevke otvorile su 17. svibnja 1924. svoju podružnicu u Nevesinju. Toga dana uselile su u svoju kuću koja se nalazi pokraj župnoga stana. U svome stanu imale su i vlastitu kućnu kapelicu. Također, u sklopu sestarske kuće, tijekom njihova djelovanja u Nevesinju, radilo je i dječje zabavište. Časne sestre djelovale su u Nevesinju do 1949. kada im je komunistička vlast oduzela kuću, a njih protjerala. Kako bi bilo Bogu milo, kolika radost naše nebeske Majke, kada bi se povijesne nepravde

ispravile i svi pravedno zadobili ono što im je nepravedno oduzeto, istaknuo je propovjednik.

U nastavku propovjednik je govorio o biblijskoj utemeljenosti i o crkvenom nauku ove najveće Gospine svetkovine: od prve knjige *Postanka* do posljednje *Otkrivenja*; od vjerskih istina definiranih o Bogomaterinstvu u Efezu 431. i o Djevičanstvu u Carigradu 553. do dogme o Bezgrješnom začeću Marijinu pape Pija IX. 1854. i svečana učenja o Marijinu uznesenju dušom i tijelom u nebesku slavu pape Pija XII. 1950. godine sve do Drugoga vatikanskoga koncila. Uvijek Djevica i Majka, bez grijeha, ponizna službenica, nositeljica nade, učiteljica vjere i sve u apsolutnoj ljubavi onoga koji je sama Ljubav.

Nakon svečana hvalospjeva *Tebe Boga hvalimo* i zahvale svima koji su pridonijeli ljepoti proslave i uređenju cijeloga liturgijskog prostora kao i svemu potrebnomu za dostojanstvo sv. Mise, narodno se slavlje proširilo na crkveno dvorište, nevesinjske ulice i restorane, na opustjela ognjišta. Orila se i pučka pjesma. Župnik don Ante svoje je goste počastio u župnoj kući.

SPOMEN NA MARKA MILANOVIĆA

Stolac - Kruševo, 23. kolovoza 2015. - Marko Milanović (1837.-1859.) istinski je svjedok katoličke vjere iz razdoblja turske okupacije ovih prostora. Podrijetlom je iz stolačkoga Kruševa, tada dubravska, a od 1863. godine stolačka župa. Po tadašnjem običaju kršten je odmah nakon rođenja, a u djetinjoj dobi primio je i sakramente prve sv. ispovijedi i sv. Pričesti. Pouzdana je činjenica da je krizman kao devetnaestogodišnji mladić 1856. u Prenju, jer je to bilo prva krizma nakon one posljednje 1832. godine. Kod obnove krsnih obećanja na sv. potvrdi Marko zasigurno nije ni slutio da će samo tri godine kasnije ono što je tada svečano obećao imati prilike i životom posvjedočiti - do prolijevanja krvi.

Naime, svršetkom travnja 1859. godine uputio se na Somine, vlasništvo svojih pradjedova, obaviti pripremne radove za sezonu planištanja kada se od lipnja do listopada gotovo cijela dubravska visoravan, i hrašanjski kraj do Gradca, sa stadima preseljavala u planinska područja radi ljetne ispaše. Na putu, zajedno s još četvoricom suputnika - dva pravoslavca, jedan musliman i još jedan katolik, Pero Glavinić iz Moševića - na brdu Jakomiru iznad nevesinjskih Morina zau-

stavila ih je skupina hajduka. Pravoslavce su hajduci propustili, muslimana su smjesta smaknuli. Peru, koji se predstavio pravoslavcem također su pustili. A Marko, iako su mu davali prilike da se krivo predstavi i tako glavu spasi, nije se htio odreći katoličke vjere. Tri je puta ispovjedio da je katolik, pravi katolik. Potom je sijevnula hajdučka sablja te mu odrubila glavu od tijela. O svemu ovome dubravskoga je župnika, don Vidu Maslača, izvijestio osobno Pero Glavinić, a župnik je u ožujku 1860. sastavio izvješće i poslao ga Lazaru Lazareviću u Rim, tada bogoslovu, a kasnije (1899.-1919.) generalnom vikaru hercegovačkih biskupija. Bilo je to snažno svjedočanstvo koje je potreslo odgovorne i u samom Vatikanu. Na žalost, nedugo zatim sve je palo u privremenu šutnju ili zaborav, i nije se smjelo o tome ni govoriti, jer je trebalo istim putom ići u Planinu. Izgorjele župne matice, ali je ostala vjerodostojna kopija izvješća i živa uspomena u nemalom broju ljudi, osobito planinki i planišlara.

U nastojanju da se očuva i širi glas mučeništva - uzorni lik i hrabro djelo ovoga svjedoka vjere, godine 2010. izdana je u Mostaru opsežna monografija o Marku, a 2011. osnovana je i građanska

Udruga Marko Milanović u Čapljini. Ciljevi su Udruge: skupljanje arhivske građe, podizanje spomenika i spomen obilježja te širenje istinske spoznaje i provjerenih vijesti o ovom hercegovačkom duhovnom velikanu. Prvi predsjednik Udruge bio je Pero Milanović, iz istoga roda Milanovića iz Kruševa, koji je ovoga proljeća preminuo. Njega je naslijedio njegov sin Vide iz Čapljine. Udruga redovito održava svoje sastanke, promiče Markovo svjedočenje. U tomu im svesrdno pomažu mnogi svećenici i vjeroučitelji u školi kao i biskupijski mjesečnik *Crkva na kamenu*.

Nakon slavlja na Rotimlju, 22. kolovoza, biskup je u pratnji generalnoga vikara don Željka Majića pošao u Kruševo, rodno selo svjedoka Marka te u 16.00 sati sudjelovao u preglednu radu Udruge, a u 17.00 sati na mjesnom groblju slavio sv. Misu za blagopokojnoga Marka. U koncelecijaciji, uz generalnoga vikara, sudjelovao je i mještatin, o. Jozo Milanović, benediktinac, rođeni Kruševljanin i nekada inkardinirani svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije koji je 1981. godine s blagoslovom biskupa Pavla Žanića otišao u Benediktinski red.

Na sjednici Udruge bila je najprije molitva za pokojnoga predsjednika Peru, zatim se govorilo o do sada poduzetim djelatnostima: o rezultatima i

nagradama školskih uradaka o Marku Milanoviću i njihovu objavljivanju, o postavljanju ploče koja upućuje na rodno selo Marka Milanovića, o promjenama u vodstvu Udruge. Biskup je upoznao članove Udruge s raznim problemima koji se odnose na arhivsku građu, ali izrazio čvrstu vjeru da krv mučenika kod Gospodina ne može biti zaboravljena te da će svemogući i sveznajući Bog u svoje vrijeme učiniti da Markovo svjedočanstvo snažno zablista u Crkvi Kristovoj. U tu svrhu predloženo je da bi bilo korisno pokrenuti glasilo koje bi pratilo sva događanja u vezi s tim svjedokom. Rečeno je također da bi se moglo organizirati predstavljanje knjige o Marku na još nekim mjestima.

Na sv. Misi okupio se oveći broj Milanovića, i uopće Kruševljana. Biskup je pozvao vjernike na molitvu, ali i na strpljivost. Kod Boga nikada nije kasno. Prisjetimo se svetačkoga lika Nikole Tavelića. Trebalo je gotovo 500 godina nakon njegove mučeničke smrti 1391. u Jeruzalemu, da ga Crkva kao blaženika - mučenika uzvisi na čast oltara, 1889. godine, te proglasi svecem 1970.

Nakon sv. Mise priređen je i domjenak koji je više od ukusna jela odisao željom, razgovorom i tihom nadom da će milosrdni Bog uskoro proslaviti slugu svoga - svjedoka Marka. Bilo na slavu Božju i na duhovno dobro njegove Crkve.

PREDSTAVLJANJE KNJIGA

"ŽUPA STJEPAN KRST (1974.-2014.) prigodom 40. obljetnice osnutka"

Stolac, 15. srpnja 2015. - U srijedu, 15. srpnja 2015., u večernjim satima u Pastoralnom centru župe Svetoga Ilije proroka u Stocu predstavljena je monografija "Župa Stjepan Krst". Predstavljajući su bili: biskup Ratko Perić iz Mostara; dr. don Ivica Puljić, župnik iz Neuma; dr. Kazimir Raguž, ravnatelj Doma zdravlja u Stocu i dr. Marinko Marić iz Dubrovnika, prireditelj ovoga zbornika. Dvorana je bila puna, a među nazočnima bili su don Rajko Marković, župnik i dekan stolački; don Damjan Raguž, rotimski župnik i župni upravitelj Stjepan Krsta; Stjepan Bošković, stolački gradonačelnik; dr. Mladen Bošković, predsjednik ogranka Matice hrvatske u Stocu; Željko Raguž, ravnatelj Hrvatskoga dokumentacijskog centra Domovinskog rata u Mostaru... U početku i na kraju, kao i između nekih predavanja, pjevala je djevojačka skupina

"Vidoštatska kraljica". Poslije prezentacije knjige župnik je don Rajko sve sudionike pozvao na večernji domjenak u župnu dvoranu.

Prošle godine, kada je iz tiska izašla ova monografija od 640 stranica, priređeno je predstavljanje na Stjepan Krstu nakon sv. Mise. I lani i ove godine glavna misao vodilja bila je: Obnovimo župu Stjepan Krst! Nemojmo čekati da nam se dadnu gotovi uvjeti, nego mi stvarajmo pogodne uvjete, svatko sa svoje strane: crkvene, političke, osobne, obiteljske, ekonomske, financijske... Bez zajedničkoga dobrotvornog pothvata ne će se ništa postići na ovim prostorima. Poteškoće uklanjajmo, a povoljne uvjete stvarajmo! A kada se braća slože, i olovo plivat može!

Ovdje donosimo prikaz knjige kako je vidio biskup Ratko, apostolski upravitelj Trebinjske biskupije:

"ŽUPA STJEPAN KRST (1974.-2014.) prigodom 40. obljetnice osnutka"

Priredio Marinko Marić, Stolac-Neum-Dubrovnik, 2014.

Engleskipovjesničar **Arnold J. Toynbee** (1889.-1975.), u svome djelu "A Study of History" - "Proučavanje povijesti" govori o civilizacijama i kulturama i o njihovim nestajanjima odnosno preživljenjima uz prilagodbu ambijentima. Kaže: "Od 28 kultura koje smo identificirali... 18 ih je nestalo, a njih 9 od preostalih 10 - zapravo sve osim naše - pokazuju da su smrtnim udarcem već pogođene". Kard. Joseph Ratzinger 2004. godine s tim u vezi pita se: "Što je uopće naša kultura koja je još ostala?" I komentira: "Europa, upravo u

ovom trenutku svoga najvećeg uspjeha, čini se da se iznutra ispraznila, paralizirana u određenom smislu krizom svoga krvotočnog sustava, krizom koja ugrožava njezin život, povjeren takorekući presađivanjima koja, međutim, mogu samo eliminirati njezin identitet". Radi se, kao što nam je svima vidljivo, o "presađivanjima" drugih naroda i nekršćanskih religija na staro kršćansko europsko tlo, koje gubi svoj identitet.

Toynbee je objavio 12 velikih svezaka toga monumentalnog djela od 1934. do 1961. godine

s oko 7.000 stranica. On navodi ovih 19 izumrlih kao najveće civilizacije svijeta: egipatska, andeanska - Gorje Anda u Južnoj Americi od 7.000 km i ponegdje 7.000 m visine i 7 država - zatim kineska, mino-mikenska, sumerska, maja, indijanska, hititska, helenska (grčko-rimska: 753. pr. Kr. do 476. = 1229. Iz toga je perioda Daorson na Ošanjicima), zapadna, pravoslavno-kršćanska ruska, dalekoistočna, pravoslavno-kršćanska centralna, perzijska, arapska, hinduska, meksikanska, jukateka i babilonska. Svaka je trajala između 500 i 2.000 godina u razdoblju od posljednjih 5 tisuća godina.

Među zaustavljene civilizacije ubraja ove: polinezijsku, eskimsku, nomadsku, otomansku, spartansku. A među abortivne ili nerazvijene: dalekozapadno-kršćanska, dalekoistočno-kršćanska, skandinavska i sirijska. U svemu 28 civilizacija. Civilizacija je bogatstvo tehničkih sredstava, a kultura ili uljudba jest obradba duha: književnost, umjetnost, religija, slikarstvo, graditeljstvo itd.

Za ove potonule civilizacije kaže Toynbee da su nestale ne zbog umorstva od drugih, nego zbog moralnog pada ili samoubojstva sebe samih. Nešto slično što danas promatramo: udar na obitelj, na ženidbu, na bestidne parade ponosa, na nemoralna homoseksualna partnerstva, na besmislena lezbijska prava i na slične proturječnosti i protunaravnosti.

E sada, što je Stjepan Krst kao župa koja je u 18 godina postojanja doživjela brodolom, u odnosu na sumersku civilizaciju koja se pojavila u 4. a iznutra se raspala u 2. tisućljeću prije Krista? Ili jukateka? I tko danas može obnoviti tu sumersku ili hititsku civilizaciju? Stjepan Krst nije se raspao iznutra. Nije njegov uspon pa moralni pad, nego napad drugih. Zato ga je moguće obnoviti. U ovoj se knjizi pojavilo 30 pisaca izravno povezanih sa Stjepan Krstom, od njih svega 45, dakle dvije trećine.

Da navedemo po redu pisce raznih članaka u ovoj monografiji:

1. - Dragan Vidić, rođen na Stjepan Krstu 1967., opisuje zemljopisni položaj i geološke značajke (str. 17-41). Na području župe ima 200 izvora, a on ih navodi 30-ak, bez Dabrice (str. 29-30).

2. - Josip Raguž, rođen na Borićevini 1978., kratko o Borićevini gdje je do rata živjelo 5 obitelji s 24 člana (str. 43-44).

3. - Matea Maslač, rodom iz Dabrice, rođena u Mostaru 1989., donosi podatke o Dabrici (str. 45-50). Rudnik boksita zapošljavao je 140 radnika (str. 48). S njom članak supotpisuje i

4. - Dragana Pop s majčine strane Papac iz Dabrice, rođena u Stocu 1983. (str. 45-50).

5. - Ana Palameta podrijetlom Vukić s Donjega Brštanika, rođena u Stocu 1991., osvrće se na Donji Brštanik (str. 51-54), gdje su do rata bile 24 obitelji sa 70 čeljadi. U 2. svjetskom ratu nestalo 37, a u domovinskom 9 osoba (str. 53). Članak potpisuje i

6. - Branka Raguž podrijetlom s Donjega Brštanika rođena u Njemačkoj, 1981. (51-54).

7. - Hrvoje Puljić, po roditeljima s Donjega i Gornjega Brštanika, rođen u Švicarskoj, raspravlja o Gornjem Brštaniku (str. 55-58). Pred Domovinski rat u selu je živjelo 16 obitelji sa 74 člana (str. 53).

8. - Mirela Marić, rođena na Ljubljenci 1989. (str. 59-64), i

9. - Ružica Raguž, rođena na Ljubljenci 1990., pišu o Ljubljenci (str. 59-64). Od 1941. do 1991. odselilo je 50 hrvatskih obitelji (str. 57).

10. - Branka Puljić, rođena na Stjepan Krstu 1980., prikazuje Stjepan Krst (str. 65-68) i legendu četvorice braće: Stjepana, Jasenka, Četka i Radana. Mjesta po njima prozvana: Stjepan Krst, Radanov Krst, Četkova voda i Jasena. U selu je 1991. živio 191 žitelj, od kojih 169 Hrvata i 24 Srbina (str. 66-67).

11. - Don Ivica Puljić, rođen na Gornjem Brštaniku 1948. (str. 69-120), u svom članku obuhvaća cijelu povijest, svjetovnu i religioznu, Stjepan Krsta; ozbiljna studija kao što su ozbiljne i druge don Ivićine povijesne radnje diplomatska, magistarska i doktorska.

Miroslav Palameta izlaže o gomilama, stećcima i nekropolama (str. 121-131).

Domagoj Vidović o nazivima mjesta i o drugom nazivlju (str. 133-160).

Don Milenko Krešić o raseljavanju i doseljavanju katoličkoga pučanstva (str. 161-174).

12. - Marinko Marić, rođen na Donjem Brštaniku 1971. (175-324), raščlanjuje stanovništvo po rodovima u posljednjih 500 godina, od 1468. do 1991. godine, tj. donosi 29 rodoslovnih stabala. Dodao je i 7 stranica fotografija. Inače Marinku rumena jabuka za sav ovaj pothvat, raspored, okupljanje raspršenih Krevničara, Brštančara, Dabričara i Ljubljenčara kao i za kontaktiranje sa sponzorima koji su omogućili izlaženje ove monografije!

13. - Don Ivan Perić, rođen na Donjem Brštaniku 1971. (327-340), razglaba o školstvu, tj. o otvaranju i zatvaranju osnovnih škola na Donjem

Brštaniku i u Dabrici. Za jednu veli da je "1992. potpuno devastirana, upaljena i porušena. Iako je danas u ruševinama, ne smije se zaboraviti da su u njoj prva slova naučili mnogi koji danas imaju najveće akademske titule, a koje je *prst sudbine* odnio širom svijeta" (str. 333).

14. - Kazimir Raguž rođen na Ljubljenci 1977. priča o pučkoj "medicini" i o suvremenoj zdravstvenoj službi (341-355).

15. - Miho Ivanković, rođen na Stjepan Krstu 1965., piše o infrastrukturnom razvoju naselja župe (str. 357-363).

16. - Šima Lončar, rođena na Stjepan Krstu 1962., udana Marić, na 15 stranica piše o zemljoradnji po selima sa svim mogućim glosarijem i rječnikom (str. 365-380).

17. - Zdenka Puljić, rođena na Stjepan Krstu 1976., udana Raguž, ona o stočarstvu i planištarstvu kao zanimanju (str. 381-395). Za članak se dobro pripremila. Čak je išla s aparatom na Jakomir i snimila Dubravkušu na str. 386. A posve su joj poznati planištarski pojmovi: kablovi, kotlovi, stapovi, škipovi, mjehovi, pelice, mećaje, branzari, burila, tikve, opanci, jašmaci, kolibe, struge, sećije, torarice...

18. - Ljilja Lončar, ančela, rođena na Stjepan Krstu 1961., raspreda o pređi, o kuđelji, o gargašima, o tkanju, o stanu i vratilu i o 24 dijela tkalačkoga stana (str. 397-414), posebno o bičaljima, kaputama, pelenjacima, himbuljama, hararima, bisagama, zobnicama, sve na 17 stranica.

19. - Zdravko Raguž, rođen na Ljubljenci 1970., piše o napravama tvrdih tkanina: o čekrku, terđaju i drugim (str. 543-551).

Stanislav Vukorep o žrtvama I. rata (26) i II. svjetskoga rata (220): sve po mjestima, po prezimenima i imenima i po godinama (str. 417-445).

Jakša Raguž o stradanju u Domovinskom ratu (str. 447-473). Podnaslovi sve kažu: Uvod, Život pod okupacijom, Povlačenje JNA i stvaranje VRS, Prvo odvođenje u logor i pljačka, Operacija "Čagalj", Hapšenja, Izvlačenje na slobodan teritorij, Uništavanje Dabrice, Ubojstvo Đure Obradovića, Bijeg kroz kanjon Radimlju, Tko je ostao u selima? Uništavanje sakralnih i stambenih objekata, Operacija "Bura" - neuspjeh oslobađanja Stjepan Krsta, Pokušaj pastoralnog pohoda, Odlazak Srećka Marijanovića u Dabricu, Završetak rata i prvi pohodi...

Željko Raguž govori na desetak stranica o entitetskom razgraničenju između FBiH i RS-a (str. 475-486), koje još nije dogotovljeno.

20. - Vinko Kukrika rođen na Stjepan Krstu 1961. i

21. - Marko Puljić podrijetlom s Gornjega Brštanika, rođen u Chicagu 1972., raspravljaju o suvremenim informatičkim komunikacijama u cilju povezivanja raspršenih župljana Stjepan Krsta (str. 571-578). Skupina na facebooku obuhvaća oko 500 članova.

22. - Don Mile Vidić, rođen na Stjepan Krstu 1980., govori o šestorici dijecezanskih svećenika iz župe (str. 581-585), a trojica od njih pišu u ovom zborniku.

23. - Ana Marić, sestra **Ankica**, ančela, rođena 1954. na Stjepan Krstu,

24. - Janja-Radmila s. Marija - Radoslava Kevo, milosrdnica, rođena na Stjepan Krstu 1950., i

25. - Stojka s. Bernardina Maslač, sestra Srca Isusova rođena u Vinkovcima 1946., na Ljubljenci se njezini roditelji vratili pa odatle ponovno 1964. odselili, dakle ove tri redovnice pišu o redovničkim zvanjima: o dvojici franjevac a i jednaest sestara iz pet Družbi (str. 587-593).

26. - Damir Kevo, rođen na Stjepan Krstu 1979., piše o stogodišnjaku Stojanu Kevi koji je u deset godina proživio tri vojske i tri države (str. 597-602).

27. - Marko Pažin, podrijetlom s Donjega Brštanika, rođen u Australiji 1983., povratnik, opisuje iseljavanja sa Stjepan Krsta u Australiju, opširniji prikaz Križnoga puta Mate Marića, prvoga iseljenika iz godine 1950. (str. 603-610).

28. - Ivica Papac, podrijetlom iz Dabrice, gdje je pohađao dva razreda osnovne, a inače je rođen u Stocu, i

29. - Vjekoslav Butigan, podrijetlom s Ljubljence, rođen u Pirotu, opisuju životni put žandara Lazara Butigana (str. 611-620).

30. - Mladen Kevo, rođen na Stjepan Krstu 1959., opisuje svoj doživljaj "Bio je Ivandan" na Stjepan Krstu, 2011., sa svim reminiscencijama svoje prošlosti, narodne i svjetske politike i stvarnosti (str. 621-635). Ne znam je li mu izišao najavljeni roman *Tesarov sin* iz kojega je preuzeto ovo poglavlje, samo znam, kada bi unio malo više transcendencije i vertikale, obogatio bi svoj poetsko-prozni talent u ovoj jadnoj horizontali suzne (Stjepanove) Doline! Biskupov izaslanik, pokojni generalni vikar don Srećko, imao je najbolje namjere 2011. godine u pozivu župljana na povratak (str. 623). Crkva je učinila i čini što je njezina dužnost i mogućnost u samoj obnovi i njezino je

da poziva ljude na djedovinu, poštujući osobno pravo svakoga župljanina na ostanak, odlazak ili povratak - samo neka se svatko nastoji držati Božjega zakona.

Kada se ima u vidu da su se tolike civilizacije i kulture iznutra iskvarile i da im nije bilo spasa, jer su udarile na Božji dar života, a kada se ima u vidu da se župa Stjepan Krst nije raselila svojom, niti se raspala pod unutarnjim pritiskom i praskom, nego pod vanjskim udarcima bešćutne ratne politike i neumoljive ekonomije, onda je ova

katoličko-hrvatska visoravan povrativa, naseljiva, oživljiva, obnovljiva i održiva! Samo hrabre sreća prati, a i Gospa Božja Mati!

I još jedna: Kada bi "civilizacija" i kultura Stjepan Krsta posve nestala, a samo ova monografija od 30 pisaca iz župe s urednikom Marinkom ostala, dala bi se ona rekonstruirati i renovirati.

Pokojnima vječni mir, a živima nova snaga i umijeće kako život što bolje organizirati Bogu na slavu, ljudima na dobro!

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

DON ZDRAVKO IVANKOVIĆ

U nedjelju, 19. travnja 2015. umro je don Zdravko Ivanković, svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije, umirovljenik u Svećeničkom domu u Mostaru. Don Zdravko je prvi od četvero djece u oca Boška i majke Mare r. Marić, Zdravko je rođen 1. ožujka 1959. na Stjepan Krstu, tadašnja župa Rotimlja, Stolački dekanat. Četiri osnovne, od 1966. do 1970., završio je na Donjem Brštanku, zatim druga četiri osmogodišnje, od 1970. do 1974., u Stocu, sjemenišnu gimnaziju u Zagrebu od 1974. do 1978. Vojnu je obvezu služio u Puli, 1978.-1979. Filozofsko-teološki studij pohađao u Sarajevu, 1979.-1985. Đakonsko je ređenje primio u Mostaru, 2. prosinca 1984., a prezbitersko 29. lipnja 1985. također u Mostaru po rukama biskupa Pavla Žanića. Mladu je Misu slavio na Stjepan Krstu, 4. kolovoza 1985. Kao svećeničko geslo uzeo je riječi: *Budi vjeran do smrti, i dat ću ti vijenac života*(Otk 2,10).

Svećeničke službe: kao župni vikar djelovao je u Hrasnu 1985.-1988. i u Studencima 1988.-1989., a kao župnik u Šipovači-Vojnicima 1989.-1993., u Rotimlju 1993.-1998., na Ledincu 1998.-2007. Ravnatelj Svećeničkoga doma u Mostaru 2008.-2012. Pomoćnik u Neumu, 2010.

Sprovodna Misa. U koncelecijaciji s preko 70 svećenika, u utorak, 21. travnja 2015. u 15 sati, u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve, biskup Ratko slavio je sprovodnu sv. Misu za dušu preminuloga svećenika Trebinjsko-mrkanske biskupije don Zdravka Ivankovića. Prostrana katedrala bila je pretijesna da primi sve molitelje za don Zdravkovu dušu. Uz obitelj pok. don Zdravka: oca Boška, braću Pavu i Mišu, sestru Ljilju i njihove obitelji, rodbinu i prijatelje, bili su tu i vjernici župa u kojima je don Zdravko pastoralno djelovao te njegove rodne i raseljene župe Stjepan Krst. U misnim molitva za pokoj njegove duše sudjelovalo je i tridesetak časnih sestara raznih kongregacija te dvojica hercegovačkih đakona.

U koncelecijaciji su sudjelovali svećenici rodom iz župe Stjepan Krst: don Ivica Puljić iz Neuma, don Tomislav Puljić iz Šibenika, don Mato Puljić iz Maranovića i don Mile Vidić iz Mostara. Misi zadušnici prisustvovala je, rodom iz iste župe, s. Radoslava Kevo, provincijalna poglavarića Splitske provincije sestara milosrdnica sv. Vinke Paulskoga.

Tijelo Pokojnika izloženo je u katedrali sat vremena prije sv. Mise gdje su svećenici i vjernici uz izraze sućuti obitelji Bogu upućivali osobnu i zajedničku molitvu za Pokojnika. Pola sata prije sv. Mise moljena je zajednička Gospina krunica - Slavna otajstva, s nakanom da njega, koji je u svjetlu Uskrsnuća Kristova kroz trideset godina povjerenim mu vjernicima budio nadu u Pobjedu i Pobjednika, učini dionikom nebeske Proslave.

Na početku sv. Mise don Ante Luburić, upravitelj Svećeničkoga doma u Mostaru, gdje je don Zdravko zbog bolesti bio posljednjih godina smješten, pročitao je kratak životopis i vlastoručno napisanu oporuku koja se ne može promatrati drugačije nego kao primjer svećeničke oporuke u kojoj se čita i životna nakana oporučitelja. Stoga i molitva Svemogućemu da primi želju srca njegova - biti vjeran do smrti, te bude Milosrđe za svaku ljudsku slabost i nagrada za tolika djela svećeničkoga vjernog služenja.

Prije sprovodnih obreda, koje je predvodio katedralni župnik i mostarski dekan msgr. Luka Pavlović, pročitane su pristigle sažalnice te održana dva posmrtna slova. Izraze sućuti uputili su: uzoriti kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski, kojega je u sv. Misi i sprovodnim obredima zastupao msgr. Luka Tunjić, generalni vikar; vojni ordinarij u BiH msgr. Tomo Vukšić; dubrovački biskup msgr. Mate Uzinić; svećenici: don Damjan Raguž, rotimski župnik s liječenja u Fojnici; don Mile Miljko iz Zagreba; don Drago

Čurković iz Rima; č. s. Bernardina Maslač iz Rijeke i Šimun Pavlović iz Zagreba.

U ime svećenika Trebinjske biskupije i rodne mu župe, od pok. don Zdravka oprostio se don Ivica Puljić, župnik iz Neuma, kojemu je don Zdravko bio dvije godine duhovnim pomoćnikom. Don Dragan Filipović oprostio se od Pokoj-

nika u ime školskih kolega. Njih su dvojica prije trideset godina na svetkovinu sv. Petra i Pavla zajedno, u ovoj istoj Gospinoj crkvi, zaređeni za svećenike.

Tijelo pok. don Zdravka, uz molitvu - pjesmu nebeskoj Majci *Kraljici neba* - položeno je u svećeničku grobnicu na groblju Šoinovac u Mostaru.

Biskupova homilija

Prije 46 godina, 22. kolovoza 1969., na Mladjoj Misi u Rotimlji izađe pred mladomisnika dječak svršenoga 3. razreda osnovne škole, prvopričesnik te godine, Zdravko Ivanković. Napredna dječaka, i u odvažnosti i u pamćenju, izabrao je don Ivan Kordić, župnik, uvjeren da ne će zapinjati u deklamaciji: "Dobro došô, Božji slugo, čekali smo na te dugo..." Nije se ni zbunjivao ni zapinjao.

Završivši osnovnu školu u Stocu 1974. i Zdravko se dao zagrebačkim i sarajevskim putem prema mladomisništvu koje je ostvario 1985. Svećeničko ređenje ovdje u katedrali na Petrovo, a Mlada Misa u nedjelju 4. kolovoza na Stjepan Krstu, na spomendan sv. Ivana Marije Vianneya, zaštitnika župnika od 1929. U pripremi na svećeništvo - ako nije uvijek bio odličan, jest vrlo dobar - Zdravko je sigurno razmišljao, osobito pred đakonat i svećeništvo, i o svome životnom geslu koje bi trebalo obuhvatiti i službu i život, i naučavanje i posvećivanje, i upravu zajedno sa svećeničkim vladanjem. Izabrao je riječi: "Budi vjeran do smrti, i dat ću ti vijenac života!", poruku Isusa Uskrsloga, koji je Prvi i Posljednji, Onaj koji bijaše mrtav i oživje, poruku koju je uputio Anđelu Crkve u Smirni, tj. biskupu i cijeloj biskupijskoj zajednici (u današnjem turskom gradu Izmiru). To je jedina Crkva od onih sedam glasovitih: Efez, Filadelfija, Laodiceja, Pergam, Sard, Tijatira i ova Smirna, koja je preživjela sve patnje i kušnje. Pa i danas ima svoga biskupa, 11 župa, 17 svećenika i 15.000 katolika.

Ohrabrenje kršćanima. "Ne boj se onoga što ti je trpjeti! Evo, Sotona, će neke od vas baciti u tamnicu da budete *iskušani*. Bit ćete u nevolji *deset dana*. **Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života**" (Otk 2,10), poručuje Uskrsli Gospodin predstojniku katoličke i apostolske vjere i svakomu Kristovu svećeniku i vjerniku u Smirni i svuda po svijetu. Crkvena nam je predaja zajamčila da je nekako u to vrijeme, kada je sv. Ivan pisao svoje *Otkrivenje*, u Smirni stolo-

vao sv. Polikarp, kasniji mučenik, koji je poznao apostole.

Kušnja. Uskrsli navješćuje da će kršćani, zajedno sa svojim pastirima, biti u kušnji trpljenja. Bog ne diže čovjeka iz kušnje, nego mu po kušnji pruža priliku da se očituje ljudsko varljivo srce i slobodna volja. Ali Bog pomaže svojom milošću koju valja izmoliti. Čovjek se, pogotovo kršćanin, svećenik, biskup, najbolje očituje kakav je kada se nađe u vatri nevolje, progona i biča. Bog je dopustio Sotoni da djeluje na ljude, da ih baca u tamnice, ali Bog će biti s njima i njegova će uvijek biti posljednja. Nikomu ne dopušta takvu kušnju koja nadilazi ljudske sile strpljivosti i odolijevanja napastima, uz njegovu izmoljenu pomoć. Navješćuje čak koliko će dana biti u kušnji, tj. u tamnici: deset dana! To ne znači točno deset dana, nego označuje kratko razdoblje. Nije to tako ni kratko ako se zna da su u starini tamnice bile predvorja smrti. Lako se moglo dogoditi da čovjek u deset dana tamnice ne samo problijedi nego i posijedi i podlegne smrti, ili da provede deset godina u vjernosti zadanoj riječi Kristu.

Znamo kako je teško na športskim borilištima izvojevati turnirsku pobjedu, ili obletjeti cijelo kolo prve lige, ili natjecanje sve samih nacionalnih prvaka pa koga zapadne finale. A život nam je dan kao veliko borilište. Nečuveno je da se boriš a da ne zadobiješ koju ranu, ne slomiš ruku ili nogu ili ne dočekaš šaku u glavu.

Naša se sloboda i veličina očituje ponajviše na ognjištu kušnje. Ako pobijedimo male kušnje, postavljaju se pred nas još veće i žešće. Ako i njih svladamo, nadolazi vijenac života. Ovaj je život borba, natjecanje, znojenje, utrka. Poslije ovoga slijedi pobjeda, slava, kruna života!

Vjernost. Uskrsli poziva biskupa i sve njegove svećenike i kršćane da ostanu vjerni, da ne pretvore kušnju u napast, da ne podlegnu strastima ni oholosti, ni škrtosti, ni bludnosti, ni zavisti, ni neumjerenosti u jelu i pilu, ni u srditosti, ni u li-

jenosti, i da ne pobjegnu iz mučeništva u pjenušavost života, da ne pristanu na vražje sugestije odbijajući Božje inspiracije! Vjernost se nagrađuje vijencem života!

Lovorov se vijenac daje na kraju natjecanja, i to onomu koji je pobijedio. Vijenac se daje onomu koji je odlično završio životnu školu. Vijenac života jest kruna pobjede i radosti. Krist svojom porukom kaže: Sada ćete imati krunu trnovu, ali ako ostanete vjerni, imat ćete krunu vječnu. Kao što je i sam svojim potvrdio činom.

Don Zdravko je kroz svojih 11 godina izravne pripreve na svećeništvo i 29 godina svoga svećeništva od Hrasna do Ledinca, od Studenaca do Rotimlje, od Mostara do Zagreba imao i svladavao brojne poteškoće.

Što se zbivalo u posljednjim danima, satima i sekundama dotične osobe, možda nikada ne ćemo ni doznati. Nitko od nas nije mjerodavan suditi drugomu. Bog ni svojoj Crkvi nije dao moć i vlast da presudi kamo je netko poslije smrti

otišao i što se s njim dogodilo. On je Crkvi dao vlast samo u tome da na temelju njegovih, Božjih, čudesa može za nekoga zajamčiti i proglasiti ga da je blažen i svet. A zagrobni život samo je u Božjoj ruci. Bog zna svakomu koncu kraj. On je mjerodavan sudac za sve. On nikomu ne će nanijeti ni najmanje nepravde. On je Otac pravedan i milosrdan. Sveti je Franjo Saleški govorio: "Volio bih tisuću puta da me sudi moj Bog nego moja rođena majka."

Mi se s ljubavlju u vjeri ufamo u našega Boga Oca, Sina i Duha Svetoga i iznosimo mu svoje duboke i iskrene molitve i prikazujemo ovu sv. Misu za našega subrata don Zdravka: neka ga nebeski Otac primi u svoj vječni dom, i neka mu bude milosrdan i milostiv u svojoj vječnosti.

A njegovoj obitelji i svima nama, po zagovoru Marije Majke Crkve, neka Svemogući dadne duhovne snage da uzmognemo svladavati sve napaсти i strasti, sve kušnje i patnje, vjerni do smrti, Njemu na slavu, sebi na vječno spasenje.

FRA FRANJO MABIĆ

U noći između nedjelje 26. i ponedjeljka 27. travnja 2015., u 64. godini života, 43. godini redovništva i 38. godini svećeništva, u župnoj kući u Izbičnu, preminuo je fra Franjo Mabić, član Hercegovačke franjevačke provincije i župnik u Izbičnu, Širokobriješki dekanat. Liječnici su utvrdili da je njegova iznenadna smrt posljedica srčanog udara.

Pokojni fra Franjo cio je svoj svećenički život posvetio pastoralnoj brizi za povjerene mu vjernike u raznim župama Mostarsko-duvanjske biskupije, službujući u Konjicu, Čerinu, Posušju, Šuići, Mostaru i Izbičnu. Uvijek pastoralno zauzet, tražeći načina kako najbolje ostvariti svoje svećeničko poslanje, učitelja vjere, djelitelja svetih otajstava i upravitelja povjerenih mu duša i crkvenih dobara. Rado viđen i u očima vjernika i kolega svećenika. Bio je i plodan pisac. Sam ili u suautorstvu s drugima objavio je tridesetak knjiga, među kojima značajno mjesto zauzimaju propovijedi i nagovori, razmišljanja o smrti, svecima, Križnom putu, pobožnostima, o župi Izbično, o svijetlim svjedočkim likovima dviju Dragica Pavković. Živio je s prirodom u kojoj je čitao silno Božje stvarateljsko djelo koje ga je nadahnjivalo te je svoja zapažanja u pisanoj riječi s drugima dijelio. Kulinarska umijeća, prikupljene i isprobane recepte u

knjigama objelodanjivao stavljajući ih svima na raspolaganje. Ono što je Bog po prirodi veliku dušno dao, fra Franjo je kao vrstan kuhar, znalacki pripremao te mnoge pozvane i namjernike za svojim stolom počastio. Uređivao je i vlastitu web stranicu, surađivao i objavljuvao u raznim listovima i prevodio uglavnom s talijanskoga jezika. Bio je i nesebičan karitativan radnik, organizator, obnovitelj i graditelj.

U utorak, 28. travnja, Misu zadušnicu u Izbičnu, u koncelecijaciji s provincijalom i 17 drugih svećenika, predslavio je biskup Ratko Perić. Sprovođnu sv. Misu u ispunjenoj prostranoj širokobriješkoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, u koncelecijaciji sa 68 svećenika, predvodio je i propovijedao provincijal fra Miljenko Šteko.

Prije sprovednih obreda na Širokom Brijegu i pokopa na groblju Mekovac, od Pokojnika su se oprostili don Željko Majić, generalni vikar, i gvardijan fra Tomislav Puljić koji je pročitao dio sažalnica koje su pristigle na Provincijalat i na širokobriješki samostan. Don Željko je u oproštajnom govoru istaknuo pastoralnu zauzetost Pokojnika te u ime Crkve u Hercegovini zahvalio na svemu dobrom u fra Franjinu bogoljubnom i čovjekoljubnom svećeničkom radu i poslanju, jednako na liturgijskom, sakramentalnom, du-

hovnom, katehetskom, karitativnom, administrativnom i graditeljskom djelu, uvijek vjeran i odgovoran u trostrukosti svećeničkoga služenja: kao propovjednik vjere, djelatelj svetih otajstava i vjeran upravitelj povjerenih mu duša i crkvenih dobara. Opraštajući se od Pokojnika, rekao je: "Dragi fra Franjo, otišao si između nas nakon što si u nedjelji Krista Dobroga Pastira prikazao tri nekrvne Kristove žrtve - svete Mise, moleći da Dobri Pastir obraduje svoju Crkvu novim, vjernim i vrijednim svećenicima, redovnicima i redovnicama. Sada kada Te je između nas prekrila

noć nakon koje je svanula zora novoga života, kada si prošao zimu smrti i ogranulo Te proljeće Božje vječnosti, kada si u iščekivanju doživio susret s uskrslim Kristom, moli Gospodara žetve da obraduje svoju Crkvu, ovu Hercegovinu, svetim svećenicima, redovnicima i redovnicama, nositeljima nade, učiteljima vjere, djelateljima otajstava, radosnim svjedocima Evanđelja. Ovu potrebu Crkve i sam si iskusio i o njoj puno govorio i pisao. Sada kada Ti se otvorila mogućnost zagovornika, po zagovornim molitvama ostani uvijek s nama".

Propovijed biskupa Ratka u župnoj crkvi sv. Josipa Radnika u Izbičnu

"Ako pšenično zrno ... umre, donosi obilat rod!" (Iv 12,24)

Svaka smrt, a posebno iznenadna, bilo kojega čovjeka, pa tako i svećenika - redovnika, ostavlja u nama neobične tragove i postavlja pitanja o našoj opstojnosti, budućnosti, pa i o smislu života uopće. A u ovaj tjedan dana ovo je druga iznenadna smrt svećenika u Hercegovini.

Bdijte. Ljudski gledano - neočekivano, iznenada, iako za nas kršćane nijedna smrt nije i ne smije biti iznenadna jer smo na vrijeme upozoreni, i to ne jednom nego petnaest puta. Neka nam i ova iznenadnost bude pouka za naš osobni život i posvijesti nam onu Kristovu istinu i pouku koja jednako vrijedi za sve smrtnike, a glasi: "Bdijte, jer ne znate ni dana ni časa" (Mt 25,13). A Gospodin dodaje svojim učenicima: "A što vama kažem, svima kažem: Bdijte" (Mk 13,37). A ne izostavlja ni onu drugu: "Bdijte i molite da ne padnete u napast" (Mt 26,41), u napast zaborava da ne ćete biti iznenađeni pozivom smrti. Jer, nikomu nije dano znati kada će nam Gospodin doći u susret, kada će nas pohoditi i pozvati da svakomu dadne po djelima njegovim. Zato naš svagdanji život i mora biti neprestano bdjenje i molitva spremnosti za susret s Gospodinom. On je pridržao isključivo za sebe i trenutak našega dolaska na ovaj svijet i trenutak našega odlaska na bolji svijet.

Iz smrti u život. Riječ evanđeoska, koju malo prije pročitismo, posve je jasna i beziznimna. Pšenično se zrno, ono ozimo, u zemlju baca ujesen, da odspava zimu u zemlji te da na proljetni poziv sunca isklija i donese divan klas na kojem će biti mnogo jedrih i zrelih hranjivih zrna.

Tako bi trebao biti siguran i svaki kršćanin, a posebno svećenik - redovnik, da prihvaćajući

smrt kao zrno života posijano u zemlju, priprema se za buđenje i vlastito rađanje na nov besmrtn život, "kada Sudac s višnjom vlasti, dođe pretest ljudske strasti", u Dan onaj, u dan Suda.

Isus Krist s križem, mukom i smrću ulazi u kalvarijsko podzemlje da okusi našu ljudsku smrt, ali tamna zemlja ne će čekati zimu, nego će već treći dan uroditi beskrajnim plodom, donijeti sveljudski rod - uskrsnuće, nov način vječna postojanja.

Isus se Krist podložio zakonu našega smrtna zemaljskoga života i otkrio nam zakon uskrsnuća po Božjoj volji, te time potvrdio svoje riječi kao najvjerodostojniju istinu.

Prije dva tjedna bijaše Prva sv. Pričest i sv. Krizma u ovoj župi sv. Josipa Radnika. Bratska razmjena pozdravnih riječi prije sv. Mise, iskrena zahvala na svršetku sv. Mise i više razmijenjenih e-mailova sa svečanosti Bijele nedjelje ostavili su nezaboravnu uspomenu, i eto kao posljednju.

A evo danas pred nama leži nepomično tijelo svećenika - redovnika, župnika ove župe Izbično - fra Franje Mabića. Njegov ovozemni tijek završio je u 64. godini života, u 43. godini redovništva i 38. godini svećeništva, koje je započeo kapelanskom službom u Konjicu 1978. godine, da bi preko Čerina, Posušja, Šuice i Mostara završio župničkom službom ovdje u Izbičnu.

Tako je i on, nakon nedjeljnoga svećeničkog rada u slavu Dobroga Pastira, nakon misnih slavlja ovdje u ovoj crkvi i po filijalnim mjestima u ovoj župi, nakon ispovijedanja i propovijedanja, susreta s vjernicima i razgovora s njima o redovitim i izvanrednim temama, planovima i priprema za župnu svetkovinu sv. Josipa Radnika, nakon što je uspio staviti na svoju internetsku

stranicu i kratak životopis sv. Zite, kućne pomoćnice iz 13. stoljeća, kada je i tijelo počelo opominjati i tražiti noćni odmor, tiho je zakucao Pastir Dobri na vrata župnoga doma i fra Franjina srca i poveo ga sa sobom: sve što si, Franjo, planirao u župi i u svome zemaljskom životu, ostavi i pođi na sud Božji i po nagradu vječnu!

U svome pastoralnom životu i radu i fra Franjo je, poput onoga evanđeoskog sijača iz prispodobe, kao svećenik izlazio sijati. I kod njega je, dok je sijao, nešto zrnja padalo uz put, bilo pogaženo i ptice ga nebeske pozobale. Nešto je zrnja padalo na kamenito tlo i, tek što je izniklo, osušilo se jer ne imadaše vlage. Nešto je opet padalo među trnje koje ga je preraslo i ugušilo. Nešto je napokon palo u dobro tlo, gdje je umrlo da bi niknulo ili će tek niknuti i uroditi stotrukim plodom - to su oni koji u plemenitu i dobru srcu slušaju Riječ, zadrže je i donose rod u ustrajnosti. Nije tomu zrnu umrla jezgra, nego ono tijelo oko jezgre. Kao što i nama ne umire duša, besmrtna jezgra, nego ovo tijelo kojemu je duša držala život. Duša nastavlja živjeti bez tijela, ali sa svim svojim identitetom, dok se opet ne sastanu o uskrsnuću mrtvih.

U ime ove Mostarsko-duvanjske biskupije zahvaljujem ti, brate Franjo za tvoj ustrajan svećenički-redovnički rad na njivi Gospodnjoj po raznim mjestima prostrane nam Hercegovine; za tvoju otvorenost i svećeničku spremnost, suradnju, posebno pokazanu i življenu dok si bio

župnik u Mostaru kao i za ljubav koju si očitovao prema ovoj mjesnoj Crkvi.

Hvala ti za zauzetost na crkvenom pastoralnom polju, na tvojoj aktivnosti u pisanju, prevodenju i objavljivanju propovjedničke literature i tekstova, te opisu i tumačenju "Božjega bilja oko nas", tako korisna za naš svakodnevni život i zdravlje.

Hvala ti za primjer kako se svećenik - župnik, koliko god bio udaljen od tzv. kulturalnih centara, može zaposliti i višestruko biti koristan, posebno služeći se suvremenim obavijesnim sredstvima. U čemu će ti milosrdni i milostivi Sudac prigovoriti, ne znam. A uvjeren sam da ti ne će reći: Slugo lijeni! Ti si bio i marljiv i gorljiv, neumoran kao mrav, prava pčela radilica, kao ove tvoje pčele pokraj crkve.

U jednom svom tekstu napisao si: "Prisjetimo se da čitava vječnost zavisi od našega sadašnjeg života. Ali vremena je zaista malo da bismo se mogli njime razbacivati. Zato zasučimo rukave, počnimo, to jest nastavimo činiti dobro. To je temeljna poruka svake smrti" (*O smrti - propovijedi, primjere, misli i crtice prigodom pokopa*, Mostar, 2002., str. 121-122). Eto i nama posljednjega oglasa s ove sv. Mise zadušnice... nastavimo činiti dobro!

Neka ti, dragi Franjo, revni radniče zasukanih rukava, po zagovoru sv. Josipa Radnika, Dobri Pastir udijeli nagradu za tvoj ljudski, svećenički i redovnički život i trud. Čuo riječi na nebeskom pragu: Valjaš, slugo dobri i vjerni, neka ti bude vječni Mir i Dobro!

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

Dijecezanski biskup Ratko Perić:

OŽUJAK, 2015.

26. ožujka primio Josipa Grubešu, kandidata za ministra Pravosuđa u BiH.

27. ožujka primio Josipa Jerkovića, dopredsjednika RS u Banjoj Luci, i njegova suradnika Marija Zeku.

- Obavio kanonsku vizitaciju u Viru, gdje župniku don Ilija Drmić.

- Uvečer, na poziv župnika don Miljenka Džalte, prisustvovao prezentaciji filma o Uzdolu i tragediji u Domovinskom ratu u Kosačinoj dvorani.

28. ožujka delegirao generalnoga vikara don Željka Majića da obavi kanonsku vizitaciju u Tihaljini.

29. ožujka predvodio liturgijske obrede na Cvjetnu nedjelju u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru.

TRAVANJ, 2015.

1. travnja, Velika Srijeda, po ustaljenoj tradiciji predvodio Misu posvete ulja u katedrali Rođenja Blažene Djevice Marije u Trebinju za župe Trebinjsko-mrkanske biskupije, i propovijedao. Uz biskupa bilo je 11 svećenika i jedan bogoslov.

2. travnja, Veliki četvrtak, predvodio Misni obred posvete ulja u mostarskoj katedrali, i propovijedao. Bilo oko 80 svećenika koncelebriranih.

- Uvečer slavio koncelebriranu sv. Misu Večere Gospodnje u mostarskoj katedrali, a propovijedao don Tomislav Ljuban, tajnik.

3. travnja, Veliki petak, u 15.00 sati prije početka Križnoga puta uz Hum iznad Mostara izrekao prigodnu poruku.

- Uvečer predvodio Obrede Muke Gospodnje u katedrali. Propovijedao katedralni đakon Josip Čule.

4. travnja, Velika Subota, predvodio svete Obrede s uskrsnom Misom, a propovijedao generalni vikar don Željko Majić.

5. travnja predvodio uskrсну koncelebriranu svečanu sv. Misu u katedrali u Mostaru u 11.00 sati i održao homiliju.

6. travnja, u dogovoru sa župnikom don Ivanom Kordićem podijelio sakrament sv. krizme učenicima 8. razreda u Pastoralnom centru u Čapljini.

- Uvečer nazočio uskrsnom koncertu u katedrali.

11. travnja u dogovoru s novim župnikom fra Ferdinom Bobanom podijelio sakrament krizme pod sv. Misom u Gradničima.

11. travnja, dogovorno sa župnikom don Ivom Šutalom, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u Studencima.

12. travnja, dogovorno sa župnikom fra Franjom Mabićem pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u Izbičnu.

13. travnja primio vrhovnu poglavaricu Školskih sestara franjevačka Krista Kralja, s. Klaru Šimunović iz Rima.

14. travnja predsjedao sjednici Vijeća za kler pri BK BiH u Sarajevu.

18. travnja, u dogovoru sa župnikom fra Mirom Šegom, pod sv. Misom podijelio sakrament potvrde u Čitluku.

18. travnja, u dogovoru sa župnikom fra Branimirom Musom za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament potvrde kandidatima u Tihaljini.

- Pregledao i potpisao župne i matične knjige.

19. travnja, u dogovoru sa župnikom don Nikolom Menalom pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u župnoj crkvi na Buni.

- Umro don Zdravko Ivanković u Svećeničkom domu u Mostaru.

21. travnja predvodio Misu zadušnicu za pokojnoga don Zdravka Ivankovića u mostarskoj katedrali i asistirao sprovednim obredima na mostarskom groblju Šoinovac.

25. travnja, dogovorno sa župnicima don Vincom Ragužom iz Dračeva i don Blažom Ivandom iz Čeljeva, za Euharistijskoga slavlja u župnoj crkvi u Dračevu podijelio sakrament sv. krizme.

25. travnja, u dogovoru sa župnikom don Ivanom Perićem, pod sv. Misom u crkvi Dobroga

Pastira podijelio sakrament sv. krizme kandidata iz obiju župa: sv. Marka iz Cima i sv. Luke iz Ilića.

26. travnja dogovorno sa župnikom fra Ivanom Borasom pod sv. Misom podijelio sakrament potvrde u župnoj crkvi na Humcu.

27. travnja preminuo fra Franjo Mabić, župnik u Izbičnu.

28. travnja predvodio koncelebriranu Misu zadušnicu Izbičnu za pokojnoga župnika fra Franju Mabića.

29. travnja sudjelovao na godišnjem susretu Biskupa, s jedne strane, i redovničkih poglavara i poglavarica u BiH, s druge strane, u prostorijama Vrhbosanskoga ordinarijata u Sarajevu.

- Uvečer održao u Travniku predavanje sjemeništarcima o životu i studiju Petra Barbarića (1874.-1897.), Sluge Božjega, sjemeništara Mostarsko-duvanjske biskupije (1889-1897.).

30. travnja kao predsjednik Vijeća za kler organizirao Drugi susret svih dekana u BiH u Travniku, na kojem su sudjelovali i svi biskupi i provincijali. I propovijedao pod sv. Misom koju je predvodio kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup.

SVIBANJ, 2015.

1. svibnja 2015. u dogovoru sa župnikom don Tomislavom Majićem za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament potvrde u župnoj crkvi u Grljevićima.

- Ovlastio generalnoga vikara don Željka Majića da pod sv. Misom podijeli sakrament sv. krizme u Domanovićima.

2. svibnja, dogovorno sa župnikom fra Željkom Grubišićem, za vrijeme Euharistijskoga slavlja podijelio sakrament sv. krizma u Vitini, a

- poslije podne, dogovorno sa župnim upraviteljem fra Ignacijem Alerićem pod sv. Misom podijelio sv. krizmu u župi Rasno. Obavljena redovita kanonska vizitacija.

3. svibnja, u dogovoru sa župnikom fra Stipom Biškom za Euharistijskoga slavlja podijelio, zajedno s generalnim vikarom don Željkom, sakrament sv. krizme pred župnom crkvom na Širokom Brijegu.

9. svibnja, u dogovoru sa župnikom fra Darijom Dodigom podijelio pod sv. Misom sakrament sv. potvrde u Čerinu. Obavio kanonsku vizitaciju.

- Poslije podne, u dogovoru sa župnikom don Mladenom Šutalom u župi sv. Ivana apostola podijelio sakrament sv. krizme.

10. svibnja na poziv župnika i upravitelja biskupijskoga svetišta "Kraljice mira", don Antuna Pavlovića, predvodio koncelebriranu sv. Misu u Hrasnu.

11. svibnja, od 9.00 do 12.00 održao na Ordinarijatu kolokvijalno pisano predavanje iz ekleziologije trojici đakona.

12. svibnja, na poziv župnika fra Velimira Bagavca, slavio sv. Misu u Staračkom domu u Tomislavgradu. Na poziv gvardijana fra Ante Perkovića posjetio franjevački samostan i potom ispitao skupinu gimnazijalaca krizmanika.

- Uvečer održao predavanje sjemeništarcima u Zadru o životu i učenju sjemeništara Petra Barbarića, Sluge Božjega.

13. svibnja na poziv nadbiskupa msgr. Želimir Puljića u Zadru održao predavanje svećenicima o Euharistiji.

14. svibnja primio dr. Izabelu Raguž, prorektorice Sveučilišta u Mostaru.

16. svibnja, u dogovoru sa župnikom fra Marinkom Šakotom pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Međugorje.

- Sporazumno sa župnim upraviteljem u Gorancima, fra Ivanom Ivandom, podijelio sakrament sv. krizme u goranačkoj crkvi Velike Gospe.

17. svibnja u dogovoru sa župnikom don Rajkom Markovićem za Euharistijskoga slavlja podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Stocu.

- Ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. krizme kod župnika don Drage Bevande u Gorici-Strugama i u Gabeli.

19. svibnja generalni vikar sudjelovao u predstavljanju knjige A. Čuvala Od Bleiburga do Ljubuškog.

20.-21. svibnja s don Antom Luburićem bio u Zagrebu. Odsjeo na Jordanovcu kod otaca isusovaca. Susreo se s četvoricom hercegovačkih bogoslova. Pozdravio kardinala Josipa Bozanića.

22. svibnja u katedralnoj dvorani u Mostaru prisustvovao predavanju akademika Vladimira Paara o odnosu između znanosti i vjere.

23. svibnja, uočnica Duha Svetoga, u dogovoru sa župnikom fra Velimirom Bagavcem podijelio sakrament sv. krizme kandidatima duvanjske župe u župnoj crkvi u Tomislavgradu.

- Poslije podne, sporazumno sa župnikom don Krešom Puljićem, podijelio sakrament sv. krizme u župi Sv. Tome apostola u Mostaru.

24. svibnja, na Duhove, u dogovoru sa župnikom don Lukom Pavlovićem za Euharistijskoga slavlja podijelio, zajedno s generalnim vikarom

don Željkom, sakrament sv. krizme u mostarskoj katedralnoj župi.

25. svibnja u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve, naslovnice katedrale i zaštitnice katedralne župe, predvodio koncelebriranu svečanu Misu i propovijedao.

30. svibnja, subota, u dogovoru sa župnikom fra Stipanom Markovićem podijelio sakrament sv. krizme u župi Gorica - Sovići.

- Popodne, sporazumno sa župnikom don Ivicom Borasom, podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Sv. Mateja, apostola i evanđelista, u Mo staru.

- U dogovoru sa župnikom don Josipom Blaževićem ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. krizme kandidatima župe Vinjani Hercegovački.

31. svibnja, Presveto Trojstvo, dogovorno sa župnikom fra Josipom Vlašićem, podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Sv. Petra i Pavla u Mostaru.

- U podne, sporazumno sa župnikom don Markom Kutlešom, podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Gabela Polju.

- Ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. krizme kod župnika don Slavena Čorića u Sutini.

LIPANJ, 2015.

4. lipnja, Tijelovo, u dogovoru sa župnikom fra Ivanom Landekom, podijelio sakrament sv. krizme pred dvorišnom kapelicom u Posuškom Gracu.

- Uvečer, na poziv čerinskoga župnika fra Darija Dodiga, slavio sv. Misu u župnoj crkvi i predvodio tijelovsku procesiju kroz mjesto.

6. lipnja, subota, sudjelovao ne samo u koncelebraciji koju je na Koševu predvodio papa Franjo prigodom svoga pastirskog pohoda Sarajevu, nego i u svim drugim zajedničkim točkama s Papom: u katedrali, u nuncijaturi, u međureligijskom susretu, u domu mladih "Ivan Pavao II." i na aerodromu.

7. lipnja, nedjelja, u dogovoru sa župnikom don Jozom Ančićem, podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Ledinac.

- Ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. krizme u župi Aladinići za kandidate župa Aladinići i Prenj.

12. lipnja, Presveto Srce Isusovo, na poziv župnika don Ive Šutala predvodio koncelebrirano slavlje u Studencima, a poslije podne na Humcu.

12. lipnja zamolio vojnoga ordinarija biskupa Tomu Vukšića da podijeli sakrament sv. krizme u župi Šipovača-Vojnići, a generalnoga vikara don Željka Majića da podijeli sv. krizmu kandidatima u Potocima.

13. lipnja, Sv. Ante, na poziv fra Kreše Vukadina, župnika, s blagoslovom kardinala Vinka, slavio svečanu sv. Misu u župi Dobreteći.

13. lipnja, dogovorno sa župnikom don Antom Ivančićem - Bikićem, ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. krizme u župi Zagorje.

14. lipnja sudjelovao u koncelebraciji u sarajevskoj katedrali u povodu liturgijske proslave Presvetoga Srca Isusova kojemu je posvećena i katedrala i cijela nadbiskupija. Predslavitelj kardinal Vinko Puljić.

- Po biskupovu ovlaštenju u župi Hrasno podijelio sakrament sv. krizme generalni vikar don Željko Majić.

20. lipnja, u dogovoru sa župnicima: don Barišom Čarapinom iz Vinice, don Mijom Klarićem iz Rašeljaka, don Antom Ivančićem iz Grabovice, don Ivanom Bebekom iz Prisoja, podijelio njihovim kandidatima sakrament sv. krizme u župi Vinici.

21. lipnja, nedjelja, dogovorno sa župnikom fra Ljubom Kurtovićem podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u Veljacima.

- Zamolio vojnoga ordinarija biskupa Tomu Vukšića da podijeli sakrament sv. krizme u župama Bukovici i Kongori.

23. lipnja, u 17.00 sati predvodio koncelebriranu sv. Misu uočnicu sv. Ivana Krstitelja na Stjepan Krstu. Blagoslovio križ na spomeniku u znak sjećanje na poginule i nestale u trima posljednjim ratovima.

24. lipnja, Rođenje sv. Ivana Krstitelja, dogovorno sa župnim upraviteljem fra Tomislavom Jelićem, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u Ružićima.

27. lipnja na proslavi 60. obljetnice misništva p. Ivana Fučeka, D.I., u crkvi Gospodnjega navještenja u Opatiji izrekao riječ zahvale pod sv. Misom.

28. lipnja, nedjelja, slavio sv. Misu u kapelica Duha Svetoga na Ordinarijatu.

29. lipnja, sv. Petar i Pavao, pod svečanom koncelebriranom sv. Misom u mostarskoj katedrali zaredio za prezbitere šestoricu hercegovačkih đakona: don Josipa Čulu, fra Karačića, fra Ivana Marića, fra Pericu Ostojića, don Damira Pažina i don Marina Skendera.

- Otišao s devetoricom sjemeništara na Otok Gospe od milosti u Boku Kotorsku na duhovni seminar.

SRPANJ, 2015.

3. srpnja susreo se s kotorskim biskupom msgr. Ilijom Janjićem na Otoku Gospe od milosti.

5. srpnja sudjelovao u koncelecijaciji za Papin dan u Sarajevu. Sv. Misu predvodio apostolski nuncij nadbiskup Luigi Pezzuto, propovijedao msgr. Franjo Komarica. Nuncij počastio u Nuncijaturi kardinala, biskupe i neke svećenike.

6. srpnja poslao generalnoga vikara don Željka Majića na primanje koje je u Sarajevu priredio nuncij Pezzuto u povodu Papindana.

- Pozvao bogoslove na Otok Gospe od milosti na duhovni seminar. Nakon prvoga dana prepustio vodstvo seminara don Ivanu Bijakšiću, župnomu vikaru na Gradini.

9. i 10. srpnja bio u Rimu s generalnim vikarom don Željkom Majićem. Odsjeo u Zavodu sv. Jeronima. Susreo se s don Ivanom Kovačom, djelatnikom na Kongregaciji za biskupe. Posjetio kardinala Gerharda Ludwiga Müllera, prefekta Kongregacije za nauk vjere.

13. i 14. srpnja sudjelovao na 64. zasjedanju BK BiH u Banjoj Luci.

15. srpnja pozdravio don Stipu Kordića, zlatomisnika, u župnoj crkvi u Grljevićima.

- Uvečer sudjelovao u prezentaciji monografije "Župa Stjepan Krst" koju je 2014. priredio i objavio Marinko Marić iz Dubrovnika.

19. srpnja, na poziv p. Josipa Opata, D. I., slavio sv. Misu u Bogdašićima u Boki, i propovijedao.

- Službeno primio kao nove kandidate u sjemenišnu gimnaziju: Ivana i Luku Martića iz Čapljine i Petra Milićevića iz Mostara.

25. srpnja, subota na poziv don Adolfa Višatickoga, župnika u Lištanima, predvodio sv. Misu i propovijedao u filijali Donji Rujani, gdje je podignuta zavjetna kapelica sv. Juri mučeniku - memorijalni centar u znak sjećanja na poginule u Domovinskom ratu. U koncelecijaciji sudjelovao mjesni biskup Franjo Komarica i dvadesetak svećenika.

26. srpnja, predvodio sv. Misu, zajedno s biskupom Franjom Komaricom i desetak svećenika u Lištanima koji slave sv. Joakima i sv. Anu kao suzaštitnike župe.

31. srpnja, predvodio koncelebriranu sv. Misu u crkvi Gospe od milosti na istoimenom Otoku u Boki Kotorskoj, u čast sv. Ignacija Lojolskoga,

utemeljitelja Družbe Isusove. Zahvalio p. Josipu Opatu, voditelju Otoka i župe Bogdašići i Krašići.

- Vratio se u Mostar s Otoka. Službeno primio u bogosloviju: Ivana Aničića iz Mostara, Gorana Žabčića iz Čapljine, te četvoricu kandidata koji su maturirali u Travniku: Branimira Bevandu iz Mostara, Tomislava Raiča iz Jablanice, Vinka Nenadića i Matu Samardžića iz Vinjana.

KOLOVOZ 2015.

2. kolovoza slavio sv. Misu u župi sv. Ivana u Mostaru, s homilijom.

5. kolovoza sudjelovao s drugim hrvatskim biskupima i brojnim svećenicima u koncelecijaciji, koju je u župnoj crkvi u Kninu predvodio zagrebački nadbiskup kard. Josip Bozanić, u povodu 20. obljetnice vojno-redarstvene akcije "Oluja".

7. kolovoza susreo se u Žitomisljima sa srpskim patrijarhom Irinejem Gavrilovićem i drugim episkopima Srpske Pravoslavne Crkve.

8.-14. kolovoza, na poziv provincijalke s. Admirate Lučić, održao duhovne vježbe sestrama Služavka Maloga Isusa u samostanu u Gromiljaku.

14. kolovoza uvečer slavio sv. Misu u župnoj crkvi Duha Svetoga u Fojnici prigodom 125. obljetnice Družbe, 120. obljetnice posvete crkve i 50. obljetnice redovništva sestara Janje Mičić i Anice Matošević i obnove privremenih zavjeta drugih četiriju sestara.

11. kolovoza primio o. Petra Galića, dominikanca.

15. kolovoza, Velika Gospa, na poziv župnika don Nedjeljka Krešića predvodio koncelebriranu sv. Misu u Gradcu kod Neuma, s homilijom.

- Uvečer, na poziv župnika don Pere Pavlovića, predvodio koncelebraciju u župnoj crkvi na Trebinji, i propovijedao.

16. kolovoza, nedjelja, ujutro u župnoj crkvi u Ravnu, zajedno sa župnikom don Perom Pavlovićem, slavio sv. Misu, s homilijom.

- Slavio sv. Misu u crkvi na Trebinji, propovijedao o sv. Roku.

17. kolovoza slavio sv. Misu u mostarskoj katedrali s asistentima mjesnim, regionalnim, nacionalnim i generalnim Trećega Reda sv. Franje i Franjevačke mladeži. I propovijedao.

- Primio dvojicu bogoslova, Matu Pehara i Antonija Krešića, koji su pohađali tečaj njemačkoga u Eichstädtu.

18. kolovoza poslao dokumente u Travnik o četvrtom novom sjemeništaru: Mati Galiću iz Vinjana.

20. kolovoza primio gospođu Slavicu Karačić veleposlanicu BiH pri Svetoj Stolici.

22. kolovoza na poziv župnika don Damjana Raguža, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u župnoj crkvi u Rotimlji. Bilo iz župe 20 kandidata, kojima se priključilo još četvero iz Čapljine i iz Gruda.

- Slavio sv. Misu u Kruševu, u Milanovića groblju, za pok. Marka Milanovića, koji je 1859. položio život svoj za katoličku vjeru. Održao kratku propovijed.

23. kolovoza, nedjelja, slavio jutarnju Misu u mostarskoj katedrali, s homilijom.

- Ovlastio generalnoga vikara don Željka da predvodi Misne obrede na "Groblju mira" na Bili-ma, župa Goranci.

23.-26. kolovoza, na poziv zadarskoga nadbiskupa msgr. dr. Želimira Puljića, vodio duhovne vježbe svećenicima Zadarske nadbiskupije u duhovnom centru Emaus u Mukinjama kod Plitvičkih jezera.

27. kolovoza pozdravio i zahvalio msgr. Vjekoslav Huzjaku, bjelovarsko-križevačkom biskupu, koji je održao duhovne vježbe svećenicima hercegovačkih biskupija u Emausu u Bijelom Polju.

30. kolovoza, nedjelja, slavio jutarnju Misu u mostarskoj katedrali, s homilijom.

- Primio patra Božidara Nagya, DI, postulato-ra kauze Sluge Božjega Petra Barbarića.

